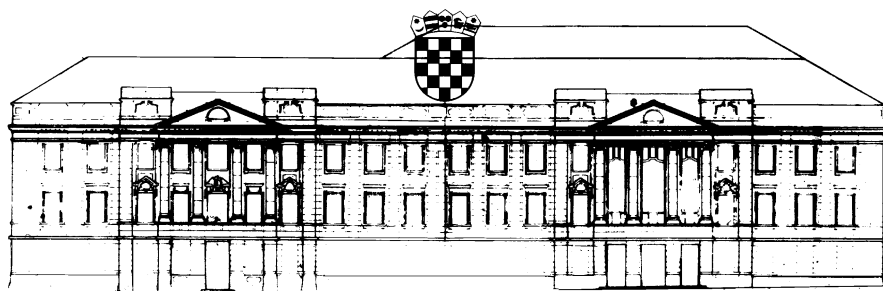

izvješća HRVATSKOGA SABORA

GODINA XIV.

BROJ 367

ZAGREB, 26. VI. 2003.

32. SJEDNICA HRVATSKOGA SABORA

ZAŠTITA OSOBNIH PODATAKA

Tvrtke se godinama moraju pripremati za EU

Većina, čak 90 posto, kompanija u zemljama Srednje Europe koje će 2004. ući u Europsku uniju vjeruje da će time polučiti bolje učinke u svom poslovanju. Međutim, čak njih 86 posto nije predvidjelo sredstva za prilagodbu novim uvjetima i novom zajedničkom tržištu koje je golemo: ima oko 500 milijuna potrošača. U analizi "Utjecaj EU proširenja" iznosi se kako je samo dvije trećine tvrtki pristupilo razmatranju utjecaja proširenja na njihove poslovne planove. Oko polovice vjeruje da im neće biti dostatna vlastita sredstva i očekuju pomoć države ili međunarodnih institucija. Gotovo 20 posto kompanija smatra da će u EU morati iz temelja mijenjati proizvodnu strukturu zbog novih odnosa poslovanja i novog tržišta.

Objavljena analiza je poučna i za zemlje Jugoistočne Europe koje su tek stupile na dug put ulaska u EU. Valja im se godinama pripremati za prilagodbu standardima Unije da se izbjegnu loše posljedice velikih promjena.

Prema zaključcima sa sastanka u Porto Carrasu svim zemljama ove regije vrata Europe bit će otvorena, ali približavanje dalekom odredištu ovisit će o napretku zemalja.

Hrvatska je odmakla ostalima, ali ono što brine je njena vrlo duga granica. Hoće li EU pristati da to postane njena međa prema Istoku, ili ćemo morati čekati ulazak u Uniju zajedno s Bosnom i Hercegovinom?

Ž.S.

	strana
- Uvodnik urednika	2
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o popisu poljoprivrede 2003.	3
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj skrbi	7
- Konačni prijedlog zakona o strancima	16
- Konačni prijedlog zakona o zaštiti osobnih podataka	23
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata	27
- Prijedlog zakona o liječništvu; Prijedlog zakona o stomatološkoj djelatnosti; Prijedlog zakona o sestrinstvu; Prijedlog zakona o medicinsko-biokemijskoj djelatnosti	32
- Prijedlog zakona o nostrifikaciji i ekvivalenciji stranih školskih svjedodžbi i diploma	46
- Prijedlog zakona o elektroničkim medijima	52
- Prijedlog zakona o Fondu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji	59
- Prijedlog zakona o dopuni Zakona o porezu na dodanu vrijednost	63
- Prijedlog odluke o izmjenama i dopunama Poslovnika Hrvatskoga sabora	64
- Odgovori na zastupnička pitanja	67

PRIKAZ RADA

- 32. SJEDNICE HRVATSKOG SABORA, ODRŽANE 7, 8, 9, 14, 15, 16, 20, 21, 22, 23, 27, 28. I 29 .
SVIBNJA 2003. GODINE

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POPISU POLJOPRIVREDE 2003.

Popis od 1. do 15. lipnja 2003. godine

Kako bi se dobili što precizniji podaci o hrvatskoj poljoprivredi od 1. do 15. lipnja 2003. godine u Republici Hrvatskoj provest će se Popis poljoprivrede, stoji u Zakonu što ga je Hrvatski sabor donio hitnim postupkom. Zakonom se uređuju sadržaj i jedinice popisa, prikupljanje podataka, prava i obveze sudionika popisa, korištenje i deseminacija statističkih podataka, njihova zaštita, organizacija i provođenje Popisa, financiranje te ostala pitanja od značaja za Popis.

Zakon je predložila Vlada RH a stupa na snagu danom objave u "Narodnim novinama".

O PRIJEDLOGU

Predloženim zakonom utvrđuje se da se Popis provodi u cilju prikupljanja podataka o zemljišnom fondu, načinu korištenja poljoprivrednog zemljišta, površini stabala i trsova vinove loze, navodnjavanju, gnojidbi, korištenju sredstava za zaštitu bilja, poljoprivrednim strojevima i objektima, stočnom fondu, radnoj snazi u poljoprivredi, dopunskim djelatnostima u poljoprivrednim kućanstvima, prodaji poljoprivrednih proizvoda te o prilagodbi na ekološku poljoprivrednu proizvodnju i aspektima zaštite okoliša.

Cilj Popisa je dobiti što preciznije podatke o hrvatskoj poljoprivredi i utvrditi važnost ove djelatnosti za hrvatsku agronomiju. Dobiveni podaci bit će pokazatelji pomoću kojih će državna i lokalna vlast moći točnije definirati probleme poljoprivredne djelatnosti i u skla-

du s tim planirati i donositi odgovarajuće odluke i pružiti odgovarajuću potporu za njen razvoj.

Popis se provodi u cilju prikupljanja podataka o zemljišnom fondu, načinu korištenja poljoprivrednog zemljišta, površini stabala i trsova vinove loze, navodnjavanju, gnojidbi, korištenju sredstava za zaštitu bilja, poljoprivrednim strojevima i objektima, stočnom fondu, radnoj snazi u poljoprivredi, dopunskim djelatnostima u poljoprivrednim kućanstvima, prodaji poljoprivrednih proizvoda te o prilagodbi na ekološku poljoprivrednu proizvodnju i aspektima zaštite okoliša.

Utvrđuje se da će se Popis provesti u razdoblju od 1. do 15. lipnja 2003. a njime će se obuhvatiti kućanstva s poljoprivrednom proizvodnjom i poslovni subjekti kao i njihovi dijelovi koji obavljaju poljoprivrednu proizvodnju. Procjenjuje se da će Popisom poljoprivrede 2003. biti obuhvaćeno oko 600 000 kućanstava koja posjeduju 10 i više ari zemljišta ili uzgajaju stoku, perad i ostale životinje te oko 2 500 jedinica u dijelu koji se odnosi na poslovne subjekte. Prijedlogom ovog zakona utvrđuje se da će

se Popisom prikupiti podaci o upravljanju poljoprivrednim posjedom, članovima kućanstva i radnoj snazi na poljoprivrednom posjedu, gospodarenju zemljištem, broju odvojenih parcela i načinu poljoprivredne proizvodnje, korištenju oranica, povrtnjaka, livada i pašnjaka, voćnjaka, vinograda, maslinika, rasadnika i ostalog zemljišta, itd.

Za provođenje ovog zakona, odnosno za financiranje priprema, organizacije, provedbe popisa, obrade i objavljivanje podataka, potrebno je osigurati u državnom proračunu za 2003. i 2004. godinu 125 480 000 milijuna kuna, navodi, među ostalim, predlagatelj predloženog zakona.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovog zakona i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se zakon donose hitnim postupkom a na tekst Konačnog prijedloga nije imao primjedbi.

Odbor za financije i državni proračun utvrdio je da su u Državnom proračunu RH za 2003. godinu osigurana potrebna sredstva za provođenje ovog zakona a da će se prilikom donošenja proračuna za 2004. voditi računa o osiguranju preostalih potrebnih sredstava u iznosu od 62,5 milijuna kuna.

AMANDMANI

Drago Krpina (HDZ) podnio je amandmane (dva) kojim traži da se Popis obavi od 15. do 31. siječnja 2004. jer da

je rok od 1. do 15. lipnja 2003. nerealan te da se u skladu s tim izmijeni i tekst članka 6. Konačnog prijedloga (spominje se razdoblje provedbe Popisa).

Vlada RH kao predlagatelj svojim amandmanom zatražila je da ovaj zakon stupi na snagu danom objave u "Narodnim novinama" jer, obrazlaže, kad bi stupio na snagu osmog dana od objave ne bi se moglo osigurati njegovo stupanje na snagu do 1. lipnja 2003. godine.

RASPRAVA

Statistička akcija

Na sjednici Hrvatskog sabora o ovom predloženom zakonu uvodno je govorio ravnatelj Državnog zavoda za statistiku mr.sc. **Marijan Gredelj**. Podsjetio je da je ovaj Popis poljoprivrede bio predviđen u Programu statističkih istraživanja za razdoblje od 2000. do 2002. godine no da je prebačen za 2003. godinu jer je ovaj Zavod radio intenzivne pripreme za završnu obradu podataka Popisa stanovništva. Tijekom listopada 2002. izvršen je probni popis poljoprivrede a temeljem tih priprema i onog što je u međuvremenu napravljeno Državni zavod za statistiku već je počeo na terenu pripreme za popis poljoprivrede.

Zadnji popis poljoprivrede na punom obuhvatu rađen je prije četrdesetak godina, točnije 1960. godine i od tada u Hrvatskoj ne postoje statistički objektivni i pouzdani podaci temeljem kojih bi se mogla uopće pratiti i planirati za Hrvatsku važna djelatnost, poljoprivreda. Izuzetno je važno da se u okviru podataka prikupljenih popisom naprave određene akcije od kojih je možda najvažnija izrada registra poljoprivrednih kućanstava, kao osnova za plan istraživanja na području statističke poljoprivrede. Za razliku od nedavne akcije Ministarstva poljoprivrede koja je rezultirala upisnikom poljoprivrednih proizvođača i koja je proizvela jedan administrativni izvor podataka temeljem kojeg će upisane osobe imati prava, možda i obveze, ono što radi Državni zavod za statistiku u okviru Popisa poljoprivrede je čista statistička akcija koja ne može i ne smije rezultirati nikakvim mjerama temeljem kojih netko može stjecati prava ili čak biti kažnjavan. Kroz provođenje popisa planira se napraviti i tipologija poljoprivrednih posjeda, a nije nebitno ni da je i u zahtjevu EU naglašena obveza iz Sporazuma o sta-

bilizaciji i pridruživanju da Hrvatska do 4. mjeseca 2004. mora imati rezultate popisa poljoprivrede.

To je jedna međunarodna obveza no čini se da je bitno važnija ona koja proizlazi iz naših potreba točnog poznavanja stanja u tom važnom sektoru, pogotovo s obzirom na elementarnu nepogodu od suše koja je sada već proglašena u sedam županija, jer je za sagledavanje veličine šteta bitna pretpostavka točno znati o kakvim se mogućim efektima radi.

To je jedna međunarodna obveza no čini se da je bitno važnija ona koja proizlazi iz naših potreba točnog poznavanja stanja u tom važnom sektoru, pogotovo s obzirom na elementarnu nepogodu od suše koja je sada već proglašena u sedam županija, jer je za sagledavanje veličine šteta bitna pretpostavka točno znati o kakvim se mogućim efektima radi, rekao je, među ostalim, ravnatelj Državnog zavoda za statistiku govoreći u nastavku o rješenjima iz predloženog zakona. Obvezu da će ukupan trošak ovog zakona od 125 milijuna kuna biti osiguran u proračunu preuzela je država trojnim ugovorom između FINE, Vlade i Državnog zavoda za statistiku na način da će Ministarstvo financija iz pričuve dati dio za ovu godinu, dio Ministarstvo poljoprivrede dok će u proračunu za sljedeću godinu biti osiguran ostatak od oko 60 milijuna kuna. - Razumijem da je naizgled situacija u kojoj se Hrvatska nalazi zbog elementarne nepogode složena i teška, težak je trenutak za donošenje odluke o prihvaćanju ovog zakona no više je razloga da se i u toj situaciji Popis provodi nego da se pokušava zaustaviti. Naime, priprema popisa došla je u visoku fazu završenosti i bilo bi izuzetno neproduktivno da se u ovom trenutku zaustavlja, rekao je.

Dobro pripremljen i potreban zakon

Rasprava je zatim bila otvorena i u ime Kluba zastupnika HSLs-a riječ je

zatražio **Marko Baričević (HSLs)**. Mi ćemo ovaj zakon podržati jer je vrlo dobro pripremljen a u ovom trenutku nam je i potreban, rekao je. Svi znamo da se velik novac troši u poticajima i potporama a vrlo teško možemo zaključiti koliko čega imamo u poljoprivredi, primjerice svi bismo željeli znati koliko stvarno imamo hektara vinograda jer tu imamo nekoliko podataka koji se kreću od 59.000 hektara do 12.500 hektara, slično je i s voćarstvom gdje se govori o 69.000 hektara pod voćkama a oni koji se time bave kažu da je službeno registrirano svega 6.000 hektara pod voćkama. Kad ovaj Popis prođe znat ćemo točno koliko čega imamo.

Mi smo u WTO i u jednom prijelaznom razdoblju u kojem bismo morali zasadi puno više voćaka i vinograda no ako imamo onoliko koliko se priča onda ne bi trebali puno više a ako imamo koliko službeni podaci govore, onda bi se stvarno morali jako založiti da toga zasadimo što više jer kad nam prođe prijelazno razdoblje onda će nam start biti vrlo nizak. Isto tako stalno razglabamo oko našeg stočarstva te da imamo ovoliko krava, 280 000 muzara, da smo gotovo došli da nam nedostaje mlijeko a nakon ovog Popisa znat ćemo točno koliko imamo krava, svinja, druge stoke i znat ćemo što nam je start, rekao je, među ostalim zastupnik naglašavajući da je isto i kad se govori o obiteljskim gospodarstvima ili kućanstvima koja se bave poljoprivredom kao osnovnom ili pomoćnom djelatnošću. Mi pričamo o nekakvih 500 000 obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava da bi nam onda želja našeg Ministarstva bila da se u Upisnik upiše 200.000 a upisalo ih se 140.000. To su dovoljni razlozi da se ide s ovim Popisom poljoprivrede, rekao je na kraju.

Samo prvo čitanje

Klub zastupnika HDZ-a predlaže da se ovaj zakon raspravi u prvom čitanju (dat je i pisani Prijedlog) kako bi se ostavilo dovoljno vremena da se on još jednom raspravi u drugom čitanju i pripremi za njegovu provedbu, rekao je **Drago Krpina (HDZ)**.

No najprije je upozorio da ovoj raspravi nisu nazočni ni ministar poljoprivrede ni njegov zamjenik, te da je isto bilo i na sjednici matičnog Odbora, pa čini se da to upućuje da Ministarstvo ovaj zakon i

ne smatra toliko značajnim sa stanovništa interesa hrvatske poljoprivrede i zastupniku je žao, kaže, što se ne mogu čuti njihovi argumenti. Istina je da neki danas raspoloživi podaci iz područja poljoprivrede u Hrvatskoj nisu sasvim pouzdani i da bi bilo korisno imati pouzdane podatke. Međutim, pitanje je korisnosti i opravdanosti te racionalnosti ovog zakona u sadašnjem trenutku u kojem se nalazi hrvatska poljoprivreda i trošenja 125 milijuna kuna. Za usporedbu, naveo je zastupnik, za naknadu šteta od elementarnih nepogoda u državnom proračunu koje su sada procijenjene na 1,4 milijarde kuna u ovoj godini je predviđeno (ako se zastupnik ne vara) 28 milijuna kuna. Prošlogodišnji Popis stanovnika koštao je 108 milijuna kuna i neki se s pravom pitaju zašto se taj popis nije iskoristio i za popis poljoprivrede. U obrazloženju zakona se navodi da to nije običaj i praksa u zemljama EU pa da to ne bi bilo dobro niti Hrvatskoj no Hrvatska nema takve financijske mogućnosti i naš proračun nije tako raskošan i bogat kao proračuni zemalja EU i mi sebi ne bismo smjeli dopuštati takve komoditete da u dvije godine trošimo toliko za jednokratno prikupljanje ovakvih podataka.

Po sudu HDZ-a za donošenje odluka kojima bi bio cilj poboljšanje stanja u hrvatskoj poljoprivredi Ministarstvo poljoprivrede i hrvatska Vlada već sada raspoložu s dovoljno podataka i da se prikupljanjem ovih podataka neće doći ni do kakvih spektakularnih saznanja koji bi eventualno utjecali na nekakvu radikalnu redefiniciju ciljeva hrvatske poljoprivredne politike. Poznati su problemi u hrvatskoj poljoprivredi zbog koji se tako sporo popravljaju stanje i, misli zastupnik, to je samo pitanje političkih odluka žele li se ili ne ti problemi brže rješavati (primjerice, problemi uz raspolaganje zemljištem koje je bilo u državnom vlasništvu), rekao je, među ostalim zastupnik ne zao bilazeći ni druge probleme poput previsokog uvoza hrane, neriješenog sustava zaštite hrvatskih seljaka od elementarnih nepogoda.

Spomenuo je i formalno-pravni aspekt vezan uz donošenje ovog zakona. Prema Poslovniku Hrvatskoga sabora za donošenje nekog zakona za čiju provedbu su potrebna sredstva, ta sredstva moraju biti osigurana u državnom proračunu a ovdje je vidljivo iz obrazloženja da sredstva nisu osigurana, rekao je. Primjedbu je

iznio i u vezi s predviđenim razdobljem za Popis poljoprivrede smatrajući da do tog roka - 1. lipnja ove godine - neće biti dovoljno vremena za cijeli niz pripremnih radnji, s obzirom na to da bi zakon mogao stupiti na snagu 30. svibnja. To znači da bi za tu pripremu ostao jedan dan (neobično) osim ako se možda ne provode neke radnje na temelju nepostojećeg zakona.

Ukoliko ovaj zakon ipak bude prihvaćen Klub zastupnika HDZ-a predlaže da se barem Popis poljoprivrede odgodi za drugu polovicu siječnja 2004. godine, za zimsko razdoblje kad su hrvatski seljaci manje zaokupljeni poljoprivrednim radovima i kako bi bilo dovoljno vremena za pripreme radnje.

Zadovoljstvo i podrška

Ivan Kolar (HSS) izrazio je u ime HSS-a i svoje zadovoljstvo i uvjerenje da smo na pravom putu s ovim zakonom. Stoga se daje bezrezervna podrška njegovom donošenju. Svjesni smo da je ova potreba neminovna i da nas zapravo stanje u poljoprivredi, potrebna inventura, na to tjera. Sigurno je da cilj koji se iščitava iz predloženog zakona opravdava sredstva koja će biti u to potrošena. Jer, kraj toliko prigovora, toliko nezadovoljstva koliko svi govorimo na račun poljoprivrede ova sredstva su zapravo minorna ako budu u funkciji popravljivanja stanja.

Svjesni smo da je ova potreba neminovna i da nas zapravo stanje u poljoprivredi, potrebna inventura, na to tjera.

Ako je potrebno prikupiti podatke o zemljišnom fondu zbog čega to do sada nije napravljeno rekao je, među ostalim naglašavajući da ovaj Popis mora dati svima naznake na koju se stranu trebalo okrenuti u poljoprivredi, da li razvijati poljoprivrednu proizvodnju i poljoprivredu uopće u smislu kakva je do sada bila ili da je to obiteljsko seljačko domaćinstvo, kako je određeno Strategijom, s najvažnijim čimbenikom seljacom (policajac-graničar) koji na svakom pedlju hrvatske zemlje brine o održivosti razvoja, o ekonomskoj opravdanosti

proizvodnje, o obitelji, o kulturološkom smislu itd. onda nam ovaj Popis mora biti prioritet i mora nas uvjeriti da smo na dobrom putu. Moramo doznati koliki broj stabala imamo za proizvodnju u voćarstvu, koliko trsova (slijedi nam zakon o vinu) i koliku proizvodnju vina imamo, i onda nam ovaj Popis treba. Za razmišljanje je i to što nas sada sve zabrinjava ova elementarna nepogoda (suša) i stavlja u nedoumicu zbog čega moramo biti prepušteni prirodi na milost i nemilost (navodnjavanje). Ovaj Popis mora dati sve te naznake, pa i to kakvo je gnojivo potrebno (INA Petrokemija) da bi se u konačnici seljak odredio za ekonomsku proizvodnju na poljoprivrednim površinama.

Zato o ovom Popisu treba što manje raspravljati i dati mu što jaču podršku i pozvati seljake da prikupljanje tih podataka na obiteljskom domaćinstvu bude za korist tog domaćinstva i uvjeriti ih da se time ne zlorabi njihova dobra volja za neke ideje ili političke poene nego da bi se pomoglo da se poljoprivredna proizvodnja stvarno postavi na noge. Oko ovog bi zastupnici trebali postići konsenzus i time dati seljacima podstrek da je to za njihovo dobro i u njihovu korist, da im se na taj način pomaže, rekao je, među ostalim.

Zloraba podataka koji će biti dobiveni Popisom uopće ne dolazi u obzir, i to treba javno reći s ove saborske govornice, naglasio je zastupnik dodajući da idu zločeste glasine da je Popis poljoprivrede radi toga da bi se sutra moglo seljake oporezovati što ni u jednom slučaju ne dolazi u obzir. U konačnici, neka taj Popis bude prekretnica, da se može dobro planirati proizvodnja pa ako treba i da se prilagodi zakon o poticajima.

Zašto dva popisa

U ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a govorio je **Tonči Tadić (HSP)** rekavši na početku da čovjek ne zna bi li plakao ili se smijao slušajući ove argumente za donošenje zakona i zbog činjenice da je 2001. godine proveden Popis stanovništva, opsežan posao za koji je utrošen silni novac a mogao se proširiti i na ova pitanja. Tada bismo o istom trošku imali i ovaj Popis, naglasio je zastupnik dodajući da ga živo zanima zašto su potrebna oba ova popisa i zašto se s ovim popisom nije išlo u vrijeme pregovaranja s WTO i

EU jer je za kvote izvoza ključan parametar koliko imamo proizvodnih kapaciteta u poljoprivredi. Prema tome, pregovarateli smo naslijepo, što više, često je druga strana bolje znala, odnosno procijenila, koje je stanje u Hrvatskoj nego mi sami. Kako smo već sklopili Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, o izvozu i uvozu vina, sa WTO, onda se čovjek pita zašto je baš sada odjednom panika da se provede ovaj Popis i to su stvari koje čude nas u HSP-u i smatramo da je skandalozno potrošiti 125 milijuna kuna na popis u situaciji kada su kune potrebne za cijeli niz drugih poslova posebice za troškove sustava navodnjavanja, rekao je, među ostalim. Ovako ćemo se dovesti u situaciju da će poljoprivreda Hrvatske izgledati kao parna lokomotiva s kompjuterskim upravljanjem.

Selo osuđeno na odumiranje

Dr.sc. **Đuro Njavro (nezavisni)** također smatra da bi imalo smisla da je ovaj zakon predložen prije nego što je Hrvatska potpisala sporazume s WTO i Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju i svatko odgovoran u Hrvatskom saboru mogao bi reći da Vlada želi znati s čime ulazi u integracije s neusporedivo snažnijim partnerima i da želi imati informacije o tome da bi mogla voditi dobre pregovore. No to tada nije učinjeno i Hrvatska je sklopila sve velike međunarodne sporazume čime je hrvatski agrar osudila gotovo na nestanak u idućih deset godina jer će biti izložen strahovitom pritisku visoko subvencionirane i vrlo kvalitetne i marketinške praečane hrane iz zemalja EU.

A da ne znamo koristiti čak ni ono što smo potpisali vidi se na Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju, koji, iako nepovoljan u ovom dijelu za Hrvatsku ipak daje nekakve instrumente zaštite naše prehrambene proizvodnje. Pa čak se ni to nije upotrijebilo da bi se hrvatsko tržište makar kratkoročno zaštitilo već vidimo da se iz dana u dan povećava uvoz hrane - koji ozbiljno narušava sve trgovačke i platne bilance RH - koju Hrvatska neosporno može proizvoditi. Dakle, jedan velik dio i doprinos našem inozemnom zaduženju je to što se bez pravih podataka nekritički, ubrzano otvorio uvoz hrane, nečega što Hrvatska definitivno može proizvoditi.

Umjesto da mi proizvodimo i ponudimo našu hranu Europi naše selo osuđeno je s takvom politikom na nestajanje, odumira-

nje a naš seljak, nažalost, na trajnu nezaposlenost. Umjesto da u takvom trenutku razmišljamo u što je najpametnije potrošiti 125 milijuna kuna, čime bi se prema gruboj računici moglo osigurati navodnjavanje 12 500 hektara zemlje, mi ćemo taj iznos potrošiti za nešto što Hrvatskoj u ovom trenutku apsolutno nije nikakav prioritet, rekao je, među ostalim zastupnik, dotaknuvši u svojoj raspravi i neka druga pitanja poput onog da je olako ukinut matični broj građana koji je bio veliko postignuće. Uz to, Hrvatska još uvijek nema (a nužno je) Statistički savjet gdje bi se sagledavale potrebe statističkih istraživanja u Hrvatskoj i onda se vjerojatno ne bi radili popisi 2001. i 2003. godine.

Umjesto da mi proizvodimo i ponudimo našu hranu Europi naše selo osuđeno je s takvom politikom na nestajanje, odumiranje a naš seljak, nažalost, na trajnu nezaposlenost.

Drago Krpina u petominutnom javljanju u ime Kluba zastupnika HDZ-a još je jednom upozorio da će raspoloživo vrijeme za pripremu provedbe ovog zakona biti samo jedan dan a pripreme koje treba u skladu s ovim zakonom obaviti su brojne, primjerice, izrada metodologije utvrđivanja sadržaja svih popisnih i pomoćnih obrazaca i materijala za provedbu popisa, provođenje poduke sudionika popisa itd. Smatra da je to potpuno nerealno i da je suviše trošiti riječi za dokazivanje da se potrebne pripreme ne mogu provesti u jedan dan.

Ne sporimo da će prikupljeni podaci biti važni i da treba provesti ovaj popis kad već nije proveden ranije, zajedno s Popisom stanovništva ali mislimo, ako se već ide u ovaj posao na koji treba potrošiti 125 milijuna kuna, da je onda nepotrebna i neprihvatljiva bilo kakva brzopletost (zašto treba hitni postupak). Zbog svega toga Klub zastupnika HDZ-a predlaže da se ovaj zakon raspravi u prvom čitanju, rekao je, među ostalim.

Podloga i baza podataka

Završnu riječ dao je predstavnik predlagatelja, zamjenik ministra poljoprivrede i šumarstva **Tomislav Ledić**. Kad

je riječ o tome da ili ne Popis, kada ići s njim, koja je svrha toga, bilo bi, čini se zamjeniku ministra, trošenje vremena nekoga uvjeravati o tome. Značenje Popisa poljoprivrede se sastoji u tome da je to velika podloga i baza podataka za vođenje kratkoročne i dugoročne politike, tekuće i razvojne, u poljoprivredi. Bez točne baze vrlo je teško voditi jednu konzistentnu i racionalnu politiku u poljoprivredi, rekao je među, ostalim upućujući i na razliku između općeg popisa stanovništva i popisa poljoprivrede. U općem popisu, primjerice, registrira se sva zemlja, i poljoprivredno i građevinsko zemljište. Zatim statistika govori o 58.000 hektara vinograda a u Zavodu za vinogradarstvo i voćarstvo registrirano je svega 12.000 hektara, kad je riječ o stabilima maslina statistika se kreće između tri i pet milijuna a Popisom će se doći do pravih podataka.

Kalkulacija za potrebna sredstva za provedbu ovog zakona, 125 milijuna kuna, postoji. Ono s čim sudjeluje Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva osigurano je u proračunu ove godine (oko 50 posto). Kad je riječ o timingu mjesec lipanj je pogodan za provedbu zakona jer tada nije vrhunac poslova u poljoprivredi. Prvi posao dopijeva 25. lipnja kad se počinje žeti uljana repica, rekao je, među ostalim. Popis se mogao obaviti i prije, prije 1990. i 1992. godine, međutim tada su bili u pitanju neki drugi razlozi, rekao je, među ostalim, zamjenik ministra Ledić.

Drago Krpina ispravio je kao netočan navod predgovornika da nije kulminacija poljoprivrednih radova u lipnju jer tada u Dalmaciji ima najviše posla u vinogradima i na polju. Dr.sc. **Đuro Njavro** također se javio radi ispravka navoda i rekao da nema nikakve, tehnički gledane, razlike između Popisa stanovništva i ovog Popisa. A argumenti da imamo podatke koji se tako radikalno razlikuju samo govore da bi opći popis trebalo staviti pod nadzor Savjeta za statistiku.

Ravnatelj Državnog zavoda za statistiku mr.sc. **Marijan Gredelj** složio se da jedan dan nije dovoljan za pripremu tako složene akcije kao što je Popis u poljoprivredi no podsjetio je da je već naveo da su pripreme i provođenje probnog popisa obavljene u listopadu prošle godine. Zavod za statistiku pokrenuo je i provodi pripremne akcije pravog popisa u poljoprivredi a trenutno na tome radi

oko tisuću ljudi na cijelom području RH, rekao je, među ostalim, ne zaobilazeći već spomenutu financijsku konstrukciju za ovaj Popis.

Rasprava je nakon toga bila zaključena.

Zakon stupa na snagu danom objave u "Narodnim novinama"

Prije glasovanja o samom zakonskom prijedlogu zastupnici su donijeli odluku da će razmatrati amandman Vlade RH koji je podneseni izvan propisanog roka. Ravnatelj Državnog zavoda za statistiku mr.sc. **Marijan Gredelj** objasnio je da se radi o amandmanu kojim se želi osigurati primjena zakona a ujedno u ime Vlade nije prihvatio amandman zastupnika Drage Krpine. U raspravi u kojoj su mogli sudjelovati samo predstavnici klubova zastupnika **Drago Krpina** je u ime Kluba zastupnika HDZ-a podsjetio

da je u raspravi upozoravao na neprovedivost ovog zakona a da je predstavnik Vlade uvjeravao u drugo a sada je očito da je Vlada naknadno shvatila da bi se s odredbom o stupanju zakona na snagu osmog dana nakon objave u "Narodnim novinama" moglo dogoditi da zakon stupa na snagu nakon roka koji je predviđen za početak popisa. To što je Vlada shvatila je dobro, ali odbijanje spomenutih argumentom prije svega nekoliko dana govori kako je Vlada neodgovorno shvatila ovaj posao. Ili je Vlada postupala nezakonito i obavljala pripreme prije nego je zakon donesen (ne može donositi odluke prije zakona) ili Vlada neće imati vremena da u skladu sa zakonom provede sve potrebne pripreme za ovaj posao i zato i dalje inzistiramo da se odgodi donošenje ovog zakona i da se odbije amandman Vlade, rekao je na kraju.

Mr.sc. **Mato Arlović (SDP)**, potpredsjednik Hrvatskog sabora ispravio je

navod predgovornika i objasnio da Ustav (članak 89. stavak 3) predviđa mogućnost da zakon može stupiti na snagu iz osobito opravdanih razloga danom donošenja a odnosno "najranije osmi dan od dana objave osim ako nije zbog osobito opravdanih razloga zakonom drugačije određeno a Vlada to upravo daje svojim amandmanom, rekao je.

Većinom glasova Hrvatski je sabor (66 glasova za, 30 protiv) prihvatio amandman Vlade RH, dok nije prihvatio amandman zastupnika Drage Krpine (da se posao Popisa obavi u razdoblju od 15. do 31. siječnja 2004. - zbog toga je drugi amandman zastupnik je zbog toga povukao, a povučen je i predloženi zaključak Kluba zastupnika HDZ-a).

Većinom glasova (65 za, 5 protiv i 26 suzdržanih) donesen je Zakon o popisu poljoprivrede 2003. u tekstu kako ga je predložio predlagatelj zajedno s prihvaćenim amandmanom.

D.K.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O SOCIJALNOJ SKRBI

Usklađivanje potrebe korisnika i mogućnosti države

Hrvatski sabor na 32. je sjednici raspravio Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj skrbi. Sabor je, naime, nakon glasovanja o četiri amandmana na 32. sjednici, glasovanje prekinuo zbog nedostatka kvoruma, a ono je, i to elektronički, nastavljeno na 33. sjednici. Raspravu o Konačnom prijedlogu zakona obilježilo je predloženo osnivanje Hrvatskog zavoda za socijalni rad.

O PRIJEDLOGU

Za predstavljanje Konačnog prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj skrbi (kojeg smo u prvom čitanju predstavili u IHS, broj 347 od 21.XI.2002, na strani 28 pod naslovom:

"Osniva se Hrvatski zavod za socijalni rad") poslužiti ćemo se uvodnim izlaganjem zamjenika ministra rada i socijalne skrbi dr. **Bože Borka Žaje**. Istaknuo je da je najveći dio prijedloga, primjedbi i mišljenja iznijetih u prvom čitanju usvojen i ugrađen u Konačni prijedlog, te da je i predlagatelj samoinicijativno učinio neke izmjene.

Podsjetio je da se predlaže dvadesetak izmjena i dopuna od kojih se gotovo polovica odnosi na bolje materijalne intervencije spram korisnika. Naveo je da je primjerice na bolji način uređeno utvrđivanje prihoda poljoprivrednika, jer se određeni državni poticaji ne ubrajaju u prihod na temelju kojeg se utvrđuju uvjeti pri ostvarivanju pomoći za uzdržavanje poljoprivrednika, socijalno ugroženim

učenicima uvodi se jednokratna pomoć za nabavu školskih knjiga, te pomoć za podmirenje smještaja u učeničke domove, pri ostvarivanju osobne invalidnine korisnicima se ne uračunava alimentacija i pripadajući dio obiteljske mirovine, itd. Kazao je da su značajne i odredbe koje poboljšavaju način i kvalitetu rada u sustavu socijalne skrbi, te u okviru preustroja Ministarstva rada i socijalne skrbi osniva javna ustanova s javnim ovlastima - Hrvatski zavod za socijalni rad koji će obavljati poslove stručnog nadzora, unapređenja, razvoja, istraživanja, praćenja i financiranja koji se odnose na socijalnu skrb, zaštitu djece, braka, obitelji, osoba pod skrbništvom, te na humanitarno djelovanje. Zavod utvrđuje i mrežu domova socijalne skrbi prema prethodnom mišlje-

nju jedinica područne, odnosno regionalne samouprave.

Konačni prijedlog predviđa da bi vjerske zajednice i udruge mogle pružati usluge skrbi izvan vlastite obitelji bez obveze osnivanja doma socijalne skrbi, da će se za obavljanje udomiteljstva izdavati dozvole za rad i obavljanje, a smanjuje se broj osoba koji se mogu smještati u jednoj obitelji, te je glede stjecanja dozvole za rad i pohadanje tečaja uređen prijelazni rok udomiteljima da svoj rad usklade s novim zakonom.

Predlaže se dvadesetak izmjena i dopuna od kojih se gotovo polovica odnosi na bolje materijalne intervencije spram korisnika.

Iz obrazloženja predloženog zakona izdvajamo i neke od promjena u odnosu na prvo čitanje. Navodi se da su poboljšane odredbe o osnivanju Zavoda, a u prijelaznim je odredbama uređeno da će Zavod preuzeti dio poslova Ministarstva rada i socijalne skrbi, te da će temeljem sporazuma s Ministarstvom preuzeti odgovarajući broj službenika i namještenika.

Precizirane su i odredbe o inspekciji, na drugačiji način regulirano stjecanje prava na podmirenje troškova ogrjeva, prihvaćanjem primjedbe da decentralizaciju nadležnosti treba pratiti i fiskalna decentralizacija, prijenos fiskalnih sredstava.

Sukladno primjedbama uvodi se mogućnost ostvarivanja doplatka za pomoć i njegu neovisno o prihodu i gluho-slijepim osobama, poboljšava definicija organiziranog stanovanja. Na drugačiji je način uređeno obavljanje skrbi izvan vlastite obitelji (smještaj, boravak, organizirano stanovanje) u sklopu vjerskih zajednica i udruga kojima je cilj djelovanja zbrinjavanje osoba u socijalno-zaštitnoj potrebi. Na drugačiji se način utvrđuje mreža domova socijalne skrbi, odnosno drugih pravnih ili fizičkih osoba koje obavljaju djelatnost socijalne skrbi, što je sukladno tekućem procesu reforme socijalne skrbi i potrebi jače suradnje sa civilnim sektorom, te davanju mogućnosti većem broju subjekata za osnivanje domova socijalne skrbi, odnosno obavljanja te djelatnosti bez obveza osnivanja domova.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupro je donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj skrbi, a na Konačni prijedlog zakona nema primjedbi.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo Konačni je prijedlog raspravio kao matično radno tijelo. Konačni prijedlog rezultat je nastojanja na poboljšanju u sustavu socijalne skrbi, do donošenja novog zakonskog propisa o socijalnoj skrbi sukladno Strategiji razvoja sustava socijalne skrbi, kao ključnom elementu socijalnozaštitne mreže namijenjene podršci siromašnima i socijalno ugroženim građanima. Dvadesetak predloženih promjena, koje se dijelom odnose na poboljšanje položaja korisnika, a dijelom na poboljšanje načina i kvalitete rada u djelatnosti socijalne skrbi, dio je procesa usklađivanja potreba korisnika i mogućnosti države, istaknuto je u raspravi.

Izraženo je zadovoljstvo proširenjem kruga korisnika doplatka za pomoć i njegu na slijepce, gluhe i gluhoslijepce. Odbor ističe i kako je novi oblik organiziranja stanovanja (samostalno stanovanje), mogućnost zbrinjavanja odraslih osoba kojima je potrebna dugotrajna zdravstvena njega i zaštita (stacionarna skrb), predstavlja kvalitetnije rješavanje problema ove kategorije korisnika socijalne skrbi.

Organiziranje obiteljskog doma je novi način pružanja skrbi izvan vlastite obitelji, no neprihvatljivim je ocijenjeno rješenje kojim se "obiteljski dom organizira, u pravilu, u objektu u kojem živi predstavnik obiteljskog doma". Kako se skrb u ovom obliku može pružiti za najviše dvadeset osoba, potrebno je omogućiti da se u tu svrhu izgradi i poseban objekt odgovarajuće veličine, navodi Odbor. Međutim, uvođenjem novih oblika zbrinjavanja izvan institucija otvara se i mogućnost raznih oblika zloraba (mogućnost rada na "crno" u obiteljskim domovima, mogući nekontrolirani smještaj u obitelji nedozvoljenog broja korisnika, itd.). Stoga je, ističe Odbor, prijeko potrebno provoditi nužan, potpun i kontinuiran upravni i inspeksijski nadzor ustanova socijalne skrbi, ali i drugih pravnih i fizičkih osoba koje obavljaju djelatnost socijalne skrbi.

U Upravnom vijeću Zavoda i predstavnik poslodavaca

Odbor također naglašava da je, kako je Hrvatski zavod za socijalni rad javna ustanova koja obavlja poslove stručnog nadzora financiranja, razvoja, unapređenja i praćenja, a koji se odnose na socijalnu skrb, utvrđuje mrežu domova socijalne skrbi i sklapa ugovore o smještaju u te domove, svakako potrebno da u Upravnom vijeću Zavoda bude zastupljen i predstavnik poslodavaca u socijalnoj skrbi.

Odboru je dostavljen i prijedlog Hrvatskog saveza slijepih s mišljenjem da bi trebalo izmijeniti odredbu članka 21. na način da slijepce osobe imaju pravo na doplatku za pomoć i njegu u punom iznosu, bez obzira jesu li osposobljeni za život (u kojem slučaju bi imali pravo na smanjeni iznos doplatka). Članovi Odbora podržavaju taj prijedlog Hrvatskog saveza slijepih, imajući u vidu njihov specifičan i težak položaj kao i stupanj invaliditeta. Istaknuto je, međutim, da izdvajanje pojedinih kategorija osoba s invaliditetom u ovom trenutku i putem ovog Konačnog prijedloga zakona ne bi bilo opravdano. Navodi se da će prijedlog Hrvatskog saveza slijepih, uz podršku i mišljenje Odbora, biti dostavljen Ministarstvu rada i socijalne skrbi da ga uzme u obzir prilikom izrade novih propisa o socijalnoj skrbi.

Radi kvalitetne pripreme i izrade novog propisa i o socijalnoj skrbi, zaključeno je da je nužno pri tome priložiti detaljnu analizu i osvrn na rezultate primjene ovog Konačnog prijedloga.

Odbor je većinom glasova, predložio Hrvatskom saboru usvajanje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj skrbi, te je jednoglasno predložio sedam amandmana na Konačni prijedlog zakona (više u poglavlju Amandmani).

Odbor za obitelj, mladež i šport jednoglasno je Hrvatskom saboru predložio donošenje Zakona. Odbor je kao zainteresirano radno tijelo razmotrio na koji se način predlaže uređenje pomoći za uzdržavanje teže zapošljivim osobama, jednokratne pomoći za nabavku školskih knjiga, za podmirenje troškova smještaja u učenički dom, način na koji dom socijalne skrbi može obavljati program predškolskog odgoja, osnovnoškolskog i srednješkolskog obrazovanja. Odbor u izvješću navodi kako je naglašeno da

je Vlada RH od 1993. za svaku školsku godinu odobravalu posebna sredstva za nabavu školskih knjiga socijalno ugroženim učenicima. Budući da ova vrsta pomoći nije bila propisana Zakonom o socijalnoj skrbi, u raspravi je podržan prijedlog zakonske odredbe kojom će se institucionalizirati to pravo te će potrebna sredstva biti osigurana pravodobno kao redovna sredstva socijalne skrbi bez donošenja posebne odluke o tome.

Odbor izvješćuje da je postavljeno pitanje u svezi s predloženim utvrđivanjem još jedne državne nagrade, uz već postojeće u djelatnostima kulture, znanosti, prosvjete, športa. Odbor podsjeća da je na svojoj 58. sjednici podržao utvrđivanje Nagrade za promicanje prava djeteta. Iznijeto je, navodi se, razmišljanje o mogućoj inflaciji državnih i drugih nagrada uz činjenicu da se situacija na pojedinim područjima ne poboljšava onako kako bi svi željeli.

Na Odboru je dvojbenom procijenjena tvrdnja predlagatelja da za provedbu Zakona nisu potrebna dodatna sredstva iz Državnog proračuna. Dvojba je ocijenjena opravdanom zbog predloženog osnivanja nove javne ustanove, Hrvatskog zavoda za socijalni rad, kojoj će za rad sigurno biti potrebna određena sredstva, kao i odredbe da se sredstva za dodjeljivanje nagrada osiguravaju u Državnom proračunu RH.

AMANDMANI

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo amandmanom na članak 21. predložio je da se u čitavom tekstu članka 44. riječ "gluho-slijepi" zamijeni riječju "gluhoslijepi". Obrazlaže da je amandman u skladu s podneskom Hrvatske udruge gluhoslijepih osoba "Dodir", koji ističu da je internacionalno udruženje za obrazovanje gluhoslijepih osoba (Deafblind) 1991. službeno usvojio termin "gluhoslijepi" koji se od tada upotrebljava u suvremenoj stručnoj terminologiji.

S obrazloženjem uvrštavanja u zakon gluhoslijepih osoba kao nove kategorije korisnika, Odbor je amandmanom predložio da se iza članka 6. doda novi članak 6a., a kojim se članak 14. stavak 5. mijenja i glasi: "radi prevladavanja komunikacijskih i mobilnih poteškoća gluhe i gluhoslijepe osobe imaju, u svezi sa sklapanjem pravnih poslova i u postupcima ostvarivanja prava iz socijalne skrbi, pravo na stručnog prevoditelja".

Klub zastupnika Hrvatskog bloka amandmanom na članak 18. stavak 2. predložio je da se iza riječi "uzdržavanje" dodaju riječi "i korisniku skrbi izvan vlastite obitelji koji je smješten u udomiteljsku obitelj, a polaznik je osnovne ili srednje škole, koji žive u socijalno ugroženim obiteljima, a koji iz bilo kojih razloga nisu korisnici pomoći za uzdržavanje". Obrazlaže da se time proširuje krug korisnika prava na pomoć za nabavku obveznih školskih udžbenika i na korisnike u udomiteljskim obiteljima, a ne samo za korisnike pomoći za uzdržavanje.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo, amandmanom je predložio dodavanje novog članka 17a. kojim bi se u članku 38. stavku 1. brisale riječi "a centri za socijalnu skrb o ostvarivanju prava za podmirenje troškova". Obrazlaže se da je predloženo brisanje dijela odredbe kojim je propisana obveza centru za socijalnu skrb da vodi evidenciju i dostavlja izvješća o ostvarivanju prava na podmirenje troškova ogrjeva, budući da centar neće provoditi postupke ostvarivanja toga prava, jer će se ono ubuduće ostvarivati u okviru pomoći za podmirenje troškova stanovanja u nadležnosti jedinica lokalne samouprave.

Klub zastupnika HSS-a amandmanom je predložio promjenu članka 21. tako da članak 44. glasi: "1/ Pravo na doplatu za pomoć i njegu u punom iznosu, iako je prihod po članu obitelji, odnosno prihod samca veći od prihoda utvrđenog u članku 43. ovog Zakona, ima: teže tjelesno ili mentalno oštećena osoba; teže psihički bolesna osoba; osoba s težim promjenama u zdravstvenom stanju; slijepa osoba; gluhoslijepa osoba; gluha osoba koja nije osposobljena za samostalan život i rad.

2/ Pravo na doplatu za pomoć i njegu u smanjenom iznosu, iako je prihod po članu obitelji, odnosno prihod samca veći od prihoda utvrđenog u članku 43. ovog Zakona, ima: osoba potpuno lišena poslovne sposobnosti, ako nema teže tjelesno ili mentalno oštećenje ili težu psihičku bolest ili teže trajne promjene u zdravstvenom stanju; gluha osoba." U obrazloženju se navodi da je pojam "osposobljenost za samostalan život i rad" diskutabilan i nedefiniran, jer je poznato da sve slijepe i gluhoslijepe osobe za pomoć i njegu u svakodnevnom životu koriste pomoć i njegu druge osobe, ali

i specifična pomagala. Amandmanom se ujednačava doplatak za sve slijepe i gluhoslijepe osobe, jer bi se iz predloženog moglo zaključiti da je isplativije ne pohađati školu i nesposobljavati se za samostalan život i rad, te postati obrazovana i samostalna jedinka, jer će u suprotnom imati manja primanja. Naime, iskustva govore da se slijepe i gluhoslijepe osobe nevoljko uključuju u programe kada je to moguće, jer osjećaju realnu opasnost da će im se tada uskratiti institut doplatka za tuđu njegu i pomoć u punom iznosu.

Amandmanom je na isti članak reagirao i **Juraj Navro**, dr.med. (HDZ) predlažući da se u prvom stavku navede da pravo na doplatu za pomoć i njegu u punom iznosu imaju: "teže tjelesno oštećena osoba; teže mentalno oštećena osoba; teže psihički bolesna osoba; slijepa osoba; gluhoslijepa osoba; gluha osoba koja nije osposobljena za samostalan život i rad, osoba s težim trajnim promjenama u zdravstvenom stanju;", te isti tekst stavka 2. kao i u prethodnom amandmanu. U obrazloženju navodi da se time uvodi uobičajena praksa europskih zemalja u predmetu problema osoba s invaliditetom. Dodaje i da se ujednačava doplatak za sve slijepe i gluhoslijepe osobe za pomoć i njegu, jer u svakodnevnom životu koriste pomoć i njegu druge osobe, a imaju i specifične stvari potrebne toj skupini invalidnih osoba, kao npr. knjige u brajici i školski udžbenici, Brajev printer, Brajev redak, govorni tlakomjer, govorna vaga itd. Ti invalidi, ističe, trebaju imati puni iznos za njegu i pomoć i to umjesto 280 kuna 400 kuna, što ne opterećuje puno državni proračun, oko dva milijuna kuna na godinu.

Amandmanom na članak 40. **Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo**, je predložio da se u novom stavku 80d. stavku 2. podstavak 2. mijenja i glasi: "jednog člana iz redova predstavnika poslodavaca u djelatnosti socijalne skrbi". Odbor smatra opravdanim da, s obzirom na to da poslove iz djelokruga Zavoda, u Upravnom vijeću bude i predstavnik poslodavaca, posebno stoga što je kao jedan od članova predviđen i predstavnik većinskog sindikata radnika u djelatnosti u socijalnoj skrbi. Zastupnica **Snežana Biga-Frganović (SDP)** amandmanom je predložila da se u članku 40. u novom članku 80d. promijeni stavak 2. tako da glasi: "Upravno vijeće ima devet članova koje imenuje i razrješuje Vlada

RH i to: 5 članova na prijedlog ministra nadležnog za poslove socijalne skrbi; 1 člana iz redova predstavnika poslodavaca u djelatnosti socijalne skrbi; 1 člana na prijedlog Hrvatske udruge socijalnih radnika; 1 člana na prijedlog većinskog sindikata radnika u djelatnosti socijalne skrbi; 1 člana predstavnika stručnih radnika na prijedlog stručnog vijeća Zavoda". U obrazloženju navodi kako, s obzirom na značajne poslove koje obavlja Zavod, smatra opravdanim povećati broj članova Upravnog vijeća, te u predložene članove uključiti i predstavnika poslodavaca.

Zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)** amandmanom je predložila brisanje članka 40, obrazlažući da osnivanje Zavoda za socijalni rad nije opravdano budući da poslove koji se predviđaju obavljati u Zavodu danas obavljaju Ministarstvo rada i socijalne skrbi i Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži. Ističe također da je osnivanje Zavoda u suprotnosti s projektima reforme sustava socijalne skrbi i reformom državne uprave.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo, amandmanom je na članak 52. predložio da se u novom članku 120a. briše stavak 3, s obrazloženjem da se time briše ograničenje da se obiteljski dom u pravilu organizira u objektu u kojem živi predstavnik obiteljskog doma, te otvara mogućnost da se za potrebe organiziranja obiteljskog doma izgradi i poseban objekt.

Na članak 52. Odbor je podnio i amandman kojim se u novom članku 120a. stavku 7. riječi "članovi obitelji" zamjenjuju sa "članovi uže obitelji". Obrazlaže da se time na nedvosmislen način utvrđuje tko može obavljati usluge obiteljskog doma bez zasnivanja radnog odnosa, ako ispunjava uvjete propisane ovim zakonom.

Na isti članak Odbor je predložio amandman i na stavak 8. tako da glasi: "Način pružanja usluga obiteljskog doma te uvjete u pogledu prostora, opreme i potrebnog broja i vrste radnika koji osim predstavnika obiteljskog doma mora imati obiteljski dom, propisuje nadležan ministar za socijalnu skrb". Obrazlaže da se time postižu odgovarajući uvjeti za smještaj korisnika, te smanjuje mogućnost zlorabe.

Klub zastupnika Hrvatskog bloka amandmanom je predložio da se u članku

75. stavku 1. nakon riječi "Zavod" dodaju riječi "sukladno propisima o javnoj nabavi", obrazlažući da iz stavaka 1. i 4. nije razvidno da će se postupak natjecanja provoditi prema propisima o javnoj nabavi, jer je u stavku 4. navedeno da će se ugovorom utvrđivati cijena usluga ovisno o vrsti skrbi, način plaćanja. Ona se, ističe Klub, mora utvrditi isključivo putem javnog nadmetanja čiji je cijena usluge jedan od najvažnijih elemenata. S obzirom na to da je riječ o financiranju usluga u socijalnoj skrbi sredstvima iz državnog proračuna, obrazlaže se da je nužno navedena sredstva trošiti na način propisan propisima o javnoj nabavi.

RASPRAVA

Uvodno se zastupnicima u ime predlagatelja obratio zamjenik ministra rada i socijalne skrbi dr. **Bože Borko Žaja** (Odjeljak "O Prijedlogu"). Stajališta **Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo** prenijela je predsjednica Odbora **Snježana Biga-Friganović**, a u ime **Odbora za obitelj, mladež i šport** govorio je **Velimir Pleša**.

Raspravu predstavnika klubova zastupnika otvorio je u ime **Kluba zastupnika Hrvatskog bloka Ivić Pašalić**, dr.med, koji je podsjetio da je u prvom čitanju stav Kluba bio kako on nije u funkciji socijalno ugroženih građana, jer bi se tu onda našli i zaštitni mehanizmi zbog drastičnih poskupljenja energenata, pada životnog standarda građana, a posebno onih koji su već u sustavu socijalne skrbi.

Osnivanje Zavoda za socijalni rad predstavlja samo novi trošak državnog proračunu.

Podsjetio je da je Klub osporavao i svrhovitost osnivanja Zavoda, jer to predstavlja samo novi trošak državnog proračunu. Konačnim je prijedlogom usvojen dio primjedbi iz prvog čitanja, ali, nažalost, ne i u svezi s osnivanjem Zavoda te na taj način nisu usvojene primjedbe koje su se odnosile na izdvajanje financijskih sredstava u bujanje administracije te usitnjavanje nadležnosti u sustavu socijalne skrbi. Istaknuo je da nije uvažena ni primjedba Kluba da se onemogućuje ostva-

rivanje pomoći za uzdržavanje samcu ili obitelji koja posjeduje registrirano osobno vozilo, osim izuzetaka, te da nisu razrađeni mehanizmi kako će se tretirati slučajevi kada nije moguće prodati dio stana, nekretninu ili zbog starosti osobno vozilo. Odgovor je da se može priznati pravo na pomoć za uzdržavanje u obliku zajma pod povoljnijim uvjetima otplate, ali je upitao koliko su centri za socijalnu skrb u pet i pol godina dali takvih zajmova - po dostupnim podacima nije niti jedan. U nastavku je obrazložio dva amandmana Kluba (upućujemo na poglavlje Amandmani).

Postupno usklađivanje potreba korisnika i mogućnosti države

Klub zastupnika SDP-a u potpunosti podržava Konačni prijedlog zakona, istaknula je govoreći u ime Kluba **Snježana Biga-Friganović**.

Temeljem strategije u sustavu socijalne skrbi izuzetno je značajno da se doneše niz novih socijalnih propisa, a dok to ne bude moguće ovaj je Konačni prijedlog izuzetno kvalitetan izraz postupnog usklađivanja potreba korisnika i mogućnosti države, kazala je.

Važnim je ocijenila da korisnici socijalne skrbi imaju punu informaciju o svojim pravima, pa je predložila matičnim ministarstvima rada i socijalne skrbi i zdravstva da nađu kvalitetna rješenja kako bi puna informacija došla do korisnika. Podsjetila je da se govori o 20-ak promjena, od kojih polovica pogoduje korisnicima, te nabrojala te pogodnosti. Istaknula je i da je Klub kontaktirao s brojnim stručnjacima u području socijalne skrbi i da su odredbe i formiranje Hrvatskog zavoda za socijalni rad prihvaćene s velikom podrškom, jer su ljudi koji rade u tom sustavu nakon ukidanja ovog Zavoda, negdje 1991, osjetili prazan prostor, manje mogućnosti usavršavanja, ali i stručnog nadzora. Nužno je provoditi potpun, kontinuiran upravni i inspekcijski nadzor ustanova socijalne skrbi, a i drugih pravnih i fizičkih osoba koje obavljaju djelatnost socijalne skrbi, kazala je. Istaknula je da bi u Upravnom vijeću Zavoda osim predstavnika sindikata trebao biti i predstavnik poslodavaca, s obzirom da se u proteklih nekoliko godina značajno potiče privatna inicijativa u socijalnoj skrbi.

Sve poboljšice u ovom zakonu trebale bi ići u smjeru pomoći korisnicima, a u Klubu zastupnika HDZ-a misle da baš nije tako, kazala je govoreći u ime Kluba zastupnika HDZ-a **Jadranka Kosor**. Zahvalila je predstavniku predlagatelja što je prihvatio prijedlog da se gluhoslijepim osobama prizna doplatak na pomoć i njegu. Tomu se vesele i u udruzi "Dodir", koja okuplja gluhoslijepce, rekla je i istaknula je da je prva stepenica u pomoći tim ljudima otkriti da se radi o gluhoslijepoj djeci.

Konačni je prijedlog izuzetno kvalitetan izraz postupnog usklađivanja potreba korisnika i mogućnosti države.

No, izrazila je žalost što predlagatelj nije prihvatio prijedlog Kluba da se u ovom trenutku odustane od osnivanja posebnog Zavoda za socijalni rad. To je i temeljna primjedba Kluba na Konačni prijedlog zakona. Trebalo je, objasnila je, pričekati završetak reforme sustava socijalne skrbi, te kraj reforme državne uprave. Istaknula je kako se kod ovog prijedloga zanemaruje i princip decentralizacije, da će sjedište Zavoda biti u Zagrebu, da najviše brine što će se sredstva za rad i početak rada Zavoda osiguravati u državnom proračunu, te da je temeljno pitanje koliko će to koštati porezne obveznike.

Upozorila je i na rast broja korisnika u sustavu socijalne skrbi, sa 82.000 u 1999. na 112.000 u 2000, a onih koji primaju pomoć za podmirenje troškova stanovanja sa 18.000 na više od 27.000. Upozorila je i na često poskupljenje usluga, činjenicu da oko 50 posto umirovljenika prima mirovine ispod nacionalne linije siromaštva, te da se više od 80 posto građana RH osjeća siromašnima.

Iznoseći konkretne primjedbe, kazala je da bi pomoć za ogrjev na drva trebalo proširiti i na socijalno ugrožene koji se griju na plin, lož ulje. Upozorila je i na puno definicija obitelji u različitim zakonima, te istaknula da u članku 1. prijedloga po kojem obitelj čine braćni drugovi, djeca i drugi srodnicima koji žive zajedno, privređuju, odnosno ostvaruju prihode na drugi način i troše ih zajedno, uvjet za definiranje ne bi trebalo biti trošenje sredstava zajedno.

Kazala je da osnivanje nove nagrade nije loš prijedlog, ali u Klubu misle da time polako upadamo u izvjesnu inflaciju različitih državnih nagrada. Ako u Konačnom prijedlogu ostane ta nagrada, predložila je da jednu od prvih dobije udruga "Bokci" iz Zagreba. U ime Kluba zatražila je i veću brigu o obiteljima s više djece, posebnu potporu za udrugu "Osam plus". U obiteljima s četvero i više djece ukupno je 11.820 djece i u Klubu misle da sve te obitelji moraju dobiti pravo na besplatne udžbenike, posebno obitelji s osmero i više djece.

Na kraju je najavila da će, ako se ne prihvati amandman HDZ-a, zastupnici HDZ-a, pozdravljajući dobre odredbe zakona, ipak biti suzdržani.

Restrikcije socijalnih prava

Vladajuća koalicija je svakih par mjeseci svojom koalicijskom većinom u Saboru donosila zakone kojima je smanjivala socijalna prava i potpore najsiromašnijim i najugroženijim građanima, istaknuo je u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a dr.sc. **Anto Kovačević**. Podsjetio je da je riječ o četvrtoj izmjeni zakona. Smatra da je sasvim nepristojno da HDZ-ove propise, u ovom slučaju Zakon o socijalnoj skrbi mijenja na gore vlast koja sebe naziva socijaldemokratskom. Upitao je s kojim pravom vladajuća koalicija napušta socijalnu politiku te provodi restrikcije socijalnih prava ispod egzistencijalnog minimuma, a da pritom ne obrazlaže i ne daje egzaktno podatke i simulacije koliko to košta državu i proračun. Upozorio je da će se, ako se zakon donese, nestati određeni broj korisnika, te da je zamka da se zakon primjenjuje od 1. siječnja 2004.

Bilo bi dobro da se ostavi ova problematika za vrijeme nakon izbora, a ne ovako na brzaka donošenjem zakona koji smanjuju prava socijalno ugroženim osobama otežati dolazak drugima koji sigurno dolaze, kazao je. Istaknuo je da su u većini predloženih izmjena socijalne restrikcije, centralističko upravljanje, izostanak svakog socijalnog partnerstva.

Predlagatelja je zamolio da objasni koji je model socijalne skrbi izabran, onaj da zajednica skrbi o svima potrebnima, ili skidaj s evidencije obveza. Upitao je i da li se približavamo EU i usklađivanju zakonske regulative ili ne, je li to slučaj ako je korisnik pomoći otputovao teti na

15 dana i gubi pomoć, da se korisniku ako je u bolnici ukida skrb, da korisnik kad ode na školovanje a osigurano mu je besplatno stanovanje i prehrana nema ni za olovku. Ističe i da nije realno uravnotežena skrb o svim mogućim kategorijama, da mnogi potencijalni korisnici pomoći imaju određeni strah i osjećaj neugodnosti od prevelikih magistrata, a premalo skrbi i uljudnog komuniciranja.

Kazao je kako su članovima Kluba, da bi se opredijelili kako glasovati, potrebni dodatni odgovori i izračuni. Upitao je koliko socijala u Hrvatskoj košta proračun, kakva je struktura toga iznosa, koliki je udio socijale u društvenom bruto proizvodu, te kakva je u usporedbi s prosjekom EU. Zamijetio je da se u članku o Zavodu za socijalni rad unaprijed osigurava da Vlada Uredbom uređuje pokrivanje gubitaka Zavoda, da se stidljivo spominju, a ne određuju međusobna prava i obveze Zavoda i Vlade, da je upravljanje riješeno na stari način, centristički. Od odgovora na ta pitanja ovisi kako će glasovati članovi Kluba, zaključio je.

Raste broj korisnika u sustavu socijalne skrbi - sa 82.000 u 1999. na 112.000 u 2000, a onih koji primaju pomoć za podmirenje troškova stanovanja sa 18.000 na više od 27.000.

Nije istina da ova Vlada smanjuje socijalna prava, kazao je u ispravku netočnog navoda mr.sc. **Marin Jurjević (SDP)**. Ova je Vlada povećala pomoć socijalno ugroženima sa 674 milijuna na 1,75 milijardi kuna, raspon onih kojima se dodjeljuje ta pomoć povećan je sa 145 na 222 tisuće, sva djeca primaju dječji doplatak, invalidske su mirovine povećane za 20 posto, od 2000. do 2002. prosječna je plaća povećana za 17 posto, a rast BDP-a je 5,2 posto, kazao je. Reagirajući poslovnikom primjedbom, dr. **Kovačević** je kazao da nije ispravljen netočan navod i da je povrijeđen članak 214. Poslovnika, te da je zastupnik Jurjević sve netočno rekao u stilu "narod bolje živi samo toga nije svjestan".

Ispravkom na izlaganje dr. Kovačevića u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a reagirao je i **Franjo Kučar (SDP)** koji je

ponovio navode mr. Jurjevića o iznosima i broju korisnika socijalne pomoći.

Klub zastupnika HSS-a izražava zadovoljstvo što je veći dio njegovih primjedbi u prvom čitanju predlagatelj ugradio u Konačni prijedlog, posebno proširenje doplatka za pomoć i njegu slijepima i gluhih osobama, te kvalitetniju regulaciju stjecanja prava za podmirenje troškova ogrjeva, kazao je govoreći u ime Kluba **Miroslav Furdek** dr.med. Istaknuo je da u Klubu smatraju da je zakon korak prema usklađivanju potreba korisnika i gospodarskih mogućnosti države. Rekao je da je Konačni prijedlog popravljen u odnosu na prvo čitanje, posebno u dijelu oko osnivanja Hrvatskog zavoda za socijalni rad. Dao je podršku amandmanu Odbora za rad da u Upravnom vijeću Zavoda bude i predstavnik poslodavaca. U ime Kluba pozdravio je rješenja da se u prihod poljoprivrednika ne ubrajaju državne potpore u poljoprivredi. Klub kvalitetnim drži i rješenje da se pomoć za troškove ogrjeva ostvaruje putem jedinica lokalne samouprave, a nedostatna sredstva do minimalnog standarda tih jedinica podmiruju iz fonda poravnanja. Pozdravio je i niz drugih rješenja, te se priklonio amandmanu Odbora kod članka 52. i uvođenje obiteljskog doma kao novog načina pružanja skrbi izvan vlastite obitelji. Kazao je kako Klub zastupnika HSS-a pozdravlja uvođenje novih oblika zbrinjavanja izvan institucija, te da upozorava na potrebu kvalitetnog, stalnog, potpunog upravnog i inspekcij-skog nadzora svih koji obavljaju djelatnost socijalne skrbi.

Osvrnuo se i na članak 25. kazavši da bi bilo nužno zakonsko rješenje o osobama s invaliditetom koje nemaju teže mentalno i tjelesno oštećenje i kojima invalidnost nije utvrđena do 18. godine, jer one, po sadašnjem zakonu, ne ostvaruju pravo na osobnu invalidninu, a spadaju u one koji se teško ili se uopće ne mogu zaposliti.

U ime Kluba zastupnika HSS-a izrazio je žaljenje što predlagatelj nije u Konačni prijedlog ugradio pravo slijepih osoba na doplatku za pomoć i njegu u punom iznosu bez obzira jesu li osposobljeni za samostalni život i rad ili ne, te najavio amandman Kluba. Radi se o oko 1,5 milijuna kuna, to bi obuhvatilo oko 1090 slijepih osoba, a to je ustvari razlika od 120 kuna mjesečno (puni iznos tog doplatka sada je 400 kuna, a smanjeni iznosi 280

kuna), rekao je, izražavajući nadu da će Ministarstvo financija pronaći taj iznos. Zaključno je kazao da Klub zastupnika HSS-a, u očekivanju pozitivnog odgovora na svoj amandman, te podržavajući predložene amandmane Odbora za rad, podržava donošenje Konačnog prijedloga zakona.

Veće pogodnosti korisnicima

Konačni prijedlog predstavlja postupno usklađivanje potreba korisnika s mogućnostima države u sferi socijalne skrbi, kazao je u ime Kluba zastupnika Libre dr.sc. **Vilim Herman**. Istaknuo je da se većina predloženih izmjena neposredno odnosi na pogodnosti za same korisnike, kao i na poboljšanje kvalitete rada u djelatnosti socijalne skrbi. Naveo je pogodnosti koje se odnose na korisnike, od rješenja vezano uz poljoprivrednike, pomoć za troškove ogrjeva, jednokratnu pomoć za nabavku školskih knjiga, pohvalio odredbu o poboljšanju upravnog i inspekcij-skog nadzora. Pozdravio je i odredbe članka 12. koje štite djecu od 15 do 18 godina koja ne pohađaju redovito školu od obveze prijavljivanja nadležnoj službi za rad pa tako indirektno usporavaju njihov prerani ulazak na tržište rada. Dodao je kako, međutim, pažnju treba posvetiti djeci koja bi se mogla naći u položaju djece radnika, odnosno domeni nedopustive ekonomske aktivnosti za što je neophodna suradnja s Ministarstvom rada i socijalne skrbi. Istaknuo je kako je članak 47. posebno stavak 6. o zbrinjavanju djece oboljele od AIDS-a rezultat senzibiliziranja problema te djece, kao i većeg razumijevanja države za njihove udomiteljske usluge, ali i upozorio na jezičnu grešku (navedeno je "izvana" što bi trebalo zamijeniti sa "izvan").

Pozdravio je i uvođenje instituta državne nagrade za socijalni i humanitarni rad. Reкао je da bi u članku o osnivanju Zavoda valjalo preispitati je li nužno da isti uvjeti budu propisani za ravnatelja, zamjenika i pomoćnike zavoda. Predložene izmjene i dopune ne predstavljaju samo korak dalje u pružanju kvalitetnije i sadržajnije socijalne skrbi u Hrvatskoj već istinsku namjeru približavanja standardima razvijenog svijeta, kazao je. Najavio je podršku amandmanima Odbora za rad, osobito onih koji se odnose na gluhe i gluho-slijepice osobe, te zaključio da će Klub Libre podržati predloženi zakon.

Ovo je već četvrta izmjena i dopuna Zakona o socijalnoj skrbi i bez obzira na učestalost promjena dojam je da se nije ostvarilo bitno poboljšanje dosadašnjeg sustava socijalne skrbi, kazala je u ime Kluba zastupnika DC-a **Vesna Škare-Ožbolt**. Prigovorila je ideji osnivanja Hrvatskog zavoda za socijalni rad, jer nije sigurno da će ta institucija donijeti novu kvalitetu u sustavu socijalne skrbi.

Adekvatna socijalna skrb može se ostvariti jedino kroz dobru organizaciju rada, ali u prvom redu kroz osiguranje dostatnih sredstava u državnom proračunu, a ne kroz gomilanje administracije, istaknula je. Upozorila je da se opet ide na centralizaciju, iako je poznato da je za sustav socijalne skrbi ključna decentralizacija i regionalna pokrivenost.

Bilo bi dobro da se ostavi ova problematika za vrijeme nakon izbora, a ne ovako "nabrzaka" donošenjem zakona koji smanjuju prava socijalno ugroženim osobama otežati dolazak drugima koji sigurno dolaze.

Upozorila je da Hrvatska još uvijek nema pravih podataka o rasprostranjenosti siromaštva u državi, pojedinim regijama i gradovima. A za vođenje iole ozbiljnije politike socijalne skrbi neophodno je odrediti novi nacionalni prag siromaštva, odnosno mora se odrediti novi, realniji iznos socijalne pomoći od sadašnjih 400 kuna, kazala je.

Podsjetila je i podržala neka poboljšanja koja je zakon donio, navodeći mogućnost osnivanja obiteljskog doma i izrazila uvjerenje da će korisnici u okviru njega imati kvalitetniju i humaniju uslugu. Najavila je da će Klub podržati i zahtjeve Hrvatskog saveza slijepih da se naknada za slijepe osobe ne odvija u dva nivoa, već da iznosi jedinstvenih 400 kuna. Podsjetila je da u Hrvatskoj nedostaje smještajnih kapaciteta za starije i nemoćne, te podržala intenciju osnivanja nove vrste doma za odrasle kojima je potrebna stacionarna skrb. Unatoč tim poboljšanjima, ova izmjena Zakona ne daje temeljno poboljšanje ustroja socijalne skrbi, kazala je, zaključujući da će

zato članovi Kluba zastupnika DC-a kod glasovanja biti suzdržani.

Zalaganje za decentralizaciju i ozakonjenje centralizacije

U ime Kluba zastupnika HSLŠ-a **Želimir Janjić** podsjetio je da je većina stranaka u predizbornoj kampanji govorila da se zalažu za jeftiniju državu, ali i da podaci govore da se državni aparat povećava i poskupljuje. I predloženim zakonom povećavaju se troškovi, osnivaju novi zavodi, kazao je i podsjetio da su iz Kluba i u prvom čitanju upozorili da nije dobro osnivanje još jednog zavoda, pored postojećeg Zavoda za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži. Smatraju da bi se to moglo objediniti u jednom zavodu, možda s promijenjenim nazivom, npr. Zavod za socijalnu politiku. Rekao je kako je neprihvatljivo zalaganje za proces decentralizacije, a onda se u prijedlogu ozakoni čvrsta centralizacija, te da nije jasno kako to da u prijedlogu nisu predviđeni regionalni zavodi. Upitao je i koliko će to biti novih djelatnika, jer se neće računati na postojeće iz Ministarstva rada, upozorio da će dodatni troškovi biti i upravna vijeća. Kazao je da u Klubu smatraju da će to puno koštati, a ono što će se dobiti neće opravdati osnivanje Zavoda.

Zastupnike je upoznao i s mišljenjem Hrvatskog saveza gluhih i nagluhih koji se protive uvođenju pojma gluhoslijepe osobe. Razlozi nisu temeljeni na želji za oduzimanjem prava toj kategoriji, već na uvođenju reda i pravičnosti, rekao je, dodajući da je u pravilniku, te u Zakonu o Hrvatskom registru osoba s invaliditetom, gluhoslijepeća navedena pod više vrsta oštećenja. S obzirom na prava tih osoba kroz sustav socijalne skrbi koristit će ista prava kao gluhe i slijepe osobe, pa ih nije potrebno posebno nabrajati, kazao je i naveo primjer da je gluhoj osobi potreban tumač, slijepoj pratnja, tj. da gluhoslijepeća osoba po osnovi gluhoće ima pravo na tumača, a po osnovi sljepoće na pratnju.

Osvrćući se na odredbu o jednokratnoj pomoći za nabavku školskih knjiga, rekao je kako u Klubu zastupnika HSLŠ-a smatraju da bi taj problem trebalo riješiti drugačije. Objasnio je da bi udžbenici za sve učenike osnovnih i srednjih škola trebali biti besplatni, bili bi u vlasništvu

škola i učenici bi ih zadužili na početku školske godine, a eventualno oštećene kupili i vratili.

U HSLŠ-u se nadaju da neće biti zloporaba odredbe o mogućem organiziranju obiteljskog doma kao novog načina pružanja skrbi izvan vlastite obitelji, za šest do dvadeset korisnika, kao profesionalnu djelatnost bez osnivanja doma socijalne skrbi i odredbu da predstavnik mora živjeti u domu. Pozdravio je odredbe da će se za obavljanje udomiteljstva izdavati dozvole za rad, održavati obvezni tečajevi za udomitelje, te smanjiti broj osoba koje se mogu smještati u jednu obitelj, a nada se da to neće biti puka formalnost.

Vežano uz godišnje i nagrade za životno djelo, zamijetio je da imamo inflaciju nagrada, da s tim treba biti doista oprezan, te da u HSLŠ-u smatraju da treba dobro promisliti i vidjeti hoće li takav prijedlog rezultirati onim što se doista želi ili će biti promašeno.

Osvrćući se na prijedlog da se s primjenom članaka od 34. do 42. započne 1. siječnja 2004, rekao je da bi možda bilo bolje da se o izmjenama uopće ne govori, nego da to s obzirom na score izbore, učine oni u idućem mandatu. Zaključno je kazao da Klub zastupnika HSLŠ-a zbog toga i ostalih primjedbi neće podržati donošenje predloženih izmjena.

Ispravljajući netočan navod mr. **Jurjević** je kazao kako nije točna tvrdnja da raste opseg državne potrošnje, da je ova vlast poskupila državni aparat. Plaće državnih dužnosnika, pa i zastupnika smanjene su za gotovo 50 posto u odnosu na prethodnu vlast, prije dolaska ove vlasti troškovi za vojsku, policiju i državni aparat iznosili su 56 posto BDP-a, a ova ih je smanjila na 40 posto BDP-a i razliku ulaže u obrazovanje, zdravstvo i socijalu, kazao je.

Time je završena rasprava predstavnička klubova zastupnika, a u pojedinačnoj raspravi riječ je prva dobila **Marijana Petir (HSS)**. Kazala je da je nedavno posjetila Udrugu slijepih u Sisku gdje su je upoznali s radom i poteškoćama, te izvijestili da je zastupnik HSS-a s područja Sisačko-moslavačke županije još u Županijskom domu predložio zakonske prijedloge o doplatku na sljepoću i o određivanju poslova na kojima se zapošljavaju slijepe osobe, ali su oba dobila negativno mišljenje Vlade. Podržala je amandman Kluba zastupnika HSS-a kojim se ujednačava iznos doplatka za

pomoć i njegu za sve slijepe i gluhoslijepe osobe, jer one u svakodnevnom životu koriste pomoć drugih osoba, ali i specifičnih pomagala.

Aдекватna socijalna skrb može se ostvariti jedino kroz dobru organizaciju rada, ali u prvom redu kroz osiguranje dostatnih sredstava u državnom proračunu, a ne kroz gomilanje administracije.

Upozorila je da specijalizirana slikovnica za slijepu djecu košta 500 kuna, specijalizirani udžbenici i do dvije tisuće kuna. Značaj proces obrazovanja i uključivanja u sve društvene aktivnosti, ilustrirala je primjerom ministra obrazovanja i zapošljavanja Velike Britanije i Sjeverne Irske koji ima izvrsno obrazovanje, dugogodišnju uspješnu političku karijeru i slijep je. U hrvatskoj Vladi nema slijepih ministara, u ovom domu slijepih zastupnika, nitko od nas nije navikao na Brajevo pismo, nema ni slijepih direktora, ni istaknutih informatičara, ili poznatih stručnjaka, kazala je. Istaknula je da ne možemo čekati da Hrvatska postane izuzetno bogata da bi rješavala ovakve probleme. Nitko od tih ljudi ne traži samilost nego pomoć za korištenje vlastitih sposobnosti, svatko od njih želi biti koristan član društva i na nama je da im to omogućimo, zaključila je.

Potrebne brojke, analiza

Dario Vukić (HDZ) u svom je izlaganju iznio povijesni prikaz što znači skrb za one koji ne mogu skrbiti o sebi. Istaknuo je da je u mnogim državama blagostanja u posljednja dva desetljeća znatno povećan broj korisnika raznih pomoći, da npr. u Njemačkoj i Americi prelazi 25 posto aktivnog stanovništva. U zemljama u tranziciji pomoć se obično ostvaruje ovisno o imovinskom stanju, a procjenjuje se, kazao je, da u tim zemljama između 40 i 60 posto sredstava socijalne skrbi odlazi onima koji nisu siromašni. To ne znači samo nenamjensko trošenje ionako malih raspoloživih sredstava i pogoršanje socijalnog položaja siromašnih, nego i stvaranje općeg uvjerenja da je sustav socijalne skrbi neučinkovit i neprave-

dan. Stoga je, istaknuo je, u tranzicijskim zemljama nužno provoditi stalna istraživanja i poduzimati mjere za poboljšanje postojećeg sustava socijalne zaštite. Naglasio je da ti sustavi nezadovoljavajuće funkcioniraju jer su skupi, te iznio podatak da se na program socijalne zaštite u zemljama srednje i istočne Europe danas troši između 15 i 30 posto BDP-a. Iskustvo u tranzicijskim zemljama pokazuje da je zakazivao prijenosni lanac između zamišljenog sustava socijalne zaštite i njegovog ostvarivanja, kazao je i upozorio da se gotovo u pravilu u zemljama u tranziciji zakoni o reformama pripremaju i donose bez ozbiljnih obračuna budućih troškova. Podsjetio je da je i u predloženom zakonu rečeno da nisu predviđena nikakva dodatna sredstva. Istaknuo je da temeljna struktura pomoći, prema važećem Zakonu, dakle transferi, smještaj, njega i pomoć u kući pokazuje da je taj sustav relativno jednostavan i sveobuhvatan, te da je u mogućnosti odgovoriti na mnoge zahtjeve. Naglasio je da se sustav socijalne skrbi u Hrvatskoj ne može se riješiti samo jednim zakonom, riješen je paletom zakona, te upozorio da je ova vlast mijenjala odnos prema nezaposlenima, porodiljnim naknadama, mirovinskom sustavu, itd. Ova i bilo koja buduća vlast trebali bi razmisliti o razvoju sustava pomoći koji se pod nazivom working family credit provodi u Velikoj Britaniji, namijenjen je poticanju zapošljavanja dugotrajnih korisnika socijalne pomoći, a pravo na njega ostvaruju siromašne obitelji koje rade. U Hrvatskoj bi se to moglo nadopuniti uvjetom da korisnici moraju dokazati da rade u službenom gospodarstvu, kazao je. Na kraju je ponovio da bi zakonski prijedlog dobio puno na ozbiljnosti kada bi bio potkrijepljen brojkama, analizom sadašnjeg stanja, a posebice budućeg položaja onih koji danas uživaju socijalnu skrb.

Dajući potporu predloženim izmjenama **Sonja Borovčak (SDP)** je istaknula da one nisu rezultat kabinetskog rada, nego i javne rasprave i uvažavanja struke. Penijela je i zadovoljstvo socijalnih radnika koji su upoznati sa svim zakonskim prijedlozima. Prihvatila je izmjene kao stvarno korak naprijed ka usklađivanju potreba korisnika i mogućnosti države. Rekla je da 400 kuna socijalne pomoći i nije puno, ali da je prije bilo zaostataka od pet, šest mjeseci, a danas pomoć dolazi na vrijeme. Napomenula je da možda

i uvijek ne dolazi na ruke onima kojima treba, te da je zato dobro da se u jednom dijelu govori o decentralizaciji. Osvrćući se na, za mnoge u raspravi, sporno osnivanje Zavoda, kazala je da je to rezultat prethodno provedenih javnih rasprava u ustanovama, strukovnim udrugama i sindikatima djelatnosti socijalne skrbi, te da je Zavod dobio potporu. Naglasila je i da se iz obrazloženja vidi da neće doći do povećanog zapošljavanja, da će se iskoristiti ljudi koji sada to obavljaju unutar Ministarstva. Kazala je i da je dobra promjena uvođenje nove vrste doma za odrasle kojima je potrebna dugotrajna zdravstvena zaštita, da će to biti mješovite socijalno-zdravstvene ustanove. Takav dom trebalo bi osnovati i u Krapinskozagorskoj županiji, kazala je i zaključno poduprla amandmane Odbora za rad.

Ispravkom je reagirala zastupnica **Kosor** na navod da je kod osnivanja Zavoda uvaženo mišljenje struke. Kazala je da ima dopis Hrvatske udruge socijalnih radnika poslan svim klubovima u kojem navode da nije potrebno osnivanje toga Zavoda.

Obraćajući se zastupnicima u završnoj riječi, zamjenik ministra rada i socijalne skrbi dr.sc. **Bože Borko Žaja** ocijenio je da neki dijelovi rasprave nemaju veze sa Zakonom, nego se bave pitanjima koja politiziraju cijelu temu. Najavio je da će predlagatelj pažljivo razmotriti amandmane i fonogram, te kazao da mu se dio amandmana čini vrlo razložnim.

Istaknuo je da je glavnina predloženih izmjena zapravo realizacija preuzetih obveza iz Strategije razvoja sustava socijalne pomoći i socijalne skrbi. Podsjetio je da je ta reforma uobličena u sedam projektnih područja, npr. za socijalnu pomoć, za socijalne usluge, za decentralizaciju i fiskalna pitanja, za poboljšanje praćenja siromaštva, za suradnju s organizacijama civilnog društva, itd. Svih sedam projekata je završeno, a uskoro će završiti i njihova verifikacija.

Vežano uz napomenu zastupnice Kosor, kazao je kako mu nije jasno o kojem je stajalištu udruge socijalnih radnika riječ. Činjenica je, istaknuo je, da postojeća organizacija Ministarstva rada i socijalne skrbi ne odgovara našim korisnicima, ne odgovara struci. Podsjetio je da neće biti novih troškova, te da će Hrvatski sabor to moći pratiti kada god želi. Zamolio je za razlikovanje pojmova, napominjući da se uz pojam socijalne skrbi olako rabi ter-

min socijalna politika, da u EU termin socijalna zaštita znači ukupnu socijalnu sigurnost na radu i izvan njega. Generalno je odbio dio rasprave koji je išao s tezom da se predloženim zakonom osiromašuju korisnici socijalne skrbi.

Specijalizirana slikovnica za slijevu djecu košta 500 kuna, specijalizirani udžbenici i do dvije tisuće kuna.

Zbog povrede Poslovnika reagirala je zastupnica **Kosor**. Pozivajući se na Glavu VII. Poslovnika o odnosu Sabora i Vlade, odbila je ocjene da su zastupnici, govoreći pogotovo u ime klubova, politizirali. Nitko iz Vlade zastupnicima ne može davati upute o tome kako će, može i koliko to zastupnicima određuje Poslovnik, i na koji način govoriti i braniti svoje teze, kazala je, odbijajući u ime Kluba zastupnika HDZ-a konstataciju o bilo kakvom politiziranju. Za primjedbu socijalnih radnika, kazala je da ima njihovu napomenu da predloženi zakon nije prošao uobičajenu proceduru, nije bio u javnoj raspravi.

Time je zaključena rasprava o predloženim izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj skrbi.

GLASOVANJE

Glasovanje o predloženom zakonu započelo je na 32. sjednici, ali je zbog nedostatka kvoruma prekinuto nakon izjašnjavanja o četiri, od ukupno 13 podnesenih amandmana.

Na početku izjašnjavanja o amandmanima na 32. sjednici, zamjenik ministra rada i socijalne skrbi dr. **Žaja** u ime predlagatelja prihvatio je amandmane Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo i dodavanje novih članaka 6a. i 17a, te na članak 21, kao i amandman Kluba zastupnika Hrvatskog bloka na članak 18. stavak 2.

Odbio je amandman Kluba zastupnika HSS-a na članak 21. i predloženo ujednačavanje doplatka za sve slijepe i gluhoslijepe osobe. Istaknuo je kako je nesporno da bi svim slijepim i gluhoslijepim osobama, ali i drugim kategorijama osoba s težom invalidnošću

bilo opravdano omogućiti ostvarivanje prava s osnova invalidnosti bez obzira na imovinski cenzus. Međutim, takvo bi uređenje iziskivalo znatna dodatna sredstva iz državnog proračuna koja za ovu godinu nisu osigurana, rekao je. Vlada će o tome voditi računa kod proračuna za 2004. tim prije što je Nacionalnom strategijom jedinstvene politike za osobe s invaliditetom od 2003. do 2006. određeno da će se urediti prava svih kategorija osoba s težim invaliditetom, odnosno redefinirati kriteriji i nazivi prava na osobnu invalidninu i prava na doplatu za pomoć i njegu u cilju određivanja dodatka na težu invalidnost neovisno o imovinskom cenzusu, najavio je dr. Žaja. U ime Kluba zastupnika HSS-a **Ljubica Lalić** zatražila je glasovanje nakon kojega je utvrđeno da nema kvoruma (glasovala su 73 zastupnika), pa je glasovanje na 32. sjednici prekinuto.

Izjašnjavanje o amandmanima i glasovanje nastavljeno je na 33. sjednici, a glasovalo se elektronički. Na početku toga glasovanja, zamjenik ministra rada i socijalne skrbi dr.sc. **Bože Borko Žaja** ponovio je razloge zbog kojih Vlada kao predlagatelj ne prihvaća predloženi amandman Kluba zastupnika HSS-a, a nakon toga u ime Kluba riječ je dobila zastupnica **Lalić**. Uvažavajući obrazloženje Vlade, kazala je da iz predloženog amandmana ne proizlazi da se želi privilegirati pojedina kategorija invalida. Istaknula je da znaju da u proračunu za ovu godinu nisu osigurana sredstva, ali da, ako amandman prođe, predlažu da se primjenjuje od iduće godine. Ostala je kod predloženog amandmana, ali je on glasovanjem odbijen.

Uz isto obrazloženje kao za prethodni, dr. **Žaja** odbio je i amandman zastupnika **Juraja Njavre** koji je kazao kako ne stoje tvrdnje da su potrebna znatna sredstva. Predsjedavajući, predsjednik Hrvatskog sabora **Zlatko Tomčić** podsjetio je da je riječ o istom amandmanu kao prethodnom koji je glasovanjem odbijen, te da se ne može ponovno razmatrati.

Dr. **Žaja** nije prihvatio, a u ime Odbora zastupnica **Biga-Friganović** povukla je, amandman Odbora za rad na članak 80d. i sastav Upravnog vijeća Zavoda. Dr. **Žaja** odbijanje amandmana Odbora obrazložio je prihvaćanjem amandmana na isti članak zastupnice **Bige-Friganović** koji, kazao je, na bolji način regulira sastav Upravnog vijeća.

Zamjenik ministra u ime predlagatelja odbio je amandman zastupnice **Kosor** kojim je zatražila brisanje članka o osnivanju Zavoda. Objasnio je da protivljenje osnivanju Zavoda ujedno blokira reformu socijalne skrbi, koju je Sabor prihvatio u lipnju 2001. i koja predviđa promjenu modela koji je vrijedio 50-ak godina. Po preustroju, Ministarstvo rada ostalo bi nadležno za poslove upravnog odlučivanja, a u Zavod bi se izdvojili stručni i poslovi upravljanja sustavom socijalne skrbi, kazao je. Istaknuo je da bi Zavod preuzeo dio od postojećih 114 uposlenika Ministarstva koji rade na poslovima socijalne skrbi, da novog zapošljavanja neće biti, te da osnivanje Zavoda neće uzrokovati nikakvo povećanje administracije, niti biti dodatni proračunski trošak.

Kao predlagatelj amandmana zastupnica **Kosor** istaknula je da se u Klubu zastupnika HDZ-a ne slažu s prijedlogom u zakonu, ali ni argumentima zamjenika ministra da bi se odustajanjem od osnivanja Zavoda blokirala reforma. Mislimo upravo suprotno, da je osnivanje ovakvog zavoda u suprotnosti s reformom. Mnoge stvari u zakonu nisu jasne, ne zna se koliko će to zapravo koštati, kazala je, podsjećajući da će Zavod imati ravnatelja i pomoćnike, a ne zna se koliko, jer će se o pomoćnicima naknadno odlučiti. Istaknula je također da osnivanje Zavoda može pogodovati bujanju administracije, te ponovila stajalište Kluba da je, umjesto usmjerenja novca u osnivanje Zavoda bolje taj novac dati siromašnima.

U dodatnom obrazloženju, dr. **Žaja** je podsjetio da su u prvom čitanju zastupnicima predstavljen ustroj, struktura i broj zaposlenih, te da je bilo navedeno dva pomoćnika. U proračunu postoje sredstva za Ministarstvo, iz tog proračuna i sredstava postupno će se ekipirati Zavod i jasno smo kazali da novih troškova neće biti, naglasio je.

Da li uvesti presedan?

Riječ je za ispravak netočnog navoda zatražila zastupnica **Kosor**, na što je predsjednik **Tomčić** kazao da Sabor do sada nije imao tu praksu, te upitao da li uvesti taj presedan. Kada jednom uvedemo tu praksu, moramo znati da je to stalna praksa da se tijekom rasprave o amandmanima može ispravljati navode, rekao je. Dodao je da to Poslovni-

kom nije izričito zabranjeno. Upitao je da li sada uvesti taj presedan, te na glasovanje stavio prijedlog da li će se tijekom rasprave o amandmanima dopustiti ispravke navoda. Za prijedlog je glasovalo 19 zastupnika, 12 je bilo suzdržanih, a 57 protiv, pa je konstatirao da se ta praksa ne uvodi.

Riječ je potom u ime Kluba zastupnika HDZ-a dobio **Vladimir Šeks** koji je upitao kako reagirati u takvoj situaciji. Predlagatelj je dobio šansu na dopunsko obrazloženje, a zastupnica nije dobila šansu da ispravi netočan navod, pa je Sabor uskraćen u tomu da li je obrazloženje istinito ili nije, kazao je, te u ime Kluba zastupnika HDZ-a zamolio 5-minutnu stanku.

U obrazloženju predsjedatelja, predsjednik **Tomčić** je kazao kako predsjedatelj obvezuje Poslovnik i parlamentarna praksa. Do sada se uvijek predstavniku Vlade, odnosno predlagatelju zakona dala mogućnost za dopunsko očitovanje i nikada nismo uvodili praksu ispravka navoda i ponovnog izjašnjavanja predlagatelja amandmana. To je bila dosadašnja parlamentarna praksa, na taj smo se način ponašali i imali smo šansu uvesti novu parlamentarnu praksu, rekao je, ističući da je za njega glasovanje potpuno legitimno. Podsjetio je i na parlamentarnu praksu da se odobri svaki zahtjev kluba za stankom, te odredio stanku od pet minuta.

Nakon stanke, zastupnica **Kosor**, iznoseći stajalište Kluba zastupnika HDZ-a, kazala je da se pozivaju na članak 168. Poslovnika o izjašnjavanju o amandmanima, a prema kojemu se, nakon očitovanja predlagatelja o pojedinom amandmanu, na očitovanje predlagatelja može osvrnuti samo podnositelj amandmana, a njegov govor ne može trajati dulje od dvije minute. U nastavku je ponovila da u konačnom prijedlogu stoji da se sredstva za početak rada Zavoda osiguravaju u državnim proračunu, ali nigdje u obrazloženju ne piše koliko je to, te da u zakonu ne piše koliko će ravnatelj imati pomoćnika, već samo da će se taj broj utvrditi statutom. Pozvala je zastupnike da podrže amandman, ali on glasovanjem nije prihvaćen.

Dr. **Žaja** u ime Vlade prihvatio je tri amandmana **Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo** na članak 52. (odnosno na članak 120a. stavke 3, 7. i 8.). Odbio je pak amandman Kluba zastu-

pnika Hrvatskog bloka na članak 75. stavak 1, obrazlažući da bi primjena Zakona o javnoj nabavi u potpunosti onemogućila provedbu javnog natječaja za popunu mreže domova socijalne skrbi, jer on ne razrađuje način i postupak za stjecanje tih usluga.

U ime Kluba Hrvatskog bloka **Ivić Pašalić**, dr.med. istaknuo je kako je riječ

o velikim iznosima državnog proračuna za financiranje usluga socijalne skrbi, te nema nikakvih prepreka da se za dobivanje toga posla koristi javni natječaj. Ako se ne koristi javni natječaj, jasno je da je to jedno veliko leglo moguće korupcije jer je riječ o ogromnim iznosima, istaknuo je. Amandman u glasovanju nije dobio potporu zastupnika, a time je

završeno izjašnjavanje o amandmanima i prešlo se na glasovanje o Konačnom prijedlogu zakona.

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj skrbi zastupnici su na 33. sjednici donijeli većinom glasova (68 za, 35 protiv i 3 suzdržana).

N.B.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O STRANCIMA

Ubrzati rješavanje statusnih pitanja stranaca

Otklanjanjem nedostataka uočениh u primjeni postojećeg Zakona o kretanju i boravku stranaca te Zakona o zapošljavanju stranaca, stvaraju se pretpostavke za usklađivanje domaćeg zakonodavstva koje uređuje imigracijsku politiku sa zakonodavstvom zapadnoeuropskih zemalja.

Na svibanjskoj sjednici Hrvatskog sabora provedena je rasprava i o Konačnom prijedlogu zakona o strancima kojim se ulazak, kretanje i prava stranaca uređuju sukladno standardima EU, na što se Hrvatska obvezala Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju. Naime, predložena rješenja trebala bi ubrzati postupak stjecanja prava stranaca u Hrvatskoj i osigurati njegovu veću transparentnost, omogućiti strancima lakši pristup tržištu rada, itd.

Sudionici u raspravi, osobito oporbeni zastupnici, upozoravali su na neprecizne i preopćenite zakonske odredbe koje bi mogle stvarati probleme u praktičnoj primjeni, te prigovarali predlagatelju na nedosljednosti. Naime, po njihovoj ocjeni, ovaj zakonski prijedlog je u nekim segmentima izrazito liberalan, dok se u drugima ide na radikalno postrožavanje postojećih rješenja. U raspravi je izraženo i mišljenje da je zakonodavac liberalan prema strancima, ali ne i prema osobama hrvatske narodnosti koje žive izvan Hrvatske. Zakonska odredba prema kojoj se svatko tko nije hrvatski državljanin

smatra strancem je čak ocijenjena protunacionalnom i protuustavnom.

Braneći pozitivne strane ponuđenog propisa zastupnici koalicije podsjetili su na činjenicu da se on donosi u prvom redu radi otklanjanja prepreka ulaganjima u Hrvatsku, no klubovi oporbenih zastupnika su ipak tražili da ga se uputi u treće čitanje. Smatraju, naime, da se ovako važan zakon ne može donositi naprečac, a da se temeljito ne proanalizira što donosi predviđena liberalizacija u reguliranju statusnih pitanja stranaca. Među ostalim, spomenimo i upozorenje da, u žurbi da svoje zakonodavstvo uskladimo s europskim, ne moramo donositi propise koji idu nauštrb nacionalnih interesa i sigurnosti zemlje.

Na kraju je dogovoreno da će se o ovom zakonskom propisu odlučivati naknadno, nakon što Sabor izmijeni Zakon o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i državnih upravnih organizacija. To je, naime, prijeko potrebno budući da je novim Zakonom predviđeno da poslove izdavanja radnih dozvola stranim državljanima i osobama bez državljanstva obavlja MUP.

Uvodno još spomenimo da smo o Prijedlogu zakona o strancima pisali u našem listu br. 337 od 8. srpnja 2002. godine, u okviru prikaza rasprave na sjednici Hrvatskog sabora (str. 9-16, pod naslovom: "Sukladno standardima EU").

O PRIJEDLOGU

Osnovne intencije predloženog Zakona zastupnicima je obrazložio **Josip Vresk**, zamjenik ministra unutarnjih poslova. Napomenuo je da je materija statusnih pitanja stranaca u Republici Hrvatskoj regulirana Zakonom o kretanju i boravku stranaca iz 1991. godine, koji je u manjem opsegu mijenjan 1993. i 1994. godine. U dosadašnjoj primjeni tog zakona uočeno je da pojedina zakonska rješenja nisu dovoljno razrađena. Primjerice, izdavanje radnih dozvola strancima uvjetovano je prethodno reguliranim produženim boravkom, pa i onima koji u Hrvatskoj borave do 90 dana. Osim toga, nisu dovoljno razrađene odredbe koje se odnose na postupanje prema strancima u prekršaju te one o nezakonitim migracijama. Nadalje, uvjeti koje stranac treba

ispunjavati za stjecanje trajnog nastanjenja definirani su puno blaže nego u drugim državama, itd.

S obzirom na to da je Republika Hrvatska, kao potpisnica Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, stekla status potencijalnog kandidata za članstvo u EU, obvezna je prilagoditi postojeće zakonodavstvo standardima EU, naglašava Vresk. Prema studiji FIAS-a, nedostaci postojećih zakona su dugotrajnost i kompliciranost postupka u pribavljanju pojedinih dozvola, posebice poslovne vize, vize za zapošljavanje te radnih dozvola. Budući da je ocijenjeno da su dosadašnja zakonska rješenja nekompatibilna sa standardima kojima se ista pitanja uređuju u EU, ali i radi ubrzanja i transparentnosti navedenih postupaka, posebice u cilju otklanjanja prepreka ulaganjima u Republiku Hrvatsku, Vlada RH je odlučila pristupiti izradi novog Zakona o strancima. Taj bi Zakon u sebi inkorporirao i dio materije koja je trenutno regulirana Zakonom o zapošljavanju stranaca te bi, uz uvažavanje svih specifičnosti ekonomskog i socijalnog stanja u Republici Hrvatskoj, trebao biti u suglasnosti sa zakonodavstvom zemalja EU.

Novim zakonom predviđene su tri vrste boravka stranaca - boravak do 90 dana (bez vize, s vizom i s graničnom propusnicom), privremeni boravak na određeno vrijeme i u određene svrhe (rad, liječenje, spajanje obitelji, studiranje i dr.), uz mogućnost produženja, te stalni boravak.

Svrha je novog Zakona poboljšati koordinaciju između nadležnih državnih tijela, odvojiti vizni režim od dozvola za boravak i rad, regulirati institut poslovne dozvole i utvrditi kategorije osoba kojima se ona izdaje te je razgraničiti od radne dozvole (režim radnih dozvola predviđa se samo za zapošljavanje stranaca na temelju ugovora o radu), odrediti nadležna tijela i rok u kojem se izdaje, kao i tijela za utvrđivanje godišnjeg kontingenta radnih dozvola, odnosno nadležna tijela i rok za njihovo izdavanje.

Konačnim prijedlogom zakona o strancima problematika viza je u velikoj mjeri usuglašena s odredbama Šengenskog sporazuma, kaže Vresk. Njime su, inače, predviđene tri vrste boravka stranaca - boravak do 90 dana bez vize, s vizom i s graničnom propusnicom), zatim privremeni boravak na određeno vrijeme i u određene namjene (rad, liječenje, spajanje obitelji, studiranje i dr.), uz mogućnost produženja, te stalni boravak. Prema predloženom, stalni boravak odobrio bi se strancu koji ima pet godina odobren privremeni boravak ili ako je tri godine u braku s državljaninom Republike Hrvatske ili sa strancem na odobrenom stalnom boravku. To znači da su postroženi uvjeti za odobrenje stalnog boravka, u odnosu na dosadašnja zakonska rješenja.

Predloženim zakonskim odredbama koje se odnose na rad stranaca, nastoji se olakšati ulazak stranaca u Republiku Hrvatsku radi poticanja ulaganja ili pokretanja posla. Radi toga je i uveden institut poslovne dozvole koja se, prema članku 35. stavku 5. Konačnog prijedloga zakona ujedno smatra odobrenjem za privremeni boravak i rad na području Republike Hrvatske. Predviđeno je da se poslovna dozvola izdaje strancu koji ima registrirani obrt, s obrtom izjednačenu djelatnost, slobodno zanimanje, registrirano vlastito trgovačko društvo te onome koji pruža usluge u ime tvrtke čije je sjedište u inozemstvu. Međutim, MUP mora imati mehanizme za poništenje dozvole i otkaz boravka, utvrdi li da se zakonske odredbe zlorabe. Radi toga je predviđeno da će se poslovna dozvola poništiti, ako stranac u roku od četiri mjeseca od dana njena izdavanja ne započne obavljati djelatnost za koju mu je izdana (dosad je taj rok iznosio godinu dana).

Među ostalim, uvodi se godišnja kvota radnih dozvola koju će utvrđivati Vlada RH, do 31. listopada tekuće godine za narednu godinu. Radne dozvole za strance izdavale bi se na temelju zahtjeva poslodavaca. Izdavale bi ih nadležna policijska uprava odnosno postaja prema sjedištu poslodavca.

Osim toga, predloženim Zakonom riješeni su nedostaci uočeni u primjeni Zakona o kretanju i boravku stranaca i Zakona o zapošljavanju stranaca, čime su stvorene pretpostavke za kompatibilnost domaćeg zakonodavstva koje uređuje imigracijsku politiku sa zakonodavstvom zapadnoeuropskih zemalja.

Po riječima ministra Vreska, procjenjuje se da će za provedbu ovog Zakona u Državnom proračunu trebati osigurati oko 5,1 mln. kuna, prvenstveno radi osiguranja tehničkih i kadrovskih uvjeta u MUP-u (prostor, informatička oprema, povećanje broja službeničkih mjesta, obuka službenika, itd.) koji preuzima poslove izdavanja radnih dozvola stranim državljanima i osobama bez državljanstva (te su poslove dosad obavljali Ministarstvo rada i socijalne skrbi te Hrvatski Zavod za zapošljavanje).

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupro je donošenje ovog Zakona, uz sugestiju da se o njemu odlučuje nakon donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i državnih upravnih organizacija. Uložio je i amandman na članak 47. stavak 1. točka 2. Konačnog prijedloga zakona, koji ide za tim da se strancu omogućiti stjecanja prava na stalni boravak u Republici Hrvatskoj ako sklopi brak s hrvatskim državljaninom ili strancem na odobrenom stalnom boravku. Budući da je prema Ustavu RH obitelj pod osobitom zaštitom države, to radno tijelo smatra da stjecanje navedenog prava ne treba uvjetovati trogodišnjim trajanjem te zajednice.

Odbor za useljeništvu raspravljao je o ovom zakonskom prijedlogu u dva navrata. Na sjednici 23. siječnja članovi toga radnog tijela postavili su brojna pitanja koja se odnose na useljeničku politiku, demografske i gospodarske posljedice predloženog Zakona te na njegovu povezanost sa Zakonom o državljanstvu. Zbog složenosti problematike dogovoreno je da će na sastancima svojih klubova iznijeti pitanja koja se nameću ovim zakonom. Stajališta parlamentarnih klubova o ponuđenim rješenjima iznijeli su na sjednici Odbora 29. siječnja. Tijekom rasprave koja je uslijedila bilo je najviše govora o usklađenosti predloženog Zakona s pravnom stečevinom zemalja Europske zajednice. Upozoreno je na gospodarske i druge posljedice koje bi mogle nastati bude li novi Zakon o strancima obuhvaćao materiju koja je sada regulirana dvama zakonskim propisima te u nadležnost policije prebacio izdavanje radnih dozvola.

Najviše je nedoumica izraženo u svezi s eventualnim gospodarskim i drugim posljedicama primjene članka 115. Zakona. Primjerice, nije poznat broj osoba koje su 8. listopada 1991. godine imale trajno nastanjene u Hrvatskoj niti onih koje bi, temeljem članka 115. Zakona o strancima, pred sobom imale još godinu dana za stjecanje statusa trajno nastanjenog stranca. Članove Odbora je zanimao i broj izbjeglica koji bi, primjenom članka 116. postali azilantima te posljedice primjene ove odredbe na aneks 7. Daytonskog sporazuma.

Nakon provedene rasprave Odbor je sugerirao Hrvatskom saboru da Konačni prijedlog zakona uputi u treće čitanje.

Sudionici u raspravi na sjednici **Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo** izrazili su zadovoljstvo činjenicom da su prihvaćene njihove primjedbe, iznesene prilikom prvog čitanja ovog Zakona. Zahvaljujući tome, rok u kojem je poslodavac dužan sklopiti ugovor o radu sa strancem skraćen je s trideset na petnaest dana. Osim toga, kod primjene kaznenih odredbi dodana je i zaštitna mjera zabrane obavljanja djelatnosti pravnoj osobi. Po mišljenju članova Odbora ta je mjera učinkovitija od izricanja novčane kazne koja svojom visinom za poslovne ljude obično nije dovoljno represivna.

Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina upozorava na to da nigdje u zakonskom tekstu nije precizirano što to znači da stranac nema dovoljno sredstava za održavanje za vrijeme boravka u Hrvatskoj i za povratak u državu iz koje je došao ili za putovanje u treću državu (nije jasno ni tko to utvrđuje i na osnovi čega). U raspravi na sjednici tog radnog tijela izraženo je mišljenje da je predložena formulacija točke 5. u članku 49. dosta uopćena te da omogućava vrlo široko i različito tumačenje, što bi u primjeni zakona moglo izazvati probleme. Riječ je o odredbi koja predviđa da se strancu neće odobriti stalni boravak ako to zahtijevaju razlozi zaštite pravnog poretka, nacionalne sigurnosti ili javnog zdravlja. Glede odredbe točke 4. koja predviđa odbijanje zahtjeva za stalni boravak u slučaju da stranac nema zdravstveno osiguranje, članovi Odbora su podsjetili na činjenicu da u nekim zemljama zdravstveno osiguranje nije obvezno.

Prigovorili su i preopćenitoj formulaciji stavka 2. u članku 57, za razliku od

odredbe stavka 1. koja je, po njihovoj ocjeni, u punoj mjeri usklađena s Ustavom i međunarodnim dokumentima koji uređuju zaštitu temeljnih ljudskih prava. Nakon provedene rasprave Odbor je jednoglasno predložio Hrvatskom saboru da donese Zakon o strancima u ponudenom tekstu, uz amandmansku korekciju stavka 1. članka 47. Prema njegovu prijedlogu riječi "tri godine" u točki 2. trebalo bi zamijeniti riječima "godinu dana" Naime, po mišljenju članova Odbora to je primjeren rok za stjecanje prava stranca, koji je u braku s hrvatskim državljaninom, na stalni boravak u Republici Hrvatskoj. U prilog svom prijedlogu navode da se radi o osobama kojima je već ranije odobren privremeni boravak i koje su sklapanjem braka iskazale očigledan interes za stalni boravak u Republici Hrvatskoj.

Spomenimo još da su **Odbor za Ustav, Poslovník i politički sustav** te **Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost** poduprli donošenje ovog Zakona bez primjedbi. **Odbor za europske integracije** je jednoglasno utvrdio da Konačni prijedlog zakona o strancima ima potrebnu dokumentaciju u usklađenosti sa zakonodavstvom EU.

RASPRAVA

Zakon u treće čitanje

Govoreći u ime Kluba zastupnika HSLŠ-a, **Mario Kovač** je izrazio njihove sumnje u kvalitetu ovog Zakona, budući da je dobar dio odredbi vezanih uz rad i

Dio zakonskih odredbi, koje se odnose na rad i zapošljavanje stranaca u Republici Hrvatskoj, u sukobu je sa Zakonom o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava, te Zakonom o posredovanju pri zapošljavanju.

zapošljavanje stranaca u Republici Hrvatskoj u sukobu sa Zakonom o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava, te Zakonom o posredovanju pri zapošljavanju (prema navedenim propisima za izdavanje radnih

dozvola je u ingerenciji Ministarstva rada i socijalne skrbi, odnosno Zavoda za zapošljavanje). Zbog toga haeselesovci sugeriraju predlagatelju da ovaj zakonski prijedlog pošalje u treće čitanje, ili da ga povuče, dok se njegov tekst ne uskladi s hrvatskim zakonodavstvom.

U eri velike ekspanzije međunarodnog terorizma i organiziranog kriminala neodgovorno je i neozbiljno davati tako velike ovlasti službenicima na graničnom prijelazu.

Zastupnik je u nastavku upozorio na čitav niz konfuznih i nerazumljivih odredbi zbog čega predloženi zakon za njegove stranačke kolege nije prihvatljiv. Najprije se osvrnuo na članke 15. i 18. Konačnog prijedloga zakona koji reguliraju vizni sustav. Prvim se utvrđuje da vize izdaju diplomatske misije, odnosno konzularni uredi RH, dok se drugim predviđa mogućnost da iznimno, ako to zahtijevaju humanitarni, profesionalni ili osobni razlozi, putnu vizu za jedan ulazak i boravak do 15 dana može izdati tijelo nadležno za kontrolu prelaska državne granice (isto vrijedi i za tranzitnu, odnosno grupne vize). Po mišljenju zastupnika HSLŠ-a u eri velike ekspanzije međunarodnog terorizma i organiziranog kriminala neodgovorno je i neozbiljno davati tako velike ovlasti službenicima na graničnom prijelazu.

Njihov glasnogovornik je upozorio i na otvaranje prostora za voluntarizam, odnosno arbitrarno odlučivanje u primjeni ovog Zakona. Naime, iako su člankom 29. predviđeni razlozi zbog kojih se strancu neće dopustiti ulazak u Republiku Hrvatsku, u članku 24. stoji da se u iznimnim slučajevima viza može izdati iz humanitarnih razloga. Slobodnim tumačenjem ovakve zakonske odredbe mogla bi je dobiti i osoba za koju postoji opravdana bojazan da je povezana s kriminalom, ili ona koja nema potvrde o cijepljenju, a dolazi s područja na kojima vlada epidemija zaraznih bolesti. Prema članku 28. tijelo nadležno za kontrolu prelaska granice čak može izdati graničnu propusnicu strancu koji nema važeću putnu ispravu, negodovao je zastupnik.

Predložena rješenja usuglasiti sa Zakonom o državljanstvu

Kako reče, njegovi stranački kolege su mišljenja da bi trebalo korigirati i odredbe članka 47. kojima su propisani uvjeti za odobravanje stalnog boravka. Propisano je, primjerice, da će se stalni boravak odobriti strancu koji do dana podnošenja zahtjeva ima neprekidno pet godina odobren privremeni boravak, ili ako je tri godine u braku s hrvatskim državljaninom ili strancem na odobrenom stalnom boravku, a u RH ima odobren privremeni boravak. Apsurdno je, kaže, da su u Zakonu o državljanstvu predviđeni isti uvjeti za primitak u državljanstvo. Stoga bi, po mišljenju haeseslovaca, taj rok trebalo skratiti, ili produljiti rok za primitak u državljanstvo.

Predlagatelj je prilično nedosljedan, budući da je u nekim segmentima ovaj zakonski prijedlog izrazito liberalan i popustljiv, dok se u drugima ide na radikalno poštovanje pojedinih rješenja.

Po njihovoj ocjeni predlagatelj je prilično nedosljedan, budući da je u nekim segmentima ovaj zakonski prijedlog izrazito liberalan i popustljiv, dok se u drugima ide na radikalno poštovanje odredbi. Primjerice, dosad su stranci mogli zatražiti odobrenje stalnog boravka već nakon godine dana provedene u braku s hrvatskim državljaninom ili strancem na odobrenom stalnom boravku. Među ostalim, domaćem poslodavcu se zabranjuje sklapanje sa strancem ugovora o radu na određeno vrijeme za stalne sezonske poslove. Za razliku od toga, maksimalno benevolentnim odredbama stavaka 9. i 10. članka 95. otvara se prostor za legalizaciju prave poplave različitih "umjetnika" koji inače djeluju na području naših istočnih susjeda, uglavnom u Srbiji. Navedenim odredbama propisao je, naime, da radnu dozvolu ne moraju imati umjetnici i tehničko osoblje za operne baletne, kazališne, koncertne, likovne i druge kulturne priredbe, zatim autori i izvođači na području glazbene, glazbeno-scenske, plesne i baletne umjetnosti, kao i prateće izvjestiteljsko, orga-

nizacije i tehničko osoblje koje sudjeluje u kulturnim radionicama, susretima i kolonijama, pod uvjetom da u Hrvatskoj ne borave duže od 30 dana, odnosno tri mjeseca godišnje s prekidima. Doduše, u stavku 2. tog članka predviđa se da ova kategorija stranaca mora imati zaključen valjani ugovor s fizičkom ili pravnom osobom koja je u Hrvatskoj registrirana za obavljanje navedenih djelatnosti, ali to će biti slaba brana ovoj invaziji promotora balkanskih kulturnih vrijednosti, napominje zastupnik.

Svima koji su tijekom Domovinskog rata napustili Hrvatsku i time definitivno izgubili status trajno nastanjenih stranaca, novim Zakonom omogućujemo ponovno stjecanje tog statusa.

Na kraju se osvrnuo na odredbe članka 115. koje osobama iz članka 79. stavka 1. Zakona o kretanju i boravku stranaca omogućavaju da u roku od godine dana od početka primjene ovog Zakona reguliraju svoj status u Republici Hrvatskoj (u protivnom im prestaje stalni boravak). To ne bi bilo ništa strašno - kaže - da Zakonom o kretanju i boravku stranaca nije predviđeno da strancu kojem je odobreno trajno nastanjenje prestaje boravak kada iseli iz Republike Hrvatske ili boravi izvan zemlje duže od godine dana, a da o tome nije obavijestio nadležno tijelo. To znači da svima onima koji su tijekom Domovinskog rata napustili Hrvatsku (npr. oficiri JNA, milicioneri i dr.) i definitivno izgubili status trajno nastanjenih stranaca, novim Zakonom omogućujemo ponovno stjecanje tog statusa, negodovao je zastupnik (a time i eventualno reaktiviranje nekih materijalnih interesa i statusnih prava). Najavivši da će njegovi stranački kolege s indignacijom odbiti ovaj zakonski prijedlog, upitao je: "Gdje je kraj snishodljivosti i poniznosti hrvatske Vlade koja bezrezervno izvršava sve naloge koji stižu iz Međunarodne zajednice?"

Po riječima Petra Žitnika u Klubu zastupnika HSS-a podržavaju predložena rješenja (zakon u cjelini ocjenjuju dobrim, osim nekih nomotehničkih nespretnosti). Smatraju da nakon što je

predlagatelj doradio zakonski tekst u skladu s primjedbama iz prvog čitanja, nema potrebe za velikom raspravom.

Izdavanje radnih dozvola strancima trebalo bi ostaviti u nadležnosti Zavoda za zapošljavanje (nije sigurno da bi se promjenom nadležnosti taj postupak ubrzao).

Bez obzirom na stajalište predlagatelja i studiju FIAS-a, haeseslovci smatraju da bi izdavanje radnih dozvola strancima ipak trebalo ostaviti u nadležnosti Zavoda za zapošljavanje. To više što Vlada utvrđuje godišnju kvotu radnih dozvola na prijedlog Ministarstva rada i socijalne skrbi, a Ministarstvo priprema taj prijedlog na temelju mišljenja Hrvatskog zavoda za zapošljavanje o potrebi zapošljavanja stranaca. Kako reče, nisu sigurni da će se promjenom nadležnosti ubrzati postupak izdavanja dozvola. Ne bi bilo prihvatljivo ni to da dio djelatnika koji su u Zavodu radili na tim poslovima postane višak te da policija, prema svojim posebnim kriterijima, zaposli nove ljude. Osim toga, činjenica da po radnu dozvolu moraju ići u policiju, ostavljala bi nezgodan dojam na strance, ističe Žitnik. Sugerirao je, na kraju, da se u zakonskom tekstu (npr. u članku 88.) umjesto izričaja "nadležno tijelo" navede "policijska postaja".

Zakon liberalan prema strancima ali ne i prema Hrvatima

Na početku svog izlaganja u ime Kluba zastupnika HDZ-a, Ivan Penić je podsjetio na to kako dio našeg tiska gleda na ovaj zakon. Autori objavljenih članaka s tim u svezi ocjenjuju da se Hrvatskoj nameće zakon koji liberalizira useljavanje zapadnoeuropskim zemljama nepoćudnih stranaca, tj. onih koji nemaju osigurani ni posao ni stan, a otežava useljavanje Hrvatima.

U nastavku je konstatirao da predlagatelj nije prihvatio ključne primjedbe oporbenih zastupnika izrečene u prvom čitanju. O tome, kaže, najbolje svjedoči izvješće Odbora za useljništvo, na čijoj su sjednici izražene nedoumice oko posljedica koje

mogu nastati primjenom članka 115. ovog propisa koji je, prema navodima predstavnika MUP-a, ugrađen u zakonski tekst pod pritiskom UNHCR-a. Među ostalim, nije poznato ni to koliki će broj izbjeglica u Republici Hrvatskoj, temeljem članka 116. točke 4, postati azilantima.

Pripadnike hrvatskog naroda koji žive u BiH, Srbiji i Crnoj Gori ili drugdje, kad dođu u Hrvatsku ne bismo smjeli smatrati strancima.

Ovaj zakon itekako tangira Zakon o hrvatskom državljanstvu, što je još uvijek osjetljivo pitanje, kaže zastupnik. Stoga bi trebalo dobro proanalizirati odredbu članka 2. prema kojoj se strancem, u smislu ovog zakona, smatra osoba koja nije hrvatski državljanin. Pripadnike hrvatskog naroda koji žive u BiH, u Srbiji i Crnoj Gori ili drugdje, kad dođu u Hrvatsku ne bismo smjeli smatrati strancima, napominje Penić.

Hoće li Hrvatska postati utočište za izbjeglice s istoka

Po mišljenju zastupnika nije baš pohvalno što se uvjeti za stjecanje statusa trajno nastanjenog stranca liberaliziraju

Nije baš pohvalno što se uvjeti za stjecanje statusa trajno nastanjenog stranca liberaliziraju više nego u drugim državama, jer bi to moglo ići i nauštrb naše sigurnosti kao turističke zemlje. Osim toga, postoji opasnost da zbog uspostave Šengenskih granica prema Sloveniji i Mađarskoj Hrvatska postane utočište za one koji ne uspiju pobjeći na zapad.

više nego u drugim državama tradicionalnih demokracija, jer bi to moglo ići i nauštrb naše sigurnosti kao turističke zemlje, Osim toga, postoji opasnost da zbog

uspostave Šengenskih granica prema Sloveniji i Mađarskoj Hrvatska postane utočište za one koji ne uspiju pobjeći na zapad, i budu nam vraćeni prema zakonima o readmisijama koje smo u Saboru prihvatili. U uvjetima visoke nezaposlenosti u zemlji, ne bi bilo dobro da se poveća vojska radnika na crno.

Primijetio je, među ostalim, da kod nas nema nikakvog ograničenja kad stranac želi otvoriti trgovačku tvrtku ili obrt (u razvijenim zemljama je uvjet da u banku položi popriličnu garantnu svotu). Nema sumnje, kaže, da imamo određene obveze prema Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju, ali ne moramo "ići pred rudo" i biti pokusni kunići. Zbog navedenih razloga, kaže, njegovi stranački kolege će glasovati protiv predloženog Zakona.

Nužna izmjena Zakona o djelokrug državnne uprave

Govoreći u ime Kluba zastupnika LIBRE, **dr. Vilim Herman** je podsjetio na razloge za donošenje ovog Zakona, pitanja koja se njime uređuju te ciljeve koji se time žele postići. Može se zaključiti, kaže, da se ovim propisom želi objediniti materija boravka, kretanja i rada stranaca u Republici Hrvatskoj, čime će se pojednostavniti uređenje ovog područja te postići prilagodba uvjetima koje propisuju Svjetska trgovinska organizacija i EU kao jedinstveno tržište rada.

Od konkretnih primjedbi svojih stranačkih kolega spomenuo je upozorenje da će proširenje nadležnosti MUP-a zahtijevati i izmjenu Zakona o ustrojstvu i djelokrugu tijela državne uprave. Nadalje, sugeriraju predlagatelju i da preispita odredbu koja onemogućava zapošljavanje stranaca na sezonskim poslovima. Mišljenja su, također, da u članku 95. valja precizno odrediti što se podrazumijeva pod pojmom ključno osoblje trgovačkih društava (riječ je o strancima na privremenom boravku koji ne moraju imati radnu dozvolu). Naime, taj pojam nije definiran ni Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju, niti propisima o radnim odnosima, što može stvarati ozbiljne poteškoće u provedbi zakona, upozorava Herman.

Na kraju je napomenuo da će, uz navedene primjedbe, Klub zastupnika Libre podržati ovaj Zakon, jer smatra da se radi o vrlo solidnom propisu koji pripada korpusu europskog zakonodavstva.

Brži postupak stjecanja prava stranaca

Reguliranje položaja stranaca u Republici Hrvatskoj jedan je od preduvjeta kojima naša zemlja podupire svoje opredjeljenje da postane članicom EU, naglasio je na početku svog izlaganja **Josip Leko**, glasnogovornik Kluba zastupnika SDP-a. Ovim zakonom Hrvatska se približava standardima kojima se ulazak, boravak i prava stranaca uređuju u EU, na što se obvezala Sporazumom o stabilizaciji pridruživanju. Radi se, kaže, o vrlo važnom zakonu s gospodarskog, socijalnog i sigurnosnog aspekta. Naime, ponuđenim rješenjima se ubrzava postupak stjecanja prava stranaca u Republici Hrvatskoj, osigurava njegova veća transparentnost, omogućava se slobodniji pristup tržištu rada, itd. Dakako, zakon respektira državljanstvo kao najvažniju poveznicu s hrvatskim međunarodnim privatnim pravom. Organizacijski poslovi vezani uz ulazak i boravak stranaca u Republici Hrvatskoj, kao i njihovo kretanje i rad, prenose se u nadležnost MUP-a. Riječ je, kaže, o funkcionalnoj organizaciji koja može biti dobra osnova za ovo rješenje. Predloženim se, inače, vrlo dobro i precizno odvajaju vizni režim od dozvola za boravak, kao i poslovne od radnih dozvola. Po mišljenju njegovih stranačkih kolega valjalo bi razmotriti mogućnost da se državljanstvo, a i trajni boravak, odobri i stranim državljanima koji imaju korijene u Republici Hrvatskoj (npr. baku, djeda ili pradjeda) što je vrlo čest slučaj. Cijeneći sve okolnosti i potrebu za ovakvim zakonom, Klub zastupnika SDP-a će glasovati za njegovo donošenje, rekao je Leko.

Olakšati ulaganja u Hrvatsku

Predstavnik Kluba zastupnika LS-a, dr.sc. **Zlatko Kramarić**, podsjetio je na činjenicu da se ovaj Zakon u prvom redu donosi radi toga da se otklone prepreke ulaganjima u Hrvatsku. To što se određenim kategorijama umjetnika sumnjive kvalitete omogućava da na jedan elegantan način prošire svoje tržište, samo je usporedni efekt ove "liberalizacije", tvrdi zastupnik.

Po njegovim riječima materija statusnih pitanja stranaca u Republici Hrvatskoj regulirana je Zakonom o kretanju i boravku stranaca iz davne 91. godine.

U dosadašnjoj primjeni tog propisa se pokazalo da određena pitanja, npr. nezakonite migracije, nisu dovoljno razrađena. Uočeno je i da postojeća rješenja nisu podudarna sa zakonodavstvom EU, pa se

Uvođenje instituta poslovne dozvole, koja bi vrijedila i kao dozvola za rad i odobrenje privremenog boravka, trebalo bi stimulirati strance da ulažu u Hrvatsku.

pristupilo izradi novog zakonskog propisa o imigracijskoj politici. Jedan od ciljeva njegova donošenja jest poboljšati koordinaciju među nadležnim ministarstvima, odvojiti regulativu viznog režima od dozvola za boravak i rad, definirati novi institut poslovne dozvole, itd. Zastupnici LS-a posebno pozdravljaju rješenje koje predviđa da poslovna dozvola strancima vrijedi i kao dozvola za rad i odobrenje privremenog boravka, što bi ih trebalo stimulirati da ulažu u Hrvatsku i pokreću poslove ovdje.

Pooštreni uvjeti za odobravanje privremenog boravka

Nabrajajući pozitivne strane ovog zakonskog propisa, Kramarić je spomenuo da je po novome radna dozvola uvjet za boravak stranaca u Hrvatskoj (do sada je bilo obrnuto). Osim toga, precizirani su uvjeti za odobravanje privremenog boravka u određene svrhe (primjerice, radi spajanja obitelji, studiranja i školovanja). Međutim, opći uvjeti za odobravanje privremenog boravka su restriktivniji. Naime, podnositelj zahtjeva mora imati sredstva za uzdržavanje, osigurano stanovanje i zdravstvenu zaštitu, itd. (zahtjev se podnosi diplomatskoj misiji, odnosno konzularnom uredu RH). Novina je i to da stranci kojima za ulazak u Hrvatsku ne treba viza zahtjev za prvi privremeni boravak, kao i za njegovo produženje, mogu podnijeti i policijskoj upravi, odnosno policijskoj postaji. Elesovci smatraju to rješenje dobrim, jer je usklađeno s europskim standardima. Mišljenja su da nema potrebe prepustiti taj posao Ministarstvu rada i socijalne skrbi.

Za razliku od postojećeg Zakona o kretanju i boravku stranaca, novopredloženi sadrži odredbe koje definiraju nezakoniti boravak stranaca u Hrvatskoj, te pod kojim ih se uvjetima može prisilno udaljiti. Među ostalim, predviđene su i kazne za prekršaje neposjedovanja putne isprave i vize, odnosno odobrenja boravka, kao i za rad na crno. Kao novina propisuje se prekršaj ilegalnog prelaska državne granice i uvodi mogućnost izricanja zaštitne mjere udaljenja, što po važećem zakonu nije bilo moguće (time se znatno ubrzava i pojeftinjuje sam postupak). Predviđeno je, među ostalim, da se prilikom odlučivanja o izricanju zaštitne ili sigurnosne mjere protjerivanja moraju uzeti u obzir trajanje boravka, osobne obiteljske, gospodarske i ostale okolnosti.

Statusna pitanja stranaca regulirati s dva zakonska propisa

Po riječima mr.sc. **Zdravke Bušić** u Klubu zastupnika HB-a su mišljenja da bi ovu problematiku trebalo regulirati s dva zakonska propisa - Zakonom o strancima i Zakonom o zapošljavanju stranaca (po uzoru na Njemačku, Austriju i Sloveniju). Smatraju, naime, da je predloženi integralni model daleko kompliciraniji, te da će stvarati dodatne teškoće u provedbi zakona. Nije logično, kaže zastupnica, da MUP izdaje i produžuje radne dozvole strancima, jer je to izravno uplitanje u područje politike tržišta rada i zapošljavanja. Izglasa li se ovaj zakon u predloženoj obliku, trebat će redefinirati ciljeve i zadaće MUP-a, što je nedopustivo.

Statusna pitanja stranaca trebalo bi regulirati s dva zakonska propisa - Zakonom o strancima i Zakonom o zapošljavanju stranaca (po uzoru na Njemačku, Austriju i Sloveniju).

Činjenica da su mnoge zapadnoeuropske zemlje pooštrile svoje zakone o strancima (Italija, Nizozemska, Danska, Velika Britanija) demantira tvrdnju predlagatelja da se predloženim rješenjima stvaraju pretpostavke za usklađivanje

zakonodavstva glede imigracijske politike, kaže zastupnica. Uostalom, Hrvatska i nije imigracijska zemlja već je, nažalost, stoljećima bila isključivo emigracijska. Drugim riječima, ovaj zakon je u

Nije logično da MUP izdaje i produžuje radne dozvole strancima, jer je to izravno uplitanje u područje politike tržišta rada i zapošljavanja.

službi zadanih okvira unutar Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Trebao bi osigurati lakši protok ljudi i radne snage unutar svih država obuhvaćenih Sporazumom, odnosno zemalja zapadnog Balkana. Najavila je da njeni stranački kolege neće prihvatiti predloženi Zakon jer se zauzimaju za drugačiji koncept rješavanja statusnih pitanja stranaca u Republici Hrvatskoj.

Preširoko otvorena vrata strancima

Jadranka Kosor (HDZ) izjavila je da neće poduprijeti ovaj zakonski prijedlog a njena je osnovna zamjerka da se njime preširoko otvaraju vrata strancima. Izgleda da predlagatelj polazi od pretpostavke da će zbog katastrofalne demografske situacije u Hrvatskoj trebati uvoziti radnu snagu, što ne bi smjela biti intencija niti jedne vlasti kaže zastupnica (umjesto toga valja poticati demografsku obnovu).

Predloženim zakonom se preširoko otvaraju vrata strancima.

Osvrnuvši se na članak 95. primijetila je da je preširok popis stranaca s privremenim boravkom u Hrvatskoj koji ne moraju imati radnu dozvolu. Drži da različiti izvođači na području glazbene umjetnosti te prateće izvjestiteljsko, organizacijsko i tehničko osoblje ne bi smjeli biti nikakav izuzetak, jer smo suočeni s činjenicom da je Hrvatska preplavljena novokomponiranom glazbom koja dolazi s istoka. Radna dozvola morala bi biti obvezatna i za strance zaposlene u cirkusima ili tzv.

zabavnim parkovima, a trebali bi je tražiti i strani dopisnici akreditirani u Hrvatskoj, odnosno izvjestitelji stranih medija, ako u nas rade duže od tri mjeseca. Svoje primjedbe pretočila je u amandman kojim traži brisanje točki 10. i 20. u spomenutom članku Konačnog prijedloga zakona. Založila se (amandmanski) i za dopunu članka 29. koji propisuje uvjete pod kojima se strancu neće dopustiti ulazak u Republiku Hrvatsku. Prema predloženom, ta bi se zabrana primjenjivala prema onome tko nema potvrde o cijepljenju, a dolazi s područja na kojem vlada epidemija zaraznih bolesti. Zatražila je da se novom točkom 6. ulazak zabrani i strancu za kojeg se opravdano sumnja da boluje od teške zarazne bolesti koja uzrokuje smrt. Kako reče, opasnost od SARS-a poziva nas na oprez i kod ovog zakona.

Osobe hrvatske narodnosti ne treba smatrati strancima

Kao i prilikom prvog čitanja ovog zakona, **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)** usmjerila je svoje kritike na članak 2. kojega smatra protunacionalnim i protuustavnim. Naime, u njemu stoji da se strancem, u smislu ovog Zakona, smatra osoba koja nije hrvatski državljanin. Budući da predlagatelj nije uvažio njen raniji zahtjev za izmjenom pojma stranac, ovom prilikom uložila je amandman

Osobe hrvatske narodnosti izjednačiti u pravima na ulazak, kretanje, boravak i rad u Hrvatskoj s hrvatskim državljanima.

za dopunu tog članka novim stavkom 3. koji bi glasilo: "Hrvati sa stranim

državljanstvom ili bez državljanstva ne smatraju se strancima u smislu odredbi ovog zakona". Slično je, kaže, predlagala i kod Zakona o azilu. Smatra, naime, da osobe hrvatske narodnosti u pravima na ulazak, kretanje, boravak i rad u Hrvatskoj treba izjednačiti s hrvatskim državljanima, jer je to demografski i gospodarski interes Republike Hrvatske i njena ustavna obveza. Kao pozitivan primjer spomenula je židovski Zakon o povratku iz 1950. koji svakom Židovu, ma gdje živio, daje pravo useljavanja u Izrael. Osim toga, Zakon povratka iz 1952. omogućuje im da danom ulaska u Izrael postanu državljanjani te zemlje. Po mišljenju zastupnice svim Hrvatima zainteresiranim za povratak, useljavanje i ulaganje u Hrvatsku treba dati zakonske olakšice, koje pripadnicima svoje nacije daju sve europske zemlje. Primjerice, prema njemačkom Ustavu Nijemcem se smatra svatko tko je njemačkog podrijetla, u što su uključeni i supružnici i potomci. Osim toga, rasprava o Zakonu o strancima, odnosno o useljavanju, te o Zakonu o azilu, u toj zemlji traje već tri godine. Ne moramo ni mi, u žurbi da svoje zakonodavstvo uskladimo s europskim, donositi propise koji idu nauštrb nacionalnih interesa i sigurnosti zemlje, napominje zastupnica. Založila se, stoga, za to da se predloženi zakonski tekst uputi u treće čitanje.

Što donosi predložena liberalizacija?

Dorica Nikolić (HSL) primijetila je na početku svog izlaganja da ovaj zakon, kao ni onaj o azilu, zastupnike očito ne zanima, budući da se o njemu raspravlja u polupraznoj sabornici. Slaže se, inače, s mišljenjem da predložena rješenja nisu dobra za Hrvatsku. Neozbiljno je, kaže, ovako važan zakonski propis donositi

naprečac, a da se temeljito ne proanalizira što donosi predviđena liberalizacija u reguliranju statusnih pitanja stranaca. Nije joj jasno, kaže, kako predlagatelj može izuzeti autore i izvodače na području glazbene, glazbeno-scenske, plesne umjetnosti i prateće osoblje od obveze pribavljanja radne dozvole, kada se unaprijed zna da će to olakšati trgovinu ljudima, odnosno ženama, i pogodovati širenju prostitucije. Naime, mnoge žene su na taj način već ušle u Hrvatsku, i to sa sumnjivim radnim dozvolama, kaže zastupnica. Ustvrdila je čak, da je zataškano kako je i jedan od šefova tajnih službi, gospodin Lončarić, bio uključen u jednu aferu oko trgovine ljudima, odnosno oko prostitutki).

Ne sviđa joj se ni to što se člankom 97. Konačnog prijedloga zakona predviđa netransparentan način izdavanja poslovnih dozvola za strance koji pružaju usluge u ime inozemnog poslodavca (zahtjev mogu podnijeti i u diplomatskoj misiji odnosno konzularnom uredu Republike Hrvatske). Kako reče, čudi se kolegama kojima su puna usta Europe, da nisu usvojili europske standarde, odnosno uvjerali se u to koliko dugo traju rasprave o ovakvim zakonim po europskim parlamentima.

Nakon što je predsjedatelj dr.sc. **Ivica Kostović**, potpredsjednik Hrvatskog sabora, zaključio raspravu, riječ je ponovno dobio predstavnik predlagatelja **Josip Vresk**. Napomenuo je da će se o ovom Zakonu odlučivati nakon što Hrvatski sabor novelira Zakon o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i državnih upravnih organizacija (to je prijeko potrebno radi promjene nadležnosti kod izdavanja radnih dozvola strancima). Obećao je da će se Vlada u međuvremenu očitovati o podnesenim amandmanima i svoje mišljenje u najkraćem mogućem roku dostaviti Hrvatskom saboru.

M.Ko.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O ZAŠTITI OSOBNIH PODATAKA

Značajan pomak u zaštiti privatnosti pojedinca

Na 32. sjednici Hrvatski je sabor raspravio Prijedlog u trećem čitanju ovog Zakona (predlagatelj Vlada RH) čija je temeljna svrha urediti zaštitu osobnih podataka u Republici Hrvatskoj, i u tom okviru ustanoviti prava, načela, postupak i uvjete kojima će se spriječiti nezakonito zadiranje u cjelovitost osobnosti (privatnosti) u poslovima prikupljanja, korištenja, čuvanja i daljnje obrade osobnih podataka.

O Zakonu će se glasovati na narednoj sjednici.

O PRIJEDLOGU

Zaštita privatnosti pojedinca u Republici Hrvatskoj samo je djelomično, u jednom uskom segmentu, uređena u pojedinim upravnim područjima posebnim zakonima kojima se osigurava tajnost pojedinih osobnih podataka kroz institute profesionalne, poslovne, odnosno službene tajne. Tako se Zakonom o odvjetništvu uređuje pitanje odvjetničke tajne, Zakonom o bankama pitanje bankarske tajne, Zakonom o državnoj statistici pitanje zaštite, uporabe i davanja statističkih podataka na korištenje, kroz institut službene tajne, dok se Zakonom o zdravstvenoj zaštiti određeni podaci štite kao profesionalna tajna. Za razliku od spomenutih zakona, nešto je šire uređena zaštita podataka i privatnosti zaposlenika, Zakonom o radu. Također se Kaznenim zakonom utvrđuje da je nedozvoljena uporaba osobnih podataka kazneno djelo, za koje se zaprječuje novčana kazna odnosno kazna zatvora. Međutim, rješavanje pitanja zaštite privatnosti pojedinca o kojem govore osobni podaci, samo kroz institute profesionalne, poslovne i službene tajne, nije dostatno za sveobuhvatnu zaštitu osobnosti (privatnosti), koja uključuje i niz drugih, do sada nezaštićenih područja u okviru obrade osobnih podataka koja

neposredno utječu na zaštitu privatnosti, a koja je potrebno urediti zakonom.

Naime, problem zaštite osobnih podataka odnosno privatnosti pojedinca o kojem govore osobni podaci prvenstveno izvire iz prikupljanja, obrade i korištenja osobnih podataka koji se odnose na identificirane fizičke osobe ili osobe čiji se identitet lako može utvrditi na osnovi raspoloživih podataka. Uporaba informacijskih tehnologija samo pojačava taj problem, jer računalom vođene zbirke podataka omogućuju združivanje pojedinačnih osobnih podataka na jednom mjestu, udruženu obradu osobnih podataka, višedimenzionalno povezivanje evidencija koje se nalaze pri različitim državnim tijelima i drugim subjektima koji u svezi sa svojom djelatnošću prikupljaju i dalje obrađuju osobne podatke.

Zakonom se želi zaštititi osobne podatke i uvesti nadzor nad njihovom obradom, a sve u svrhu zaštite privatnog života ljudi i ostalih ljudskih prava i temeljnih sloboda.

S gledišta prava na informacijsku osobnost i zaštitu te osobnosti potrebno je utvrditi uvjete prikupljanja, obrade i prijenosa podataka te posebno uvjete za njihovo korištenje. Ako samo prikupljanje podataka nije pravno utemeljeno, te ako su u tom postupku prikupljeni pogrešni, netočni, opsegom prekomjerni, nepotpuni ili neažurni podaci o određenoj osobi i kao takvi obrađeni rezultat će biti sadržaj podataka i oblikovanje informacije koje kakvoćom i sadržajem ne odgovaraju stvarnim osobinama osobe o kojoj se radi. Ukoliko se takvi podaci koriste, odnosno ukoliko se temeljem njih odlučuje o pra-

vima, obvezama ili interesima određene fizičke osobe, ona će trpjeti štete.

Zaštita osobnih podataka odnosi se na zaštitu privatnosti fizičke osobe u smislu njezina prava na informacijsku osobnost i u prvom je redu pravno pitanje, a zatim kao zaštita podataka razumijeva i ustrojstvene i tehničke uvjete za tu zaštitu. Objekt zaštite podataka je računalna i druga oprema te prostori u kojima se oprema nalazi, same zbirke podataka, postupci obrade i komunikacijska sredstva za prijenos podataka koji se štite odgovarajućim tehničkim sredstvima i ustrojstvenim postupcima i mjerama.

Uređenje zaštite osobnih podataka odnosno privatnosti pojedinca u okviru obrade osobnih podataka pokreće i pitanje uključivanja u europske integracijske procese. Stoga je pri pravnom uređenju zaštite osobnih podataka, odnosno zaštite privatnosti pojedinca o kojem govore osobni podaci, potrebno poštivati načela koja su prihvaćena u okviru međunarodnih institucija, a koja načela su u svoja zakonodavstva uključile države koje imaju uređenu zaštitu osobnih podataka.

Konvencija Vijeća Europe o zaštiti pojedinca glede automatske obrade osobnih podataka iz 1981. godine jedan je od osnovnih dokumenata koji daje polazne osnove za uređenje zaštite osobnih podataka, a predstavlja normativan obrazac za zaštitu osobnih podataka u zemljama članicama Vijeća Europe. Temeljem Konvencije Vijeća Europe od 1981. izrađena je direktiva Vijeća EZ-a o zaštiti pojedinca u pogledu obrade osobnih podataka i slobodnom protoku takvih podataka. Taj dokument predstavlja normativni obrazac za zaštitu osobnih podataka u zemljama članicama EZ-a.

Temeljna svrha ovoga Zakona je urediti zaštitu osobnih podataka (odnosno zaštitu privatnosti osobe o kojoj govore osobni podaci) u Republici Hrvatskoj i

u tom okviru ustanoviti prava, načela, postupke i uvjete kojima će se spriječiti nezakonito zadiranje u cjelovitost osobnosti (privatnosti) u poslovima prikupljanja, korištenja, čuvanja i daljnje obrade osobnih podataka.

Predloženim se zakonom rješava više pitanja. Tako se na području prikupljanja, obrade i korištenja osobnih podataka, Zakonom predviđa prvenstveno urediti pitanje u koje je svrhe uopće dopušteno prikupljati, obrađivati i koristiti osobne podatke, tko i pod kojim uvjetima može prikupljati osobne podatke i u kojem opsegu te na koji se način, odnosno od koga, smiju prikupljati osobni podaci koji govore o osobinama, stanju i prilikama pojedine osobe.

Daljnje pitanje koje je potrebno urediti zakonom odnosi se na područje korištenja i davanja na korištenje osobnih podataka, koja također ne smije prelaziti zakonom utvrđenu svrhu, a pri čemu valja osigurati interes pojedine osobe za zaštitu privatnosti i s druge strane omogućiti opći interes slobodnog protoka podataka i informacija.

Posebno se uređuje pitanje obrade posebnih kategorija podataka, kao što su podaci koji se odnose na rasno ili etničko podrijetlo, politička i vjerska uvjerenja, koji se tiču zdravlja, spolnog života i sl. koji se zbog osjetljivosti prirode tih podataka mogu obrađivati samo iznimno u slučajevima određenim zakonom, pri čemu je potrebno osigurati i posebne mjere zaštite takvih podataka.

Uporaba informacijskih tehnologija omogućuje povezivanje evidencija koje se nalaze pri različitim državnim tijelima i drugim subjektima, koji u svezi sa svojom djelatnošću prikupljaju i dalje obrađuju i koriste osobne podatke. Stoga je za zaštitu osobnih podataka važno urediti i pitanje čuvanja osobnih podataka, a koje razumijeva provedbu odgovarajućih organizacijskih, kadrovskih i tehničkih mjera zaštite od voditelja zbirke osobnih podataka i korisnika, kako bi se osobni podaci sadržani u zbirkama podataka, odgovarajuće zaštitili od slučajne ili namjerne zlorabe, uništenja, gubitka, neovlaštenih promjena ili dostupa.

Zaštita privatnosti pojedinca u okviru obrade osobnih podataka također uključuje i pravo osobe da bude informirana o tome da li se osobni podaci koji se na nju odnose obrađuju ili ne te uključuje obvezu voditelja zbirki osobnih podataka da izvi-

jesti pojedinca o obradi osobnih podataka i o njegovim pravima u okviru te obrade.

Zakonom se uređuje pravo osoba na obaviještenost o postojanju registra zbirki osobnih podataka, pravo uvida u vlastite osobne podatke sadržane u zbirkama osobnih podataka, pravo na traženje dopune nepotpunih, izmjenu netočnih i brisanje nepotrebnih odnosno prekomjerno priključenih osobnih podataka, pravo suprotstavljanja obradi osobnih podataka u svrhe marketinga kao i pravnu zaštitu u slučaju povrede osobnosti ili pogrešne i neovlaštene uporabe osobnih podataka.

Radi učinkovite zaštite osobnih podataka zakonom je potrebno također urediti i pitanje nadzora nad djelovanjem sustava koji obrađuje osobne podatke. Budući da osobne podatke u najvećoj mjeri temeljem posebnih propisa obrađuju državna tijela, predviđa se ustrojavanje neovisnog i samostalnog tijela, koje će provoditi nadzor nad djelovanjem sustava obrade osobnih podataka u RH i nadzirati provođenje zaštite osobnih podataka. Tako se Zakonom utvrđuje ustrojavanje Agencije za zaštitu osobnih podataka radi provedbe nadzora nad obradom osobnih podataka te se utvrđuju poslovi, prava i obveze Agencije, u dijelu predloženog zakona kojim se utvrđuju povrede koje predstavljaju prekršaje i određuju novčane kazne za te prekršaje.

RADNA TIJELA

Uz jedan amandmanski zahtjev **Odbor za zakonodavstvo** podupro je donošenje ovoga Zakona. Amandmanom na članak 36. Odbor je predložio da se smanji iznos novčane kazne za prekršaj odgovorne osobe u pravnoj osobi (sa 10.000 do 20.000 kuna na 5.000 do 10.000 kuna). Smanjenje iznosa zapriječene novčane kazne predlaže se radi usklađenja s odredbom stavka 1. članka 30. Zakona o prekršajima budući da Odbor smatra da nema osnove za iznimno propisivanje veće kazne jer se ne radi o razlozima iz stavka 2. članka 30. Zakona o prekršajima.

Amandmanskim intervencijama u člancima 7. i 32. Konačnog prijedloga zakona **Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav** nomotehnički uređuje tekst.

Odbor za europske integracije je jednoglasno utvrdio da je Konačni prijedlog zakona o zaštiti osobnih podataka usklađen s pravnom stečevinom EU-a.

RASPRAVA

Uvodno je o zakonskom prijedlogu govorio predstavnik predlagatelja, mr.sc. **Miljenko Kovač**, zamjenik ministrice pravosuđa, uprave i lokalne samouprave. Ustvrdio je kako nije šteta što je Sabor uputio ovaj zakonski prijedlog na treće čitanje jer je to odgađanje omogućilo da se ovaj zakon uredi najbolje što se može. U obrazloženju zakona nema poglavlja o prijedlozima i mišljenjima koje predlagatelj nije prihvatio, osim jednog amandmana koji nije ušao u tekst zakona samo zato jer u Konačnom prijedlogu zakona više nema odredbe na koju bi se odnosio.

Zaštita i nadzor nad obradom podataka

Zakonom se želi zaštititi osobne podatke o fizičkim osobama i uvesti nadzor nad obradom tih podataka, a sve u svrhu zaštite privatnog života ljudi i ostalih ljudskih prava i temeljnih sloboda. Nepoderiva informatička mreža obuhvatila je cijeli svijet, i njoj više nitko ne može izmahnuti, a kolike opasnosti za slobodu dostojanstva i osobnost čovjeka donosi ta nova situacija ne treba niti objašnjavati. Nitko ne može sagraditi branu koja bi potpuno zaštitila čovjeka od tih opasnosti, no to ne oslobađa od dužnosti da se u tom smislu učini najviše i najbolje što se može, a upravo ta se svrha postiže konačnim zakonskim prijedlogom, podvukao je gospodin Kovač.

Sve razlike između rješenja koja se sada predlažu u trećem čitanju zakona u odnosu na rješenja iz drugog čitanja nastale su zato što je predlagatelj prihvatio sve primjedbe i prijedloge koje su tijekom drugog čitanja, i nakon toga izneseni na zakonski tekst. Radi se o amandmanima Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav, Odbora za zakonodavstvo i zastupnika Nenada Stazića. Osobito je važno što je Konačni prijedlog zakona usklađen s Ustavom u onom dijelu gdje se govori o ograničenju prava ispitanika na informiranost, obradi njegovih osobnih podataka i pravu uvida u vlastite osobne podatke ako je to potrebno radi zaštite sigurnosti države, obrane, javne sigurnosti itd. Prihvaćajući primjedbu Odbora za zakonodavstvo predlagatelj je u tekst Konačnog prijedloga zakona uvrstio odredbu da se ta ograničenja mogu propisati samo zakonom, i to za svaki pojedini slučaj.

U nastavku sjednice istupali su predstavnici klubova zastupnika. Klub zastupnika HSS-a smatra da je ovaj zakonski prijedlog dobar, i da su u njega implementirana sva načela sadržana u Konvenciji Vijeća EZ o zaštiti pojedinaca glede automatske obrade osobnih podataka kao i direktive Vijeća EZ-a o zaštiti pojedinaca u pogledu obrade osobnih podataka i slobodnog protoka takvih podataka, podvukao je **Stjepan Živković**. Također su ugrađena načela sadržana u Ustavu koja uređuju pitanja iz područja slobode i prava čovjeka i građanina, a koja se odnose na zaštitu privatnosti pojedinaca u okviru obrade osobnih podataka. Zbog svega navedenog Klub zastupnika HSS-a podržat će predloženi zakon, zaključio je zastupnik Živković.

Spriječiti će se mnoge nepotrebne traume

Klub zastupnika HDZ-a će podržati ovaj zakonski prijedlog u trećem čitanju jer smatra da su se stekli svi uvjeti za njegovo prihvaćanje, rekao je **Ivan Jarnjak**. Potpunom primjenom predloženih rješenja Hrvatska će dobiti kvalitetan zakon kojim će se spriječiti mnoge dosadašnje nepotrebne traume običnih ljudi. Da je potpuna primjena ovoga Zakona bitna najbolje pokazuje Zakon o tajnosti podataka koji je na neki način prethodio ovom

Potpunom primjenom predloženih rješenja Hrvatska će dobiti kvalitetan zakon kojim će se spriječiti mnoge dosadašnje nepotrebne traume običnih ljudi.

zakonu, i koji bi trebao štiti podatke koji su od nacionalnog interesa, ali je danas ostao tek mrtvo slovo na papiru, nastavlja zastupnik Jarnjak. Pa ako ne činimo ništa da zaštitimo nacionalne interese objavljivanjem takvih razno-raznih podataka koliko ćemo tek biti učinkoviti u primjeni Zakona o zaštiti osobnih podataka, pita zastupnik. Predloženim se zakonom utvrđuje osnivanje Agencije za zaštitu osobnih podataka, i određuje joj se pravna osobnost, a ustrojstvo i način rada Agencije uređuje Statutom Agencije

kojeg potvrđuje Hrvatski sabor. Predlaže se da Agencija ima ravnatelja i zamjenika ravnatelja koje imenuje i razrješava Hrvatski sabor na prijedlog Vlade. Sabor, uz nadzor nad provedbom zakona, ne bi trebalo opteretiti operativnim poslovima jer on time sve više postaje operativno, a sve manje zakonodavno tijelo. Nedvojbeno je da nadzora mora biti ali bi prije glasanja valjalo razmisliti da li ga vezati za Sabor pa mu ostaviti samo nadzor, a sve ostale (navedene) nadležnosti prebaciti u Vladu.

Značajan pomak u zaštiti privatnosti

U sklopu usklađivanja hrvatskog s europskim zakonodavstvom ali i održavanja koraka s trendom globalne svjetske informatizacije društva ovaj zakon predstavlja značajan pomak u zakonskoj regulaciji zaštite privatnosti kao jednog od temeljnih prava građana Hrvatske zajamčene Ustavom, podvukla je mr.sc. **Zdravka Bušić** u ime Kluba zastupnika Hrvatskoga bloka. Iako u hrvatskom zakonodavstvu već postoje rješenja kojima se regulira zloraba osobnih podataka i informacija u vidu poslovnih i službenih tajni te postoje i propisane kazne, ovako sistematiziran zakon trebao bi dodatno osigurati zaštitu građana od zlorabe njihovih osobnih podataka. U Hrvatskoj ova tema zaokuplja dodatnu pozornost zbog prisutnog straha od prislušivanja i zlorabe osobnih podataka, ali ta zloraba je prisutna i u benignim oblicima poput marketinškog nasrtaja na građane bezbrojnim ciljanim reklamnim ponudama i upitima.

Informacija kao najvrednije platežno sredstvo

Osobni podaci svakog građanina u Hrvatskoj razlomljeni su na desetak ili čak više razdvojenih baza podataka koje u pravilu koriste državne službe. Po nekim tvrdnjama i procjenama informatičkih stručnjaka tako razlomljena i nekontrolirana baza podataka teško je obranjiva od neovlaštenih upada i zloraba podataka, i to je osnovna intencija ovog zakona. Drugi, pak, drže da upravo ta razlomljenost izvorišta podataka predstavlja svojevrsnu zaštitu građana od moguće

zlorabe i neovlaštenog upada u informacijsku bazu. Predloženom jedinstvenom bazom, odnosno pregledom podbaza podataka ciljana potraga ima manje prepreka u neovlaštenom prikupljanju i obradi. Obrazloženje sistematizacije zbirki i sveukupnog registra baznih podataka kao zaštite jeste u stvaranju jedinstvenog nadzornog tijela koje će pratiti tokove prijenosa, obrade i korištenja svih podataka te rješavati pritužbe građana za kršenje njihove privatnosti. Prvotno zamišljeno kao Vijeće za nadzor nad djelovanjem sustava za obradu osobnih podataka, a u konačnoj verziji Agencija postaje time jedna od vrlo bitnih državnih tijela s neslućenim mogućnostima, ali još ne u potpunosti jasnim i preciznim zaduženjima, kaže zastupnica Bušić. Te su mogućnosti i prava Agencije opisane u članku 32. a ono što unosi skepsu i zabrinutost jeste stavak 5. koji Agenciji daje pravo pristupa osobnim podacima sadržanim u zbirkama te pravo prikupljanja svih informacija potrebnih za izvršavanje njihovih nadzornih dužnosti, bez obzira na stupanj njihove tajnosti. Prema mnogobrojnim analitičarima projekcije budućnosti svijeta kao globalnog sela stoji teza o informaciji kao najvrednijem platežnom sredstvu. Slijedom toga ovim Zakonom stvaramo tijelo koje će zasigurno biti na udaru različitih pritisaka od različitih interesnih grupa i lobija, nastavlja zastupnica Bušić. Prema Prijedlogu ravnatelja Agencije na prijedlog Vlade imenuje i razrješava Hrvatski sabor na četiri godine, a može biti ponovno imenovan. Za ravnatelja Agencije može biti imenovan hrvatski državljanin visoke stručne spreme, s najmanje deset godina radnog iskustva. Činjenica kako se ne precizira profil stručne spreme te kako se radi o vrlo prilagodljivim pravilima za veliki broj kandidata uz nadležnost Sabora, odnosno političkih stranaka upućuje na zaključak kako će se raditi, prije svega, o možda političkim imenovanjima. Slika politički podobnih članova Agencije koja u bilo kojem trenutku ima dostup osobnim podacima svakog građanina izaziva sumnju u takvo nadzorno tijelo kao najprimjerenije rješenje za zakonsku regulaciju ovoga područja, podvlači ova zastupnica. No, bez obzira na tu političku dimenziju tog neovisnog nadzornog tijela moramo biti svjesni, kaže, da se ovdje radi o vrlo opsežnom, prije svega, informatizacijskom projektu u čijem se

procesu oživotvorenja realno mogu očekivati problemi na području djelatnika u Agenciji i voditelja zbirki, tako i u samim programskim sustavima zbirnih sustava i baze podataka. Iako nitko ne dvoji u nužnost potrebe zaštite osobnih podataka i prava na privatnost, zastupnica donekle dvoji u ovaj (izabrani) model.

Zloporaba podataka

Klub zastupnika HSLS-a će podržati predloženi Zakon, jer je prvi korak naprijed u reguliranju ove materije ali drži da je on preopćenit, pa tako i glede definicije pojma osobnih podataka, rekao je mr.sc. **Željko Glavan**. Kako je ovo prvi korak drži da će Zakon vjerojatno doživjeti poboljšanja i izmjene. Činjenica je da su naši građani dosad bili izloženi nesmišljenom curenju informacija u javnosti, i uopće u tom smislu nisu bili zaštićeni. Tako su se neograničeno pretakali podaci iz jedne u drugu bazu podataka. Svako me od nas na kućnu adresu stižu kojekakvi reklamni materijali i pisma što govori da su pojedine trgovačke kuće dobile te podatke. Naglašava da je konačna verzija teksta zakona ostavila puno izuzetaka i nejasnoća u vezi sa slučajevima od državnog interesa, primjerice u pogledu prisluškivanja. Nejasno je, kaže, kad netko može ocijeniti da je obavještajno prisluškivanje u interesu države. Zanima ga kada će Vlada Saboru predložiti mjere za jačanje sigurnosti sustava kako baze podataka ne bi curile u medije zbog političkih obračuna, čime se izravno utječe, smatra Glavan, na rezultate budućih izbora. U takvoj situaciji izuzima se Agencija za nadzor. Zakonom se određuju novčane kazne za prekršaje tj. ako se zloupotrijebi podatak. Praksa je, međutim, pokazala da je to kod posebnih zakona, kakav je i ovaj, to dosad uglavnom bilo mrtvo slovo na papiru.

Prema članku 16. Prijedloga u Središnjem registru ne moraju se objedinjavati evidencije o zbirkama osobnih podataka koje vode nadležna državna tijela u okviru aktivnosti obrade osobnih podataka radi državne sigurnosti, obrane i suzbijanja pojava koje su Strategijom nacionalne sigurnosti RH određene kao sigurnosni rizik (korupcija, organizirani kriminal, terorizam). Da u prošlosti nismo bili svjedoci da se pod velom državne tajne vode politički obračuni među političkim neistomišljenicima tada bi se u dobroj

vjeri moglo prihvatiti predloženo rješenje. Zastupnik ne vidi razlog zašto Agencija za nadzor ne bi amenovala i podatke koje tajne službe smiju prikupljati o čovjeku.

Dvojbjeni sigurnosni sustav

Po svojoj važnosti sigurnost sustava Hrvatske nadilazi čak i pitanja zaštite osobnih podataka, smatra Glavan. Drži da je sigurnost sustava u Hrvatskoj na vrlo niskoj razini, jer cure i zloupotrebjavaju se informacije, i iz državnih se arhiva izvan Hrvatske dostavljaju dokumenti, a npr. u Velikoj Britaniji je embargo 70 godina za neke dokumente iz II. svjetskog rata. Kod nas, međutim, sve ono što se želi saznati i što je zastupnicima tajna može se već sutra pročitati u tisku, a stranoj tv ekipi dozvoljava se da ulazi u predsjednički arhiv koji je arhiv države i ovoga naroda, kaže Glavan. Svojedobno je zastupnicima bila dostavljena informacija o prodaji INE, a zastupnici su morali svojim potpisom jamčiti da će materijal vratiti kada pročitaju. U informaciji zastupnicima je objašnjeno da ne smiju znati cijene koje su ponuđači dali jer je to strašan državni interes, da bi već sutradan u dnevnom tisku iste se mogle pročitati. Predloženi je zakon načelno lijep zakon i to će Klub podržati.

Konačna verzija teksta zakona ostavila je puno nejasnoća u vezi sa slučajevima od državnog interesa, primjerice u pogledu prisluškivanja.

Ispravljajući netočan navod **Joško Kontić** (HSLS) ustvrdio je da je točna Glavanova informacija po kojoj su Britanski vojni arhivi iz II. svjetskog rata zatvoreni i da se do njih ne može doći, kao što je točno da se u britanskom tisku objavljuju neki tajni hrvatski arhivi iz Domovinskog rata. Točno je i to da se arhivska građa iz Domovinskog rata zadnjih dvanaest ili trinaest godina može manje-više pročitati u tisku, ali je netočno da su svi naši arhivi dostupni i da se mogu pročitati u tisku. Tako npr. arhiv KPJ dobro je zatvoren, i do njega nitko ne može doći, pa se o tome niti ne može pročitati u tisku.

Reagirajući mr.sc. **Željko Glavan** (HSLS) ustvrdio je da je zastupnik Kontić povrijedio članak 209. Poslovnika jer nije ispravio njegov netočan navod. Glavan tvrdi kako nije rekao da su svi arhivi otvoreni nego samo arhivi iz kojih cure informacije koje oni koji to mogu žele zloupotrijebiti i tako manipulirati javnošću pred predstojeće parlamentarne izbore.

Kako je riječ o trećem čitanju zakona **Stjepan Henezi** koji je istupao u ime Kluba zastupnika SDP-a rekao je kako ne smatra potrebnim govoriti o nekim općim razlozima za donošenje Zakona i pitanjima koja on uređuje, ali se jednako tako neće izložiti opasnosti da promaši temu rasprave pa u okviru zakona koji treba štiti privatnost pojedinca govori o državnoj tajni. Zastupnik želi tek u ime Kluba zastupnika SDP-a izraziti zadovoljstvo što se ovim zakonskim projektom uređuje još jedno područje zaštite ljudskih sloboda i prava i što se to čini na jedan dobar i kvalitetan način jer je predlagatelj poslušao sugestije iz prethodna dva čitanja. Stoga će Klub podržati ovaj Zakon, zaključio je Henezi. Uzvratio je zastupnik **Glavan** (HSLS) riječima: "Gospodin Henezi je ustvrdio da odavanje državnih tajni nema nikakve veze sa zaštitom pojedinaca, što nije točno, jer upravo objavljivanjem podataka koji su državna tajna o određenim pojedincima, da ne govorim o Hrvatskoj u cjelini, nanosi se ogromna šteta".

U ispravak netočnog navoda zastupnika Henezija uključio se i **Ljubo Česić-Rojs** (HDZ). Drži da objavu povjerljivih podataka čine danas oni koji su to činili do 1990. godine, a to znači UDBA i KOS. Uostalom, na svjedočenju Slobodanu Miloševiću moglo se čuti kako je preko UDBe i KOS-a trovana hrvatska mladež i djeca.

Agencija samostalno i neovisno tijelo

Na primjedbe iz rasprave u ime Vlade osvrnuo se mr.sc. **Miljenko Kovač**, zamjenik ministricе pravosuđa, uprave i lokalne samouprave. Tijekom rasprave moglo se čuti da Agencija za zaštitu podataka ne bi dobro funkcionirala kao saborsko tijelo. Gospodin Kovač drži da se tu očito radi o nesporazumu jer je ovim zakonskim aktom predviđeno da Agenci-

ja bude potpuno neovisno tijelo kao što je npr. sud. Agencija nije tijelo državne uprave niti nešto slično saborskom odboru, podvlači gospodin Kovač. Potvrđivanje Statuta Agencije znači samo kontrolu zakonitosti i ništa više od toga. Na primjedbu da u Konačnom prijedlogu zakona nema definicije pojma što je to osobni podatak odgovara kako se ona nalazi u članku 2. stavku 1. točki 1. zakonskog prijedloga, a je li se taj pojam mogao bolje definirati već je stvar rasprave.

Istina je da su uvjeti koje mora ispunjavati ravnatelj Agencije prilično oskudno normirani u zakonskom prijedlogu, ali politička zloraba na koju se aludiralo bila bi moguća i da se veoma detaljno propišu ti uvjeti. Takve zloupotrebe nikakvim se zakonom ne mogu spriječiti, a sasvim je sigurno da predlagatelj formulirajući predloženu odredbu nije imao na umu omogućavanje zloraba u bilo

čijem političkom interesu. Rekao je još kako su tajne službe predmet posebnih propisa kojima je, između ostalog, regulirano i to kako smiju prikupljati podatke, i istima se služiti. Uslijedila su dva ispravka netočnog navoda. Mr.sc. **Željko Glavan (HSLŠ)** ostao je pri svojoj prijašnjoj konstataciji da nema precizne definicije glede osobnog podatka. Jednako tako smatra da nije točno da je posebnim zakonom propisano što obavještajne službe smiju prikupljati od podataka, jer se samo navodi kako to smiju raditi, pa je u tom smislu ovim Zakonom to trebalo reći. A **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)** osvrnuo se na onaj dio istupa Vladinog predstavnika u kojem on govori o tome kako obavještajne službe smiju prikupljati podatke. Zastupnik Česić kaže kako nam podatke prikupljaju oni koji su cijeli život proveli boreći se protiv hrvatske države tj. neprijatelji Hrvatske. Drži kako su se

takvi uvukli u redove obavještajnih službi i bez klasifikacija su poslali na tisuće i tisuće dokumenata u Haag. Takvih se neprijatelja hrvatske države treba riješiti. Da su takvi bili na čelu Hrvatske nikada ne bi imali niti H od Hrvatske.

U ponovnom istupu zamjenik ministricice gospodin **Miljenko Kovač** ispričao se zastupniku Glavanu jer je prečuo da je ovaj HSLŠ-ovac prigovorio što u predloženom zakonu nema precizne definicije što je to osobni podatak. Gospodin Kovač kaže kako je shvatio da je spomenuti zastupnik prigovorio da u zakonu uopće nema definicije osobnog podatka, ali sada vidi u čemu je nesporazum.

Istupom Vladinog predstavnika okončana je rasprava pa je za narednu sjednicu ostalo još glasovanje o predloženom zakonu.

J.Š.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ZAŠTITI VOJNIH I CIVILNIH INVALIDA RATA

Ispravljaju se nepravilnosti prema pojedinim zaknutim skupinama

Zastupnici Hrvatskog sabora proveli su raspravu o predloženom zakonskom tekstu kojega je podnijela Vlada Republike Hrvatske. Svi zastupnici koji su sudjelovali u raspravi o Konačnom prijedlogu zakona, suglasili su se s intencijom predlagatelja da zaštiti i poboljša materijalni položaj najugroženijih invalidskih skupina. Njime se ujedno djelomično ispravljaju nepravde i nepravilnosti prema pojedinim zaknutim skupinama.

O Zakonu će se glasovati na 33. sjednici.

O PRIJEDLOGU

O predloženom zakonskom tekstu uvodno je govorio predstavnik predlagatelja,

zamjenik ministra rada i socijalne skrbi dr.sc. **Bože Borko Žaja**. Ocijenio je da se njime poboljšava materijalni položaj najugroženijih invalidskih skupina te da se djelomično ispravljaju nepravilnosti prema pojedinim zaknutim skupinama. Važeći Zakon o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata donijet je još 1992. godine pa je u desetogodišnjoj primjeni uočeno da su udovice umrlih sudionika rata, najugroženija skupina koju bi prvenstveno trebalo obuhvatiti zaštitom. Ove su osobe ostale potpuno nezbrinute. Naime, kada je uvedeno obvezno mirovinsko osiguranje one su već prešle godine života, tako da nisu bile obvezne plaćati doprinos za mirovinsko osiguranje. Stoga su smrću sudionika rata, udovice ostale bez ikakvih sredstava, pa se predloženim

izmjenama i dopunama predlaže da se ova skupina obuhvati zaštitom.

Prema važećem Zakonu, ukoliko ispunjavaju zakonom propisane uvjete, članovi obitelji imaju pravo na obiteljsku invalidninu u visini od 15% invalidnine invalida prve skupine, što iznosi 498,90 kuna mjesečno. Istodobno, primjerice za poginulog borca, domobrana ili partizana, taj je iznos 1.330,40 kuna mjesečno, a za poginulog branitelja 1.529,60 kuna mjesečno. Stoga se predlaže postotak od 15% povećati na 25%, tako da bi obiteljska invalidnina iznosila 831,50 kuna mjesečno. Time bi se smanjile razlike između obiteljske invalidnine između poginulog borca i civila.

Uz navedene izmjene, Konačnim prijedlogom se propisuju i neka druga prava

koja nije potrebno detaljnije posebno elaborirati. Radi se o racionalnijem trošenju sredstava, a poštavaju se i uvjeti za ostvarivanje i korištenje pojedinih prava. Predloženo je da se uz uvjet prebivališta na području Republike Hrvatske, odredi da korisnik i živi na njenom teritoriju.

U odnosu na prvo čitanje, ugrađena je odredba o pripadnicima Oružanih snaga Republike Hrvatske i policije koji obavljaju vojne dužnosti u stranoj zemlji u okviru mirovnih snaga i misija. Naime, ukoliko bi tim osobama za vrijeme sudjelovanja u okviru mirovnih snaga i misija bio oštećen organizam za najmanje 20% zbog rane ili ozljede, smatrali bi se ratnim vojnim invalidom. Takve bi osobe mogle ostvarivati prava ratnog vojnog invalida koja su propisana Zakonom, te dakle dobiti osobnu invalidninu, dodatke za njegu i ortopedski dodatak. U slučaju da osoba za vrijeme sudjelovanja u okviru misije pogine, članovi njegove obitelji mogli bi ostvariti pravo na obiteljsku invalidninu. U krug korisnika za pravo na obiteljsku mirovinu, uvršteni su i roditelji vojnog, odnosno civilnog invalida, od prve do četvrte skupine, pod uvjetom da je umrli invalid za života koristio pravo na doplatu za njegu i pomoć druge osobe i da niti jedan član uže obitelji ne koristi pravo na tu mirovinu iza umrlog invalida.

Ova se mjera predlaže, nastavio je predlagatelj, zato jer se roditelji zbog težine invaliditeta i skrbi oko svog djeteta nisu mogli zaposliti. No smrću djeteta, oni ostaju bez primanja, pa takve roditelje treba osigurati za starost. Za djecu osoba poginulih civila ili poginulih osoba na službenju vojnog roka i djecu civilnih invalida rata, propisano je pravo na poseban dodatak u iznosu od 323 kune kao pomoć za vrijeme redovnog školovanja u osnovnoj i srednjoj školi. Ovo je pravo vremenski ograničeno i traje koliko i redovno školovanje, a mogu ga ostvariti djeca koja su korisnici male mirovine i čiji ukupni prihodi ne prelazi 1.995,60 kuna mjesečno.

Prilikom propisivanja novih prava, zaključio je zamjenik ministra dr.sc. **Bože Borko Žaja**, imali smo u vidu da se za njihovu provedbu ne traže dodatna sredstva u državnom proračunu. Naime, iako se ovim konačnim prijedlogom zakona proširuje krug korisnika i uvode nova prava, ne traže se dodatna sredstva jer će se nova prava moći ostvariti tek 1. lipnja 2003. te će se tijekom godine smanjiti broj za oko dvije tisuće korisnika,

zbog prirodnog odljeva, smrti i drugih razloga.

RADNA TIJELA

O predloženom zakonskom tekstu očitovale su se i nadležna radna tijela. **Odbor za zakonodavstvo** podupro je donošenje ovoga Zakona, a na tekst Konačnog prijedloga podnijelo amandman kojim se mijenja članak 13, predlažući da se u uvodnoj rečenici briše naznaka: "48b" i članak 48b te podnaslov iznad njega. Također su predložili amandman kojim se u članku 23, u uvodnoj rečenici briše riječ "pravne osobe", kao i amandman kojim se u članku 29, riječ: "svibnja" zamjenjuje riječju "lipnja".

Odbor za ratne veterane proveo je raspravu u svojstvu matičnog radnog tijela, a članovi Odbora podržali su predložene izmjene i dopune Zakona. Isto tako pozdravili su i ugrađivanje kaznenih odredbi u slučaju nepridržavanja propisanih odredbi od nadležnih pravnih i fizičkih osoba, a predložili su i amandman koji se odnosi na već iznijeto preciziranje unutar članka 29. predloženoga teksta.

Jednoglasno su predložili Hrvatskom saboru donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata s predloženim amandmanom.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo saslušao je uvodno izlaganje predstavnika predlagatelja, a zatim su članovi Odbora podržali predložene izmjene i dopune. Ovo se posebice odnosi na povećanje obiteljske invalidnine za članove obitelji iza poginulih civilnih osoba i osoba poginulih za vrijeme službenja vojnog roka, uvrštavanje roditelja u krug korisnika prava na obiteljsku invalidninu, te odredbe koje se odnose na brigu o djeci osoba poginulih, umrlih ili nestalih. Posebno podržavaju pomoć namijenjenu djeci civilnim invalidima rata, u omogućavanju školovanja pod određenim uvjetima (redovno školovanje i predviđeni imovinski census).

Nakon provedene rasprave Odbor je jednoglasno predložio Saboru donošenje predloženog zakonskog teksta o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata.

Odbor za obitelj, mladež i sport saslušao je akcente iz izlaganja predstavnika predlagatelja, te razmotrio i različite iznijete između Prijedloga i Kona-

čnog prijedloga zakona. Razmotrene su i odredbe kojima se propisuju uvjeti pod kojima roditelji mogu ostvariti pravo na obiteljsku invalidninu. U nastavku rada pozitivno je ocijenjeno rješenje iz članka 13. kojim se uvodi novo pravo na posebni dodatak kao novčano primanje djeci osoba poginulih, umrlih ili nestalih pod okolnostima propisanim člancima 6-8. Zakona. Ovo pravo ostvarivala bi djeca za vrijeme redovnog školovanja u osnovnim i srednjim školama pod uvjetom da im redovni mjesečni prihodi po članu kućanstva ne prelaze 1995 kuna i da nisu korisnici opskrbrbine niti obiteljske invalidnine. Nakon provedene rasprave Odbor je jednoglasno predložio Hrvatskom saboru donošenje predloženog Zakona, u tekstu predlagatelja.

AMANDMANI ZASTUPNIKA

Pored radnih tijela, svoje su amandmane podnijeli i zastupnici Hrvatskog sabora. Njihov pregled i sadržaj bit će iznesen prilikom očitovanja predstavnika predlagatelja u nastavku rada Sabora.

RASPRAVA

U nastavku rasprave, nakon uvodnog izlaganja predstavnika predlagatelja dr.sc. **Bože Borka Žaje** u ime Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo govorila je njegova predsjednica **Snježana Biga-Friganović** napominjući da su članovi Odbora jednoglasno predložili usvajanje Zakona. I predstavnik Odbora za obitelj, mladež i sport, **Velimir Pleša** istaknuo je da je nakon rasprave na Odboru predloženo donošenje podnietog zakonskog prijedloga, a zatim su govorili predstavnici klubova zastupnika.

Revanšizam prethodne vlasti prema borcima NOR-a

Prvi je u ime Kluba zastupnika IDS-a govorio zastupnik **Damir Kajin**. On je uvodno podsjetio na raniji bahati odnos i revanšizam vlasti prema borcima NOR-a kojima je ukinut čitav spektar stečenih zakonskih prava. Zato treba napomenuti da svaka izmjena koja mijenja ovakvo stanje, predstavlja mali napredak. Dodao je ujedno da su i pripadnici domobranskih postrojbi koji su uglavnom prisilno mobilizirani, stekli uvjete za ova prava,

ali ne i pripadnici ustaških postrojbi. Smatra ujedno da je primjerice izgubljena ruka partizana iz Buzeta jednako vrijedna kao ista žrtva hrvatskog branitelja iz Vukovara ili Gospića. Prvi se borio za integraciju Istre u nacionalni korpus, a drugi za obranu Republike Hrvatske. Naveo je zakonske odredbe i trajna prava koja štite invalide Domovinskog rata. U ova prava uključena su: osobna invalidnina, posebni doplatak, doplatak za pomoć i njegu druge osobe, opskrbnina, ortopedski doplatak i obiteljska invalidnina. Izračunao je ujedno da najveća naknada po glavnim pravima iznosi oko 10.171 kunu. Ocijenio je međutim, da ovi iznosi nisu preveliki za istinske stradalnike i invalide rata. Međutim, vrijeda ga kada nekih 6-7 tisuća invalida iz NOR-a nemaju jednaka zakonska prava, iako je riječ o jednakim poteškoćama i invaliditetu. Spomenuo je istovremeno da branitelji mogu računati i na carinske olakšice, stambeno zbrinjavanje pa je tako za sva prava invalida - branitelja iz Domovinskog rata 2002. godine isplaćeno 3,302 milijarde kuna. Ovom iznosu treba dodati i sredstva koja se uplaćuju udrugama koje su proistekle iz Domovinskog rata, te uređenje groblja i spomen obilježja.

Jednako vrijedi izgubljena ruka partizana iz Buzeta kao i ona koju je izgubio hrvatski branitelj Vukovara ili Gospića.

Istaknuo je zatim da je posebno osjetljivo pitanje oko prava na obiteljsku mirovinu udovica boraca NOB-e, koje su smrću supruga ostale bez ikakvih prihoda. Ukoliko nisu u domovima ili nemaju djece, te osobe doslovce skapavaju od gladi, upozorio je zastupnik Kajin, dodajući da je jedino Istarska županija poduzela određene socijalne programe oko navedenog pitanja. Govorio je zatim o okolnostima masovnog narodnog ustanka u Istri, koji se odigrao u rujnu 1943. godine. Tada je u jednom danu na razne načine mobilizirano čak 30 tisuća mladića i oslobođena je čitava Istra, osim Pule i Kopra. Kasnije represalije okupatora dovele su međutim, do velikih ljudskih žrtava i tragedija u kojima je na razne načine stradalo čak oko 10 tisuća Istrana. Govorio je zatim i

o odjecima govora predsjednika Stjepana Mesića u Jasenovcu, napominjući da se tom prilikom nažalost nisu čule riječi o obeštećenju logorašima. Sve dok se ne izjednače zakonska prava svih kategorija stradalnika, borci NOR-a imat će osjećaj manje vrijednih osoba, zaključio je zastupnik Kajin.

Ovaj zakonski prijedlog ipak pomiče stvari nabolje pa ga treba podržati, napomenuo je predstavnik Kluba zastupnika IDS-a, upozoravajući dodatno da bi trebalo precizirati odredbe oko prava stradalnih hrvatskih vojnika koji se upućuju u mirovne misije.

Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik mr.sc. **Marin Jurjević (SDP)** dodajući da je i Split, te veći dio dalmatinskih otoka također bio predan Kraljevini Italiji, koji su tek nakon oslobođenja, pripojeni Hrvatskoj.

Kome smetaju žrtve Bleiburga, Maribora i križnog puta?

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je zastupnik **Juraj Njavro** dr.med. Uvažavajući sve ratne žrtve, ukazao je i na drugi aspekt problema koji se odnosi na prava i zaštitu bivših boraca NOB-a. Podsjetio je da je tijekom 60-tih, 70-tih i 80-tih godina bilo oko 1.200.000 korisnika mirovina NOR-a, a istraživanjima je ukazano da je čak oko 300 tisuća ovih mirovina bilo lažno. Ukoliko se pogledaju izvješća Zavoda za mirovinsko osiguranje, uočava se da još oko 75-100 tisuća osoba prima naknadu po toj osnovi, dodao je zastupnik Njavro. Složio se da treba zaštititi prava osoba koje su stradale od Gospića, Pakračke poljane, do Jasenovca, ali se zapitao zašto se olako zaboravljaju žrtve sa Bleiburga, Maribora kao i žrtve križnog puta. Zapitao se ujedno zbog čega je Zakon o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata postao "trn u oku" nekim zastupnicima. Dodao je zatim, da su jedino hrvatski branitelji uspjeli stvoriti samostalnu hrvatsku državu, pa je ljudski i moralno da imaju posebno mjesto.

Ocijenio je da stradalnici Domovinskog rata imaju pravo na ljudsku i dostojanstvenu zaštitu u granicama mogućnosti proračuna Republike Hrvatske, a vjeruje da se ovim zakonskim prijedlogom stavlja točka na sve izmjene dosadašnjih zakona. Podržao je inače intenciju da se

osigura primjerena pomoć za udovice iz II. svjetskog rata, kako bi im se olakšao život u visokoj vremenskoj dobi kada nemaju drugih izvora prihoda. Podsjetio je zatim na razmjere ljudskih stradanja i materijalnih šteta koje su nastale tijekom agresije na Hrvatsku 90-tih godina, te podržao prijedlog da se zaštite i hrvatski vojnici koji idu na opasne mirovne misije izvan naše zemlje. Smatra da se ne može prihvatiti izjednačavanje prava svih stradalnika, a napomenuo je da bi pojedine kategorije stradalnika- hrvatskih branitelja trebale uživati i veću pomoć od dosadašnje. Na kraju je najavio da će putem amandmana predložiti preciziranje pojedinih zakonskih odredbi u ponuđenom prijedlogu.

Jedino su hrvatski branitelji stvorili samostalnu hrvatsku državu, pa je ljudski i moralno da imaju posebno mjesto.

Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik **Damir Kajin** navodeći da ne može prihvatiti iznjete ocjene o tome kako mu smetaju odredbe koje štite hrvatske branitelje iz Domovinskog rata. Podsjetio je na vlastite ranije istupe u kojima se zalagao upravo za zakonsku zaštitu ovih kategorija stradalnika. Smatra ujedno da svega 6-7 tisuća osoba prima određena primanja zbog sudjelovanja u NOB-i, a ne čak 75 tisuća kako je navedeno u izlaganju zastupnika Njavre.

Poboljšati socijalni položaj najugroženijih osoba

Zastupnik **Branislav Tušek** govorio je u ime Kluba zastupnika SDP-a. On ove izmjene i dopune ujedno ocjenjuje kao dobro poznate ciljeve socijaldemokratske politike, odnosno dijelom programa Vlade Republike Hrvatske, u razdoblju između 2000. i 2004. godine. S tim u svezi, podsjetio je na neke odredbe iz programa koalicijske vlasti, izdvajajući program Socijalne politike koji navodi da: "treba poboljšati položaj najugroženijih osoba i invalida, te težiti ujednačavanju njihovog položaja i prava na rehabilitaciju". Ove je mjere možda trebalo doni-

jeti i prije, ali treba imati na umu i ekonomske parametre unutar kojih se odvija ostvarivanje rečenog programa.

Predložene izmjene i dopune, nisu samo pitanje socijalno pravednijeg uređivanja zakonskih prava, nego i realizacija ukupnih ljudskih prava o kojima u mnogome ovisi i daljnji demokratski razvoj hrvatskog društva. Predložene izmjene i dopune omogućuju određena zakonska prava jednoj od najranjivijih socijalnih skupina, a to su udovice onih sudionika rata koji su umrli poslije 15. svibnja 1945. godine. Tome bi mogli pridodati i povećanje visine obiteljske invalidnine ili zakonsko reguliranje i ostvarivanje prava na obiteljsku invalidninu roditeljima, ukoliko niti jedan član obitelji ne koristi to pravo.

Ciljevi i želje socijaldemokrata idu za tim da izjednače prava najranjivijih socijalnih skupina u društvu.

Osvrnuo se zatim i na potrebu da se pomogne mladima i djeci vojnih i civilnih invalida rata, koja stječu pravo na besplatne udžbenike za školovanje u osnovnim i srednjim školama, prednost pri upisu u obrazovne ustanove, pravo na stipendiju i prednost pri upisu u đačke i studentske domove. Sve su ovo socijaldemokratske odrednice i ciljevi politike koji idu za tim da se pomogne upravo najranjivijim skupinama u našem društvu, naglasio je zastupnik Tušek.

Dao je potporu donošenju predloženog zakonskog teksta, ocjenjujući da će opseg i visina ove pomoći rasti, jer to omogućuju i rezultati hrvatskog gospodarstva.

U ime Kluba zastupnika HSS-a govori je zastupnik **Stjepan Živković**, uvodno podsjetivši na kronologiju i najvažnije aspekte iz dosadašnjeg sustava zaštite ratnih stradalnika. U odnosu na Prijedlog zakona u prvom čitanju, predlagatelj je uvažio većinu iznijetih primjedbi, uključujući i sugestije iz HSS-a. Tu se prije svega mogu izdvojiti primjedbe vezane uz materijalna prava, odnosno povećanje postotka kojim se utvrđuje svota obiteljske invalidnine za članove obitelji poginulih civilnih osoba i osoba poginulih za vrijeme služenja redovitog vojnog roka,

zatim pravo na obiteljsku invalidninu roditeljima vojnog i civilnog stradalnika, pod već navedenim uvjetima. Osim toga, osigurava se pravo na profesionalnu rehabilitaciju, te utvrđuju i ostala nematerijalna prava ovim kategorijama stradalnika.

Klub zastupnika HSS-a smatra da je Konačni prijedlog zakona dobar projekt koji puno bolje rješava ovu problematiku nego dosadašnji zakonski akti, pa će ga podržati u trenutku donošenja, zaključio je zastupnik Živković.

Prije najavljenih obećanja provjeriti izvore prihoda

U ime Kluba zastupnika HSL-a govori je zastupnica **Dorica Nikolić**, uvodno ističući da će podržati podnijeti Konačni zakonski prijedlog. Mi zastupamo stajališta da svi dijelovi društva moraju biti podjednako zaštićeni u svojim zakonskim pravima. Smatra ujedno da niti jedna grupacija invalida ne smije biti diskriminirana u odnosu na druge, upozoravajući da se u posljednje vrijeme neprekidno govori o: revizijama prava invalida iz Domovinskog rata i lažnim invalidima i braniteljima. Dakle, kada se govori o revizijama, potrebno je u zakonski postupak revizije uvrstiti sve ili nijednu kategoriju stradalnika. Očito je međutim, da su neke od kategorija stradalnika došle u nepovoljniji položaj, da bi se govorilo kako su neke druge skupine, bile beneficirane. Podsjetila je međutim da se realizacija stečenih prava može ostvariti tek s prikupljenim sredstvima, koji pak ovise o postojećoj gospodarskoj situaciji.

Ne smiju se obećavati novi programi ukoliko nisu osigurana financijska sredstva za njihovo provođenje.

Govorila je zatim i o zakonskim okvirima, odnosno pravima onih osoba koje su iz Republike Hrvatske upućene u određene mirovne misije u svijetu. Smatra da ukoliko šaljemo ljude u misije koje se bore protiv globaliziranog terorizma, onda oni moraju imati status hrvatskih branitelja, ma gdje se nalazili. Pozdravila je zatim i članak kojim se popravila

status civilnih i vojnih invalida, upozoravajući međutim, da je potrebno istaknuti koliko je novaca potrošeno za pojedine programe pomoći. Ne smije se obećavati pomoć, ukoliko nisu osigurana konkretna financijska sredstva za pojedine programe. Podsjetila je ujedno na činjenicu da je osnovno obrazovanje službeno besplatno, pa bi slijedom ovih odredbi, svi učenicima trebali realizirati pravo na besplatne udžbenike. Klub zastupnika HSL-a stalno naglašava da se socijalna jednakost u navedenom segmentu može realizirati tako da se knjige daju školskim knjižnicama, a učenik će nakon upotrebe ove stvari vratiti školi za potrebe nadolazećih generacija. Još je jednom upozorila predlagatelja na potrebu da se osiguraju stabilni izvori prihoda, na kojima onda počivaju zajamčena zakonska prava stradalnika.

Upozorila je da su se tendenciozno smanjila pojedina prava hrvatskim braniteljima da bi se uštedjelo na proračunu, a rezultat ovakve "uštede" donio je samo još veću zbrku. Podržat ćemo predloženi zakonski tekst, a predlažemo da se još jednom razmisli obrazloženje koje se odnosi na prava pripadnika hrvatskih misija u stranoj zemlji, zaključila je zastupnica Nikolić.

Zatim je predsjedatelj dao riječ zastupniku **Stjepanu Heneziju (SDP)**, koji je zatražio ispravak navoda. Smatra da nije moguće izjednačiti prava članova misija izvan naše zemlje s pravima hrvatskih branitelja, objašnjavajući ujedno zakonsku osnovu za navedene skupine.

Respektirati očekivanja iz udruga stradalnika

U pojedinačnoj raspravi koja je uslijedila, prva je govorila zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)**, koja je prenijela i neke stavove i stajališta Saveza udruga civilnih stradalnika iz Domovinskog rata. Svaka-ko je potrebno izraditi konačnu i potpunu evidenciju civilnih stradalnika iz Domovinskog rata, ocijenila je zastupnica, te upozorila da je potrebno provoditi sve navedene zakonske odredbe, uključivši i početak primjene Zakona. Napominjući da sva prava ovise o materijalnim mogućnostima, zastupnica je prokomentirala i predviđeno povišenje svote obiteljske invalidnine, sa 15 na 25% od invalidnine prve skupine. Smatra da je potrebno

povećati ovaj iznos na 30%, dodajući da kada se govori o obiteljskoj invalidnini, postoji nažalost još veliki broj otvorenih pitanja.

Predložila je da se još jednom razmotre odredbe koje izviru iz članka 59. predloženog teksta, koji govori da ovo pravo ne mogu ostvariti osobe koje imaju bilo kakva primanja.

Ovaj tekst ispravlja nekadašnje nepravde prema pojedinim skupinama stradalnika, pa ga treba podržati.

Govoreći o obiteljskoj invalidnini za udovice, odnosno udovce, predložila je da se prihvati sugestija Saveza udruga civilnih stradalnika, koja otvara mogućnost korištenja zakonskih prava i prije navršene 50 godine, ukoliko zdravstvene okolnosti ne omogućuju privređivanje za život. Iznijela je primjedbu i na članak 48b. kojim se uređuje pravo na posebni dodatak u visini od 10% proračunske osnovice za vrijeme redovitog školovanja u osnovnim i srednjim školama. Na kraju je podsjetila i na ulogu institucije pravobranitelja za djecu, iz perspektive očekivanja pripadnika roditelja 306 poginulih djevojčica i dječaka tijekom Domovinskog rata. Smatra da je i ova Udruga roditelja zaslužila da joj se omogući održavanje godišnjeg skupa u Slavanskom Brodu. Ova bolna i tragična skupina od 306 osoba koja ima svoje ime i prezime, zaslužila je da se makar sačuva uspomena na izgublenu mladost i budućnost najmlađih stradalnika iz Domovinskog rata, zaključila je zastupnica Kosor.

Zastupnica **Snježana Biga-Friganović (SDP)** ocijenila je da treba podržati donošenje predloženog zakonskog teksta kojega je ocijenila izuzetno kvalitetnim. Smatra ujedno da je Ministarstvo rada i socijalne skrbi izradilo i kvalitetnu analizu pravnog i materijalnog položaja vojnih i civilnih invalida rata, koja je pokazala veliki nerazmjer prava i visine

primanja vojnih i civilnih invalida sudionika II. svjetskog rata, mirnodopskih vojnih invalida i civilnih invalida iz Domovinskog rata. Ovaj zakonski tekst, djelomice ispravlja nepravde, te se također brine o djeci osoba poginulih, umrlih i nestalih, pa svakako zaslužuje našu punu podršku.

Iznijela je zatim i precizne brojke koje upozoravaju da se danas u Republici Hrvatskoj nalazi 429.421 osoba s invaliditetom, a trajno je nepokretno čak 12.488 osoba. Ovi podaci prikupljeni su i kompletirani zahvaljujući ogromnom naporu nevladinih udruga i volontera, pa se sada može i putem grafikona analizirati situacija u pojedinim županijama. Na stručnjacima je da se vidi koji su sve razlozi i okolnosti nastanka invaliditeta i kako bi se mogla planirati i odgovarajuća pomoć ovim osobama. Ukazala je na potrebu sveobuhvatne društvene pomoći ovim osobama, osobito na području rehabilitacije i zapošljavanja, izdvajajući primjer Filozofskog fakulteta u Zagrebu, koji je iz skromnih sredstava izdvojio iznos potreban za ugradnju lifta za invalide.

Za ispravak se javio zastupnik **Želimir Janjić (HSLs)** koji je govorio o sredstvima koja su potrebna za provođenje predloženog teksta u svjetlu najavljene činjenice o godišnjem odljevu oko 2000 pripadnika zbog prirodne smrti. Što se tiče prava udovica, ovdje nemamo podatke o točnom broju sredstava koja će biti osigurana.

Ista prava za sve skupine korisnika

Zastupnica **Dubravka Horvat (SDP)** upozorila je da zajednička nastojanja vezana uz zaštitu stradalnika, moraju ići za tim da se osiguraju isti uvjeti i ista prava za navedene skupine korisnika. Ove se mjere istovremeno moraju oslanjati na kontekst uvjeta i razine društvenog i gospodarskog razvoja Republike Hrvatske. U skladu s navedenim parametrima, moramo se truditi da ostvarimo postavke koje se odnose na socijalnu državu,

a treba reći da predloženi zakonski tekst predstavlja jedan važan iskorak u tom smjeru. Govorila je zatim i o dijelu zakonskog prijedloga koji se odnosi na sugestije Hrvatske udruge stradalnika zaposlenika iz Domovinskog rata. Podsjetila je da je i sama Udruga nastojala riješiti prava stradalnika i njihovih obitelji u slučajevima stradanja tijekom ratnih napada. Smatra da je logičan i ostvariv njihov prijedlog unutar odredbi članka 5, kojim se tretiraju prava stradalnih zaposlenika tijekom Domovinskog rata. Procijenila je ujedno, da bi trebalo preispitati i uvjete oko imovinskog cenzusa za ostvarivanje prava na obiteljsku invalidninu, upozoravajući kako je jedan dio ove stradalničke populacije, naprosto u nemogućnosti da iskoristi navedeno zakonsko pravo. Zato bi trebalo razmišljati i o određenom usklađivanju pojedinih zakonskih prava, kako bi se mogla olakšati i približiti njihova primjena. Drži da su stradali zaposlenici, svojim radom jačali i snažili materijalnu osnovicu, unutar koje se branila Republika Hrvatska, pa bi trebali steći određena zakonska prava. U tom je smislu, na kraju izlaganja najavila i podnošenje amandmana. Ovim je ujedno okončana lista prijavljenih govornika, a zatim je završnu riječ dao predstavniku predlagatelja, zamjeniku ministra, dr.sc. **Boži Borku Žaji** koji je rezimirao pojedine iznijete prijedloge i primjedbe. Govoreći o upitima iz Kluba zastupnika HSLs-a, potvrdio je da su osigurana sredstva za školske knjige i pribor i to onoj djeci koja ih ne mogu realizirati po drugoj osnovi. Tu je također prisutan novčani census, pa će u cijelom poslu biti potrebno donijeti odgovarajući provedbeni propis. Napomenuo je zatim da je tijekom pauze provjerio podatke, te da do sada nije prispio nikakav zahtjev vezan uz očekivanja Udruge roditelja djece stradalnih u Domovinskom ratu, pa će svakako provjeriti mogućnost ove pomoći u nastavku rada.

Ovim je riječima okončana i zaključena rasprava o predloženom zakonskom tekstu, a predsjedatelj je najavio da će se pristupiti glasovanju kada se steknu propisani uvjeti.

V.Ž.

PRIJEDLOG ZAKONA O LIJEČNIŠTVU; PRIJEDLOG ZAKONA O STOMATOLOŠKOJ DJELATNOSTI; PRIJEDLOG ZAKONA O SESTRINSTVU; PRIJEDLOG ZAKONA O MEDICINSKO-BIOKEMIJSKOJ DJELATNOSTI

Reforma sustava zdravstva

Četiri predložena zakona o liječništvu, stomatološkoj djelatnosti, sestrinstvu i medicinsko-biokemijskoj djelatnosti, dio su reforme sustava zdravstva. Prijedlog zakona o zdravstvenoj zaštiti već je prošao prvo čitanje u Hrvatskom saboru. Zakoni o ljekarništvu i pravima pacijenata još nisu stigli pred saborske zastupnike. Hrvatska želi da ima zaokružen ciklus zdravstvene reforme. Dakle, da donese Zakon o zdravstvenoj zaštiti, zakone o djelatnicima u zdravstvu te da regulira pravnu zaštitu pacijenata i pitanja ljekarništvu. Ova četiri zakona prošla su prvo čitanje u Hrvatskom saboru uz brojne zastupničke primjedbe i prijedloge. O njima će se glasovati naknadno.

O PRIJEDLOZIMA

U okviru prikaza Prijedloga zakona o liječništvu, Prijedloga zakona o stomatološkoj djelatnosti, Prijedloga zakona o sestrinstvu i Prijedloga zakona o medicinsko-biokemijskoj djelatnosti evo što je o tim zakonima uvodno rekao mr.sc. **Andro Vlahušić**, ministar zdravstva. Po njegovim riječima sva ova četiri zakona dio su reforme zdravstva. Zakon o zdravstvenoj zaštiti prošao je saborsko prvo čitanje. Jednako tako zdravstvena reforma ima i druge svoje ciljeve koje je Vlada predstavila hrvatskoj javnosti. Osim zakonodavnog dijela mora se stvarati i pretpostavka da hrvatski liječnici, stomatolozi, biokemičari, medicinske sestre i drugo osoblje budu u adekvatnim uvjetima.

Zakon o liječništvu detaljno je prošao stručnu raspravu, sve liječničke organizacije. Nositelj Zakona je Ministarstvo zdravstva i Hrvatska liječnička komora. Više od godinu dana na tome Zakonu radile su brojne ekipe. Bile su javne rasprave ne samo u Zagrebu nego i u drugim dijelovima Hrvatske. Na web stranici se davno nalazi ovaj Zakon.

Što su novine Zakona o liječništvu, ali i svih drugih zakona? Novina je da je u Hrvatsku liječničku komoru propisano obvezno uključivanje svih liječnika. Ovim zakonima su regulirani brojni odnosi među liječnicima, stomatolozima, biokemičarima i sestrama. Ali jednako tako i odnosi prema bolesnicima. Zbog čega smo se još odlučili na ova četiri zakona? Zbog toga što ove zakone na sličan ili jednak način regulira većina europskih zemalja. I Hrvatska u tome ispravlja jednu nepravdu, jer toga davno u Hrvatskoj nije bilo.

U Hrvatskoj ima 13.000 liječnika s licencom, koji su članovi Komore.

U Hrvatskoj ima oko 13.000 liječnika s licencom koji su članovi Komore, a u sustavu zdravstva radi 10.618 ljudi. Zakonom se regulira način obavljanja djelatnosti, postupak izdavanja, obnavljanja i oduzimanja dozvola za samostalan rad, organiziranje Komore kao strukovne organizacije. Ovim zakonima prvi put komore, ali ne samo liječnička, nego i stomatološka, biokemičarska i sestrijska dobivaju dio javnih ovlasti. Prvi put nastaje Hrvatska komora medicinskih sestara. U projektu reforme zdravstva naglasak je na stručnom radu. Kontrola i unapređenje stručnog rada, trajna edukacija nešto je što zahtijeva cjelodnevno obrazovanje. Zakonom obvezu za stručni nadzor i praćenje rada svih u sustavu dobiva komora i to kao javnu ovlast za što će biti predviđena odgovarajuća financijska sredstva u državnom proračunu. U roku od šest mjeseci od donošenja ovog zakona treba biti napravljen Pravilnik o stručnom nadzoru kojega će potvrditi Ministarstvo zdravstva.

Komora, zbor i sindikat

U zakonu značajna stavka je vrednovanje liječničkog rada. To je članak 29. koji glasi: "Vrednovanje liječničkog rada kao visoko specijalizirane djelatnosti od iznimne vrijednosti za pojedinca i društvo, u osnovnoj mreži zdravstvene djelatnosti uređuje se kolektivnim ugovorom, uzimajući u obzir dugotrajnost dodiplomskog školovanja, specijalističkog usavršavanja i usavršavanja iz užih grana specijalnosti, trajne edukacije u svrhu obnavljanja odobrenja za samostalan rad te izuzetne odgovornosti za zaštitu zdravlja pojedinca i cjelokupnog pučanstva".

Rad koji se obavlja privatno određuje Komora samostalno. U zakonu o liječništvu bilo je dvojbi na koji način tretirati Hrvatski liječnički zbor. Možda predloženo rješenje i nije najbolje. Tu imamo jedan problem. Hrvatski liječnički zbor je najstarija staleška organizacija liječnika, ali ona je dobrovoljna organizacija. Ona ima dio svojih obveza i voljni smo u Zakon staviti dio tih obveza vezanih uz stručno usavršavanje, napredak struke. Što se tiče liječničkog sindikata njegovo djelovanje je regulirano Zakonom o radu.

Zakonom o medicinsko-biokemijskoj djelatnosti regulira se rad 182 laboratorija u Hrvatskoj.

Stomatološka djelatnost je drugačija od liječničke. Nju u Hrvatskoj obavlja 3.171 liječnik stomatolog. Ta je djelatnost sada više od 60% u osnovnoj mreži zdravstvenog osiguranja. Stomatološka djelatnost je velikim dijelom na tržištu. U ovaj zakon koji je u cijelosti napravljen u suradnji s Hrvatskom stomatološkom komorom ugrađene su liberalne zasade

koje Europa ima. U Hrvatskoj je na oko 1.100 stanovnika jedan stomatolog. To je dovoljno. Međutim, dio stomatološke zaštite, pogotovo preventivne, nije dovoljno razvijen. Zakonom o stomatološkoj djelatnosti uredit će se pitanje medicinske dokumentacije i stručnog nadzora.

Zakonom o medicinsko-biokemijskoj djelatnosti reguliramo rad 182 laboratorija u Hrvatskoj. Laboratorijska dijagnostička djelatnost od neprocjenjive je važnosti za zdravstvenu zaštitu. Kod ovog zakona također imamo neke dvojbe, koje su djelomično riješene, ali se ostavlja mogućnost da budu i bolje riješene. To je pitanje tko je nositelj djelatnosti. Naime, znamo da je u mnogim europskim zemljama nositelj dijagnostičke djelatnosti liječnik. U Hrvatskoj imamo i druge djelatnosti tipa biologa ili kemičara koji su također nositelji djelatnosti. Ovdje je značajna kontrola kvalitete, gdje je predviđeno da bude napravljena po europskim standardima i da svi nalazi koji se izdaju u Hrvatskoj mogu odgovarati najvišim standardima.

Dvojbe oko Zakona o sestrinstvu

Potpuno novi zakon koji se predlaže na donošenje Hrvatskom saboru je o sestrinstvu. U javnoj raspravi je ta tema više od godinu dana. Zakon o sestrinstvu izazvao je najviše dvojbi. Ministarstvo rada zajedno s Udugom medicinskih sestara i Sindikatom sestara bili su uporni u tome da ova bitna djelatnost ima također svoje zakonske okvire. Zbog čega smo inzistirali na tome? Zbog toga što u Hrvatskoj postoje 22.384 sestre sa srednjom stručnom spremom i 3.529 sestara s višom stručnom spremom. One čine više od 50 posto svih zdravstvenih djelatnika Hrvatske. Donositi nove zakone o zdravstvenoj zaštiti, liječništvu, stomatolozima i biokemičarima, a ne obuhvatiti medicinske sestre ne bi bilo dobro. Naravno, otvorile su se i dvojbe, jer se zakonom predlaže uvođenje sestrinske komore. Javila se dvojba da li sestre srednje i više stručne spreme trebaju imati komoru. Komora je udruga koja na sebe preuzima odgovornost za kontrolu rada, za stručno usavršavanje, za uvođenje svih sadržaja i postupaka koji će biti temeljeni na dobroj kliničkoj praksi i registraciji svih onih postupaka koje medicinska sestra učini u doticaju s bolesnikom. Zbog toga je podržano nastojanje sestara da žele una-

prijediti vlastitu struku, da žele same o sebi voditi računa. Kada se kaže Zakon o sestrinstvu tu se podrazumijevaju i medicinski tehničari. Mnoge europske zemlje imaju ove zakone. Jedan od preduvjeta za ulazak u Europsku uniju je i direktiva Europske zajednice o sestrinstvu.

Hrvatska školuje vrlo sposobne i kompetentne medicinske sestre, kojima razdoblje privikavanja na standarde američkih bolnica ne predstavlja niti najmanji problem.

Pred zastupnicima su četiri zakona koja su integralni dio zdravstvene reforme. Uskoro će u Hrvatski sabor biti upućena i ratifikacija Sporazuma o pravima bolesnika sa zabranom kloniranja. To je ratifikacija Europske povelje koja ima snagu zakona. Želimo imati zaokružen ciklus. Prvo, da reguliramo pravnu zaštitu bolesnika usvajanjem i ratifikacijom ove Povelje. Drugo, da donesemo Zakon o zdravstvenoj zaštiti i zakone o djelatnicima te na kraju da se donese Zakon o zaštiti prava bolesnika. To bi bila kruna čitave reforme zdravstva, rekao je ministar **Andro Vlahušić**.

RADNA TIJELA

O ova četiri zakona prethodno su raspravljali **Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo** te **Odbor za zakonodavstvo**, a o Prijedlogu zakona o sestrinstvu i **Odbor za ravnopravnost spolova**.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo raspravu je proveo uz sudjelovanje strukovnih komora i drugih udruga koje su zadovoljne široko provedenom javnom raspravom. To je riješilo znatan dio spornih pitanja. U novom Zakonu o zdravstvenoj zaštiti, koji je u postupku donošenja, predviđeno je i donošenje zakona koji će urediti obavljanje pojedinih djelatnosti i profesija u zdravstvu. Odbor je u više navrata naglasio potrebu da se ovi zakonski prijedlozi nađu istovremeno na raspravi u Hrvatskom saboru što je i učinjeno. Do donošenja zakona o pravima pacijenata koji predstavlja izuzetno važan dio paketa zdravstvenih

zakona u okviru reforme zdravstva potrebno je čim prije usvojiti međunarodne dokumente o pravima pacijenata.

Kad je riječ o Prijedlogu zakona o liječništvu Odbor upozorava da je neophodno autonomno urediti rad liječnika kao temeljnih i odgovornih nositelja zdravstvene djelatnosti, uvjete za obavljanje liječničkog zvanja, te načela i način obavljanja liječničke djelatnosti što ovaj Prijedlog zakona i čini.

Hrvatski liječnički zbor

Posebna pažnja u raspravi na Odboru poklonjena je odredbama vezanim uz osnivanje i rad Komore, kao i kaznenim odredbama. Hrvatska liječnička komora predviđena je kao jedina strukovna organizacija liječnika, sa svojstvom pravne osobe i povjerenim joj javnim ovlastima, za koju je propisano obvezno učlanjenje. Najznačajnija uloga Komore je u provedbi stručnog nadzora nad radom liječnika. No, izraženo je mišljenje da je zapostavljena uloga Hrvatskog liječničkog zbora. Predloženo je da se do drugog čitanja Zakona razmotri mogućnost zakonskog vrednovanja i Hrvatskog liječničkog zbora. Također bi bilo korisno zakonskim odredbama naglasiti potrebu i važnost suradnje Komore i Zbora kao i drugih strukovnih društava.

Suvremena dijagnostika i liječenje danas su nezamislivi bez rada i doprinosa medicinskih biokemičara.

S obzirom na kaznene odredbe i pojačanu suradnju s inspekcijским službama uočeno je da su predviđene novčane kazne za prekršaj koji počini fizička osoba preniske, te je potrebno, radi zaštite pacijenata i promicanja struke predložiti izmjene zakona o prekršajima temeljem kojeg bi se mogle predvidjeti i oštrije prekršajne kazne. Članovi Odbora jednoglasno su odlučili podržati ovaj Prijedlog zakona.

U pripremi Prijedloga zakona o stomatološkoj djelatnosti sudjelovale su Hrvatska stomatološka komora i strukovne udruge. To za posljedicu ima kvalitetan zakonski prijedlog koji prvi put samostal-

no i izdvojeno rješava ustrojstvo i uvjete za obavljanje stomatološke djelatnosti. U tijeku rasprave na Odboru predloženo je da se u Konačnom prijedlogu zakona razmotri mogućnost davanja ovlaštenja stomatolozima da otvaraju zubotehničke laboratorije, jer bi se otklanjanjem postojećeg ograničenja omogućio brži razvoj struke, a i zapošljavanje novih djelatnika. Članovi Odbora jednoglasno podupiru donošenje i ovog Prijedloga zakona.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo u dva navrata razmatrao je predloženi zakon o sestrinstvu. Istaknuto je da se ovim Zakonom uređuje rad izuzetno značajne profesije i najveće profesionalne grupacije u sustavu zdravstva koja obavlja gotovo 70 posto svih postupaka s bolesnicima za vrijeme bolničkog liječenja. Ovako značajna profesija zahtijeva i poseban zakon koji će urediti rad medicinskih sestara, standard obrazovanja i uvjete za obavljanje djelatnosti. Na Odboru je istaknuto da je radi bolje preglednosti zakona i logičkog slijeda pojedinih odredbi, potrebno u Konačnom prijedlogu zakona promijeniti redoslijed poglavlja na način da se prvo propišu uvjeti za obrazovanje, a potom uvjeti za obavljanje djelatnosti. Skrenuta je također pozornost da se u Konačnom prijedlogu zakona razmisli o drugačijem nazivu zakona koji bi osim medicinskih sestara uključivao i djelatnost medicinskih tehničara. Osnivanje Hrvatske komore medicinskih sestara dovest će do promicanja, zastupanja i usklađivanja njihovih interesa. Međutim, što je također vrlo važno, zakonom se utvrđuju i obveze te odgovornosti medicinskih sestara.

Početak primjene ovog zakona mogao bi stvoriti probleme s obzirom na to da sada nema dovoljan broj sestara visoke stručne spreme, a koje su predviđene kao voditelji timova zdravstvene njege. Mišljenje je članova Odbora da bi se problem mogao otkloniti prijelaznim odredbama u odgodi primjene članka 8. odnosno usklađivanje s propisima koji se odnose na znanost i visoko obrazovanje, primjerice studij sestrinstva.

Do drugog čitanja potrebno je dostaviti analizu stvarnog stanja u ovoj djelatnosti s utvrđenim točnim brojem medicinskih sestara visoke ili više stručne spreme te sukladno utvrđenom stanju predložiti odgovarajuće mjere. U članku 16. Prijedloga zakona potrebno je ugraditi odredbe koje reguliraju odnos liječnika

i sestara. Odobrenje za samostalan rad i njegovo obnavljanje koje se izdaje uz dokaz o posebnoj zdravstvenoj sposobnosti, ocijenjeno je kao dobar način preventivne zaštite i sestre, a i samog pacijenta. Članovi Odbora jednoglasno su odlučili poduprijeti donošenje Prijedloga zakona o sestrinstvu.

Važan dio dijagnostike

Medicinsko-biokemijska djelatnost vrlo je važan dio dijagnostike u modernoj medicini, nužna za postavljanje dijagnoze i terapije. Tu djelatnost neophodno je zakonski urediti. Odredbe ovog Prijedloga zakona temelje se na činjenici da su ovoga trenutka jedino diplomirani medicinski biokemičari oni zdravstveni radnici koji se bave primjenom biokemijskih, hematoloških, molekularno-bioloških i kemijskih istraživanja u biološkom materijalu u svrhu prosudbe ljudskog zdravlja. Međutim, s obzirom na brzi razvoj medicinske znanosti, posebno u području dijagnostike, kao i na praksu nekih zemalja Europske unije, bilo bi korisno otvoriti mogućnost obavljanja ove djelatnosti i za druge odgovarajuće struke.

Stomatologija je jedina zdravstvena djelatnost koja je gotovo potpuno privatizirana.

Odredbe o Hrvatskoj komori medicinskih biokemičara, uz to što definiraju njene javne ovlasti, kao vrlo bitno osiguravaju i provođenje stručnog nadzora. Pojedini članovi Odbora istakli su kako bi bilo korisno na jasan način utvrditi djelokrug rada pojedinih medicinsko-biokemijskih laboratorija, navedenih u članku 41. Iskazane su i primjedbe da bi u članku 4. trebalo jasnije definirati koje su to djelatnosti koje se obavljaju "uz bolesnika", a koje u "liječničkoj ordinaciji". I ovaj Prijedlog zakona članovi Odbora jednoglasno podržavaju.

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje Zakona o liječništvu, Zakona o stomatološkoj djelatnosti, Zakona o sestrinstvu te Zakona o medicinsko-biokemijskoj djelatnosti. Odbor predlaže da predlagatelj za drugo čitanje tih zakona uredi tekst glede nomotehničkog i pravnog izričaja. Uz to Odbor je donio

zaključak da se raspravu o konačnim prijedlozima tih zakona provede istodobno s Konačnim prijedlogom zakona o zdravstvu.

Odbor za ravnopravnost spolova podupire donošenje Zakona o sestrinstvu. Pozitivnim ocjenjuje da zdravstvena djelatnost u području zdravstvene njege koju obavljaju isključivo medicinske sestre treba biti uređena posebnim zakonom. Predložena zakonska rješenja koja se odnose na potrebu cjeloživotnog obrazovanja, naglašavanje potrebe za najvišim stupnjem stručnosti dovest će do kvalitetnije brige o bolesnicima, odnosno korisnicima zdravstvenih usluga. Osnivanje Hrvatske komore medicinskih sestara kao strukovne organizacije koja promiče interese medicinskih sestara i odlučuje o odobrenjima za samostalan rad, ali i vrši stručni nadzor, doprinijet će razvoju i zaštiti struke.

Članice Odbora, uvažavajući činjenicu da je sestrinstvo feminizirana djelatnost, postavile su dilemu oko naziva te djelatnosti za muškarce, s obzirom na to da je 6 posto muškaraca koji se bave ovim humanim zvanjem. Predstavnica Hrvatske udruge medicinskih sestara izvijestila je Odbor da su medicinski tehničari suglasni s nazivom ovog zakona odnosno da se sestrinstvo kao naziv djelatnosti koristi u svim zemljama Europske unije.

Iznesene su i slijedeće konkretne primjedbe. U članku 18. utvrđuje se da medicinske sestre čine težu povredu radne dužnosti "kada svojim ponašanjem naruši ugled struci ili poslodavcu". Postoji bojazan ekstenzivnog tumačenja ili zlorabe od strane poslodavca ove odredbe, te se predlaže jasno i nedvosmisleno propisati sadržaj ovakve povrede. U članku 20. dobro bi bilo izričito propisati odnos "liječnik - sestra", kako bi se razlučila i razgraničila odgovornost. Odbor je jednoglasno odlučio predložiti Hrvatskome saboru da prihvati Prijedlog zakona o sestrinstvu.

RASPRAVA

Nakon uvodnog izlaganja ministra zdravstva mr.sc. **Andre Vlahušića** i izvješća predsjednice Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo **Snježane Biga-Fraganović** te predsjednice Odbora za ravnopravnost spolova **Milanke Opačić**, što je upravo prikazano, riječ je u ime Kluba zastupnika Hrvatskog bloka

imao **Ivić Pašalić (HB)**. On je rekao da Klub prihvaća opravdanost i nužnost donošenja ovih zakona. No, donošenje zakona ne smije ostati samo na deklarativnoj razini. O svakom od ovih prijedloga potrebno je proširiti i intenzivirati stručne i javne rasprave kako bi se iskristaliziralo najbolje zakonsko rješenje.

Liječnici su jedna od najvažnijih struka u društvu. O njima ovisi zdravlje pučanstva. Stoga je već trebalo prije donijeti zakon, a što je u duhu europske tradicije. Bilo bi bolje da je ovaj zakon ušao u saborsku proceduru zajedno s Prijedlogom zakona o zdravstvenoj zaštiti. Podržavajući donošenje zakona o liječništvu treba istaknuti da se ne radi o cjelovitom zakonu. Dapače, malo je odredbi koje su unesene u ovaj zakon, a koje inače sadržavaju europski zakoni. Iz teksta se može vidjeti kako je najveći dio regulative ostao u nadležnosti Ministarstva zdravstva. Stvara se dojam da predlažać Zakona ne smatra Hrvatsku liječničku komoru sposobnom da preuzme nadležnosti vezane uz liječnike. I dalje u nadležnosti Ministarstva zdravstva su pitanja pripravnčkog staža, specijalizacija, subspecijalizacija, polaganje državnog ispita, specijalističkog ispita. Zakon ne govori ništa o pitanju eutanazije.

Konkretne primjedbe i prijedlozi

Da su se prava liječnika na vrijeme regulirala i da su se zadovoljili njihovi opravdani zahtjevi ne bismo doživjeli nepotreban štrajk niti uvođenje radne obveze. Premda su liječnici za vrijeme štrajka radili i pazili na svoje pacijente, vlast je smatrala da treba pokazati i demonstrirati svoju moć uvođenjem radne obveze. Ova vlast u pravilu kasni sa svojim odlukama pa tako sa znatnim zakašnjenjem i predlaže ovaj nepotpuni zakon. U vezi s konkretnim primjedbama u članku 3. trebalo bi preciznije odrediti što znače riječi "prirodne osnove života". Člankom 12. određuje se da liječnik može obavljati svoje zvanje samo u okviru svoje izobrazbe, određene odobrenjem za samostalni rad. Vrsta odobrenja su za područje opće medicine, za specijalizaciju i za užu specijalizaciju. Iz ovakve odredbe bi proizašlo da se mora algoritmima odrediti sadržaj specijalističkog pregleda. Vrlo je teško razgraničiti

poslove specijaliste i užeg specijaliste. Neracionalno je da užu specijalista ne bi mogao obavljati poslove općeg specijaliste. Potpuna je dilema zašto specijalista ne bi mogao obavljati poslove liječnika opće medicine. U članku 12. stavak 1. treba brisati tako da ostane samo odredba o vrstama odobrenja za samostalan rad bez imperativnog ograničenja rada liječnika prema vrsti licence koju ima. U stavku 3. članka 13. određuje se da liječnik može obavljati privatnu praksu u vlastitom ili zakupljenom prostoru. Postavlja se pitanje zašto Zakon ulazi u pravni status prostora u kojem liječnik

U ova četiri zakona najviše se govori o komorama. Možda je mogao biti jedan zakon o komorama.

obavlja privatnu praksu. Stoga ovaj stavak treba brisati. U članku 17. uvodi se pojam priziva savjesti. Liječnik mora imati priziv savjesti. Ako to ulazi kao zakonska norma onda se mora osigurati da ne dođe do zlorabe ovog prava po štetu bolesnika. Člankom 19. određuje se obveza liječnika da podnese prijavu policiji ili državnom odvjetništvu kada utvrdi da je kaznenim djelom prouzročena smrt ili teška tjelesna ozljeda. Vjerojatno se radi o nespretnoj formulaciji ili pogrešci, jer liječnik ne može utvrđivati da je učinjeno kazneno djelo. To je nadležnost suda. Kod određivanja kome je liječnik dužan predložiti medicinsku dokumentaciju, a što se propisuje u članku 20, treba biti vrlo oprezan. U tekstu piše kako je to i državna uprava. Vrlo je upitno kako se to slaže s liječničkom tajnom i zaštitom medicinskih podataka. Medicinska dokumentacija je povjerljiv dokument i trebalo bi je ostaviti u nadležnosti Ministarstva zdravstva i službene vlasti. U članku 21 kaže se da je liječnik ovlašten izdavati liječničke svjedodžbe samo nakon savjesnog liječničkog pregleda. Treba brisati riječ "savjesnog", jer je to obveza liječnika kod svakog pregleda. U članku 26. nije jasno što znači formulacija "odobrenje za samostalan rad bez provjere znanja". Glede članka 31. nameće se pitanje zašto se liječniku ograničava pružanje pomoći članovima svoje uže

obitelji bez naknade. Iz odredbe proizlazi da liječnik ne može pružiti pomoć svome stricu. Članak 35, alineja 3. određuje da Komora daje mišljenje u postupku osnivanja, preseljenja i prestanka rada privatnih zdravstvenih ustanova. Treba brisati riječ "privatnih". U članku 54. postavlja se pitanje potrebe ove kaznene odredbe, jer se ovdje radi o nadriječništvu, što je regulirano člankom 244. Kaznenog zakona. U članku 55. predložimo brisati točku 1. da se kažnjava liječnik ako obavlja djelatnost iznad opsega određenog odobrenjem za samostalan rad. Postavlja se pitanje kada liječnik izgubi licencu ali dalje obavlja liječničku praksu da li čini prekršaj ili kazneno djelo odnosno kako to sankcionirati.

Rad medicinskih sestara

Prijedlog zakona o sestrinstvu je vrijedan napor Ministarstva zdravstva. Dakaako, teško je zaboraviti one vrlo neukusne aluzije ministra zdravstva o seksualnom životu u bolnicama, opozivanju debelih sestara itd. Ovo je bila prilika da se ministar ispriča sestriškom staležu za tako neprihvatljive i uvredljive izjave u javnosti. Cijeli niz zdravstvenih zakona ima istu boljku u izbjegavanju merituma stvari i previđanju pravih problema. Ako se pobliže pogleda Prijedlog zakona o sestrinstvu najvažnije odredbe koje će imati najkonkretnije posljedice na samu djelatnost kriju se u pravilnicima koji će se tek naknadno donositi. Sve što nam je ponuđeno i što je u biti jedina praktična svrha Prijedloga zakona o sestrinstvu jest formiranje Hrvatske komore medicinskih sestara, čiji će osnivač i madator biti Ministarstvo zdravstva uz pomoć Udruge medicinskih sestara. Što donosi tekst ovog zakona? Prvo, upada u oči izostanak reguliranja statusa medicinskih tehničara koji spadaju u istu grupaciju zdravstvene djelatnosti. Članak 7. Prijedloga zakona normira svojevrsnu stalešku razliku unutar struke. U stavku 1. tog članka precizira se kako medicinska sestra koja je završila srednju medicinsku školu ne može provoditi zdravstvenu njegu bez nadzora odnosno ne može dobiti pravovaljano odobrenje za samostalan rad koje izdaje Komora. Strukovne organizacije medicinskih sestara nisu zadovoljne kvalitetom obrazovanja u srednjim školama za medicinske sestre, iako je upravo u tim školama najzastupljeniji praktični rad. Usporedbe

s drugim zemljama, primjerice SAD-om govore u prilog tome kako Hrvatska školuje vrlo sposobne i kompetentne medicinske sestre kojima razdoblje privikavanja na standarde američkih bolnica ne predstavlja niti najmanji problem. U stavku 3. članka 7. nadzor nad radom medicinske sestre - pripravnika provodi sestra s dozvolom za samostalan rad. Ova odredba u praksi primjenjiva je isključivo u bolnicama. Takva je odredba neprimjenjiva u primarnoj zdravstvenoj zaštiti, gdje ne postoje timovi već u ordinaciji radi po jedna medicinska sestra. U članku 9. propisuju se uvjeti za dobivanje odobrenja za samostalan rad za koji sestra mora imati temeljno obrazovanje, položen stručni ispit te svjedodžbe o posebnoj zdravstvenoj sposobnosti. Što to konkretno znači opet će se određivati pravilnicima i tu se krije glavni nedostatak ovog prijedloga. Sva bitna pitanja ostaju po strani do daljnjega, do izrade pravilnika. Ovaj problem vrlo dobro se uočava u prijelaznim odredbama gdje se medicinske sestre koje već obavljaju samostalan rad obvezuju na ispunjavanje novih zakonskih uvjeta misleći upravo na tzv. licencu za samostalan rad u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona. Kako ne znamo koji su to konkretni uvjeti upitna je duljina roka. Danas u Hrvatskoj nedostaje oko 3.000 viših medicinskih sestara.

Liječnici i stomatolozi dužni su se učlaniti u svoje komore, a obvezuju ih i kodeks medicinske etike i deontologije.

Visok je stupanj privatiziranosti stomatološkog sektora, otprilike 80 posto. U skladu s primjerima europskih zemalja nužno je donijeti zakon koji bi uređivao ovu zdravstvenu djelatnost. U članku 32. određuje se vrednovanje stomatološke djelatnosti koja se određuje kolektivnim ugovorom. Ovdje ostaje pitanje s obzirom na visok stupanj privatizacije tko sudjeluje u izradi kolektivnog ugovora. Tu treba također voditi računa o dostupnosti medicinske dokumentacije. Kad je pak riječ o Zakonu o medicinsko-biokemijskoj djelatnosti njime se zapravo utvrđuje postojanje i ustroj Komore. Sve ostalo je vrlo općenito.

Zaključno: podržavamo ove zakonske inicijative. Izražavamo žaljenje što se ranije nije krenulo s donošenjem ovih zakona, ali i ozbiljnim sređivanjem stanja u zdravstvu. Samo donošenjem ovih zakona bez ulaženja u meritum problema ovi zakoni bit će tek samo puka kozmetika, zaključio je **Ivić Pašalić**.

Ova četiri zakona zajedno sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti čine cjelinu. Nedostaje još zakon o ljekarništvu i Zakon o zaštiti pacijenata. Time bi bila obuhvaćena kompletna zakonska regulativa zdravstvene djelatnosti. Rekao je to u ime Kluba zastupnika Libre **Viktor Brož dr.med. (Libra)**. Zdravstveni radnici obavljaju posao za koji su zainteresirani svi građani od najmlađe do najstarije dobi. U tome i jest specifičnost zakona koji se odnose na zdravstvene radnike i na samu profesiju. Građani s pravom traže i očekuju pravovremenu, odgovarajuću i kvalitetnu medicinsku uslugu i pomoć sukladno suvremenim principima liječenja. U Klubu zastupnika Libre uvjereni smo da će ova zakonodavna rješenja pozicije i položaja zdravstvenih radnika pridonijeti boljem zadovoljavanju potreba građana. Sva ova četiri zakona imaju neke dodirne zajedničke točke. Prvo, imaju dio zakonskih normi koje se odnose na statusna i staleška pitanja. Drugo, utvrđuju obvezu i način trajnog stručnog obrazovanja i usavršavanja. Treće, uvode obvezu i utvrđuju način stručnog nadzora. Četvrti, daju zakonsku osnovu osnivanju rada i uloga komora u područjima zdravstvene djelatnosti.

Odnos odgovornosti sestara i liječnika

U vezi s Prijedlogom zakona o sestrištvu treba reći da je rad sestara i do sada bio zakonski reguliran. Istina drugim zakonima. Dijelom je bio normiran podzakonskim aktima, pravilnicima i statutima zdravstvenih ustanova. U članku 7. Prijedloga zakona gdje se govori o pitanju nadzora utvrđuje se da može vršiti nadzor samo medicinska sestra koja ima odobrenje za samostalan rad, licencu. To bi moglo dovesti do znatnih poteškoća u početku, kada bi se toga čvrsto držali. Bilo bi dobro u prijelaznim odredbama naći rješenje koje bi moglo sada zadovoljiti. Nadalje, poglavlje koje se odnosi na obrazovanje sestara i dodatno usavršava-

nje nedovoljno je definirano. Trebalo bi doživjeti ozbiljne dopune i promjene. Potrebna je viša naobrazba sestara. Da li će ona biti visoka ili viša u obliku trogodišnjeg školovanja, ali smatramo da to školovanje mora biti pod ingerencijom i u sastavu sveučilišta. Drugo, da mora biti na neki način ciljano naobrazba. Jedan dio tog obrazovanja bio bi opći, ali drugi dio bi morao biti usmjeren ciljano tako da nakon više škole dobijemo sestru koja je specijalizirana za rad na internom odjelu, intenzivnoj njezi, operacijskom traktu itd. To je danas manjak. U članku 16. detaljno su navedene sve dužnosti medicinskih sestara. U ovom članku treba utvrditi i odnos odgovornosti između sestara i liječnika. Nije utvrđeno ni pravo ni obveza nadzora nad radom sestara od strane liječnika. U zdravstvu je primarno timski rad. Točno se zna tko je u tom timu zašto odgovoran.

Prema nekim analizama sestrištska skrb predstavlja više od 70 posto svih postupaka s bolesnikom za vrijeme bolničkog liječenja.

Sestre su najbrojnija grupacija zdravstvenih radnika. One najviše vremena provode radeći u bolesničkoj sobi uz bolesnički krevet, uz pacijentovu postelju i s pacijentom. One rade pod posebno otežanim uvjetima. Rade i noću u smjenama, redovnom radu, dežurstvu, pripravnosti. Često su u kontaktu i s potencijalno infekcioznim materijalom. Na te se stvari ponekad zaboravlja. Svi podaci kojima danas raspoložemo o broju oboljelih od SARS-a govore da je najveći broj oboljelih među zdravstvenim radnicima koji su njegovali bolesne od SARS-a. Libra očekuje da će ovaj zakon omogućiti bolja statusna rješenja sestara.

Rad stomatologa

Osnovna djelatnost stomatologa je liječenje zubi i bolesti usne šupljine. U članku 2. Prijedloga zakona o stomatološkoj djelatnosti tako treba navesti, jer iz ovoga je navedeno sve drugo, samo nije rečeno upravo to. U vezi s člankom 10. nismo uvjereni da postoji baš opravdanih razlo-

ga zakonska odredba da doktor stomatologije može imati samo jednu stomatološku ordinaciju. Bitno je da on zadovoljava određene uvjete za rad. Treba dozvoliti da jedan stomatolog može otvoriti i više stomatoloških ordinacija, pa zaposliti i drugog stomatologa. Treba pohvaliti članak 55. koji je u Zakonu o stomatološkoj djelatnosti naveden. U njemu stoji: "Poslodavac je obavezan omogućiti doktoru stomatologije njegovo stručno usavršavanje i platiti troškove stručnog usavršavanja, i to najmanje u opsegu koji mu osigurava obnavljanje odobrenja za samostalan rad i bez provjere znanja". I do sada je postojala obveza dodatnog i trajnog obrazovanja. Međutim, kada je bilo pitanje plaćanja onda je to po nekim ustanovama bio problem. Takav članak treba prenijeti i u zakon o liječničkoj djelatnosti i u sve ostale, gdje je potrebno i utvrđeno trajno usavršavanje.

U vezi s Prijedlogom zakona o medicinsko-biokemijskoj djelatnosti treba upozoriti da su suvremena dijagnostika i liječenje bolesnika danas nezamislivi i nemogući bez rada i doprinosa medicinskih biokemičara. Nažalost, njihov doprinos u procesu liječenja ponekad ostaje za pacijenta i javnost nepoznat.

Liječničko zvanje je profesija duge povijesti. Naučni temelj, etički kodeks, Hipokratova zakletva, obveze trajnog obrazovanja i usavršavanja, kontrola znanja, dugi studij i specijalizacija, sub-specijalizacije, neke su od osobina profesija koje bi trebale utjecati na određivanje ukupnog statusa liječnika u društvu. Ovim zakonskim prijedlogom utvrđuje se podloga za reguliranje, između ostalog, i statusnih pitanja liječnika. Istina, dobar dio odredbi Prijedloga zakona o liječništvu odnosi se na djelokrug Hrvatske liječničke komore, stručni nadzor, provjeru i kontrolu trajne izobrazbe. Klub zastupnika Libre drži nepravednim da je u ovom zakonu Hrvatski liječnički zbor zanemaren. Zbor liječnika Hrvatske osnovan je 1874. godine. Danas Hrvatski liječnički zbor daje veliki poticaj i doprinos unapređenju stručnog i naučnog rada liječnika publiciranjem radova, organizacijom kongresa, intersekcijskih i sekcijskih sastanaka sa ili bez međunarodnog učesća. Predlažemo da se u člancima zakona koji se odnose na stručnu problematiku otvori mogućnost pribavljanja mišljenja i Hrvatskog liječničkog zbora. Klub zastupnika Libre podržat će sva četiri prije-

dloga ovih zakona, rekao je na kraju dr. Viktor Brož.

Položaj liječnika u sustavu zdravstva

Klub zastupnika HDZ-a raspravljao je o sva ova četiri zakona, izvijestila je u ime Kluba **Karmela Caparin**, dr.med. (HDZ). Čudno je da se ovaj paket zakona donosi na kraju ove vlasti, pred izbore, kada je reforma zdravstva već poodmakla. Podržavamo zakon o liječništvu. Uspoređujući prijašnji prijedlog i sadašnji dobije se dojam da je ovo zakon o liječničkoj komori, a ne o liječnicima. Zakonom trebaju biti utvrđena odgovornost i neovisnost liječništva, uvjeti za obavljanje liječničkog zvanja, izobrazba te pravilna mjerila za vrednovanje liječničkog rada. Ovaj zakon ne rješava položaj liječnika u sustavu zdravstva. Vjerovali smo da će ovaj zakon pomoći u rješavanju teške situacije u hrvatskom zdravstvu te riješiti ponižavajući položaj hrvatskog liječništva. Za vrijeme štrajka pojedinačno se prebrojavalo liječnike u štrajku uz potpise i ucjene da neće biti plaćeni. U ovom zakonu nema riječi o pravu na štrajk. Ovim zakonom položaj liječnika se ne rješava. Nezamislivo je da Hrvatski liječnički zbor nije raspravljao o ovoj verziji zakona. Ovdje nema spomena o Hrvatskoj medicinskoj akademiji. Dobro se zna u praksi da Hrvatski liječnički zbor omogućava skupljanje bodova na temelju edukacije i produženje licence koju daje Hrvatska liječnička komora. Očito je da je ova verzija zakona nastala suradnjom Ministarstva zdravstva i Hrvatske liječničke komore, a bez Hrvatskog liječničkog zbora.

U članku 27. govori se o stručnom nadzoru nad radom liječnika. Uz Hrvatsku liječničku komoru u stručnom nadzoru trebao bi sudjelovati i predstavnik odgovarajućeg stručnog društva Hrvatskog liječničkog zbora. U Zakonu o liječništvu ne govori se o pripravnikom stažu, sekundarijatu liječnika, specijalizacijama, financiranju, maksimalnom radnom vremenu liječnika prema uzoru na iste zakone Europske unije gdje je maksimalno radno vrijeme 48 sati tjedno uključujući i dežurstvo. U Zakonu se ne govori o oblicima obavljanja liječničkog zvanja, o maksimalnoj dobi za licencu. Prema zakonu o radu obvezna je mirovina sa

navršenih 65 godina. Ugovorom o zakupu liječnici ostaju u zakupu dok imaju licencu, a Hrvatska liječnička komora izdala je licencu i nekima starijim od 65 godina. Na taj način oni blokiraju zakupljene ordinacije od novih zakupa. Uvođenjem dobne granice za davanje licenci omogućilo bi se zapošljavanje mlađih liječnika. Dodatno se može omogućiti rad iznad 65 godina, ukoliko liječnici rade u vlastitim ordinacijama.

Zakon se ne dotiče jednog konkretnog problema, a to je mogućnost rada liječnika u radnom odnosu i istovremeno u privatnoj praksi.

Suvremena stomatologija po svojim unutarnjim zakonitostima bitno se razlikuje od zakonitosti koje vrijede za opću medicinu. Zato imamo i odvojenu edukaciju. Stomatologija je gotovo potpuno privatizirana. Zakonom treba definirati da li doktor stomatologije može biti vlasnik zubotehničkog laboratorija. U članku 28. govori se da je stomatolog dužan predočiti dokumentaciju na zahtjev Ministarstva nadležnog za zdravstvo, tijelima državne uprave u skladu s posebnim propisima, Komori i sudbenoj vlasti. Nedopustivo je ulaziti na ovaj način u dokumentaciju pacijenata. U ovom zakonu tridesetak članaka je o stomatološkoj djelatnosti, a ostalih 36 o komori. Slično kao u Zakonu o liječništvu.

Prvi put medicinske sestre imaju svoju Komoru. U članku 2. Prijedloga zakona o sestinstvu navodi se da su medicinske sestre zdravstveni radnici i njihova je djelatnost sastavni dio zdravstvene djelatnosti za Hrvatsku. Moramo, međutim, upozoriti da su medicinski tehničari nezadovoljni. Oni traže svoje mjesto u ovom zakonu. U članku 3. kaže se da je medicinska sestra u provođenju svoje djelatnosti dužna poštivati načela prava pacijenata. Ta prava nisu regulirana jer nemamo zakon o pravima pacijenata. U članku 16. nije točno određeno koji su članovi tima s kojima je dužna sestra surađivati. U članku 20. kaže se da je u slučaju odbijanja ordiniranog postupka medicinska sestra dužna odmah izvijestiti nadređenu osobu. Tu ne piše koju nadređenu osobu.

U obrazloženju Zakona o medicinsko-biokemijskoj djelatnosti kaže se da uređuje provođenje te djelatnosti bez koje je nezamislivo postavljanje dijagnoze. Što bi bilo da druge dijagnostičke djelatnosti traže svoje zakone? U članku 2. govori se o analizi biološkog materijala, pa se spominje tkivo. Kojeg tkiva? Nadalje u medicinsko-biokemijskoj djelatnosti sudjeluju tehničari i zdravstveni suradnici. Koji su to suradnici? Prijedlog određuje da se medicinsko-biokemijska djelatnost obavlja u mreži zdravstvenih djelatnosti i izvan mreže. Mreža uopće nije definirana. Sabor o tome nije raspravljao, niti je bio upoznat, a danas se govori o sedam milijardi kuna koje će se uložiti u zdravstvo. U članku 12. definicija diplomiranih inženjera medicinske biokemije je preširoka. U članku 21. u Komoru se mogu učlaniti i drugi medicinski biokemičari s položenim državnim ispitom. Nije jasno koji drugi medicinski biokemičari.

Na kraju da zaključim, rekla je zastupnica **Caparin**. Temeljni zakon je bio dovoljan, a sve se moglo urediti zakonom o komorama u područjima zdravstva, a ne ovakvim brojnim zakonima. Protestiramo što položaj liječnika nije riješen, nego je umanjen bezličnim svrstavanjem u radnike i djelatnike. U cijelom svijetu liječnik je na čelu tima o kojem ovisi ljudski život. Liječnik je pred zakonom odgovorna osoba što se ne vidi iz ovog Prijedloga zakona. Do slijedećeg čitanja ovaj zakon bi trebao biti zaista Zakon o liječnicima, a ne o Hrvatskoj liječničkoj komori. Klub zastupnika HDZ-a će biti suzdržan, a sve ove rasprave trebale bi biti rasprave prethodnog čitanja.

Inflacija zakona

Klub zastupnika HSL-a je kod prvog čitanja Zakona o zdravstvenoj zaštiti bio protiv toga zakona, rekla je u ime Kluba **Jadranka Katarinčić-Škrlić (HSL)**. Bio je protiv zato jer predloženi zakon ne donosi bitno novo, a ostavlja previše praznina i ne daje odgovore na najbitnija konceptijska pitanja zdravstva. To su decentralizacija zdravstvenog sustava, privatizacija u zdravstvu, reorganizacija primarne zdravstvene zaštite, status i organiziranost zdravstvenih djelatnika. Sada raspravljamo o četiri zakonska prijedloga. Cilj reforme zdravstva ne smije biti inflacija zakona, već učinkovitost

zdravstvenog sustava. Klub zastupnika HSL-a drži da je trebalo zajedno pripremiti sve zakone iz zdravstvene djelatnosti i voditi objedinjenu raspravu.

Od Udruge fizioterapeuta dobili smo njihov prijedlog za novi zakon o fizioterapeutskoj djelatnosti. To traže zato jer nisu uključeni u Zakon o sestrinstvu, što su oni očekivali. Fizioterapeuta u Hrvatskoj ima oko 3.000.

Kod pretrage liječničke ordinacije ne smije biti povrijeđena tajnost liječničke dokumentacije i predmeta na štetu pacijenata.

Zajedničko svim ovim zakonima jeste da se u uvodnom obrazloženju pozivaju na važeći Zakon o zdravstvenoj zaštiti. Upravo sada donosimo novi, a taj je pun praznina. Drugo, kao jedan od argumenata u korist donošenja ovih zakona ističe se da većina zemalja Europe ima upravo tako riješeno, dakle kao zasebnu zdravstvenu djelatnost. Ističe se da zakon o liječništvu ima 19 zemalja, zakon o stomatologima 11, a za sestrinstvo se kaže sve zapadne zemlje. Europski kontinent ima 50 zemalja. Bit nije u broju nego je u zdravstvenim sustavima koje imaju te zemlje.

Pored zdravstvenih djelatnika značajno je imati na umu i korisnike zdravstvenih usluga, dakle pacijente. Bilo bi dobro da se kroz prethodnu analizu stanja po strukama vidjelo što svi skupa dobivamo, zdravstveni djelatnici i korisnici zdravstvenih usluga. Sve zdravstvene struke ovise međusobno i vezane su jedna na drugu. Zdravstvena zaštita počiva na timskom radu, a zdravstvo je stručno-tehnološka cjelina koja se tako mora i promatrati. Treba upozoriti da nema odredbi koje reguliraju odnos liječnika i sestara, kao najbližih suradnika unutar zdravstvene struke. To je nedostatak u ovim zakonima.

Nacrt zakona o liječnicima iz 2001. godine obuhvaćao je liječnike i stomatologe, dakle obje komore. Danas imamo dva zakona koji tretiraju te djelatnosti. U Klubu zastupnika HSL-a postoji dilema je li trebalo ići na donošenje u tom broju zakona ili je to moglo biti obuhvaćeno jednim zakonom. Analiza ovih zakona

pokazuje da su to u biti malo veći pravilnici. U tim zakonima najviše se govori o komorama. Možda je mogao biti jedan zakon o komorama. Nema razvidne argumentacije da ćemo s takvim brojem zakona postići kvalitetu koji želimo. Ovim zakonima predviđa se da će u Državnom proračunu za 2003. godinu trebati osigurati ukupno 4 milijuna i 570.000 za funkcioniranje četiri komore.

Nekoliko riječi o zakonu o liječništvu. U Hrvatskoj je 13.000 ljudi s licencom doktora medicine. Njima treba naći pravo mjesto. Oni su voditelji zdravstvenih timova. Ono što je nedovoljno u ovom zakonu razrađeno to je organizacija i obavljanje liječništva, jer se to svelo na svega dva članka. Smatramo da i dalje ostaju praznine kada se spominje trgovačko društvo. To je nejasno. Treba razraditi što donose ta trgovačka društva. U zakonu nije dovoljno razrađeno stručno usavršavanje. To je sadržano u tri članka. U članku 6. kod općih uvjeta za obavljanje liječničke djelatnosti spominje se državni ispit. Da li državni ispit zamijeniti stručnim ispitom? Zašto? Zato jer je to ipak verifikacija znanja. U zakonu treba naći adekvatno mjesto za Hrvatski liječnički zbor, koji je dobrovoljna udruga za razliku od Komore u kojoj dolazi do obveznog udruživanja. Ovim zakonom trebali bismo dobiti preciznije naznake na koje se liječnike taj zakon odnosi.

U Zakonu o stomatološkoj djelatnosti u članku 6. također se govori o državnom ispitu. Treba razmisliti da to bude stručni ispit. U članku 9. spominje se grupna praksa. Ovaj pojam bi trebalo ponajprije regulirati Zakonom o zdravstvenoj zaštiti. Ista primjedba vrijedi i za spominjanje trgovačkih društava u članku 14. Ni u ovom zakonu nema odnosa do pacijenata. Što to znači? Kako eventualno nezadovoljstvo riješiti? Jedna primjedba došla je od nekoliko stomatologa. Odnosi se na članak 28. Oni kažu da je tu preširoko dana ovlast svima na uvid u stomatološku dokumentaciju o pojedinom pacijentu.

Dijeleći zadovoljstvo s medicinskim sestrama zbog donošenja zakona i osnivanja Hrvatske komore medicinskih sestara treba upozoriti na neke formulacije. U Zakonu se stalno upotrebljava zdravstvena njega, što nedvojbeno ukazuje na osnovnu funkciju medicinske sestre. Međutim, trebalo bi govoriti o poslovima u zdravstvenoj zaštiti, odnosno u zdravstvenoj skrbi. Članak

5. nezgrapno je formuliran. U njemu se kaže: "Zdravstvena njega jest javna djelatnost te podliježe kontroli zadovoljenja standarda obrazovanja". Zadovoljavajuće je da se spominju medicinske sestre višeg i visokog obrazovanja, jer se radi o problemu koji desetljećima nije razriješen u smislu postojanja fakulteta za sestrinstvo u Hrvatskoj. Nije jasno zašto u članku 16. među dužnostima medicinske sestre nisu uvrštene zdravstveno promotivne i zdravstveno preventivne aktivnosti. I u ovom zakonu najopsežnije poglavlje je o Hrvatskoj komori medicinskih sestara. U prijedlogu nisu spomenuti zdravstveni tehničari, nije obrađena važna funkcija medicinskih sestara koje rade kao terenske, patronažne sestre.

Nije dovoljno obrazloženo zašto je potrebno donijeti posebni Zakon o medicinsko-biokemijskoj djelatnosti. Najopširnije se i u ovom zakonu govori o Komori i o disciplinskoj odgovornosti. Točno je da je ova djelatnost važna dijagnostička služba u sustavu zdravstva. Međutim, jednako tako važna dijagnostička služba je i radiološka djelatnost.

Vlast koja se naziva socijaldemokratskom usteže liječnicima pravo na sindikalno organiziranje.

Klub zastupnika HSLŠ-a ističe da nije siguran da ćemo kvantitetom zakona postići potrebnu kvalitetu u zdravstvu. Sve je zakone trebalo promotriti zajedno. Prije 100 ili 150 godina na ovim prostorima poznavali smo zdravstveni turizam. Danas ga nema ili gotovo ga nema. Čini se nevjerojatnim da se to ne vidi kao jedan od prioriteta za Ministarstvo zdravstva. Što je sa Zakonom o zdravstvenom turizmu, upitala je na kraju **Jadranka Katarinčić-Škrlić** najjavivši da će Klub zastupnika HSLŠ-a kod glasovanja u prvom čitanju biti suzdržan.

Trgovačka društva

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorilo je dvoje zastupnika. **Krešo Kovačiček (SDP)** podsjetio je da je Klub prihvatio zaključak da se do konačnog prijedloga zakona o zdravstvenoj zaštiti raspravi cijeli set zakona, a to su Zakon o liječništvu, Zakon o stomatološkoj djelatnosti,

Zakon o ljekarništvu, Zakon o medicinsko-biokemijskoj djelatnosti, Zakon o sestrinstvu i Zakon o pravima pacijenata. Dio tih zakona je sada u prvom čitanju. Klub podržava Zakon o liječništvu i Zakon o stomatološkoj djelatnosti i stoga što je u njihovom kreiranju u potpunosti konzultirana struka. Ovim zakonima Hrvatska se priključuje većini zapadnoeuropskih zemalja u kojima su liječništvo i stomatološka djelatnost izdvojene kao zasebne djelatnosti.

Zakon o sestrinstvu akceptira ono što će se vjerojatno Zakonom o visokom obrazovanju urediti, a to je postojanje studija sestrinstva.

Danas se liječnička i stomatološka praksa obavlja u zdravstvenim ustanovama i privatnim praksama. Od ukupno 10.618 stalno zaposlenih doktora medicine u 2002. godini 7.557 bilo ih je zaposleno u zdravstvenim ustanovama u državnom vlasništvu. U Hrvatskoj je i 3.771 doktor stomatologije.

Zakon o liječništvu u članku 13. nudi i mogućnosti osnivanja trgovačkih društava ili rada kod druge pravne osobe koja obavlja zdravstvenu djelatnost. I u članku 9. Zakona o stomatološkoj djelatnosti predviđena je mogućnost osnivanja grupe prakse, zatim zdravstvenih ustanova i trgovačkih društava. Mogućnošću otvaranja ustanova i trgovačkih društava nosioci rada u ordinacijama i dalje će biti liječnici odnosno stomatolozi, ali će nosioci organizacije upravljanja i rukovođenja moći biti i nemedicinska osoba. Liječnici i stomatolozi dužni su se učlaniti u svoje komore, a isto tako obvezuje ih i kodeks medicinske etike i deontologije. Postavlja se pitanje ingerencije komore na ono nemedicinsko osoblje koje će kroz ustanove ili trgovačka društva ostvarivati pravo pružanja medicinskih i stomatoloških usluga. Tu postoji opasnost da će doći do dvostrukih kriterija.

Svrha liječničke djelatnosti je zaštita zdravlja pojedinca, obitelji i cjelokupnog pučanstva. Zadaća mu je i zaštita i obnavljanje zdravlja pacijenata, ublažavanje boli i patnje, održavanje života, pružanje pomoći umirućem bolesniku te sudjelovanje u održavanju i zaštiti prirodnih osno-

va života. Liječnici i stomatolozi moraju završiti fakultete, odraditi pripravnički staž, položiti državni ili stručni ispit te imaju obvezu stalnog stručnog usavršavanja. Kad se steknu svi ti uvjeti dobivaju odobrenje za samostalan rad, odnosno licencu. Pored svih ovih pozitivnih propisa nažalost u praksi možemo još uvijek doživjeti slučajeve da nesvršeni studenti medicine budu u radnom odnosu u ustanovama koje pružaju zdravstvenu zaštitu i rade na poslovima liječnika.

Možda je u ovom trenutku dobro da se razjasni još jedan sporni moment. U članku 14. Zakona o liječništvu i članku 19. Zakona o stomatološkoj djelatnosti rečeno je da će način oglašavanja, odnosno obavještavanja javnosti o radu ordinacija biti propisan općim aktom komora. Sada je na snazi pravilnikom određen način isticanja table ordinacije liječnika i stomatologa s točno propisanim veličinama i sadržajima. Svako reklamiranje ordinacija i poslova u njima, metoda, tehnologija i materijala je zabranjeno. Liječnici i stomatolozi u svojim privatnim ordinacijama također su dio tržišta sa svim pravilima tržišnog natjecanja, koje u sebi konzumira pravo na reklamu. Bojim se da komora i Ministarstvo zdravstva neće moći zabraniti reklamu onima koji će se organizirati kao trgovačko društvo. Onda ponovo prijeti mogućnost dvojakih kriterija na istom tržištu. Liječnička i stomatološka komora obavljaju stručni nadzor nad radom liječnika i stomatologa. Komore će određivati i najnižu cijenu rada privatnih liječnika i stomatologa. Svaki od njih će morati u ordinaciji istaknuti cjenik usluga. Liječnici i stomatolozi mogu obavljati svoju djelatnost i u karitativnom obliku, u okviru vjerskih i nevladinih udruga, što je obvezno naznačiti posebnom oznakom na dokumentaciji. Ovim se zakonskim rješenjima približavamo krugu zemalja kojima težimo, podržava ih struka, pa ih podržava i Klub zastupnika SDP-a, rekao je Krešo Kovačiček.

Reforma će trajati

Snježana Biga-Frganović (SDP) u ime Kluba govorila je o Prijedlogu zakona o medicinsko-biokemijskoj djelatnosti te o Prijedlogu zakona o sestrinstvu. Zakon o sestrinstvu izuzetno je važan, jer su medicinske sestre jedan od glavnih čimbenika hrvatskog zdravstva. Medicin-

ska sestra u pravilu je ona koja prva stupa u kontakt s pacijentom bez obzira radi li se o bolničkoj ustanovi ili ordinaciji u primarnoj zdravstvenoj zaštiti. Medicinske sestre najveća su profesionalna grupacija u zdravstvu. Prema nekim analizama sestrinska skrb predstavlja više od 70% svih postupaka s bolesnikom za vrijeme bolničkog liječenja. U okviru primarne zdravstvene zaštite medicinske sestre preuzimaju veliki dio preventivnog rada u okviru patronažne djelatnosti kao i radom u liječničkim timovima obiteljske medicine.

Liječnički sindikat nije u milosti Ministarstva zdravstva, jer se usudio ukazati na probleme. Za nagradu uvedena je radna obveza.

Ovdje se moglo čuti da na kraju mandata donosimo ovako izuzetno značajne zakone. Bilo bi jako dobro da smo na samom početku mandata definirali i donijeli Zakon o zdravstvenoj zaštiti pa i sve ove druge zakone. To nije bilo moguće. Osim toga reforma zdravstva će se odvijati i u cijelom slijedećem mandatu Vlade i Hrvatskog sabora, a i poslije.

Medicinske sestre vrlo često ističu nezadovoljstvo što su se u timovima primarne zdravstvene zaštite našle u nezahvalnom položaju. Odvojene su od struke. Često su prepuštene samovolji pojedinaca. Ovaj zakon vidimo kao jedno od mogućih rješenja i ovog problema. Rad medicinskih sestara do sada je bio definiran Zakonom o zdravstvenoj zaštiti. Razvijene države Europe imaju određenu zakonodavnu regulativu koja dotiče sestrinstvo. Tranzicijske države pokušavaju definirati zakone vezane uz sestrinstvo. Velika Britanija je prije 75 godina donijela prvi zakon o sestrinskoj službi. Klub zastupnika SDP-a smatra izuzetno nužnim i važnim donošenje zakona kojim će se urediti djelovanje medicinskih sestara, standard njihovog obrazovanja i uvjeti za obavljanje djelatnosti. Ovim zakonom se prvi put definira i Hrvatska komora medicinskih sestara. Cilj osnivanja Komore je promicanje, zastupanje i usklađivanje interesa medicinskih sestara, kao i skrb nad savjesnim, odgovornim

i zakonitim radom medicinskih sestara. Prijedlogom se uređuje obvezno udruživanje medicinskih sestara u Komoru što smatramo izuzetno značajnim.

Klub podržava Prijedlog zakona o medicinsko-biokemijskoj djelatnosti. Ta djelatnost vrlo je važan dio dijagnostike u zdravstvenoj djelatnosti. U medicinsko-biokemijskoj djelatnosti organizirana su 182 laboratorija različitih kategorija i zaposleno je oko 525 medicinskih biokemičara. Ta se djelatnost kao jedna od zdravstvenih dijagnostičkih obavlja na razini primarne, specijalističke, konzilijarne i bolničke zdravstvene djelatnosti. Kod ovog zakona treba upozoriti na dva članka. Bilo bi korisno na jasan način utvrditi način rada pojedinih medicinsko-biokemijskih laboratorija. Također u članku 4. trebalo bi jasnije definirati koje su to djelatnosti koje se obavljaju uz bolesnika, a koje u liječničkoj ordinaciji. Ovdje je također definirano osnivanje i aktivnost Komore. Odredbe o stručnom nadzoru vrlo su značajan korak u radu komora, i to za sve djelatnosti, za sve komore. U ime Kluba zastupnika SDP-a treba upozoriti Ministarstvo zdravstva na primjedbe Hrvatske udruge medicinsko-laboratorijskih inženjera, sanitarnih inženjera i zdravstvenih tehničara, zaključila je Snježana Biga-Friganović.

Nikom se ne smije uskratiti medicinska pomoć

Klub zastupnika Demokratskog centra pozdravlja donošenje zakonskih propisa iz područja zdravstvene djelatnosti, rekla je **Vesna Škare-Ožbolt (DC)**. Njihovim donošenjem poboljšava se zdravstvena zaštita. Zakonom o sestrinstvu konačno se medicinskim sestrama dodjeljuje status profesije. Značaj medicinskih sestara nedovoljno je priznat, a njihov rad nije dovoljno nagrađen, pogotovo ako se zna da rade u smjenama, susreću se s teškim bolestima i sa smrću. Važna odredba zakona je uvođenje licence za medicinske sestre. To znači da će one po završetku srednje škole imati status pripravnica, koje mogu obavljati djelatnost samo pod nadzorom licencirane medicinske sestre. Dobro je da zakon predviđa instrument obnavljanja ili produženja licenci svakih šest godina. Pozdravljamo i osnivanje Hrvatske komore medicinskih sestara.

I područje medicinsko-biokemijske djelatnosti sada se uređuje na kvalitetniji način. Predloženi Zakon o liječništvu trebao bi se zvati Zakon o liječničkoj djelatnosti. Nadalje, treba izjednačiti i ujednačiti pojmove. Zakon treba nomotehnički urediti. Primjerice, umjesto termina liječničkog zvanja trebalo bi uvesti termin liječničke djelatnosti. Uvodni dio zakona uređuje isključivo pitanja liječničke djelatnosti. U nizu članaka neke riječi treba potpuno izbaciti. Na primjer, u članku 2. riječ "osobito". Naime, liječnik treba poštivati sva načela medicinske struke, jer ako neka treba osobito poštivati,

Vlada je odlučila 7 milijardi kuna uložiti u bolnice. To je drugi najveći projekt kojeg ova Vlada ima nakon izgradnje autoputeva.

onda se postavlja pitanje koje ne treba. U istom članku govori se i o promicanju slobode i ugleda liječničkog zvanja. Riječ "sloboda" je nespretan termin. Htjelo se vjerojatno naglasiti autonomnost profesionalnog djelovanja. U članku 3. čudno zvuči pojam obnavljanja zdravlja pacijenta. U članku 6. navode se opći uvjeti za obavljanje liječničke djelatnosti. To su u prvom redu završeni medicinski fakultet i položen državni ispit. Specijalističku i subspecijalističku djelatnost trebalo bi regulirati posebnim člankom, a ne unutar općih uvjeta. Članak 12. treba preformulirati, jer bi ako ovako ostane liječniku sa specijalizacijom bilo zabranjeno rješavati slučajeve iz opće medicine, ali i iz područja specijalizacije koju je završio prije nego je postao specijalista iz uže specijalizacije. Držimo da se medicinska pomoć ne smije nikome uskratiti. Zato predlažemo da se zadnje dvije alineje članka 15. objedine i preimenuju, tako da je u slučaju agresivnih pacijenata koji prijete liječniku ili osoblju liječnik dužan pružiti pomoć uz osiguranje mjere zaštite. Nadalje, pojam pretraga liječničke ordinacije trebalo bi zamijeniti pojmom pretres, jer se o tome radi te se može provoditi jedino ako postoji opravdana sumnja u postojanje kriminalne radnje. Na početku zakona treba jednim člankom reći da su temeljne zadaće obavljanja liječničke djelatnosti prevencija bolesti i liječenje te rehabi-

litacija bolesnika. Ovaj zakon uopće se ne dotiče jednog konkretnog problema, a to je mogućnost rada liječnika u radnom odnosu i istovremeno u privatnoj praksi. Danas je to činjenica, upozorila je **Vesna Škare-Ožbolt**.

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je **Miroslav Furdek (HSS)**. On je upozorio da su liječnici preko svojih stručnih društava i komore dali pun doprinos kvaliteti Prijedloga zakona. Zašto zakon o liječništvu? Zato što je zdravstvo djelatnost od posebnoga društvenog interesa, a liječnici su temeljni nositelji te djelatnosti.

Odnos liječnika i pacijenta

U Hrvatskoj liječničkoj komori još 2001. godine izradili su Prijedlog zakona o liječništvu po uzoru na slične zakone u Austriji i Sloveniji. Zakon definira liječnika kao zdravstvenog djelatnika sa završenim medicinskim fakultetom i stečenim nazivom doktora medicine. Članak 5. kaže da liječničku djelatnost mogu obavljati samo liječnici. Što se tiče pružanja liječničke pomoći zakon definira da je liječnik dužan provesti potrebne mjere prevencije, dijagnostike, liječenja odnosno rehabilitacije svim osobama kojima je on izborni liječnik ili koje su upućene od drugog liječnika. U hitnim stanjima liječnik je dužan pružiti pomoć svakom bolesniku bez odlaganja, a ostale bolesnike dužan je primiti prema stupnju medicinskog prioriteta odnosno prema listi čekanja. Značajan je članak 16. koji se odnosi na međusobni odnos liječnika i pacijenata. Svi postupci medicinske prevencije, dijagnostike, liječenja moraju se planirati i provoditi tako da se očuva ljudsko dostojanstvo, integritet osobe i prava pacijenata a posebno pravo na informiranost i samostalno odlučivanje. Izuzetno je važno donošenje Zakona o pravima pacijenata.

Potom je Miroslav Furdek citirao nekoliko navoda iz kodeksa medicinske etike i deontologije Hrvatskoga liječničkog zbora, te govorio o liječničkoj tajni. Sve što liječnik sazna o pacijentu koji mu se obrati za liječničku pomoć, a u vezi s njegovim zdravstvenim stanjem mora čuvati kao liječničku tajnu i može ju otkriti samo uz odobrenje pacijenta. U Prijedlogu zakona dobro je definirano da pretragu liječničke ordinacije može odrediti samo nadležni sud pisanim nalogom ako su za

to ispunjeni uvjeti propisani zakonom. Kod pretrage liječničke ordinacije ne smije biti povrijeđena tajnost liječničke dokumentacije i predmeta na štetu pacijenata. Što se tiče stručnog usavršavanja ono je dovoljno kvalitetno riješeno člankom 26. koji kaže: "Liječnik ima pravo i obvezu stručnog usavršavanja". Vrlo je važan u ovom zakonu članak 29. koji govori o vrednovanju liječničkog rada.

Sestre čine jednu trećinu zaposlenih u zdravstvu.

Klub zastupnika HSS-a poručio je da misli kako je došlo vrijeme da Vlada, Ministarstvo zdravstva i sindikati hrvatskih liječnika postignu dogovor te Vlada ukine radnu obvezu liječnicima. Ovaj zakon prvi put uređuje i karitativni rad liječnika. U Hrvatsku liječničku komoru liječnici se obvezno udružuju, a ona provodi njihov stručni nadzor. Novac za nadzor osigurava Ministarstvo zdravstva. Liječnička komora osnovana je 1923. godine, 1945. je zabranjena, a ponovno obnovljena 1995. godine. U vezi s ovim zakonom glavna primjedba Kluba zastupnika HSS-a odnosi se na zapostavljanje Hrvatskog liječničkog zbora. Do drugog čitanja treba iznaći mogućnost da se Zbor nađe u zakonu. To može koristiti struci i pacijentima. Međusobna suradnja Komore i Zbora je nešto što je obvezujuće za oboje. U članku 33. govori se o iznimkama od obveze udruživanja u Komoru. Spominju se nezaposleni liječnici. Slažemo se zbog plaćanja članarine, ali s druge strane kako će se moći zaposliti ukoliko nisu članovi Komore. Kazne iz članka 54. treba povećati. Treba razmisliti o kazni i za onoga tko lažnim liječnicima da dozvolu za rad odnosno ne zatraži svu potrebnu dokumentaciju.

Prijedlog zakona o stomatološkoj djelatnosti usuglašen je s Hrvatskom stomatološkom komorom i strukovnim udrugama. Mi ga podržavamo. Radi se o djelatnosti u kojoj je više od 80 posto djelatnosti privatizirano. Predlažemo da se razmisli o uvođenju mogućnosti da ovlaštene stomatolozi mogu otvarati zubotehničke laboratorije.

Medicinsko-biokemijska djelatnost važan je dio dijagnostike u modernoj medicini nužan kako za postavljanje dija-

gnoze tako i kvalitetnih terapijskih postupaka. Predlažemo da se na jasniji način utvrdi djelokrug pojedinih medicinsko-biokemijskih laboratorija. Isto tako bi u članku 4. trebalo jasnije definirati koje se to djelatnosti obavljaju uz bolesnika a koje u liječničkoj ordinaciji.

Zakon o sestrištvu izazivat će najviše dvojbi. To je zakon koji je dobrodošao. Ovaj zakon trebao bi biti usuglašen sa strategijom Svjetske zdravstvene organizacije odnosno Europskog regionalnog ureda. U tom dokumentu detaljno se navode kriteriji, stupnjevi i metode obrazovanja koji osiguravaju da tako stečena diploma vrijedi u svim zemljama Europske unije, što za sada nije slučaj. Naime, zemlje Europske unije ne poznaju srednje i više medicinske sestre. Zbog toga Zakonom treba urediti djelovanje, standard obrazovanja i uvjete za obavljanje djelatnosti. Rad u zdravstvu je timski rad. Sestre su vrlo važni i nezamjenjivi dio tog tima. U zakonu bi trebalo kvalitetnije definirati odnos liječnika i sestara, odgovornosti ali i slobodu stručnog djelovanja medicinskih sestara, rekao je Miroslav Furdek.

Discipliniranje profesije

Liječnički zakon da - u službi boniteta profesije i općeg dobra hrvatskog naroda. Ali diskriminatorni propis nad liječnicima ne. Rekao je to u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a dr.sc. **Anto Kovačević (HKDU)**. Ovaj Prijedlog zakona treba nazvati discipliniranjem liječnika, možda stoga što su liječnici zadali Vladi neizlječivu glavobolju. Hrvatski demokršćani i pravaši daju potporu liječnicima i njihovom pravičnom zalaganju za bolji društveni i materijalni status. Umjesto vizije napretka, boljitka liječničke profesije proteže se kroz većinu članaka ovog zakonskog prijedloga discipliniranje jedne od najuglednijih i najpotrebnijih profesija u društvu i poslušnički mentalitet. Umjesto poštivanja struke stalno se nabacuju iz članka u članak neki disciplinski postupci, provocira stručnost i dobrohotnost liječnika, da se pri tome ne definira koje i kakve su to disciplinske komisije, tko ih bira, na koji mandat, s kojim ovlastima i ljudima. Čak se dotle ide da se tijela tzv. komore izjednačuju s pravima u kaznenom postupku redovnih pravosudnih tijela. Želja trenutačne vladajuće koalicije je da slijedećih barem pola godine umiri

ili disciplinira hrvatske liječnike koji su ponosno odradili svoj štrajk. Ovaj Zakon pokušava pomoću starih kadrova, nema nove komore na dragovoljnom principu, produžiti upravljanje zdravstvom administrativno i centralistički. Nigdje se ne spominje sindikat liječnika, niti kod utvrđivanja cijene rada, niti kod vrednovanja rada. Dokazano netaleantirani i nesposobni asistenti vrednuju rad sveučilišnih profesora na Medicinskom fakultetu. Postavlja se nadalje pitanje zašto dragovoljno pomaganje liječnika u ekološkim ili preventivnim projektima treba biti evidentirano u Komori. Stalno se slažu i produciraju neke evidencije.

Trebalo bi zakonski urediti da doktor stomatologije nakon odlaska u mirovinu ima pravo i mogućnost prodati svoju ordinaciju.

”Gospodo iz Vlade, gospodine ministre, manite se čorava posla. Tko hoće da bude član Komore bit će i plaćati članarinu, a tko neće neće. Ne možete ponovo priznavati diplome liječnicima i ucjenjivati ih članstvom u Komori. Zašto se toliko pažnje pridaje disciplinskim postupcima? Postupak se pokreće prema Zakonu o radu u roku od 15 dana od dana učinjene povrede obveza na radu. Predlagatelj se igra suca i istražitelja, pa traži jednu godinu ili dvije. Zašto nema teksta liječničkog kodeksa? Nadalje, što je najniža cijena rada, plaća liječnika ili usluga i na temelju kojih kriterija se donosi?”

U zakonskom prijedlogu treba uskladiti terminologiju. Ovdje se spominje termin: ”Ministarstvo nadležno za zdravstvo”. Zar nemamo Ministarstva zdravstva? Molim da se izbacij iz uporabe i predlaganja termini: ”bračni drug ili bračna druga”, kako se predlaže u članku 18. Treba upotrijebiti termin: ”supruga i supruga”. Da je prijedlog sklepan najuočljivije se to vidi prema predložanim odredbama unutrašnjeg ustrojstva Komore. Status se definira člankom 41, a ne spominje se primjerice članarina te prihodi. Člankom 50. predviđeno je da se novčane kazne uplaćuju u Fond uzajamne pomoći. Ispada što više kazniš liječnike više novca za manipulaciju. Predlažem da novac ide u proračun ili nekoj hrvatskoj zakladi.

Liječnički sindikat

Kod spominjanja vrednovanja liječničkog rada stidljivo se spominje kolektivni ugovor. Pri tome se u članku 29. ne određuju strane socijalnog partnerstva i ne spominje Hrvatski sindikat liječnika. Vlast koja se naziva socijaldemokratska usteže liječnicima pravo na sindikalno organiziranje. Tim više što i u ovoj djelatnosti postoji Komora, sindikat, privatni i javni sektor, te osiguranja, fond i proračun. Dovoljno za iskreno i suodgovorno socijalno partnerstvo. Sastavni dio nekih zajedničkih sporazuma i kolektivnih ugovora je i kodeks profesije. Njega se pridržavaju sve tri strane - davaoci usluga, korisnici i poslodavci. Predlagatelj je izgrao temeljni radnički propis, Zakon o radu članak 107. kojim se zahtijeva od poslodavca da u roku od 15 dana pokrene postupak utvrđivanja povrede radne dužnosti. A ovdje zapravo svakog liječnika držimo u ovisnosti i strahu godinu i dvije nakon izvršene usluge. Zanima me da li su liječničke udruge, zbor i sindikat liječnika konzultirane prije upućivanja ovog zakona u saborsku proceduru. Postavljam pitanje: da li je radna obveza pravno utemeljena? Ustavni sud se o tome treba izjasniti. Ministar Andro Vlahušić će ući u antologiju, povijest. Jer ni jednom ministru nije pošlo za rukom ono što je njemu. Okrenuo je protiv sebe 7.000 liječnika, upozorio je Anto Kovačević.

Nisu pisani istom rukom

Klub zastupnika LS-a pozdravlja donošenje ovoga paketa zakona, rekao je **Tibor Santo**, dr.med. (LS). Međutim, nezadovoljni smo što se u ovom paketu ne nalazi i Zakon o pravima pacijenata. Ovi zakoni ne donose se samo da reguliraju položaj određenih profesionalnih skupina nego se donose i u cilju pružanja zdravstvene zaštite i ostvarivanja prava na zdravlje. Naši temeljni prigovori na ove zakone u cjelini su da nisu pisani i vođeni istom rukom. O čemu se radi? Recimo kada se radi o posebnim zdravstvenim pregledima za obavljanje samostalne djelatnosti. Obavljanje samostalne djelatnosti se nalazi u svakom od ovih zakona. Ali su samo za medicinske sestre propisani posebni zdravstveni pregledi. Nije sasvim jasno o čemu se ovdje radi. To ostavlja nedoumice, jer jednako tako

s aspekta pružanja zdravstvene zaštite bi to moralo biti važno i za stomatologe i za liječnike. Dalje, znanje hrvatskog jezika se traži od liječnika i biokemičara, ali se ne traži od stomatologa i medicinskih sestara. Upitno je da li je to toliko važan uvjet da bi morao biti zakonom propisan.

Od 59 članaka Zakona o liječništvu, 4 su o pravima liječnika, 15 o komori a ostalih 40 o obvezama i odgovornosti.

Jednako je tako za suzdržavanje od aktivnosti nespojivih s ugledom i dostojanstvom. Nije rečeno što je to. Postoji za liječnike i stomatologe, ali ne govori se o tome za biokemičare i za medicinske sestre. Za biokemičare je striktno propisano da se svakih šest godina provodi provjera stručnosti. Znači li to da oni moraju ići na poseban ispit? Za ostale u takvom obliku to nije propisano. Stručno usavršavanje kod sestara detaljno je razrađeno. Za ostale je naznačeno. Disciplinske mjere za liječnike i biokemičare su detaljno propisane, a za stomatologe i sestre se kaže da će to propisati komora. Stručni nadzor i sredstva potrebna za to prilično su neujednačeni. U kaznenim odredbama nema odredbe kojom se kažnjava odavanje profesionalne tajne kada su u pitanju biokemičari. Za ove druge profesije to je propisano. Dužnosti medicinskih sestara propisane su vrlo detaljno, a za ostale u ostalim zakonima tome nije tako. Dalje, čini se prenaplašeno toliki značaj davati pretragama liječničke ordinacije.

Studij sestrinstva

Zakon o sestrinstvu nije dovoljno istaknuo samostalnost i posebnost sestrinske profesije. Uvriježeno je razumijevanje da je sestra liječnički šegrt ili slično, da liječnici sestrinski posao bezuvjetno znaju raditi, a sestre naravno liječnički ne. Međutim, jasno je da je sestrinstvo posebna profesija. Posao sestre zahtijeva posebnu i drukčiju edukaciju nego što je to za obrazovanje liječnika. To ni u ovom zakonu nije dovoljno istaknuto. Posebno treba pozdraviti što ovaj zakon akceptira ono što će se vjerojatno Zakonom o visokom obrazovanju urediti, a to je postoja-

nje studija sestrinstva. Treba istaći pitanje zašto je neophodno da se za obavljanje samostalnog rada mora pribavljati svjedodžba o posebnoj zdravstvenoj sposobnosti za sestre, a da to ne treba za liječnike, stomatologe, biokemičare. Taj uvjet ne bi trebao biti posebno istaknut. Opća radna sposobnost dovoljna je za obavljanje toga posla.

Što se tiče zakona o liječništvu on je bio razlogom da se donesu i svi ostali zakoni. Zakon je dobra osnova za definiranje dostojanstva, samostalnosti i značenja struke. Postavlja se pitanje tko je taj koji interese liječničke struke treba zastupati pred društvom, regulirati i definirati pravila, od cijene rada do obveza i dužnosti. To su liječničke komore. Teško je očekivati da sve druge institucije, koje sada postoje, mogu ravnopravno i na jednak način odlučivati i sudjelovati u raspravama, položaju liječnika, osim liječničke komore. Sasvim sigurno će one poslove koje sada ima sindikat morati preuzeti komora. Činjenica da ovdje sindikat nije spomenut ide u tome pravcu. Komora će biti, jer je tako i vani, ona koja štiti položaj, određuje cijenu rada. Zato se i osnivaju komore kao posebne asocijacije koje se i uređuju zakonski. Ostaje još jedna značajna dilema: što je s Hrvatskim liječničkim zborom? Zbor se uvijek bavio unapređenjem struke. Komora bi i taj dio morala na neki način apsolvirati. Međutim, čini se da je za to još rano, da Hrvatski liječnički zbor ima definirane i jasne zadatke. Za Hrvatski liječnički zbor treba naći prostora u ovom zakonu. Dio koji govori o karitativnom radu liječnika može izazvati određene neudomice. Nedvojbeno je da liječnici koji rade za potrebe vjerskih i nevladinih udruga to rade volonterski bez naplate. Međutim, što ćemo s onim gdje licencirani liječnici obavljaju tečajeve prve pomoći za osposobljavanje vozača u prometu. Po ovom zakonu taj posao bi isto morali raditi bez naplate. Međutim, to je nešto što nije dobrovoljna nego prilično redovita aktivnost. Trebalo bi razmisliti da se ta aktivnost izuzme iz ovoga ograničenja.

Zakon o stomatološkoj djelatnosti čini se najkompletnijim od ova četiri zakona. Jedino, čini se da u članku 2. nije potrebno posebno izdvajati stomatološki zdravstveni odgoj, nego da je djelatnost doktora stomatologije zdravstveni odgoj. S nadom da ćemo brzo dočekati i Zakon o pravima pacijenata, Tibor Santo je

zaključio da će Liberalna stranka podržati donošenje ovih zakona.

Ako se pogleda detaljnije ova četiri zakona vidjet će se da je riječ više o komorama nego o samoj djelatnosti na koju bi se trebalo odnositi, upozorio je **Juraj Njavro, dr.med. (HDZ)**. Postavlja se pitanje zašto nema zakona o ljekarničkoj djelatnosti te zakona o pravima i obvezama pacijenata. Nije Zakon o liječništvu povijesni. Jer Hrvatski liječnički zbor, a o liječnicima se radi, postoji od 1874. godine, pa onda Hrvatska liječnička komora od 1933. i naravno Hrvatski liječnički sindikat. On nije sad u milosti Ministarstva zdravstva, jer se usudio nekom ukazati na probleme koji tište zdravstvo. Za nagradu je uvedena radna obveza.

Što kaže anketa među pacijentima?

Postavlja se pitanje zašto nema u uvodnom dijelu zakona podataka iz ankete provedene među 120.000 pacijenata o radu liječnika, medicinskih sestara i drugoga medicinskog osoblja. Nakon te ankete ili uvida u nju mogli bismo bolje uočiti što je dobro u ovim zakonima, a što nije, što treba mijenjati, ispravljati ili podržati. Očito je nešto u toj anketi što ne odgovara čelnicima Ministarstva zdravstva. U Hrvatskoj je 10.618 liječnika medicine. Njih 7.557 djeluje u državnim zdravstvenim ustanovama. Na njih se odnosi radna obveza. Ovih 2.773 djeluju u privatnoj praksi. Ovaj zakon više govori o njima. U Hrvatskoj je vrlo mali broj liječnika u odnosu na Europu na sto tisuća stanovnika. Kod nas je 236 liječnika na 100.000 stanovnika, a u Europi 350 do 400, pa i više. Ovaj zakon trebao bi pomoći, osigurati ali i nadzirati rad liječnika. Dobar dio liječnika već zalazi u lijepe godine. Ako uzmete da liječnik sa 65 godina ide u mirovinu, tijekom radnog vijeka proveo je deset godina u dežurstvu. To znači da još 20 godina ima osamsatnoga radnog staža. A ovaj Prijedlog zakona ništa to ne pokušava riješiti, pomoći ni olakšati. Na sva četiri medicinska fakulteta završi godišnje oko 500 studenata medicine. Oko 200 liječnika ode u mirovinu, stotinjak na bolovanje, dio vani, dio umre. Stalno smo u liječničkoj profesiji u jednom padu. Nadalje, ovdje nema ni riječi, a trebalo je u uvodnom

dijelu, o hrvatskim liječnicima, sudionicima Domovinskog rata. Oni su dobivali priznanja i od Svjetske zdravstvene organizacije. Ne smije se zaboraviti ni izbaciti iz zakona Hrvatski liječnički zbor kao ni Hrvatski liječnički sindikat.

Jako je važno napraviti registar medicinskih sestara u Hrvatskoj.

Zakon o stomatološkoj službi gotovo je isti kao Zakon o liječništvu što je i logično. Međutim i ovdje dominira uloga komore. Liječnici stomatolozi više su uposleni u privatnoj praksi. Komora će im vjerojatno pomoći u rješavanju problema.

Biokemijska djelatnost važan je dio dijagnostike u zdravstvenoj djelatnosti i to samo dio. Ne znam da li je potrebno, posebnim zakonom uređivati ovu djelatnost. Ako je to tako trebalo bi puno drugih djelatnosti iz zdravstva urediti zakonom.

Pitam zašto se ministar zdravstva nije ispričao medicinskim sestrama zbog svoje poznate izjave. Medicinske sestre sigurno su vrlo značajan čimbenik u pružanju zdravstvene zaštite. Postoji anegdota iz kirurške prakse koja govori što je medicinska sestra u zdravstvu. Kada se pacijent prije krupne operacije obraća kirurgu, kaže mu: "Gospodine doktore, kad se probudim iz narkoze, neka bude poviše mene medicinska sestra, pa kad progledam da vidim anđela, da ne bih mislio da sam u paklu."

Sedam milijardi kuna u bolnice

Ovaj cjelokupni paket zakona napravljen je još u studenome 2002. godine. Tada je napravljen i Zakon o zaštiti prava bolesnika te Zakon o unapređenju zdravstva, pojasnio je ministar zdravstva mr.sc. **Andro Vlahušić**. Kad je riječ o položaju liječnika u Hrvatskoj dolaskom ove Vlade zatečeno je više od 1.300 nezaposlenih liječnika. Krajem travnja 2003. godine Hrvatska ima 124 nezaposlena liječnika s položenim stručnim ispitom i ukupno oko 530. Trenutno je otvoreno tri puta više radnih mjesta za liječnike. Kolektivni ugovor i ovi zakoni nastali su ne kao produkt Ministarstva zdravstva nego usuglašenog stava čitave struke.

Vlada položaju zdravstva pridaje veliku pažnju. Vlada je odlučila sedam milijardi kuna dodatno uložiti u bolnice. To je drugi najveći projekt kojeg ova Vlada ima nakon izgradnje autoputeva.

Ispravljam navod gospodina ministra da su zakoni rađeni u dogovoru sa zdravstvenim djelatnicima, rekao je **Juraj Njavro (HDZ)**. Predsjednik Hrvatskog liječničkog zbora je tvrdio da ga se nije konzultiralo kod donošenja Prijedloga zakona o hrvatskim liječnicima. Drugo, znamo stanje Hrvatskog liječničkog sindikata i što misli o suradnji s ministrom zdravstva.

Nije bilo lako izaći s prijedlozima ovih zakona, upozorila je **Sonja Borovčak (SDP)**. Imamo zakon o liječništvu, gdje se ne mogu dogovoriti Hrvatska liječnička komora i Hrvatski liječnički zbor. Tu sjede jedni te isti ljudi, dakle liječnici. Vjerujem da će oni postići zajednički dogovor dok ovaj zakon dođe u drugo čitanje. Bili su jedinstveni kada su isticali da njihov položaj nije dobar. Svima je u interesu da dobijemo zakon. Liječnici su nositelji posla u zdravstvu. U zdravstvu je timski rad. I svi ostali zaslužuju svoje mjesto. Na Odboru za rad, socijalnu politiku i zdravstvo bili su prisutni liječnici i stomatolozi. Što se tiče Zakona o stomatološkoj djelatnosti izraženo je zadovoljstvo da se na ovakav način pristupilo zakonskom normiranju. Konzultirana je struka, provedena javna rasprava.

Sa zakonom o sestrinstvu susrećemo se prvi put. Sestre čine jednu trećinu zaposlenih u zdravstvu. Velika je njihova uloga u liječenju pacijenata. Nezamislivo je da pacijent bude zadovoljan u bolnici ili ambulanti a da tu ne bude prisutna sestra. I sestre su zadovoljne ovim prijedlogom zakona. Nažalost, ima i onih u zdravstvu koji ne žele zakon o sestrinstvu. Ipak većina se izjasnila da je dobro da se ide s tim zakonom. Tako ćemo izjednačiti sve struke prisutne u zdravstvu. Uz to što se moraju educirati liječnici i stomatolozi, moraju se educirati i sestre te svi ostali zdravstveni djelatnici.

Ne slažem se s onima koji govore da od reforme nije učinjeno ništa. U reformi zdravstva u tri godine ni najveći optimisti nisu vjerovali da će se dogoditi to što se dogodilo. Na sjednici Vlade donijet je program mjera za ulaganje u zdravstvenu infrastrukturu u cijeloj Hrvatskoj. Moramo donijeti i Zakon o pravima pacijenata. Ministar je rekao da ćemo imati pri-

liku ratificirati i Konvenciju o pravima pacijenata u skladu s Europskom poveljom. Razmišljajući o pravima pacijenata moramo razmišljati i o bolnicama i u kojem su stanju. Ako želimo realizirati i prava pacijenata moramo stvoriti bolje uvjete ne samo zdravstvenim radnicima nego i pacijentima u bolnicama.

Sjednica Vlade pokazala je da ova vlast vodi brigu o razvoju zdravstva, upozorio je **Miroslav Korenika (SDP)**. Samo varaždinska županija planira u slijedećih nekoliko godina u suradnji s Ministarstvom zdravstva uložiti više od 200 milijuna kuna da bi se podigao zdravstveni standard u općoj bolnici u Varaždinu i specijalnim bolnicama na području županije.

Doktori stomatologije

U Prijedlogu zakona o stomatološkoj djelatnosti puno više govori se o komori nego što je razrađena zdravstvena zaštita iz područja stomatologije. Odgovarajući izraz bio bi zdravstvena zaštita iz područja stomatologije, puno bolje nego stomatološka djelatnost. U ovom zakonskom prijedlogu puno više se govori o obvezama doktora stomatologije, a puno manje o pravima u obavljanju svoje djelatnosti. Članak 2. trebalo bi urediti na način da stomatološku djelatnost obavljaju doktori stomatologije i specijalisti doktori stomatologije. Time bi poboljšali tekst. Bio bi puno precizniji nego što je sada. U članku 4. treba navesti specijaliste, doktore stomatologije. Stomatolozi smatraju da bi trebalo dopuniti članak 5. na način da se obveže i Hrvatsku stomatološku komoru da obavijesti sva nadležna državna tijela o osobama i pojedincima koji vrše nadrlječništvo. U članku 9. bilo bi puno preciznije i kvalitetnije napisati da se stomatološku djelatnost može obavljati u stomatološkoj ordinaciji u privatnom vlasništvu, stomatološkoj ordinaciji u okviru trgovačkog društva, stomatološkoj ordinaciji u okviru grupne prakse i zdravstvenoj ustanovi. Članak 9. ovakav kakav je prilično je neprecizan. U vezi s člankom 10. slažemo se da doktor stomatologije ima pravo uposliti još jednog doktora stomatologije. Međutim, predlaže se da specijalist, doktor stomatologije može educirati specijalizanta najmanje jednu godinu. Ostatak specijalističkog staža obavljao bi se na Stomatološkom fakultetu. Članak također treba nadopu-

niti novim stavkom prema kojemu doktor stomatologije ima pravo svoju privatnu ordinaciju prepustiti zaposlenom doktoru stomatologije nakon najmanje 3 godine provedenog rada tog zaposlenika u njegovoj ordinaciji. Još treba dodati da doktor stomatologije nakon odlaska u mirovinu ima pravo i mogućnost prodati svoju ordinaciju. Članak 21. treba nadopuniti u smislu da doktor stomatologije ima pravo osobi s kojom je imao neugodnih iskustava, a čiji je izabrani doktor za tekuću godinu, odbiti biti izabrani stomatolog u slijedećoj godini. Obavijest o tome dužan je dati najmanje mjesec dana prije isteka tekuće godine. Nadalje, malo čudi u članku 43. odredba da Ministarstvo zdravstva odnosno ministar mora dati suglasnost na Statut Hrvatske stomatološke komore. Bolje bi rješenje bilo da se suglasnost daje na onaj dio Statuta koji je pokriven javnom ovlaštaju koju je Hrvatski sabor donošenjem zakona povjerio Hrvatskoj stomatološkoj komori.

Vrijeme je da se ukine uredba prema kojoj je uskraćeno pravo specijalistima da pišu recepte i lijekove u polikliničkom dijelu svojega rada.

U Krapinsko-zagorskoj županiji Zagorci će doživjeti dugo sanjani san. Dobit će svoju Zagorsku bolnicu. To isto jučer je odlučeno na Vladi, informirala je u replici **Sonja Borovčak (SDP)**.

Zastupnik Miroslav Korenika rekao je da je Vlada izrazila veliku brigu za zdravstvene djelatnike i zdravstvo Hrvatske. To nije točno, upozorio je **Milan Kovač (HB)**. Da je to točno, ukinula bi radnu obvezu koja traje duže nego i u jednoj državi svijeta.

Vrednovanje rada liječnika

Još uvijek sam pod dojmom štrajka liječnika, rekao je **Petar Žitnik (HSS)**. Trnci me prođu kada mislim što bi bilo s bolničkim pacijentima da medicinske sestre i tehničari štrajkuju malo duže od 24 sata. U zdravstvu osim zakonima moraju se neke suštinske stvari riješiti i na drugačiji način. Slažem se s ocjenama iz članka 29. Zakona o liječništvu koji

govori o vrednovanju liječničkog rada. Apsolutno je neprihvatljivo da mladi, sposobni i perspektivni liječnik na specijalizaciji nema niti 5000 kuna plaće. Za vrijeme štrajka liječnika pravljene su neke neprihvatljive usporedbe. Zašto bi liječnici i suci bili u plaćama izjednačeni. Normalno bi bilo da vrsni liječnik ima daleko veću plaću od lošeg suca, ali da dobar sudac ima veću plaću od lošeg liječnika. Ovi zakoni samo su mali korak u poboljšanju uvjeta rada u zdravstvu. Oni daleko više normiraju obveze i dužnosti zdravstvenih radnika negoli njihova prava. Veliki broj tih ljudi radi svoj posao vrlo savjesno i iz altruističkih razloga, pa i razloga domoljublja. Jer, kada to ne bi bilo tako, većina bi završila u inozemstvu gdje se njihov rad daleko više vrednuje, i gdje bi u slučaju štrajka liječnika, što je zapravo nezamislivo za inozemstvo, pala kompletna vlada. Veseli da ćemo u infrastrukturu zdravstva uložiti sedam milijardi kuna. No, moramo ozbiljno poraditi i na tome da realno vrednujemo rad i uvjete rada zdravstvenih radnika. Dežurstvo je godinama kamen spoticanja zdravstva. Mnogi liječnici sate i sate provode u bolnici i bez ikakve naknade. Neke liječnice u 2 sata noću naći ćete uz pacijenta iako nije dežuran. To se ne može platiti novcem. Dobar i savjestan liječnik mora biti adekvatno nagrađen, a plave koverte nekolicine nesavjesnih ne smiju baciti sjenu na ogromnu većinu savjesnih.

Moram izraziti dozu rezerve prema sva četiri zakona. Nisam previše siguran u njihovu perfekciju. U zakonu nema mjesta odredbama o radu bez naknade. To je osobna stvar svakog pojedinca, a naročito kod liječenja članova uže obitelji. U članku 10. Zakona o liječništvu mora se staviti odredba o brisanju liječnika iz imenika liječnika u slučaju kada bude pravomoćnom presudom kažnjen za izvršenje određenog kaznenog djela. Člankom 11. predviđeno je da se izdaje odobrenje za samostalan rad na vrijeme od 6 godina. Općim aktom Hrvatska liječnička komora odredit će uvjete, način i postupak izdavanja, obnavljanja i oduzimanja odobrenja. Međutim, upravo to bi trebalo malo detaljnije zakonom regulirati.

Člankom 3. Zakona o sestrinstvu, određeno je da je i medicinska sestra kao profesionalnu tajnu dužna čuvati sve podatke o zdravstvenom stanju pacijenta. To je preusko. U svom radu sestre saznaju najskrivnije tajne pacijenata koje nema-

ju veze s liječenjem. Stoga je prihvatljivije rješenje o čuvanju tajni kako to regulira Zakon o liječništvu. Članak 7. Zakona o sestrinstvu zaslužuje komentar. Naime, prema njemu medicinska sestra koja se dalje ne školuje može teoretski biti i 20 godina pripravnik. Nadalje, termin sestrinstvo nije do kraja odgovarajući. Kada je počela ta djelatnost onda su medicinsku pomoć davale isključivo časne sestre. Od tuda je došlo ono "sestra". Međutim, danas mnogi muškarci rade taj posao. Oni se zovu medicinski tehničari, što je opet razlika od medicinske sestre. Zato bi trebalo dati u zadatak našim filozofima da izmisle odgovarajući termin. U stomatologiji to je riješeno terminom stomatološki asistent. Imali smo izraz bolničar.

U članku 9. Zakona o stomatološkoj djelatnosti govori se da se stomatološka djelatnost može obavljati u 1. stomatološkoj ordinaciji, 2. grupnoj praksi, 3. zdravstvenoj ustanovi ili drugoj pravnoj osobi. Umjesto ovo "grupnoj praksi" bolje bi bilo da se kaže: 1. u vlastitoj stomatološkoj ordinaciji, i 2. zajedničkoj stomatološkoj ordinaciji. Na kraju treba istaći da od 59 članaka Zakona o liječništvu, samo 4 govore o pravima liječnika, 15 govori o liječničkoj komori, a ostalih 40 o obvezama i odgovornosti liječnika. Slično je i s ostala tri zakona. Nisam siguran da je taj omjer najsretniji. U zakonima treba pravima zdravstvenih radnika posvetiti malo više pažnje.

Obrazovanje medicinskih sestara

Marijana Petir (HSS) osvrmula se na tri segmenta zakona o sestrinstvu i to na obrazovanje, jačanje timskog rada i vertikale u samom sestrinstvu te osnivanje komore. U tekstu zakona uočljiva je ideja da se sestrinstvo s razine običajnih prava i dužnosti izdigne na višu. Prikaz brojnosti medicinskih sestara i njihove raspoređenosti po djelatnostima od posebnog je značaja. U Hrvatskoj ima 25.913 medicinskih sestara, a od toga 3.529 su s visokom stručnom spremom. Ti podaci odnose se samo na sestre koje su u sustavu Ministarstva zdravstva. One sestre koje su u sustavu socijalne skrbi, pravosuđa, prosvjete ovdje nisu evidentirane. Zbog toga važno je napraviti registar medicinskih sestara u Hrvatskoj.

Važno je reći i koji su kriteriji obrazovanja medicinskih sestara. U zakonu se spominju medicinske sestre srednje i više stručne spreme. U člancima 16. i 17. koji definiraju dužnosti ne razlikuje se srednja od više stručne spreme. Regionalni ured za Europu Svjetske zdravstvene organizacije donio je strategiju za obrazovanje sestara i primalja. Da bi se mogla upisati škola za medicinsku sestru treba se imati navršениh 18 godina i srednju stručnu spremu. Sam program traje tri godine. Osim srednje stručne spreme, u Hrvatskoj medicinske sestre mogu steći status više medicinske sestre na Visokoj zdravstvenoj školi. Taj studij traje tri godine. U člancima 10. i 11. nedovoljno je razrađen sustav obrazovanja medicinskih sestara. Zakonom bi trebalo definirati mogućnost visokog obrazovanja kojim bi se stekao status diplomirane medicinske sestre. Na KBC-u nedostaje oko 200 viših medicinskih sestara. Znači postoji potreba u Hrvatskoj za visoko obrazovanim medicinskim sestrama. Status sestara sada ovisi o tome koliko im liječnik daje kompetencije. Naravno da to ovisi i o samim sestrama. Događa se u određenim situacijama da neke odjelne sestre rade kancelarijske poslove umjesto svoj stručni posao. Zakon također predviđa osnivanje komore za sestre. Komoru osniva Ministarstvo zdravstva i Hrvatska udruga medicinskih sestara. Malo je neobičajeno da izvršna vlast osniva komoru te da u osnivanje nisu uključene i druge strukovne udruge. Komora mora imati nadzor nad svim sestrama, ali licencu trebaju dobiti one sestre koje zadovoljavaju kriterije propisane Direktivom iz 1977. godine.

Recepti

U ime Kluba zastupnika Libre **Viktor Brož**, dr.med. (**Libra**) predložio je da se članak 3. Zakona o liječništvu dopuni. Naime, među navedenim liječničkim djelatnostima ne vidi se da li je posao i pravo liječnika uputiti na konzilijarne odnosno vršiti konzilijarne preglede. Jedna od djelatnosti koja liječniku pripada je propisivanje lijekova, medicinskih proizvoda i pomagala. Treba skrenuti pažnju da je zaista vrijeme da se ukine postojeća uredba prema kojoj je uskraćeno pravo specijalistima da pišu recepte i lijekove. Mislim na poliklinički dio rada specijalista što čini ogromne poteškoće pacijentima. Ima primjera da teški bole-

snik mora ići 10 kilometara do liječnika opće prakse. On ga upućuje specijalisti koji se nalazi 20 km dalje. Nakon pregleda specijalist mu napiše lijek koji treba, ali mu ne može napisati recept i pacijent se mora vratiti svom liječniku u primarnoj zdravstvenoj zaštiti. Taj mu napiše recept i onda mora opet u središte, još 20 km, gdje se nalazi apoteka da bi taj lijek digao. Nikakvog opravdanja za to nema.

U članku 20. predlažem da ovdje gdje piše da je liječnik dužan dokumentaciju na zahtjev predložiti Ministarstvu, trebalo bi umjesto Ministarstvu pisati da je dužan predložiti na zahtjev ministra Ministarstvu zdravstva. U vezi s člankom 26. koji utvrđuje liječnicima pravo i obvezu stručnog usavršavanja predlažem da se zamijeni s odgovarajućim člankom iz Zakona o stomatološkoj djelatnosti. U članku 31. utvrđuje se da liječnik može u okviru svoje liječničke djelatnosti pružiti liječničku pomoć članovima svoje uže obitelji. To nije potrebno jer svaki liječnik će napraviti kao i u drugim profesijama uslugu roditelju, sestri, bratu a da to neće naplatiti. Nikada nisam naplatio uslugu u 40 godina rada niti bratu niti svojoj majci, bez obzira što takav zakon nije postojao. Tamo gdje se mora verificirati usluga, onda kada se upućuje na dalje pretrage,

tada se mora upisati u ambulantu i mora se naplatiti bez obzira o kome se radi. U ime Libre htio bih uputiti apel izvršnoj vlasti, strukovnim organizacijama i sindikatu liječnika da otpočnu ponovo pregovore da se riješi situacija u zdravstvu a u vezi s radnom obvezom, rekao je na kraju dr. Viktor Brož.

U ime predlagača na kraju se zastupnicima obratio ministar zdravstva mr.sc. **Andro Vlahušić**. Rekao je da se na zakonima radi godinu dana. Vođena je široka javna rasprava. Saborski zastupnici i klubovi ozbiljno su prionuli ovome poslu, jer su predložili vrlo konkretne mjere. Ima poprilično toga što će se do drugog čitanja usuglasiti. Sve ćemo to predložiti i našim partnerima - komorama i stručnim udruženjima. Neke primjedbe izgledaju vrlo logično, primjerice koju je dr. Viktor Brož iznio o pitanju besplatnog liječenja. To za zdravstvene radnike čini se da nema potrebe. Ta odredba zakona nastala je isključivo na prijedlog komora koje su imale problema s poreznom upravom.

Najveći broj primjedbi bio je oko Zakona o sestrinstvu. To je i logično jer je novi zakon. Spominjalo se pitanje obrazovanja sestara, njihovoga kurikulumu, odgovarajućeg znanja i vještina za rad. To do sada nismo imali dobro uređeno. Ministarstvo

zajedno sa svim sestrimskim udrugama, Visokom zdravstvenom školom i sva četiri medicinska fakulteta napravili su zajednički dio kurikulumu. Znači, obrazovanja na srednjoj razini, višoj i visokoj. Točno je da nam nedostaje 3.000 medicinskih sestara više stručne sprema. Njih nije moguće brzo stvoriti.

Svjesni smo da u usklađivanjima s Europskom unijom u nekim stvarima zaostajemo. To zaostajanje nastojimo riješiti i ovim zakonima. Kada bi se strogo pridržavali pravila Europske unije, dio djelatnika izgubio bi pravo raditi. Neke zdravstvene ustanove bile bi u velikim problemima. Zato mi govorimo o procesu. Sve primjedbe ćemo razmotriti u Ministarstvu zdravstva, a zatim ćemo ih predložiti partnerima s kojima smo zajedno pisali zakone. Bit će nekoliko javnih rasprava. Onda idu u Vladinu proceduru pa na saborske odbore. Očekujemo i amandmane no nadamo se da ih neće biti puno zato što ćemo većinu ovoga što je rečeno na sjednici Hrvatskog sabora nastojati usvojiti, zaključio je mr.sc. **Andro Vlahušić**, ministar zdravstva.

Time je saborska rasprava bila okončana. Najavljeno je glasovanje na narednoj sjednici.

A.Š.

PRIJEDLOG ZAKONA O NOSTRIFIKACIJI I EKVIVALENCIJI STRANIH ŠKOLSKIH SVJEDODŽBI I DIPLOMA

Napušta se princip uzajamnosti kao preduvjet za priznavanje strane svjedodžbe

Zastupnici Hrvatskog sabora jednoglasno su prihvatili predloženi zakonski tekst u prvom čitanju, a svi prijedlozi, primjedbe i mišljenja prosljeđeni su predlagatelju, Vladi Republike Hrvatske radi pripreme Konačnog prijedloga zakona. Predloženim se

zakonom propisuje postupak i utvrđuju kriteriji priznavanja nostrifikacije i ekvivalencije stranih školskih svjedodžbi i diploma u RH u skladu s odredbama Lisabonske konvencije o priznavanju visokoškolskih kvalifikacija u području Europe. Predloženi

zakonom također će se stvoriti pravna osnova za osnivanje Nacionalnog ENIC/NARIC ureda, čime će se osigurati brža harmonizacija visokog obrazovanja sa standardima i praksom EU-a, veća pokretljivost studenata, profesora i znanstvenika, te ola-

kšati priznavanje stranih svjedodžbi i diploma i drugih akademskih - stručnih stupnjeva u Republici Hrvatskoj kao i domaćih svjedodžbi i diploma u inozemstvu.

O PRIJEDLOGU

Priznavanje nostrifikacije i ekvivalencije stranih školskih svjedodžbi i diploma u Republici Hrvatskoj uređeno je Zakonom o priznavanju istovrijednosti stranih školskih svjedodžbi i diploma. U međuvremenu Hrvatska je potpisala mnoge međunarodne ugovore i konvencije, a donošenjem Zakona o potvrđivanju Konvencije o priznavanju visokoškolskih kvalifikacija u području Europe (Lisabon, 11. travnja 1997.) od 3. srpnja prošle godine, utvrđen je opći okvir unutar kojeg je potrebno izraditi novi Prijedlog zakona o nostrifikaciji i ekvivalenciji stranih školskih svjedodžbi i diploma.

Predloženi zakon napušta princip uzajamnosti kao preduvjet za priznavanje strane svjedodžbe, odnosno diplome.

Izrada predloženog zakona jedan je od projekata predviđenih Nacionalnim programom RH za pridruživanje Europskoj uniji u 2003. godini. Priznavanje kvalifikacija, međutim, nije obuhvaćeno prioritarnim područjem usklađivanja zakonodavstva već je Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju određeno da će se ispitati koji su koraci potrebni za uzajamno priznavanje kvalifikacija kako bi se hrvatskim državljanima i državljanima zemalja EU-a olakšalo započinjanje i bavljenje zakonski uređenim profesionalnim djelatnostima u Hrvatskoj odnosno Uniji (tzv. regulirana zanimanja). Stoga će priznavanje kvalifikacija za zaposljavanje kod reguliranih zanimanja biti propisano posebnim zakonom, u skladu s odgovarajućim direktivama EU-a, a do tada će se na tom području primjenjivati odredbe ovoga zakona.

Prijedlog zakona pravo na nostrifikaciju i priznavanje ekvivalencije stranih svjedodžbi i diploma priznaje hrvatskim državljanima i pripadnicima hrvatskog naroda, te na nov način uređuje status

stranih državljana, osoba bez državljanstva (apatrida) te osoba koje imaju status izbjeglica u postupku priznavanja nostrifikacije i ekvivalencije stranih svjedodžbi i diploma. Naime, prema važećem propisu, strani državljanini, odnosno osobe bez državljanstva mogu tek uz uvjet uzajamnosti zahtijevati priznavanje nostrifikacije odnosno ekvivalencije strane svjedodžbe te ako imaju i pravni interes za njezino priznavanje u Republici Hrvatskoj. Prijedlog zakona napušta princip uzajamnosti (reciprociteta) kao preduvjet za priznavanje strane svjedodžbe odnosno diplome. Osim toga, pravni položaj osoba koje imaju status izbjeglica i prognanika u postupku nostrifikacije i ekvivalencije regulira se sukladno Odjelu VII. Lisabonske konvencije, te se takve osobe oslobađaju od plaćanja troškova postupka.

Prijedlog zakona zadržava nadležnost Ministarstva prosvjete i športa u postupku nostrifikacije i ekvivalencije strane svjedodžbe o završenom osnovnom i srednjem obrazovanju, dijelovima tog obrazovanja i o oblicima stručne osposobljenosti usavršavanja za određene poslove i zanimanja. Kada je riječ o postupku priznavanja nostrifikacije i ekvivalencije visoko školskih kvalifikacija, Prijedlog zakona predviđa nadležnost stručnog vijeća javnog visokog učilišta koje je ovlašteno za izvođenje odgovarajućeg studija ili provođenje postupka stjecanja doktorata znanosti odnosno stručnog vijeća javnog visokog učilišta na kojem podnositelj zahtjeva želi nastaviti studij. Uz to, Prijedlog na odgovarajući način regulira i sukob nadležnosti u postupku nostrifikacije, koji rješava Ministarstvo znanosti i tehnologije.

Prijedlogom zakona se zadržava rješenje prema kojem spomenuto Ministarstvo rješava u drugom stupnju o žalbi na rješenje o priznavanju nostrifikacije i ekvivalencije. Prema tom rješenju, međutim, Ministarstvo ne bi moglo rješavati o nostrifikaciji odnosno ekvivalenciji strane svjedodžbe odnosno diplome u meritumu.

Nadalje, Prijedlogom zakona regulira se i postupak nostrifikacije tzv. neekvivalentnih diploma, odnosno slučaj u kojem se strana diploma nostrificira i kada se u Hrvatskoj ne izvodi sveučilišni ili stručni dodiplomski ili poslijediplomski studij. Naime, u takvom slučaju nositelju strane diplome priznavao bi se obrazovni odno-

sno znanstveni stupanj u skladu s obrazovnim i znanstvenim sustavom u RH (npr. o završenom dodiplomskom studiju, poslijediplomskom studiju, o doktoratu znanosti itd.) iz područja (specijalnosti) iz kojeg je svjedodžbu stekao u zemlji porijekla.

Vlada naglašava da predloženi zakon jasno implementira primjenu načela iz Odjeljka 6. Lisabonske konvencije kojem se priznavanje stranih diploma zasniva na znanju i vještinama koji proizlaze iz strane svjedodžbe i diplome. Tek ako se u postupku priznavanja nostrifikacije odnosno ekvivalencije strane svjedodžbe i diplome utvrdi da su uvjeti u zemlji u kojoj je strana svjedodžba i diploma stečena bitno različiti od uvjeta za stjecanje odgovarajuće domaće svjedodžbe odnosno diplome, priznavanje nostrifikacije odnosno ekvivalencije uvjetovat će se prethodnim polaganjem dopunskih ispita ili izradom određenih radova.

Nasuprot Lisabonskoj konvenciji predloženi zakon predviđa da visoka učilišta ponovno provode postupke nostrifikacije za svaku pojedinu osobu, a samo kao perspektivu navodi formiranje ENIC/NARIC ureda.

Jedno od najvažnijih pitanja koje rješava prijedlog svakako je osnivanje Nacionalnog ENIC/NARIC ureda. Mreža ENIC/NARIC ureda sastoji se od nacionalnih centara zemalja članica Vijeća Europe/UNESCO. Temeljne funkcije nacionalnog centra su olakšavanje pristupa obavijestima o visokoškolskom sustavu i stručnim nazivima u Republici Hrvatskoj članicama ENIC/NARIC mreže te osiguravanje obavijesti o visokoškolskim sustavima i stručnim nazivima u diplomama izdanim od članica ENIC-a.

RADNA TIJELA

Uz određene primjedbe i prijedloge **Odbor za zakonodavstvo** podupro je donošenje ovoga Zakona. Ocjena je Odbora da bi naziv zakona trebalo uskladiti s tekstom normativnog dijela jer se

radi o priznavanju ekvivalencije stranih školskih svjedodžbi i diploma. U članku 3. Odbor predlaže da se u stavku 1. izostave riječi: "i pripadnici hrvatskoga naroda", jer narodnosna pripadnost je pitanje izbora osobe, mogu se vremenom i mijenjati, a u postupku je gotovo nemoguće dokazati. U člancima 4. i 5. valja na razvidan način utvrditi puni naziv tijela koja će obavljati nostrifikaciju i priznavanje ekvivalencije stranih školskih svjedodžbi i diploma, sukladno posebnim zakonima, dok članak 11. treba dopuniti analognom rješenjima iz članka 10.

U članku 15. Prijedloga nužno je preispitati djelokrug nacionalnog ureda, jer pojedini izričaji ne mogu biti sadržaj zakona, primjerice: olakšava pristup pouzdanim i ispravnim obavijestima, osniva pregledni sustav potpunog opisa i slično. Uz to, valja jasno odrediti, glede kvalifikacija da će ured raditi u skladu s posebnim zakonom, jer kvalifikacije, njihova nostrifikacija i priznavanje ekvivalenosti nisu predmet ovoga Zakona. Po mišljenju Odbora neprihvatljivo je ostavljanje mogućnosti iz točke 7. stavka 2, da odluka Vlade RH, kao akt o osnivanju Ureda može u djelokrug Ureda staviti obavljanje i drugih poslova.

Najzad, ocjena je Odbora da u cijelom tekstu treba doraditi izričaj u pravnom i nomotehničkom smislu, kao i jezično urediti odredbe kako bi se otklonile manjkavosti, primjerice: diploma o doktoratu, voditi računa o pravilima postupka, izlaganje zahtjeva i sl. Istodobno, Odbor predlaže da se otklone tuđice gdje god je to moguće (kvaliteta, status, metoda, dispozitiv i sl.).

Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu smatra da je donošenjem Zakona postalo nužno čim prije izmijeniti propise koji reguliraju pitanja nostrifikacije i priznavanja stranih visokoškolskih kvalifikacija, ali drži da predloženi zakon ne uvažava u dovoljnoj mjeri glavne intencije Lisabonske konvencije, a to je, prije svega, ustanovljavanje načina da se dođe do jednostavnog i brzog priznavanja stečenih visokoškolskih kvalifikacija, umjesto dosadašnjeg često vrlo dugotrajnog postupka nostrifikacije. Naime, po važećim propisima nostrifikaciju provode visoka učilišta koja za svaku pojedinu molbu formiraju povjerenstvo koje utvrđuje kojoj je hrvatskoj diplomi ekvivalentna određena strana diploma. Ti postupci zahtijevaju barem dvije sjednice

stručnog vijeća visokog učilišta i nekada traju šest i više mjeseci. Glavna je intencija Lisabonske konvencije da zemlje potpisnice uspostave mogućnost znatno jednostavnije cirkulacije visokoobrazovane radne snage. U tu je svrhu potrebno u svakoj zemlji potpisnici osnovati ured koji će imati sredene detaljne podatke o visokoškolskim kvalifikacijama u toj zemlji (nacionalni ENIC/NARIC ured). Svi bi ti uredi trebali biti povezani u jednu mrežu, a ta bi mreža trebala biti u uskoj vezi s mrežom agencija za kontrolu kvalitete. Podaci iz tih nacionalnih ENIC/NARIC ureda trebali bi omogućiti ukidanje dosadašnjeg dugotrajnog postupka utvrđivanja jednakovrijednosti stečenih kvalifikacija i omogućiti njihovo automatsko priznavanje ili prepoznavanje. Nasuprot toj jasnoj intenciji Lisabonske konvencije predloženi Zakon ponovno predviđa da visoka učilišta provode postupke nostrifikacije za svaku pojedinu osobu, a samo kao perspektivu navodi formiranje ENIC/NARIC ureda. Takav zakon nije u skladu sa Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju, jer zemljama EU-a izrazito je stalo do toga da njihova visokoobrazovana radna snaga nema velike proceduralne poteškoće pri zapošljavanju u zemlji kandidata. I Hrvatskoj je u interesu da čim prije dođe do pune primjene Lisabonske konvencije kako bi i naša najvrednija radna snaga bila konkurentna u Europskoj uniji. Pored toga, spomenuta konvencija podrazumijeva i propisuje uvođenje znatno većih mogućnosti pokretljivosti studenata između sveučilišta u raznim zemljama već tijekom studija, ali će to biti provedivo tek nakon obuhvatne reforme visokog obrazovanja u skladu s Bolonjskom deklaracijom kojom treba postići čim veću harmoniziranost visokog obrazovanja u zemljama potpisnicama. Odbor primjećuje kako predloženi zakon uopće ne spominje mogućnost priznavanja tzv. razdoblja studija.

Na kraju Odbor je jednoglasno podržao predloženi zakon. Smatra zatim da u naslovu zakonskog akta ne trebaju biti riječi "nostrifikacija" i "ekvivalencija" nego "priznavanje". Odbor drži da bi konačni prijedlog zakona do kraja trebao uvažiti intencije Lisabonske konvencije i propisati njenu punu implementaciju uključujući priznavanje razdoblja studija, a samo u prijelaznim odredbama predvidjeti provođenje nostrifikacija

na dosadašnji način i to s ograničenim i ne predugim rokom. Konačni prijedlog zakona treba biti u potpunosti uskladen s novim zakonom o visokom obrazovanju i rasprava u drugom čitanju bi za ta dva zakona trebala biti istovremena.

RASPRAVA

Uvodno je zastupnike s predloženim Zakonom upoznao zamjenik ministra znanosti i tehnologije dr.sc. **Zdenko Franić**. Donošenjem predloženog zakona, rekao je gospodin Franić, propisat će se postupak i utvrditi kriteriji priznavanja nostrifikacije stranih školskih svjedodžbi i diploma u Republici Hrvatskoj u skladu s odredbama Konvencije o priznavanju visokoškolskih kvalifikacija u području Europe (Lisabonska konvencija). Ujedno će se stvoriti pravna osnova za osnivanje nacionalnog ENIC/NARIC ureda, čime će se osigurati brža harmonizacija visokog obrazovanja sa standardima i praksom EU-a.

U nastavku sjednice stavove radnih tijela zastupnicima su prenijeli njihovi predsjednici dr.sc. **Hrvoje Kraljević** u ime Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu, a **Josip Leko**, u ime Odbora za zakonodavstvo.

Koncepcija, odnosno približavanje našeg zakonskog uređenja Lisabonskoj konvenciji načelno je prihvatljivo, ali postoje određeni instituti koji nisu u skladu s tom konvencijom, ustvrdio je **Josip Leko**, ali ovaj put u ime Kluba zastupnika SDP-a. S obzirom na važnost zakona u gospodarskom i razvojnom smislu Klub podupire njegovo donošenje. Članom 3. Prijedloga zakona propisuje se tko ima pravo na nostrifikaciju odnosno priznavanje ekvivalencije strane svjedodžbe i diplome u RH. Prema važećem propisu, strani državljani, odnosno osobe bez državljanstva, mogu tek uz uvjet uzajamnosti zahtijevati priznavanje potpune istovrijednosti, odnosno istovrijednosti strane svjedodžbe ako imaju još k tome i pravni interes za njezino priznavanje u Republici Hrvatskoj. Kao što smo već spomenuli predloženim se zakonom napušta princip uzajamnosti (reciprociteta) kao preduvjet za priznavanje strane svjedodžbe odnosno diplome. Klub ne podupire predloženo rješenje u stavku 1. članka 3. Prijedloga zakona upozoravajući, uz ostalo, na upitnost i složenost postupka dokazivanja pripadnosti nekom

narodu, pa time i hrvatskom. Leko je upozorio i na vrlo složen postupak utvrđivanja ekvivalencije pojedinih diploma i vještina, koji ponekad može trajati i po šest mjeseci. Valjalo bi stoga vrlo precizno odrediti koja to tijela rade, jer je sada to prilično neodređeno, a napose koja je naknada za taj rad u tim tijelima.

Donošenjem ovoga Zakona Hrvatska će učiniti još jedan mali, ali značajan korak u ostvarivanju svog cilja, a to je pridruživanje EU-u, i konačno punopravno primanje u članstvo Unije 2007. godine, rekao je **Marijan Maršić**, te u ime Kluba zastupnika HSS-a u cijelosti podržao Prijedlog zakona.

Često se govori o odljevu mozgova iz Hrvatske, odnosno odlasku mladih i visokoobrazovanih ljudi iz Hrvatske u državu u kojima se mogu zaposliti i ostvariti bolju zaradu, ustvrdio je Želimir Janjić ispred Kluba zastupnika HSLŠ-a. S obzirom na velika novčana sredstva uložena u školovanje tih ljudi to je veliki gubitak za našu zajednicu. No, mnogi od tih ljudi ne zapošljavaju se u svoj struci nego često rade teške ili vrlo prozaične poslove koji nemaju veze sa znanjima i vještinama stečenim u našim visokoškolskim ustanovama, a ako se nakon više godina i ukaže prilika da rade u struci to će biti teško bez dodatne edukacije. Naši mladi stručnjaci najčešće nisu konkurentni na europskom tržištu znanja jer se naše diplome rijetko priznaju u zapadnoeuropskim državama. Stoga je Hrvatska zainteresirana da čim prije dođe do pune primjene Lisabonske konvencije jer time naša najvrijednija radna snaga postaje konkurentna u zemljama EU-a, naglašava Maršić. Također je zainteresirana za kompletnu harmonizaciju našeg sustava visokog obrazovanja sa standardima i praksom EU-a, ali zastupnik napominje da je taj cilj još dosta daleko od nas. Da bi se to ostvarilo nužno je provesti reformu visokog obrazovanja, a o tome se još nije niti počelo razgovarati u Saboru. Prema predloženom zakonu pravo na nostrifikaciju odnosno priznavanje ekvivalencije imaju hrvatski državljani i pripadnici hrvatskoga naroda, ali i stranci s tim da se sukladno Odjeljku VII. Lisabonske konvencije osobe koje imaju status izbjeglica i prognanika oslobađaju obveze plaćanja troškova postupka nostrifikacije i ekvivalencije. U Klubu to pozdravljaju.

Zakonom se propisuju rokovi i pravna sredstva u postupku nostrifikacije i pri-

znavanja ekvivalencije stranih svjedodžbi i diploma, a zastupnik Janjić upozorava na potrebu bitnog skraćivanja sadašnjeg dugotrajnog postupka utvrđivanja jednakovrijednosti stečenih kvalifikacija (zna trajati i do godinu dana) i izražava nadu da će predlagatelj zakona u tom smislu predložiti rješenje u drugom čitanju zakona. Kada je riječ o visokoškolskim kvalifikacijama visoka učilišta za svaku pojedinu molbu formiraju povjerenstvo koje utvrđuje kojoj je hrvatskoj diplomi ekvivalentna određena strana diploma, i ti postupci zahtijevaju barem dvije sjednice stručnog vijeća visokog učilišta pa to nekada traje pola godine pa čak i više. Predlagatelj zakona navodi da se za provođenje ovoga zakona sredstva osiguravaju u Državnom proračunu u okviru izdataka s pozicije Ministarstva znanosti i tehnologije i Ministarstva sporta, dok će dio sredstava visoka učilišta djelomično alimentirati iz naknade koje stranke snose za troškove postupka. Uz to, provođenje Zakona financijski prati i EU putem CARDS 2002. programa. Iz svega iznesenog ipak nije jasno o kolikom se iznosu radi, upozorava Janjić. Klub zastupnika HSLŠ-a podržat će predloženi zakon u prvom čitanju te računa da će Vlada prihvatiti određene prijedloge i iznaći najbolja rješenja kako bi se donio kvalitetan zakon.

Predloženi zakon ne odgovara suvremenim obrazovnim standardima

Klub zastupnika HDZ-a će podržati predloženi zakon iako ne misli da je on ponuđen u najboljoj izvedbi, rekao je **Josip Sesar**. Jezično i pravno naziv zakona nije dobar, a primjereniji bi bio naziv trenutno važećeg Zakona o priznavanju istovrijednosti stranih školskih svjedodžbi i diploma. Razlog - jezično gledajući nostrificirati znači stranoj ispravi priznati pravnu snagu istovrsne domaće isprave, dok ekvivalencija znači istovrijedan, jednakovrijedan, istoznačan, upozorava Sesar. Uz to, pravno se iz Prijedloga zakona ne vidi, kaže, razlika između nostrifikacije i ekvivalencije te pojašnjava da školska svjedodžba, diploma ili druga javna isprava o završenom obrazovanju koja je nostrificirana ne treba proći postupak ekvivalencije za nastavak obrazovanja što bi iz Prijedlo-

ga proizlazila. Stoga, kaže, valja izričito u zakonu propisati da se ekvivalencija odnosi na priznavanje djela započetog, a ne završenog obrazovanja, završenog razreda, položenog ispita, završenog semestra i sl. radi nastavka obrazovanja. Kada je određena svjedodžba, diploma ili druga javna isprava već nostrificirana ona je već izjednačena s domaćom svjedodžbom, diplomom ili drugom javnom ispravom pa je stoga besmisleno provoditi postupak ekvivalencije za isprave koje su već nostrificirane. Isto tako u Klubu misle da bi u predloženom zakonu trebalo zadržati princip priznavanja reciprociteta u priznavanju istovrijednosti stranih svjedodžbi i diploma jer ne vide razlog zbog čega bi Hrvatska priznavala svim stranim državljanima i osobama bez državljanstva pravo na istovrijednost svjedodžbi i diploma, dok hrvatski državljani i pripadnici hrvatskoga naroda ne mogu ostvariti to pravo u drugim državama.

Hrvatska je zainteresirana da čim prije dođe do pune primjene Lisabonske konvencije jer time naša najvrednija radna snaga postaje konkurentna u zemljama EU-a.

Za pohvalu je skraćivanje rokova za priznavanje nostrifikacije i ekvivalencije s tri mjeseca na mjesec dana od dana predaje urednog zahtjeva, odnosno sa četiri mjeseca na dva mjeseca u osobito složenim postupcima, iako iz Prijedloga nije jasno koji su to naročito složeni postupci. Uz to, treba razmotriti da li u predloženom zakonu zadržati rješenje iz članka 17. važećeg Zakona o priznavanju istovrijednosti stranih školskih svjedodžbi i diploma po kojem su školske svjedodžbe, diplome i druge javne isprave o stečenoj naobrazbi u obrazovnim ustanovama BiH u kojima se nastava izvodi po programima sukladnim nastavnim programima u RH izjednačene po pravnoj snazi s domaćim svjedodžbama. Razlog - Klub drži da se ovdje radi o stečenim pravima.

Izvršajni centar o akademskoj mobilnosti i priznavanju (Nacionalni ENIC/NARIC ured) trebao bi zakonom osnovati Hrvatski sabor, a ne Vlada, kako se predlaže, zaključio je Sesar.

U nastavku u ime Kluba zastupnika Hrvatskog bloka izlagala je mr.sc. **Zdravka Bušić**. Nepojmljivo je da Vlada koja je podnijela zahtjev za članstvom u EU-u istodobno podnosi Saboru Prijedlog ovoga zakona u kojem se priznavanje stranih diploma uvjetuje istovjetnošću nastavnih programa, i propisuje složena procedura nostrifikacije potpuno suprotna trendovima unutar zemalja EU-a. Poznato je, naime, da se nastavni programi do diplomskog i poslije diplomskog studija na sveučilištima u zemljama EU-a nakon donošenja Bolonjske deklaracije postupno usklađuju čime se, između ostalog, želi izbjeći nepotrebno trošenje vremena i novca na procedure ratifikacije. Formulacije iz članka 10. i 14. Prijedloga zakona posebno naglašavaju da uvjeti stjecanja strane svjedodžbe i diplome trebaju odgovarati uvjetima stjecanja odgovarajuće domaće svjedodžbe, a osobe koje su stekle diplome na stranim školama ili visokim učilištima nakon donošenja ovoga zakona nisu sigurne koliko će dopunskih ispita morati položiti i kakve sve radove izraditi da bi ispunile zakonom propisani kriterij. U pogledu nostrifikacije stranih diploma o doktoratu znanosti u Prijedlogu se inzistira na istovjetnosti uvjeta za stjecanjem doktorata znanosti u Republici Hrvatskoj. Tradicija autonomije sveučilišta podrazumijeva samostalno donošenje odluka o uvjetima za stjecanje doktorata, a ovim se Prijedlogom zakona otvara mogućnost proizvoljne prosudbe uvjeta za stjecanje stranih doktorata što predstavlja izravno uplitanje u autonomiju stranih sveučilišta i dopušta mogućnost neopravdanog odbijanja nostrifikacije stranih diploma, upozorava ova zastupnica.

Evo još nekih primjedbi Kluba. U članku 2. govori se samo o nostrifikaciji stranih svjedodžbi i diploma zbog ostvarivanja prava na nastavak školovanja, a ne spominje nostrifikacija zbog mogućnosti zapošljavanja u RH. S tim u vezi zastupnica pita što je s državljanima Republike Hrvatske koji su u inozemstvu završili studij i žele se zaposliti u Hrvatskoj nakon povratka iz inozemstva? Što je sa stranim državljanima koji uz odgovarajuću dokumentaciju i radne dozvole također žele raditi u našoj državi? Kako u toj situaciji nostrificirati njihove diplome, i imaju li oni na to pravo? U članku 7. Prijedloga nije propisan način, rok i kriteriji u skladu s kojim će Ministarstvo

znanosti i tehnologije rješavati sukob nadležnosti kada se u postupku nostrifikacije dva tijela proglašene nenadležnim. K tome nejasno je što se konkretno želi reći za nostrifikaciju svjedodžbi prognanika i izbjeglica osim da su oslobođeni od plaćanja troškova nostrifikacije. Člankom 11. Prijedloga propisuje se način nostrifikacije i ekvivalencije strane svjedodžbe i diplome u slučaju kada u RH ne postoji zanimanje stečeno svjedodžbom odnosno diplomom. Vlada navodi da će se u tom slučaju priznati "srodno zanimanje u struci", a da taj kriterij uopće nije definiran, jednako tako niti stupanj srednjoškolske stručne spreme. Iako zakonodavac predlaže rok u kojem je tijelo nadležno za priznavanje nostrifikacije i ekvivalencije dužno okončati postupak, ne propisuje nikakve sankcije za nepoštivanje tog roka niti predviđa ikakvu naknadu štete koju osobe koje žele nostrificirati svoje dokumente eventualno mogu pretrpjeti zbog odugovlačenja procedure.

Iz ovih i još nekih primjedbi zastupnica zaključuje da Prijedlog zakona ne odgovara suvremeno obrazovnim standardima, i ne prati trendove modernizacije i unificiranja obrazovnog sustava u zemljama EU-a te je zamolila predlagatelja zakona da se izrečene primjedbe uvažavaju.

Zakon vratiti na stručnu doradu

U ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a govorio je dr.sc. **Anto Kovačević**. Drži da nisu ispunjeni uvjeti za donošenje ovoga zakona u predloženom obliku, pa predlaže Saboru da ga vrati predlagачu na doradu, a ovaj ga uputi u saborsku proceduru tek kada se za to steknu uvjeti u skladu s hrvatskim interesima. Ovim zakonskim prijedlogom nije ostvaren interes naših građana, srednjoškolaca i njihovih roditelja, nastavlja Kovačević, naprotiv ugrožen je interes hrvatske mladeži, i objektivno smanjena njezina stručna i slobodna konkurencija na tržištu radne snage ukoliko se omogući jednostrano priznavanje kojekakvih stečenih kvalifikacija. Tvrdi zatim kako predloženi zakon ne pomaže hrvatskim radnicima ni u čemu, a napose ne doprinosi približavanju Hrvatske Europskoj uniji jer za to nisu ispunjene pretpostavke, ponajprije u sklopu reforme školstva koja je odbijena zahvaljujući SDP-u, kaže ovaj zastupnik HKDU-a. Isto tako misli da je nužna nova nomenklatura zanimanja, nji-

hova klasifikacija i standardizacija prema ISKO-u 88. Nužna je, dakle, međunarodna klasifikacija zanimanja iz čega proizlazi (u izravnoj sadržajnoj vezi) međunarodna standardna klasifikacija obrazovanja, a napose međunarodna klasifikacija položaja u zanimanju. Pitanje je je li Hrvatska ispunila ove standarde da bi naša nostrifikacija i ekvivalencija stranih svjedodžbi bila sukladna Europskoj uniji. Upravo obrnuto, kaže zastupnik, Hrvatskoj se podmeće kukavičje jaje, prije svega da napusti postignuto u ovoj oblasti, a nadasve važeće propise u skladu s očekivanjima EU-a na ovom području. Vlada predlaže da se napusti princip uzajamnosti (reciprociteta) kao preduvjet za priznavanje strane svjedodžbe, odnosno diplome. Zašto, kako, čemu i zbog čega takav prijedlog, pita dr. Anto Kovačević? Tako se relativiziraju sva nastojanja tisuće hrvatskih institucija koja su usprkos crvenom totalitarizmu i ideološkom boljševizmu smogle snage i znanja da se povezuju, i obrazuju mladež, ne malo zahvaljujući katoličkoj tradiciji i njezinom međunarodnom ugledu na području potpore školstva i znanosti. Zastupnik ponavlja da nema nikakvog razloga za donošenje ovakvog zakona. Da bismo zaštitili naše školstvo, dostojanstvo i integritet struke, a napose njezinu objektivnu konkurentnost na tržištu ne bi smjeli pristati na ponuđena zakonska rješenja o jednostranom priznavanju kvalifikacija, odnosno darovnica neprijateljima. Ponavlja zatim kako predloženi zakon valja vratiti na stručnu doradu "jer se u pristupu njegove izrade išlo naglavaučke". Umjesto brige za regularna zvanja profesije koja se obrazuje u Hrvatskoj, i koja mogu biti kompatibilna u Europskoj uniji, Saboru se predlaže preuzimanje neekvivalentnih diploma ili čak dijelova obrazovanja kao nekih stupnjeva ili završnih dokumenata. S tim u vezi zastupnik je pitao: "do kada će nama prodavati maglu oni koji i sami imaju diskutabilne diplome ili u najboljem slučaju partijske kumrovačke škole". Na kraju je predložio da Ministarstvo za europske integracije podnese izvješće i učinkovite prijedloge odnosno korake, kako to Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju zahtijeva, da bi se naša mladež i znanstveni novaci mogli što slobodnije i konkurentnije uključivati na tržište radne snage EU-a, što se na tom zadatku radilo u protekle tri i pol godine, koliko je ova vlast radila na otvaranju

našoj mladeži i znanstvenim novacima perspektive zapošljavanja u EU-u itd.

Nepojmljivo je da Vlada koja je podnijela zahtjev za članstvom u EU-u istodobno podnosi Saboru Prijedlog u kojem se priznavanje stranih diploma uvjetuje istovjetnošću nacionalnih programa.

Zastupnik tvrdi da su sve europske zemlje izradile svoje nacionalne kvalifikacije i zanimanja, te ih prilagođavaju zahtjevima međunarodne standardne klasifikacije ISKO-u 88. To se naročito odnosi na statistiku, migracije pučanstva, tržište radne snage i obrazovanje. Hrvatska je u vrijeme Vlade premijera Valentića donijela nomenklaturu djelatnosti, ali ne i zanimanja, a 1993. donesen je hrvatski pojmovnik u 53 leksičke jedinice koje su kompatibilne međunarodnim standardima, i tu se stalo. Pred nama je sada europski sustav slobodnog zapošljavanja djelatnika unutar EU-a, i europska klasifikacija zanimanja, a ako se usvoji predloženi zakon bit će tek jedan među zakonima koji će se nakon izbora morati mijenjati pod utjecajem EU-a.

Prema predloženom zakonu o zahtjevu za nostrifikaciju i ekvivalenciju odlučuje se rješenjem, a zastupnik Kovačević bi, kaže, volio da zastupnici Sabora dobiju presliku tog rješenja, jer je to važan dokument iza kojeg stoji Republika Hrvatska vidjeti to rješenje, te se prisjetio ne tako davne prošlosti kada tadašnji zastupnik u Saboru, drug Badža, bivši ravnatelj jedne srednje škole u Benkovcu nije želio hrvatske svjedodžbe, pa smo imali svjedodžbe iz Krajine. Zalaže se također da se nacionalni ENIC/NARIC ured osnuje odlukom Vlade RH, a kadrovi u njemu popune javnim natječajem.

Značajne razlike u dokumentima

Usljedi su dva ispravka netočnog navoda. **Jadranko Mijalić (HSL)** smatra da je zastupnik Kovačević povrijedio članak 214. stavak 1. alineju 5. Poslovnika spominjući Kumrovečku i ostale škole, i tako vrijeđao i omalovažavao

zastupnike drugih stranaka koji su u tim školama predavali ili išli na predavanje. Pozivajući se na isti članak Poslovnika **Ivo Lončar (nezavisni)** ustvrdio je da je "zastupnik Anto Kovačević govoreći nedolično o Kumrovečkoj školi, povrijedio svojedobno zaštitni znak te škole, odnosno svojedobno glasovitog profesora, vaspitača i njezinog direktora koji je nakon toga postao i generalni sekretar organizacije doguravši do mjesta kancelara".

U ime Vlade na Kovačevićevu konstataciju da je predloženi zakon kukavičje jaje koje ide ispred svih nacionalnih normi i priznaje diplomu neprijateljima odgovorio je dr.sc. **Zdenko Franić**. Pozivajući se na članak 3. Prijedloga zakona da pravo na nostrifikaciju i priznavanje ekvivalencije stranih svjedodžbi i diploma imaju hrvatski državljani i pripadnici hrvatskoga naroda, ovaj je Vladin predstavnik zaključio da "gospodin Anto Kovačević ima zaista vrlo čudne neprijatelje".

U nastavku sjednice u ime Kluba zastupnika **LIBRE** dr.sc. Hrvoje Kraljević potpuno se složio sa zaključcima Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu.

Prijedlog zakona ne odgovara suvremenim obrazovnim standardima, i ne prati trendove modernizacije i unificiranja obrazovnog sustava u zemljama EU-a.

Nakon što je Hrvatska donijela Zakon o potvrđivanju Lisabonske konvencije o priznavanju visokoškolskih kvalifikacija u području Europe, silno je važno da naša država čim prije donese zakon koji će omogućiti što veću i po mogućnosti punu implementaciju te Konvencije. **LIBRA** je svjesna da ovako predložen zakon uopće ne ispunjava tu zadaću, pače ide u potpuno krivom smjeru, a sve što je praktički u tom zakonu zapravo bi trebale sadržavati prijelazne i završne odredbe. U postojećoj situaciji kada netko diplomira npr. pravo na Sorboni ili nekom drugom važnom sveučilištu u Europi, a želi se zaposliti u Hrvatskoj, mora podnijeti molbu s prijevodom svoje diplome i diplomatske radnje na odgovarajućem fakultetu u ovom slučaju pravnom.

Nakon toga na jednoj sjednici tog fakulteta izabere se jedno stručno povjerenstvo koje proučava taj diplomski rad, i na kraju eventualno na slijedećoj sjednici ili nekoj trećoj zaključiti da se ta diploma priznaje kao istovrijedna diplomu prava na nekom od naših pravnih fakulteta. Glavna ideja Lisabonske konvencije je da upravo to ukine, te se uspostave nacionalni uredi koji će imati preciznu evidenciju tj. sredene detaljne podatke što će omogućiti ukidanje dosadašnjeg dugotrajnog postupka uređivanja jednakovrijednosti stečenih kvalifikacija i omogućiti njihovo automatsko priznavanje. Predloženi zakon nije u skladu sa Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju, koji zahtijeva da visokoobrazovna radna snaga zemalja EU-a nema velike proceduralne poteškoće pri zapošljavanju u zemlji kandidatu. Lisabonska konvencija utvrđuje način da svi u tome budemo ravnopravni, a to će biti provedivo tek nakon obuhvata reforme visokog obrazovanja kojom treba postići čim veću harmoniziranost visokog obrazovanja u zemljama potpisnicama. Klub će podržati Prijedlog zakona ali uz jasan zahtjev da njegova konačna verzija utvrdi i ustanovi punu implementaciju Lisabonske konvencije. U tom smislu Zakon treba predvidjeti rok, te ponuditi jasne prijelazne odredbe.

Usljedi je desetominutna rasprava u kojoj je **Marija Lugarić (SDP)** kazala da iako je Lisabonska konvencija okvir za ovaj naš zakon, a on slijedi spomenutu Konvenciju, kada se čitaju i usporede ta dva dokumenta vide se značajne razlike o kojima bi bilo dobro razmisliti do drugog čitanja zakona. Dok se Konvencija više odnosi i više pažnje posvećuje sadržaju, biti i vrijednostima priznavanja kvalifikacija, naš zakon više pozornosti posvećuje formi i postupcima prilikom nostrifikacije i ekvivalencije dokumenata. Raskorak se vidi i u nazivima dokumenata, pa taj raskorak valja do drugog čitanja zakona smanjiti. Možda bi, kaže, uvažavajući duh iz Odjeljka 6. Lisabonske konvencije prema kojem se priznavanje stranih diploma zasniva na znanju i vještinama koji proizlaze iz strane svjedodžbe i diplome, trebalo preimenovati i sam naziv predloženog zakona sukladno nazivu Konvencije jer bi tada i sam postupak nostrifikacije i ekvivalencije postao manje značajan od priznavanja stečenih znanja i vještina, odnosno kvalifikacija. Pri tome je isto tako važno taj princip dosljedno provesti kroz cijeli zakon.

Zastupnica se zatim osvrnula na način nostrifikacije i ekvivalencije strane svjedodžbe i diplome u slučaju kada u Hrvatskoj ne postoji zanimanje stečeno stranom svjedodžbom, odnosno diplomom. Taj je problem, kaže, dobro riješen kada je u pitanju srednjoškolsko obrazovanje, i u skladu je s idejom Lisabonske konvencije. Problem nastaje, kaže, ako se u Hrvatskoj ne izvodi visokoškolski studij. U takvom slučaju nositelju diplome priznavalo bi se samo obrazovanje tj. znanstveni stupanj, ali ne i zvanje koje se može uklopiti u popis stručnih zvanja i naziva utvrđenih Zakonom o stručnim nazivima i akademskim stupnjevima, upozorava zastupnica Lugarić. Možda bi bilo dobro i u ovom se slučaju opredijeliti za rješenje kojim bi se priznalo srodno zvanje, odnosno zanimanje tim

više što će sukladno europskim procesima poticanje mobilnosti studenata i harmonizacijom sustava visokog školstva takvih slučajeva biti i više nego dosad. Kao država formalno potičemo i podupremo takve procese mobilnosti i razmjene, ali stvarno zbog formalnih kriterija zatvaramo oči pred znanjem i vještinama koje su pojedinci, hrvatski državljani stekli izvan Hrvatske i de facto onemogućavamo zapošljavanje. Zaključujući raspravu zastupnica je primijetila da se ovdje radi o zakonu koji s doradama do drugog čitanja može rezultirati kvalitetnim konačnim prijedlogom, pa će stoga podržati Prijedlog zakona s nadom da će se njezine primjedbe, ali i primjedbe ostalih zastupnika koje u većini prihvaća, uvažiti kod izrade Konačnog prijedloga zakona.

U ime Vlade dr.sc. **Zdenko Franić** zahvalio je zastupnicima i njihovim klubovima koji su raspravljali o ovom zakonu. Ustvrdio je da će predlagatelj razmotriti primjedbe i usvojiti ih u što je moguće većem broju makar to tražilo značajnije promjene zakona. Također je izrazio nadu da će u drugom čitanju zakon biti u prihvatljivijem obliku i da ćemo se na taj način još jednim korakom približiti standardima Europske unije.

Bez daljnje rasprave, jednoglasno sa 91 glasom "za" zastupnici Hrvatskoga sabora prihvatili su Prijedlog zakona o nostrifikaciji i ekvivalenciji stranih svjedodžbi i diploma, a sve primjedbe, prijedloge i mišljenja uputili predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

J.Š.

PRIJEDLOG ZAKONA O ELEKTRONIČKIM MEDIJIMA

Propisuju se opća načela za obavljanje djelatnosti elektroničkih medija

Prijedlogom zakona o elektroničkim medijima, što ga je podnijela Vlada Republike Hrvatske jedinstveno se želi urediti položaj pravnih i fizičkih osoba koje obavljaju djelatnost proizvodnje i objavljivanja programa i programskih usluga putem elektroničkih medija, te programski uvjeti za obavljanje tih djelatnosti, sukladno europskim propisima. Sabor je o tome raspravljao na 32. sjednici. Glasovanje je najavljeno za narednu sjednicu.

O PRIJEDLOGU

Pri izradi zakonskog teksta uvaženo je više od 50 europskih propisa i preporuka. Prijedlogom zakona propisuju se opća načela u obavljanju djelatnosti elektroničkih medija, te način promicanja i zašti-

te interesa Republike Hrvatske. RH tako potiče nakladnike elektroničkih medija u objavljivanju programskih sadržaja radi postizanja ciljeva i vrijednosti koji su važni za javno informiranje i obaviještenost svih građana RH, zaštitu hrvatskog jezika, očuvanje nacionalnog i kulturnog identiteta, poticanje kulturnog stvaralaštva, te razvoj obrazovanja, znanosti i umjetnosti.

Određuju se uvjeti za obavljanje djelatnosti radija i televizije i to - tehnički, prostorni, financijski i kadrovski, te se posebice propisuju programski uvjeti, kao što su programska osnova, te druga programska načela i obveze.

Posebno su uređeni radijski i televizijski programi od posebnog značenja, studentski, te drugi neprofitni radijski i televizijski programi, čime je poseban

naglasak stavljen na zaštitu mladeži i proizvodnju sadržaja koji mogu pridonijeti zadovoljavanju obrazovnih, znanstvenih, kulturnih i ostalih potreba studentske i šire javnosti.

Utvrđeni su i uvjeti pod kojima pravne i fizičke osobe mogu objavljivati elektroničke publikacije, čime se ide ukorak sa suvremenim tehnološkim i tehničkim dostignućima (Internet i dr.). Na taj način uvode se odgovarajuća pravila, odgovornosti te nadzor u području objavljivanja elektroničkih publikacija. Predloženim zakonom želi se pridonijeti većoj odgovornosti za objavljene sadržaje, te zaštititi autorskih i srodnih prava na tom području. Također se predlaže i zakonska zaštita tzv. zaštićenih usluga (naplatna TV, audio i video usluga na zahtjev, kodirana TV itd.). Predlo-

ženim zakonom uredila bi se i zaštita pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija, što uključuje pitanje javnosti i transparentnosti vlasništva, ograničenja vlasništva radi zaštite od stvaranja nedopuštenih koncentracija u području elektroničkih medija, kao i zaštita konkurencije koncesionara. Predlaže se osnovati Fond za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija, kao proračunski fond kojemu je osnovni zadatak osiguranje financijske potpore razvitku audio-vizualne proizvodnje od interesa za RH.

Zakonskim tekstom dana su dva modela izbora Vijeća za elektroničke medije u kojem ne bi mogli biti državni dužnosnici, te vlasnici, dioničari, članovi uprava ili drugih upravnih tijela medija na koje se zakon odnosi.

Osnovano bi se i regulacijsko tijelo - Vijeće za elektroničke medije, koje bi preuzelo ulogu sadašnjega Vijeća za radio i televiziju. U odnosu na postojeće Vijeće za radio i televiziju, imalo bi širi djelokrug, dodjeljivalo bi koncesije za obavljanje djelatnosti radija i televizije, te zaprimalo prijave pravnih osoba koje objavljuju elektroničke publikacije. Vijeće bi imalo posebnu zadaću osigurati provođenje nadzora nad programskim sadržajem elektroničkih medija kako bi se nadzirala primjena programskih načela i obveza propisanih predloženim zakonom. Vijeće bi moglo sankcionirati svako nepoštivanje zakonskih odredbi, što uključuje privremeno ili trajno oduzimanje koncesije, te zabranu objavljivanja elektroničkih publikacija. Vijeće bi imalo i ovlasti u slučaju nepoštivanja programskih načela i obveza, u obavljanju djelatnosti radija i televizije, ograničiti slobodu objavljivanja programskih sadržaja iz drugih država, što je u skladu s europskim propisima.

Zakonskim prijedlogom dana su dva modela izbora devet članova Vijeća u kojem ne bi mogli biti državni dužnosnici, te vlasnici, dioničari, članovi uprava ili drugih upravnih tijela medija na koje se zakon odnosi.

Prema prvom Vijeće bi na pet godina biraio Sabor temeljem javnog natječaja kojeg bi provodio Odbor za informiranje, informatizaciju i medije. Alternativa je da Saboru članove Vijeća predloži Vlada iz redova javnih, prosvjetnih, kulturnih te stručnih i vjerskih djelatnika.

Ograničiti koncentraciju vlasništva

Odredbama o ograničenju koncentracije vlasništva vlasnik radijske i tv postaje s nacionalnom koncesijom ne može imati više od 20 posto udjela u osnivačkom kapitalu drugog nacionalnog koncesionara.

Koncesionar elektroničkog medija s državnim koncesijom također ne bi mogao imati više od 10 posto vlasništva u dnevnim novinama s nakladom iznad tri tisuće primjeraka.

Prijedlogom zakona propisuju se novčane kazne za prekršaje. Provedba zakona, navodi se u obrazloženju predloženog zakonskog teksta, zahtijevat će i osiguranje sredstava u državnim proračunu za iduću godinu.

RADNA TIJELA

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav nije podržao zakonski tekst, jer je od zastupnika nazočnih na sjednici četvero glasovalo za, dva su bila protiv, a tri suzdržana. Prije glasovanja o Prijedlogu zakona nije bilo interesa za raspravu.

Odbor za zakonodavstvo podržao je donošenje zakonskog teksta, te dao primjedbe i prijedloge. Odbor smatra da je prije podnošenja Prijedloga zakona o elektroničkim medijima Saboru trebalo podnijeti prijedlog zakona o medijima, dakle, svim vrstama medija, kako bi se prvo utvrdila temeljna opredjeljenja, a nakon toga ili barem istodobno, posebne zakone kojima bi se uredile pojedine vrste medija.

Odbor je također predložio doraditi članak 10. u kojemu se propisuju uvjeti za obavljanje djelatnosti radija i televizije, odnosno preispitati odredbu prema kojoj postupak uvjeta za obavljanje djelatnosti pravilnikom propisuje ministar, uz prethodnu suglasnost ministra za telekomunikacije. Odbor je također predložio doraditi i članak 11. stavak 5. u kojem se govori o ugovoru o radu između nakladni-

ka i urednika, odnosno novinara. Odbor je mišljenja da u članku 58. nije jasno tko je osnivač Vijeća za elektroničke medije, niti je određena narav predložene pravne osobe. Upitno je postaju li imenovani članovi Vijeća naknadno osnivači vijeća kao udruge, što nije prihvatljivo. Djelatnost Vijeća, ma kakva ona pravna osoba bila, treba biti na razvidan način utvrđena, pogotovu, što je u ovlasti Vijeća davanje koncesije za obavljanje djelatnosti radija i televizije. Po predloženom je upitno tko bi bio stvarni osnivač toga Vijeća. Odbor je predložio preispitati članak 59. odnosno odredbe prema kojima se sredstva za rad Vijeća i njegovih članova osiguravaju samo od naknada za koncesiju, kao i to da visinu naknada za rad članova Vijeća utvrđuje Hrvatski sabor.

Odbor je također predložio tehnički doraditi predložene zakonske odredbe.

Odbor za informiranje, informatizaciju i medije jednoglasno je donio zaključak kojim se prihvaća Prijedlog zakona o elektroničkim medijima. Na Odboru je u raspravi, iznijeto mišljenje po kojemu postoji pravna hijerarhija u donošenju zakona, te je slijedom toga prvo trebao biti donijet zakon o telekomunikacijama, nakon toga zakon o elektroničkim medijima, i kao treći, Zakon o HRT-u. Iskazano je stajalište da će se nakon donošenja predloženog zakona morati mijenjati i Zakon o HRT-u, a u prilog tomu, navedeno je vrijeme predviđeno za oglašavanje reklama, koje je u predloženom zakonu 12 minuta, a po Zakonu o HRT-u - devet minuta. Članovi Odbora ukazali su i na nesuglasje mandata članova Vijeća za elektroničke medije (pet godina) s Programskim vijećem HRT-a (dvije, odnosno četiri godine). Primjedba je stavljena i na nepropisivanje kriterija i izvora financiranja Fonda za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija. Također je dana primjedba i na članak 38. kojega bi trebalo doraditi, tako da se njime propišu specifičnosti vezane uz oglašavanje i web-stranice. Isto tako, Odbor je predložio da se u članku 58. o osnivanju Vijeća za elektroničke medije, jasnije definira stavak 5. u kojemu stoji da ako klubovi zastupnika ne usuglase prijedlog svih kandidata Odbor za informiranje, informatizaciju i medije Hrvatskog sabora će utvrditi preostali broj kandidata, vodeći računa o jednakoj zastupljenosti kandidata koje predlažu klubovi saborske većine, odnosno saborske manjine.

Odbor za europske integracije jedno-glasno je odlučio podržati donošenje predloženog zakona o elektroničkim medijima uz zaključak da predlagatelj dostavi mišljenje nezavisnih stručnjaka OESS-a i Vijeća Europe o usklađenosti s europskim standardima.

RASPRAVA

Ministar kulture dr.sc. **Antun Vujić** u saborskoj je raspravi odgovarajući na kritiku zašto se nije najprije počelo sa zakonom o medijima, pa onda iz njega deriviralo druge zakone, rekao da je uvijek moguće početi od pojedinačnog prema općem, kao i od općeg prema pojedinačnom, a da je od pojedinačnog prema općem odlika demokratskih procedura. U tom smislu predloženi zakon je nastavak vrlo široke rasprave koja je počela s izradom teza Ministarstva kulture o medijima uopće, i koja je već prije godinu dana prošla gotovo cijelo hrvatsko društvo i sve zainteresirane. Rekao je da je Prijedlog dobio i pozitivne ocjene međunarodne zajednice.

Predloženi zakon dobio je pozitivne ocjene međunarodne zajednice.

Predloženi Zakon regulira na nov način, a katkada i uopće, i prvi put, cijeli niz odnosa, transparentnost vlasništva, nedopuštenu koncentraciju u vlasništvu, djelatnost regulacijskog tijela Vijeća, monitoring itd. Zakon je osobito važan jer se njime definira promicanje i zaštita interesa RH u elektroničkom području.

Posebna je pažnja posvećena problemu i pitanju nedopuštenih koncentracija u području križanja elektroničkih medija što posebno, rekao je, treba pomno razmotriti u Hrvatskom saboru, budući da će predložene odredbe imati značajne posljedice na perspektivu pojedinih medijskih kuća i medijskih interesa.

Izbor Vijeća

Odredba o osnivanju, sastavu Vijeća za elektroničke medije o njegovim ovlastima u predloženom tekstu ostavljena je u alternativni, odnosno da Sabor na temelju svojih iskustava odluči kako će se birati

- kao i sadašnje Vijeće HRT-a ili drukčije. Ministar Vujić je rekao da predloženi zakon ni na koji način ne utječe na trenutni natječaj koji je otvoren i koji ima svoj tok u odnosu na koncesiju za treću mrežu HTV-a.

Sve špekulacije da se predloženi zakon donosi u kontekstu kako bi se odredili ili naknadno izmijenili uvjeti koji su dani u tom natječaju, otpadaju, rekao je. Ono što nam je bitno, je da dobijemo uredne odnose u elektroničkim medijima, da dobijemo transparentne vlasnike, da dobijemo prava koja će biti zajamčena i obveze, da dobijemo (bez obzira jesu li mediji javni ili privatni) poticaje za domaću produkciju, rekao je.

Korak naprijed

U ime Kluba zastupnika HSLS-a, zastupnik **Joško Kantić** je rekao da HSLS podržava što će pitanje funkcioniranja elektroničkih medija nakon donošenja predloženog zakona biti bolje regulirano, međutim, da izražava nezadovoljstvo što predloženi zakon nije u proceduri paralelno i s prijedlogom zakona o medijima, jer se ta problematika isprepleće. Rekao je kako u Republici Sloveniji postoji zakon o javnim glasilima, a da su u okviru njega posebne odredbe o radijskim i televizijskim programima. Osvrćući se na odredbe o javnosti vlasništva rekao je da je to u predloženom zakonu regulirano vrlo slično kao i u Zakonu o javnom priopćavanju. Klub zastupnika HSLS-a smatra da ne bi trebalo biti nikakve razlike između tiskanih medija i elektroničkih medija. Ako prekršite odredbe iz predloženog zakona kazne su sto tisuća kuna za pravnu osobu i deset tisuća kuna za odgovornu osobu, dok je po Zakonu o javnom priopćavanju situacija za istu problematiku sasvim drukčija i kazna može biti od 80.000 do 300.000 kuna, dakle, trostruko veća, a za odgovorne osobe predviđena je i kaznena odgovornost po Zakonu o kaznenom postupku, pa čak i zatvorske kazne. Predložio je da se razmisli kako predloženi zakon treba tretirati kao pret hodno čitanje, dok se ne rasprave otvorena pitanja. Također bi bilo dobro vidjeti što se planira sa Zakonom o telekomunikacijama. Naveo je da primjedbe nisu takve da Klub HSLS-a ne bi zbog njih glasovao protiv predloženog zakona, da očekuju kako će biti prihvaćene, te da se uočene pogreške mogu ispraviti i u dru-

gom saborskom čitanju, pogotovu ako bi u saborsku proceduru bio upućen prijedlog zakona o medijima. Osvrćući se na ministrovu primjedbu kako predloženi zakon neće utjecati na natječaj za koncesiju za treću mrežu HTV-a, rekao je

Naknada za koncesiju za treću mrežu HTV-a više je poklon nego realna cijena. Treba definirati što su strane fizičke i pravne osobe.

kako smatra da je 400.000 kuna godišnje za tu koncesiju više poklon negoli realna cijena. Onaj koncern ili tvrtka koja dobije tu koncesiju u startu će biti u povoljnijoj poziciji od ostalih, rekao je.

Moguće manipulacije vezane uz vlasništvo

Također je ukazao i na problem, da su se zbog uvjeta u natječaju udružile strane i domaće tvrtke, te da se iza toga može skrivati čak i manipulacija vezano uz vlasništvo. Također je rekao da Klub zastupnika HSLS-a želi pojašnjenje članka 46. koji govori o ograničavanju koncentracije vlasništva u medijima. To je potkrijepio primjerom i upitao, hoće li grupacije koje su se javile na natječaj, a u kojima su Jutarnji list ili Večernji list, imati suvlasništvo i u tim listovima. Također je rekao da je Hrvatski Telekom, koji se također javio na natječaj u većinskom stranom vlasništvu, te da se otvara pitanje je li oportuno dopustiti da se takvim pristupom kroz mala vrata stranim tvrtkama omogući da putem poduzeća registriranih u Hrvatskoj, ali u stranom vlasništvu, postanu vlasnici hrvatskih medija. Treba dobro razmisliti treba li zbog zaštite pluralnosti i raznovrsnosti javnih glasila definirati da strane fizičke ili pravne osobe mogu imati najviše 33 posto, odnosno trećinu udjela u vlasništvu nakladnika, premda je nakladnik u vlasništvu medija. Također bi trebalo definirati što su to strane fizičke ili pravne osobe.

Taj prijedlog predstavlja obrambeni instrument s obzirom na iskustva kakva su imale neke zemlje, posebno Bugarska, u kojoj se proširio jedan monopol, i u kojemu je pod firmom slobode i pri-

vatizacije medija izvršena puna kontrola medijskog prostora od jednog monopola. Ne bi bilo dobro da imamo uglavnom strane vlasnike u hrvatskim medijima. Jer, jedno je kad je tvornica cipela u stranom vlasništvu, a drugo je kad su u stranom vlasništvu mediji, rekao je.

Također je rekao kako će po predloženim odredbama vrlo malo radijskih koncesionara moći ispuniti uvjete. Vrlo vjerojatno ćemo biti suzdržani ili protiv predloženog zakona, ali ako dobijemo zadovoljavajuće odgovore spremni smo i porazgovarati, rekao je u ime Kluba zastupnika HSLS-a Joško Kantić.

U ime Kluba zastupnika SDP-a zastupnica **Mirjana Didović** rekla je da će taj Klub podržati predloženi zakon, te iznijeti primjedbe radi poboljšanja njegova teksta i smisla. SDP se zalaže za javno obznanjene i odnose u medijima i vlasničke i uredničke. Medijski prostor ne može biti ugrožen od transparentnosti vlasništva i deklarirane uredničke orijentacije, ali može biti ugrožen i jest ugrožen od mimikrija, stvarnih vlasništva ali tako i stvarnih urednika, i u tom smislu do drugog čitanja treba razmisliti o odredbi po kojoj bi se trebala znati uređivačka politika i sukladno tome obveza donošenja statuta u pojedinim medijima. Upozorila je na članak 11. stavak 4. da za promjenu programske osnove koja se odnosi na više od 20 posto programske sheme, nakladnik mora pribaviti prethodnu suglasnost Vijeća za elektroničke medije. Smatramo da se više od 20 posto programske sheme ne bi smjelo mijenjati bez obnove koncesije. Tolika izmjena u praksi znači sasvim novu programsku osnovu, za koju nije dovoljna samo suglasnost Vijeća, nego je potrebna i nova koncesija. U protivnom, otvaraju se mogućnosti za nedosljednost, pa i manipulaciju, navela je.

Gdje je granica između posrednog i neposrednog?

Također je naglasila da je vrlo dvojbena u članku 12. stavak 2, koji kaže da programski sadržaji ne smiju neposredno jednostrano služiti određenoj političkoj stranci, interesima ili svjetonazoru. Ako ne smiju neposredno služiti, znači li to, da smiju posredno i tko će i na koji način, bez uporišta u zakonu odrediti tu fluidnu granicu između onoga što je posredno i što je neposredno. Prvi uvjet

medija u demokratskom društvu treba biti da javnost zapravo zna kakvo je političko i svjetonazorsko opredjeljenje nakladnika i urednika, pa će sama prosuditi hoće li i konzumirati proizvode toga medija. Druga je mogućnost potpuna odijeljenost nakladnika i urednika, pa nakladnik odgovara za vlasništvo, a urednik za program. Ističući kako o tom treba razmisliti do drugog saborskog čitanja, navela je da su mediji u Hrvatskoj pretežno uvijek promovirali jedan svjetonazor, a da su odstupanja bila rezultat političke pragmatike vladajućih. Sada se u uvjetima koalicijske vlasti suočavao s, kakofonijom svjetonazora, i ta kakofonija uzrokovana je na mnoge načine pojedinim političkim interesima, vlasništvom, uredništvom, novinarima. Hoće li neki medij promovirati određeni svjetonazor samo po sebi, zapravo, nije ni dobro ni loše, te stoga treba preformulirati predloženu zakonsku odredbu, jer je, smatra, za javnost bitno da zna koji svjetonazor neki medij promiče te da to obznanje i vlasnik i urednik toga medija. Ako bi ostala predložena odredba onda neki mediji koji su već obznanili ili se očito podrazumijeva njihov svjetonazor, ne bi mogli nastaviti dalje djelovati kao što je primjerice, Katolički radio, čiji sam naziv govori kojega je svjetonazora. Klub zastupnika SDP-a podržat će predloženi zakon i predlaže da se za drugo čitanje razmotre i ugrade predložene sugestije.

Prije je trebalo donijeti zakon o medijima, nejasni su kriteriji po kojima će se dodjeljivati sredstva za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a, **Jadranka Kosor** rekla je da je HDZ zainteresiran za donošenje predloženog zakona, ali da su još uvijek neodlučni hoće li predloženi tekst podržati u prvom čitanju, s obzirom na to da imaju niz primjedbi. Zauzimamo se da predloženi zakon bude donesen istodobno sa zakonom o medijima, te se priključujemo onima koji smatraju da bi bilo svrsishodnije da je Hrvatski sabor najprije raspravljao o zakonu o medijima, a onda o predloženom zakonu o elektroničkim

medijima. To je logika i na taj bi se način otklonili mnogi nesporazumi jer, ako se predloženi zakon donese u predloženom obliku, odmah će trebati izmijeniti Zakon o Hrvatskoj radioteleviziji.

Ministra kulture Antuna Vujića upitala je koliko je trajala javna rasprava o predloženom zakonu, kakva su stajališta javnosti, te navela kako ima informaciju, da se o predloženom tekstu nije izjasnilo Vijeće za radio i televiziju, te da nije ni bilo konzultirano pri izradi zakonskog teksta. Mišljenja smo da bi njihove primjedbe i te kako dobrodošle, jer se Vijeće za radio i televiziju protekle tri godine sustavno bavilo djelatnošću privatnih koncesionara radija i televizije. Kao mjesta posebne pozornosti navela je Vijeće za elektroničke medije i Fond za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija. Klub zastupnika HDZ-a predlaže da se Vijeće osnuje po predloženom članku 58, kojega treba doraditi, a ne alternativni. U tom članku se predviđa kao i za Programsko vijeće HRT-a, Vijeće za elektroničke medije sastaviti na način da Hrvatski sabor za devet članova tog vijeća uputi javni poziv svima, koji štiju načela navedena i kod Programskog vijeća HRT-a. Mislimo da to nije dovoljno, navela je, dodajući kako Hrvatski sabor sve češće upućuje poziv javnosti kako bi na temelju tog poziva imenovao različita tijela. O tom bi Vijeću odlučivala sabor-ska većina, imalo bi velike ovlasti, a s obzirom na to da će za predloženi zakon vrlo brzo stupiti na snagu, može se izvući zaključak da bi upravo to Vijeće odlučilo o koncesiji za treću televizijsku mrežu na državnoj razini, jer taj posao treba obaviti do 31. prosinca ove godine. Dakle, taj javni poziv, koji će Hrvatski sabor uputiti mora biti preciznije doraden. Po predloženom zakonu Vijeće bi posao obavljalo na mandat od pet godina, navela je, podsjetivši, da je Programsko vijeće HRT-a ustrojeno tako, da se jedan dio Vijeća bira na četiri godine, a jedan na dvije, pa se onda postavlja pitanje zašto za Vijeće za elektroničke medije vrijede neki drugi kriteriji.

Mišljenja je da članci koji reguliraju djelokrug i ovlasti Fonda za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija nisu dovoljni, odnosno da su nedovoljno doradeni. Mislimo da su potpuno nepoznati kriteriji na temelju kojih će se dodjeljivati sredstva iz državnog proračuna, koliko sredstava.

Pojačava se utjecaj Vlade i Ministarstva

Iznimno važnim smatra članak 57. u kojem se govori da će ministar kulture propisati način, postupak, uvjete i mjerila za provedbu godišnjega javnog natječaja za sufinanciranje programskih sadržaja i sredstava Fonda. Po toj predloženoj odredbi vidi se da se utjecaj Ministarstva, Vlade, odnosno države, ne smanjuje, nego pojačava. Držimo da su to prevelike ovlasti Ministarstva i predlažemo da se do drugog čitanja razmisli tko će propisati postupak, uvjete, mjerila za provedbu godišnjega javnog natječaja za sufinanciranje programskih sadržaja.

Što se tiče javnosti vlasništva, navela je da ne smije biti razlike između tiskanih i elektronskih medija, te da treba otkloniti sve moguće dvojbe, koje bi predloženi zakon mogao imati vezano uz aktualni natječaj za koncesiju treće mreže HTV-a.

Govoreći o članku 12. u kojemu stoji da programski sadržaj nakladnika treba u osobito promicati međunarodna razumijevanja te se boriti za jednakost žena i muškaraca, smatra da umjesto jednakosti treba pisati ravnopravnost. Ravnopravnost da, ali jednakost nikako, navela je. Zauzela se da se programski sadržaji koji štete fizičkom, psihičkom ili moralnom razvoju djece i mladeži, uopće ne objavljuju, odnosno da je po predloženoj odredbi vrlo teško utvrditi granicu kad bi se to moglo objavljivati, a da djeca to ne gledaju. Također se zauzela da se uz zabranu reklamiranja oružja, streljiva, duhana, lijekova, alkohola, doda i zabrana reklamiranja droga. Na koncu je predložila da se s predloženim zakonom zastane dok se ne raspravi zakon o medijima. Također je rekla da HDZ traži da Hrvatski sabor nakon rasprave zaključkom obveže HRT na početak monitoringa. U tom smislu da se svakog mjeseca vidi koje su teme bile zastupljene u programima HRT-a, koje stranke, koliko minuta i u kojim emisijama.

Uravnotežiti interes vlasništva i nacionalni sadržaj

U ime predlagatelja, ministar kulture dr.sc. **Antun Vujić** rekao je, kako su prijedlozi i primjedbe izrečene u raspravi, dobrodošle, i da će se uzeti u obzir pri poboljšanju predloženog zakonskog tek-

sta. Posebno vrijednim je istaknuo izlaganje zastupnika **Joška Kontića** i zastupnice **Jadranke Kosor**, u smislu problema na koji način osigurati transparentnost vlasništva i istodobno dovoljno nacionalnog sadržaja. U predloženom zakonu prvi put se govori izravno o nacionalnom programu, o količini sadržaja nacionalnog programa, o producentima koji moraju biti domaći. No, međutim, domaći se sadržaj i interesi ne mogu štiti na način koji bi proturječio karakteru o pravima, o dostupnosti vlasništva svima i pod jednakim uvjetima. To naprosto nije moguće i upravo u kontekstu takve vrste globalizacije, gdje svatko ima pravo da se natječe za koncesije, predloženim zakonom stvara se sustav zaštite nacionalnih sadržaja, bilo u smislu produkcije, bilo u smislu informativnog programa. Ponovio je da predloženi zakon ni na koji način neće utjecati na natječaj za koncesiju treće mreže HTV-a. On mora završiti kako je i počeo i s obzirom na to da su se javile i strane tvrtke u tom natječaju nije u pitanju koncentracija vlasništva u smislu odnosa elektronički mediji - tiskani mediji, nego samo količina vlasništva. U predloženom zakonu želimo izbjeći ono što se često naziva "maskenbal", odnosno kad netko kupuje ne pod svojim imenom, nego pod nečijim drugim imenom. Zato je važno da u tom novom zakonu dobijemo transparentnost vlasništva, transparentnost adrese na kojoj će se obavljati monitoring, rekao je. Možda je zaista rigorozno postavljena norma po kojoj toliko i toliko vlasništva u tiskovnim medijima istodobno isključuje vlasništvo u elektroničkim medijima, možda je to za jednu razvijenu sredinu i možda bi u tom pogledu trebalo malo popustiti.

Odgovorio je da su se o predloženom zakonu vodile javne rasprave na kojima su bili i mnogi članovi Vijeća HRT-a.

Zastupnici **Kosor** je rekao da se ne može HRT-u propisati monitoring, ali da se može u Zakonu o HRT-u propisati da Vijeće za radio i televiziju obavlja taj monitoring. Također je rekao da ministar ne propisuje načine kojima se osigurava pluralizam medija kroz Fond. Jasnije treba formulirati odredbu da tijelo koje prikuplja ta sredstva mora to raditi prema razrađenim kriterijima i prema pravilniku kojega donosi Sabor, rekao je.

U ispravku netočnog navoda zastupnik **Joško Kontić (HSL)**, je rekao kako nije točna ministarova tvrdnja da ne možemo

biti članica WTO-a i ograničavati strano vlasništvo, podsjetivši da odredbu o ograničavanju tog vlasništva imaju u Republici Sloveniji. U Sloveniji stranci ne mogu imati više od 33 posto vlasništva, posrednoga ili neposrednog u medijima, rekao je.

U ispravku netočnog navoda zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)**, rekla je, kako nije točna ministarova tvrdnja da Hrvatski sabor ne može tražiti da Vijeće HRT-a otpočne s monitoringom. Hrvatski sabor može tražiti što god hoće, jer je osnivač HRT-a, navela je, podsjećajući da su, po zakonu, tijela HRT-a dužna svoja godišnja izvješća podnositi Hrvatskom saboru.

Težište na transparentnosti vlasništva

Ministar **Vujić** je odgovorio da se određene korporacije ne mogu isključivati na način da ne mogu sudjelovati u natječajima ako su s više od trećine vlasnici u domaćim tvrtkama. To je naprosto jedno nerazvezivo vreteno i smatrali smo da je mnogo važnije imati jasno i transparentno vlasništvo. Naveo je kako se javnu televiziju na dva programa zaštitilo vrlo strogo, jer je to nacionalno dobro. Zastupnici **Kosor** je odgovorio kako je dobro da Sabor, kao osnivač, može tražiti od Televizije izvješće o bilo čemu. No, međutim, nisam siguran da se monitoring nad HRT-om ostvaruje na način, da se od nje očekuje da obavlja monitoring nad samom sobom.

Predloženi zakon je trebao biti u hitnoj saborskoj proceduri, njime se štiti hrvatski jezik i hrvatska produkcija.

Nije točno da Hrvatska radiotelevizija ne bi mogla obavljati monitoring ili da to ne bi bilo logično, ili moguće, rekla je **Jadranka Kosor**, ispravljajući netočan navod ministra **Vujića**, podsjećajući da se to radilo 1999, da je to radio OESS i neka veleposlanstva, da je to radila HTV-a sama. Dakle, mjerila je određene teme, njihovu zastupljenost, zastupljenost vlasti, oporbe, pojedinih političkih

stranaka. To se činilo unutar kuće i 2000, a i kasnije, do jednoga trenutka, kad se pokazalo upravo tim monitoringom, da je zastupljenost vlasti u programima HRT-a veća od 90 posto. Nakon toga se to prestalo činiti i mi tražimo da se to ponovno učini, a to je posebno važno u izbornoj godini, kako bismo vidjeli kako stvari stoje vezano uz činjenicu da se više od 92 posto građana RH informira isključivo putem programa HRT-a.

U ime Kluba zastupnika Libre, zastupnik **Ivo Škrabalo** rekao je da je predloženi zakon neka vrsta krovnog zakona o elektroničkim medijima, da vodi računa i o tehničkom razvoju.

Izrazio je žaljenje što predloženi zakon nije u hitnoj saborskoj proceduri kako bi se što prije došlo do krovnog zakona koji će odrediti prostor i način rada u prostoru elektroničkih medija.

Bitnim je ocijenio što se zakonom predlaže štititi hrvatski jezik i hrvatska narječja, hrvatska autovizualna djela, određuje da više od 55 posto programa mora biti na hrvatskom jeziku. Također se propisuje da i hrvatske glazbe treba biti najmanje 10 posto.

Jasnije definirati odredbe o naknadama za koncesiju

Rekao je da se u članku 63. premalo definira o kakvoj je naknadi riječ, koliko će iznositi, tko će to određivati, kamo taj novac ide, da li u Fond za poticanje pluralizma, državni proračun ili u Vijeće. Uputao je da li se u određivanju naknade vodi računa da svaka koncesija košta određeni iznos, ali i da ima varijabilni dio u odnosu na profil programa. Jer, svaka koncesija neće biti davana za sve programske profile, šport, glazbu, zabave. Primjerice, radiostanica koja bi cijeli dan emitirala samo klasičnu glazbu ne bi bila profitabilna, interesantna oglašivačima, pa bi za takvu stanicu koncesija trebala biti niža nego za druge.

Naveo je kako mu nije jasno po predloženim odredbama kako i po kojim kriterijima, na koji rok i u kojim obročnim rataima se otplaćuje naknada za koncesiju.

Govoreći o Vijeću za elektroničke medije rekao je da je skloniji alternativni da mu mandat bude šest godina, a ne pet godina s tim da se nakon svake dvije godine mijenja trećina članova, kao i da se omogući reizbor ako pojedini član nije

ozbiljno i savjesno shvatio svoju dužnost. Članovi Vijeća trebali bi biti profesionalci, naknade za njihov rad trebale bi biti veće.

Ministar ne bi trebao propisivati način, postupak, uvjete i mjerila za provedbu godišnjeg javnog natječaja za sufinanciranje Fonda, već bi to trebalo raditi Vijeće.

Rekao je kako ne vidi razloga da se u elektroničkim medijima ograničava vrijeme za reklame jer su to komercijalni mediji.

Pravilnikom treba propisati uvjete za raspisivanje natječaja za sufinanciranje programskih sadržaja, poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija.

U ime Kluba zastupnika HSS, zastupnik **Luka Roić** je rekao da dosadašnji propisi nisu osiguravali transparentnost vlasništva elektroničkih medija kao ni učinkovito sprječavanje nedopuštene koncentracije vlasništva kojom se može ostvariti monopolistički sadržaj.

Predloženim zakonom osigurava se postojanje nominalnih i minimalnih uvjeta za standarde, za rad koji će koncesionari morati osigurati ako žele dobiti ili zadržati koncesiju. Iako u HSS-u zakonski tekst ocjenjujemo dobrom osnovicom za izradu konačnog prijedloga zakona, mišljenja smo kako treba angažirati širi krug stručnjaka, ne samo u državnoj upravi, nego i ostale koji u tom području nešto znače kao i korisnike usluga u telekomunikacijama, predstavnike korisnika, odnosno potrošača. Nejasno je definirano osnivanje Fonda za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija. Nisu definirani kriteriji za izbor članova toga Fonda, niti kriteriji za dodjelu novčanih sredstava. S obzirom na to da bi Vijeće bilo neovisna pravna osoba, regulator u elektroničkim medijima, HSS smatra da bi to vijeće, odnosno njegovi članovi trebali biti profesionalci, a mandat bi mu trebao trajati dvije godine s mogućnošću ponovnog izbora članova na pet godina. Podsjetio je da je takva odredba kod tijela u energetskom i telekomunikacijskom sektoru. Rekao je da HSS podržava prvu varijantu u predloženom zakonu o izbo-

ru vijeća, u kojoj bi se članovi birali na način i uvjete kao članovi Programskog vijeća HRT-a. Što se tiče odredbe da ministar kulture pravilnikom propisuje način za prikupljanje sredstava za Fond, predložio je da se pravilnikom propišu uvjeti za raspisivanje javnog natječaja za sufinanciranje programskih sadržaja iz sredstava Fonda. Radi rasterećenja državnog proračuna predložio je da se sredstva za rad Vijeća kao i naknade za rad članova tog vijeća osiguraju od naknada za uporabu radijskih frekvencija.

Također je predložio da se naknade od koncesija uplaćuju u državni proračun putem stručnog tijela. To predlažemo radi efikasnosti naplate, rekao je, dodavši, da bi stručno tijelo trebalo obavijestiti Vijeće u slučaju da koncesionari nakon primljene opomene, nisu platili određenu ratu. Također je predložio da se Vijeću putem stručnog tijela osigura monitoring nad provedbom odredbi programskih načela i obveza. Ako predložene primjedbe Kluba zastupnika HSS-a budu prihvaćene, zastupnici HSS-a će podržati predloženi zakon u prvom čitanju, rekao je.

Uputno limitiranje minutaže za reklame

U ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a, zastupnik **Tonči Tadić** ustvrdio je da ako nema dobro reguliranoga medijskog prostora elektroničkih medija onda je dostupnost informacije dvojbena, građani mogu biti pod dojmom samo nekih medijskih sustava. I time se, rekao je, zapravo može posredno utjecati i na razvoj demokracije i na ishod izbora. Predloženi zakon ima dobru nakanu, ali potrebno ga je doraditi. Smatra kako bi paralelno s predloženim zakonom u proceduri trebao biti i prijedlog zakona o telekomunikacijama, koji bi sadržavao tehničke standarde glede elektroničkih medija.

Osnovna zadaća - vrijednosna načela, koncentracija kapitala i nepristranost informacija

Zakon o elektroničkim medijima trebao bi se baviti samo vrijednosnim načelima, s koncentracijom kapitala i s nepristranošću informacije. Vidi se da je to

cilj predloženog zakona koji je potrebno doraditi, a to se u prvom redu odnosi na minutažu dopuštenu za reklamu. Neovisne radio i televizijske postaje u prvom redu ovise o svom vlastitom marketingu i zato je doista čudno kada se pokušava na bilo koji način limitirati njihova minutaža za reklame, jer se time dovodi u pitanje njihov način rada. Govoreći o odredbi po kojoj bi se ustrojio Fond za poticanje pluralizma iz kojega bi se elektronski mediji subvencionirali za onaj dio programa koji je u javnoj funkciji, podsjetio je kako je Vlada na inzistiranje zastupnika HSP-a prihvatila i u Zakon o HRT-u ugradila modalitet da se tri posto od HRT-ove pretplate odvoja upravo za neovisne radio i televizijske postaje. U predloženom zakonu još uvijek nema razrađene regulative, na koji način se ta sredstva raspodjeljuju, rekao je. U predloženim odredbama nije jasno što to znači da je Vijeće za elektronske medije pravna osoba. Znači li to da je javna ustanova, da ima svoje stručne suradnike, svoj ustroj, stručne službe i, koji je odnos tog Vijeća prema postojećem Vijeću za telekomunikacije. Posebno bitnim naglasio je kako kod Vijeća za elektronske medije i ostalih vijeća, pod svaku cijenu treba izbjeći sukob interesa. Kao dvojbene naveo je odredbe koje se odnose na tzv. elektronske publikacije. S tim u vezi, rekao je da čvršće treba biti napisana odredba da se Hrvatska svim silama protivi kriminalu na Internetu, bilo da je riječ o maloljetničkoj pornografiji, o pornografiji inače, korištenju Interneta za poticanje nasilja. Podržao je odredbe zakona koje se odnose na promicanje hrvatske kulture, te one u kojima se inzistira na transparentnosti vlasništva, što je u cilju razvoja demokracije u Hrvatskoj. Predloženi zakon ima dobru namjeru, ali ga je potrebno doraditi, rekao je, napominjući da paralelno s prvim saborskim čitanjem toga predloženog zakona teče proces privatizacije trećeg programa HTV-a, te da bi se to, dok se predloženi zakon ne donese, trebalo zaustaviti ili barem usporiti.

U ime predlagatelja ministar kulture dr.sc. **Antun Vujić**, rekao je da će predložena poboljšanja biti relativno jednostavno ugraditi u predloženi tekst zakona. Navodeći da je većina zastupnika u raspravi razmatrala pitanje na koji način funkcionira regulatorno tijelo i Fond, rekao je, kako je predlagatelj mišljenja da veliki dio tih pitanja treba riješiti

statut toga regulacijskog tijela, a kojega bi trebao prihvatiti Sabor. Posebno ističem, i suglasan sam, da to tijelo - Vijeće za elektroničke medije treba biti što profesionalnije, da članovi trebaju imati odgovarajuće naknade, budući da će obavljati monitoring i jer će to tijelo morati funkcionirati. Osvrćući se na rasprave u vezi s kaznama za prekršitelje, rekao je kako je pitanje kazni riješeno Zakonom o prekršajima.

Predloženi zakon dobro usklađen s europskim standardima

U pojedinačnoj raspravi zastupnik **Josip Leko (SDP)**, rekao je kako je predloženi zakon dobro uskladio hrvatske standarde u elektroničkim medijima s europskim standardima i da je koncepcija zakona vrlo dobro pogodila interes Republike Hrvatske u tom području. To ne znači da se predloženi zakon ne može popraviti, kako bi bio još bolji, rekao je, te dodao, kako je potrebno jasnije definirati same djelatnosti radija i televizije. S tim u vezi treba uskladiti članke u kojima se govori tko se može baviti radijskom i televizijskom djelatnošću. Naime, članak 10. ne odgovara realnosti jer u Hrvatskoj se djelatnošću radija i televizije može baviti pravna osoba koja je upisana u registar u Republici Hrvatskoj, a svatko od nas zna da se djelatnost obavlja i preko drugih medija i drugih kanala, a ne samo od registriranih pravnih osoba u RH. U zakonu bi trebalo standardizirati, odnosno izbjeći, da ministar kulture utvrđuje uvjete vezano uz registraciju pravnih osoba. Do drugog čitanja treba urediti pitanje osnivanja Vijeća, jer kako je predloženo, ono bi bilo sastavljeno od predstavnika, nije važno kojih, i naknadno bi za sebe osnovalo pravnu osobu.

Treba doraditi i odredbe o prekršajima, precizirati što čini biće prekršaja. Dobra je zamisao da Fond za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija bude proračunski fond, ali predlaže da se kriteriji za dodjelu tih sredstava bar načelno utvrde predloženim zakonom, a da nadležno tijelo - Vijeće - kako je to i predloženo, po utvrđenim kriterijima odlučuje o dodjeli tih sredstava.

Zastupnica **Marija Lugarić (SDP)**, naglasila je da se predloženi zakon, osim na radio i televiziju odnosi i na elektro-

ničke publikacije, koje bi trebale uključivati i web-stranice i e-mail poruke, i cijeli virtualni svijet. Bez obzira što je Internet zamišljen kao slobodan i otvoren virtualan svijet, to područje treba također urediti, posebno zapriječiti širenje mržnje, pornografije, nasilja, brutalnosti i kriminala. S razvojem Interneta otvaraju se brojna pitanja vezano i uz privatnost. Popis pravila i konvencija za ponašanje mogu s razine središnje vlasti ići samo na zakonske norme koje bi obvezivale providere na registraciju i obveze koje bi oni trebali imati kad nude usluge. U tom smislu predložila je da predlagatelj do drugoga čitanja razmisli o održivosti predloženih rješenja koja se odnose na elektroničke publikacije. U prilog tezi kako je to područje dosta različito od područja radija i televizije, navela je da upisivanje u registar ima smisla kod koncesionara radio i televizije, ali nema i potpuno je neprovedivo kod, primjerice, nakladnika web-stranica. Podsjetila je da je jedna od sloboda Interneta anonimno postavljanje web-stranica. Na kraju je podržala predloženi zakon i izrazila nadu da će predlagatelj do drugog čitanja primjerenije riješiti pitanja elektronskih publikacija te reguliranje virtualnog svijeta.

Bez obzira što je internet zamišljen kao slobodan, otvoren virtualni svijet to područje treba urediti i posebno zapriječiti širenje mržnje, pornografije, nasilja i kriminala.

Zastupnik **Nenad Stazić (SDP)**, je rekao kako je zakonski tekst dobar, ali ga treba doraditi. S tim u vezi rekao je, da se navodi što sve nije dopušteno u oglašavanju i tv-trgovini, međutim, nigdje se ne kaže kako oglašavanje nije dopušteno političkim strankama, osim u vrijeme predizborne kampanje. Podsjetio je da takva odredba postoji u Zakonu o HRT-u, da je smisljena, opravdana, logična i nužna. Ono što vrijedi za javnu radio i televiziju, treba vrijediti i za koncesionare, poglavito kad imamo u vidu različitu mogućnost vlasničke strukture koncesionara. Dobrim rješenjem smatra što nakladnici moraju proizvoditi najmanje 30 minuta informativnog programa dne-

vno i podsjetio kako je po zakonu o telekomunikacijama obveza bila samo jedna informativna emisija što znači da su to mogle biti pročitane kratke vijesti, jeftine i nekorisne.

Javnost vlasništva je jako dobro riješena u predloženom zakonu, rekao je i posebno pozdravio odredbu po kojoj pravne osobe koje su registrirane u državama koje nemaju obvezu otkrivati strukturu vlasništva, se uopće ne mogu javiti na natječaj. Međutim, dodao je, kaznene odredbe u vezi s člankom koji regulira tu problematiku nisu dobre i treba ih doraditi. Kaznena odredba za nepridržavanje treba biti oduzimanje koncesije uz utvrđene uvjete koji se navode za nepridržavanje članka 44. znači, za neprikazivanje vlasničke strukture.

Smatra da bi trebalo ukinuti odredbu po kojoj pravna osoba čija je djelatnost prikupljanje, oblikovanje i posredovanje oglasa ne bi mogla imati više od 10 posto vlasničkog udjela u tom mediju, u kojem se oglašava. Te pravne osobe ne bi smje-

le imati bilo što. Tko se hoće baviti oglašavanjem, ne može se baviti medijima. Smatra da i u odredbi o konstituiranju Vijeća za elektroničke medije i u alternativni treba stajati da članovi Vijeća ne mogu biti osobe koje imaju bilo kakve udjele u osnivačkom kapitalu nakladnika. To stoji u alternativnom prijedlogu, ali ne i u prvom, rekao je.

Zloporabe podliježu kaznenom zakonodavstvu

Ministar kulture dr.sc. **Antun Vujić** ponovio je kako se određeni broj primjedbi i prijedloga izrečenih u raspravi automatski mogu ugraditi u predloženi tekst. No, dodao je, postoje i problemi koji su naprosto univerzalno nerješivi, primjerice, zloporaba određenog medija. To podliježe pod kazneno zakonodavstvo, pa prema tome, dobar dio onoga što je iznosila zastupnica Marija Lugarić, ne može biti predmet predložena zakona, nego kazne-

noga i Zakona o prekršajima, koji sankcioniraju širenje sadržaja koji nisu adekvatni.

Ostaje nam donijeti zajedničku odluku o konstituiranju regulatornog tijela, koje mora biti pravna osoba, kao što je to Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja i neke druge. To tijelo mora imati subjektivitet i biti profesionalno. Pokušat ćemo riješiti probleme koji su izrečeni u raspravi, na način da se statutom toga regulatornog tijela pojasne određene odredbe, koje mogu biti sadržane u Statutu toga tijela, kojega će prihvaćati Hrvatski sabor. Dodao je, da će se barem na vriednosnoj razini postaviti kriteriji u vezi s dodjelom sredstava iz Fonda za poticanje pluralizma, ali i dodao, da i to treba biti predmet odlučivanja Vijeća.

Na kraju je zahvalio svim zastupnicima koji su u raspravi iznijeli primjedbe i prijedloge za poboljšanje Prijedloga zakona o elektroničkim medijima.

O zakonu će se glasovati na narednoj sjednici.

S.Š-H.

PRIJEDLOG ZAKONA O FONDU HRVATSKIH BRANITELJA IZ DOMOVINSKOG RATA I ČLANOVA NJIHOVIH OBITELJI

Omogućiti realizaciju sveukupnih prava

Cilj osnivanja ovog Fonda prvenstveno je omogućavanje hrvatskim braniteljima i članovima njihovih obitelji da uživaju sveukupna prava koja su sadržana u pravu na dionice te da se na nestabilnom tržištu vrijednosnih papira očuvaju vrijednosti dodijeljenih dionica kojima bi tržna vrijednost pala zbog pritiska veće količine dionica na tržištu, stoji uz ovaj predloženi zakon o kojem je Hrvatski sabor proveo raspravu.

Predlagatelji su zastupnici **Pavle Kalinić (SDP)** i **Stjepan Živković (HSS)**. Hrvatski sabor o tome će glasovati naknadno.

O PRIJEDLOGU

Od 1993. godine do danas raznim zakonskim aktima propisano je pravo na dionice bez naplate hrvatskim braniteljima i članovima njihovih obitelji. U tom periodu dok je trajao Domovinski rat, a i nakon njega u gospodarstvu su se događale promjene, provodila se pretvorba, kuponska privatizacija s brojnim anomalijama. Dio tih anomalija odnosio se i na hrvatske branitelje i članove njihovih obitelji koji su ostvarili svoje pravo na dionicu bez naplate ali zbog životnih situacija u kojima su se našli po povratku s bojišta - gubitak posla a time i novča-

nih sredstava - bili su prisiljeni prodavati te dionice.

Na tragu tih događanja i s poukom iz pretvorbe i kuponske privatizacije pristupilo se izradi ovog zakonskog prijedloga s ciljem da se omogućiti hrvatskim braniteljima i članovima njihovih obitelji realizaciju sveukupnih prava koja proizlaze iz prava na dionicu. Predloženi zakon polazi od načela utvrđenih Zakonom o investicijskim fondovima i Zakona o privatizacijskim investicijskim fondovima uz uvažavanje specifičnosti samog Fonda. Ovaj Fond se osniva bez obilježja pravne osobnosti jer ne nastupa samostalno u pravnom prometu već u njegovo

ime i za njegov račun to obavlja društvo za upravljanje Fondom koje ima svoju upravu i nadzorni odbor. Društvo se pridržava odredbi ovog zakona a supsidijarno primjenjuje Zakon o investicijskim fondovima i Zakon o privatizacijskim investicijskim fondovima. Fond prikuplja vrijednosne papire ostvarene tijekom privatizacije pravnih osoba u vlasništvu RH a njegovi članovi su određeni člankom 48. Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji.

Na tragu tih događanja i s poukom iz pretvorbe i kuponske privatizacije pristupilo se izradi ovog zakonskog prijedloga s ciljem da se omogući hrvatskim braniteljima i članovima njihovih obitelji realizaciju sveukupnih prava koja proizlaze iz prava na dionice.

Među osnovnim pitanjima koja se uređuju ovim zakonom su osnivanje Fonda i njegov status, početak rada Fonda (prijenosom vlasništva nad sredstvima ili dijelom sredstava odnosno imovinom), imovina Fonda kao i poslovi u vezi s imovinom koja čini portfelj (dionice odnosno udjeli trgovačkih društava rezervirane za hrvatske branitelje i članove njihovih obitelji iz privatizacije pravnih osoba u vlasništvu RH), društvo za upravljanje Fondom i druga pitanja.

Osnivanjem Fonda formirao bi se dio temeljnog kapitala prijenosom 7 posto dionica HT d.d., Hrvatske elektroprivrede i INE a nakon privatizacije HRT-a, HŽ-a, Hrvatskih cesta, Hrvatskih šuma prenijet će se dio njihovih dionica na ovaj Fond kao i druge dionice iz portfelja RH. Članovi Fonda su hrvatski branitelji iz Domovinskog rata, hrvatski ratni vojni invalidi iz Domovinskog rata i članovi obitelji poginulih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata koji postaju i vlasnici Fonda.

Kako bi Fond trajao do pet godina može se očekivati da u tom razdoblju bude okončana i privatizacija spomenutih pravnih osoba u vlasništvu RH a po saznanju ukupnog kapitala Fonda, po isteku najmanje tri godine društvo koje

upravlja Fondom može predložiti preoblikovanje u zatvoreni investicijski fond ili njegovu likvidaciju.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo ne protivi se donošenju ovog zakona kako bi se omogućila rasprava i iznošenje dodatnih prijedloga za rješenja kojima bi se postigla svrha zakona.

Odbor za ratne veterane predložio je jednoglasno Hrvatskom saboru da prihvati ovaj zakon u prvom čitanju. Članovi Odbora u načelnoj raspravi naglasili su da je krajnje vrijeme da se braniteljima dodijele dionice na koje imaju zakonsko pravo znajući da su to pravo do sada konzumirali samo HRVI iz Domovinskog rata te članovi obitelji poginulih branitelja. Predložili su ujedno da se razmotri mogućnost da imovinu Fonda čini i dio prihoda od prodaje imovine MORH-a i MUP-a (odmarališta i sl.) te povećanje broja članova i promjene strukture Upravnog odbora Fonda (sa 9 na 11) u svrhu osiguravanja većine za hrvatske branitelje.

MIŠLJENJE VLADE

Vlada RH predlaže Hrvatskom saboru da ne prihvati ovaj zakonski prijedlog te u vezi s tim ukazuje da iz predloženih odredbi nije razvidan položaj Fonda jer se osniva "bez obilježja pravne osobnosti jer ne nastupa samostalno u pravnom prometu". Fond se ne osniva ni kao privatizacijski investicijski fond, upozorava Vlada uz navode razlika između otvorenog i zatvorenog fonda (sukladno zakonima). Tu je i pitanje što znači odredba o osnivačkim pravima Vlade u odnosu na Fond itd.

Ovim zakonskim prijedlogom trebalo je urediti posebnosti Fonda a za druga pitanja propisati primjenu Zakona o privatizacijskim investicijskim fondovima i o investicijskim fondovima, neke su od primjedbi Vlade.

Vlada ukazuje ujedno na mogućnost osnivanja posebne ustanove Hrvatski branitelj kojom bi se trajno osigurao izvor financiranja različitih namjena za potrebe hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji. Tim rješenjem hrvatski branitelji i članovi njihovih obitelji sami bi, uspostavom objektiviziranih kriterija i slijedom načela solidarnosti donosili

odluke o racionalnoj uporabi dodijeljenih im prava na imovinu (dionice i drugo), a za racionalno upravljanje osnovalo bi se posebno trgovačko društvo s ograničenom odgovornošću, navodi, među ostalim Vlada RH.

RASPRAVA

Dionice za branitelje na jednom mjestu

Na sjednici Hrvatskog sabora uvodno je o ovom predloženom zakonu govorio mr.sc. **Pavle Kalinić (SDP)**, jedan od predlagatelja te pojasnio neke detalje iz zakona. Mnogi koji nisu upoznati s ovom materijom smatraju da su branitelji već dobili nekakve dionice, da su dobili nekakva prava međutim, do sada smo imali Zakon o stradalnicima, Zakon o invalidima i Zakon o obiteljima poginulih i nestalih pa branitelji koji su imali sreću i nisu bili ranjeni ili nisu poginuli, jedino pravo koje su imali bilo je pravo na jednokratni uvoz automobila. I to je samo nekolicina njih uspjela iskoristiti, rekao je.

Koncept fondovskog upravljanja imovinom je koncept sigurnosti, transparentnosti i primjene međunarodnih računovodstvenih i drugih standarda uvriježeni kao neizbježni alat upravljanja imovinom na profesionalan i odgovoran način s ciljem ostvarenja kapitalnog dobitka.

Predlagatelji ovog zakona vide u Fondu dionice namijenjene braniteljima Domovinskog rata objedinjene na jednom mjestu s kojima bi se upravljalo na stručan i profesionalan način s ciljem maksimiziranja vrijednosti imovine uz primjereno uvažavanje mogućih rizika u tom upravljanju. Ukratko, rekao je među ostalim, cilj osnivanja i djelovanja Fonda je ostvarenje uvjeta za poboljšanje materijalnog položaja braniteljske populacije i to po strogo individualiziranim kriterijima lišenim svake diskre-

cijske i paušalne ocjene. Prijedlozi koji bi vodili osnivanju nekog oblika ustanove s pripadajućim trgovačkim društvom koje bi upravljalo imovinom te ustanove upućuje nas na oblike upravljanja pomoću tzv. holding kompanije kojom bi se potpuno netransparentno upravljalo golemom imovinom objedinjenom u Fondu i bez ikakvog nadzora. Sve eto upućuje na poslovanje bez koncepta, profesionalizma i struke i bez sumnje tu cjelokupnu braniteljsku populaciju gura u vode spletkarenja, trgovanje ispod stola. A ta populacija, smatra zastupnik, nije zaslužila igre, spletke, tunelarenje i prijevare jer dovoljno su već izvarani stradalnici Domovinskog rata, da se ne spominju dionice, vaučeri ili Hrvatski domovinski fond u stečaju. Koncept fondovskog upravljanja imovinom je koncept sigurnosti, transparentnosti i primjene međunarodnih računovodstvenih i drugih standarda uvriježenih kao neizbježni alat upravljanja imovinom na profesionalan i odgovoran način s ciljem ostvarenja kapitalnog dobitka, rekao je, među ostalim.

Zatim je **Đuro Dečak (HDZ)**, predsjednik Odbora za ratne veterane izvijestio o stajalištu tog radnog tijela (podržava predloženi zakon), ali i zatražio da se s ovom raspravom sada prekine, s obzirom na večernje sate, i nastavi sljedeći dan ujutro kako bi se mogla odvijati pred očima javnosti.

Sanirati nepravilnosti

Rasprava je otvorena. **Ivica Tafra (HB)** govorio je u ime Kluba zastupnika Hrvatskog bloka koji, kako je rekao, podržava ovaj zakon. U vezi s ovim pitanjem stav je Hrvatskog bloka uvijek bio jasan - svaka inicijativa, svaki pokušaj za što pravednije i kvalitetnije zakonsko rješavanje pitanja hrvatskih branitelja, bez obzira na moguće previde ili propuste, predstavlja akciju protiv koje se ne može glasovati. Nitko ne dvoji kako je u postupku privatizacije i pretvorbe bilo propusta, a tu smatramo i pitanje dodjele dionica hrvatskim braniteljima, i stoga smatramo da se te nastale nepravilnosti moraju sanirati. Ovaj Klub zastupnika također smatra da u vezi s predloženim zakonom treba razmotriti mogućnosti da imovinu Fonda čini i dio prihoda od imovine MORH-a i MUP-a (prodaja odmarališta itd.).

Klub zastupnika HDZ-a smatra da u svakom slučaju treba podržati Prijedlog ovog zakona, rekao je **Juraj Njavro**, dr.med. (HDZ). Hvale je vrijedna namjera predlagatelja iako se dugo čekalo da ovaj zakon uđe u saborsku proceduru, naglasio je te primijetio da o "zainteresiranosti" za probleme hrvatskih branitelja govori i mali broj nazočnih zastupnika u sabornici. Primijetio je također da je u izlaganju predlagatelja i u Ocjeni stanja uz ovaj zakon bilo netočnih činjenica i neistinitih tvrdnji o hrvatskim braniteljima koje ovaj Klub zastupnika ne može prihvatiti. Tako se govori o brojnim anomalijama koje su pratile pretvorbu i privatizaciju za vrijeme trajanja DOMovinskog rata s dodjelom dionica bez naplate za hrvatske ratne invalide, obitelji poginulih iako se ne navodi ni jedan primjer potvrde tih anomalija. Propusta je sigurno bilo ali ne u ovolikom broju i na način na koji se želi prikazati u Ocjeni stanja, naglasio je zastupnik podsjećajući da se često zaboravlja, namjerno ili nenamjerno, da je velik dio gospodarskih objekata bio uništen, razoren i opljačkan od srbočetničkih i JNA agresora te da je velik dio Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije najduže bio pod okupacijom. A prema članku 48. Zakona o pravima hrvatskih branitelja (iz 1994, 1996. i 2001.) pravo na dodjelu dionica odnosno udjela u trgovačkim društvima i pravnim osobama u vlasništvu RH bez naplate imaju obitelji poginulih, umrlih, zatočenih i nestalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, hrvatski ratni vojni invalidi iz Domovinskog rata i hrvatski branitelji. Putem HFP do ožujka 1997. dodjeljivane su besplatno dionice obiteljima poginulih, umrlih, zatočenih i nestalih hrvatskih branitelja i hrvatskim ratnim vojnim invalidima. Njima su dodijeljene dionice u 620 trgovačkih društava, 4 921 011 dionica u vrijednosti od 316,5 milijuna tadašnje aktualne DEM. Svi oni koji imaju pravo na besplatnu dodjelu dionica ostvarit će to pravo i u okvirima kuponske privatizacije 1999. godine, a tadašnje Ministarstvo hrvatskih branitelja sačinilo je prijedlog za ostvarivanje prava na dodjelu dionica odnosno udjela u trgovačkim društvima i pravnim osobama u vlasništvu RH sukladno odredbama Zakona o privatizaciji i posebnim zakonima, izrađeni su okviri zakona i mjerila za dodjelu dionica, međutim, sve je to ostalo u ladicama

Ministarstva, rekao je, među ostalim, pitajući zašto se s dodjelom dionica do sada čekalo.

Tu je i pitanje Vladi kada će isplatiti dividende vlasnicima dionica odnosno hrvatskim braniteljima kojima po Zakonu pripada sedam posto dionica već privatiziranog Hrvatskog telekoma. Mi u Klubu zastupnika HDZ-a Vladin prijedlog u vezi s ovim zakonom smatramo neprihvatljivim (s ciljem potpunog razvodnjavanja raspolaganja dionicama i bez obzira na stav Vlade glasovat ćemo za ovaj prijedlog (treba ukinuti ili skratiti vrijeme nedostupnosti dionica njezinim vlasnicima i da u Upravnom odboru bude i devet članova iz udruge).

Svim braniteljima dionice iste vrijednosti

Stjepan Živković (HSS) smatrao je za razliku od predgovornika da je vrijedno ponoviti da su se za vrijeme Domovinskog rata a i nakon njega događale općepoznate promjene, provodila se svima dobro znana pretvorba i privatizacija, kasnije kuponska privatizacija s brojnim nedostacima, najblaže rečeno. Dok je trajao Domovinski rat hrvatski su branitelji branili i stvarali Republiku Hrvatsku dok su neki drugi prodavali, kupovali ili provodili pretvorbu. U ovom trenutku potrebno je reći da ni jedan branitelj nije dobio ni jednu dionicu s osnova statusa branitelja dok je manji dio imao mogućnosti na dionice, ali na osnovi stradanja - hrvatski ratni vojni invalidi odnosno obitelji zatočenih i nestalih i ostali stradalnici, naglasio je.

Stoga se ovim zakonskim prijedlogom predlaže model Fonda koji bi omogućio svim hrvatskim braniteljima pravo na dionice javnih poduzeća iste vrijednosti bez naknade.

Stoga se ovim zakonskim prijedlogom predlaže model Fonda koji bi omogućio svim hrvatskim braniteljima pravo na dionice javnih poduzeća iste vrijednosti bez naknade, naglasio je govoreći šire o predloženim rješenjima.

Dorica Nikolić (HSLŠ) javila se u ime Kluba zastupnika HSLŠ-a obrativši se najprije Predsjedništvu Hrvatskog sabora. Nekorektno je da je ova točka na dnevni red došla u poodmaklo vrijeme kada nije nazočna javnost jer nema tv prijenosa a ni jedne novine neće sljedeći dan prenijeti ovu raspravu. Prema tome zastupnici govore, rekla je, u potpunosti anonimnosti.

Čudi se da Vlada u svom mišljenju predlaže Saboru da ne prihvati ovaj zakonski prijedlog a sastavljena je od istih stranaka koji su na Odboru za ratne veterane podržali ovaj zakon, i to Vlada koja se jednim prethodnim zakonom obvezala da treba napraviti fond za hrvatske branitelje. Dakle, nejasno je tko tu kome zapravo naređuje, rekla je, među ostalim. Hrvatski branitelj danas nema niti jedno pravo a zadnje pravo je bilo ono na uvoz automobila uz povlastice, koje je ukinuto. Kad se bolje pročita mišljenje Vlade vidi se da se sve njezine zamjerke na ovaj zakonski prijedlog mogu otkloniti amandmanima pa je možda jedini razlog za takvo mišljenje Vlade što imamo jednog potpredsjednika Vlade koji bi htio vidjeti zakladu a ne fond, no ovaj predloženi zakon ima suglasnost ne samo Odbora za ratne veterane nego i svih udruga proizašlih iz Domovinskog rata.

Klub zastupnika HSLŠ-a podržava predloženi zakon i naglašava da je HSLŠ promovirao svoj program za hrvatske branitelje "Otvorena vrata 1999." koji također predviđa fond, rekla je na kraju.

Hrvatski branitelji sada nemaju nikakvih privilegija

Vlado Jukić (HSP) riječ je zatražio u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a ne samo da bi, kako je rekao, podržao predloženi zakon nego i da bi prosvjedovao protiv načina i vremena u kojem se vodi ova rasprava. Predsjedništvo Sabora ima odgovornost i pravo utvrđivati dnevni red Hrvatskog sabora, ali već je više puta učinilo i uvelo kao praksu da teme koje drži manje važnim, kao kad se radi o hrvatskim braniteljima, stavlja na raspravu na ovakav način. To je tajna sjednica, bez nazočnosti novinara, prijenosa (i zastupnika).

Ne može se oteti dojmu da se ovaj zakonski prijedlog koji su zastupnici Kalinić i Živković hrabro podnijeli,

stalno gura s dnevnog reda sa sjednice na sjednicu i da za to postoje neki drugi motivi. Potpuno je nelogično s obzirom na to da su predlagatelji iz vladajuće koalicije da se ovaj zakonski prijedlog tretira na ovakav način i zastupnik se ne može oteti dojmu, kaže, da netko želi da se kupovanjem vremena omogući završetak procesa privatizacije i na taj način bi ovaj zakon i sam Fond bio bezvrijedan. Ipak bi trebalo upozoriti Vladu da takvo ponašanje ne može biti prihvatljivo. Vjerojatno nekome tko želi kupiti INU ili HEP ne ide u prilog da im suvlasnik bude nekakva braniteljska populacija koja može eventualno smetati kod upravljanja ili čak stvarati probleme. Radi istine valja reći da pitanje dodjele dionica hrvatskim braniteljima nije pitanje ove i samo ove Vlade jer je bilo vremena da to pitanje riješi i bivša Vlada.

Nažalost, u hrvatskoj javnosti i među hrvatskim građanima vlada uvjerenje kako hrvatski branitelji kao populacija imaju nekakva velika prava, da ostvaruju nekakve privilegije. Upućeni znaju da hrvatski branitelji nemaju baš nikakvih prava ni privilegije, prednosti niti materijalnih prava, rekao je među ostalim. Osvrnuo se i na pitanje roka kojim se onemogućava i ograničavanje raspolaganja dionicama te rekao da se valja prisjetiti podjele dionica stradalnicima Domovinskog rata, hrvatskim ratnim vojnim invalidima nakon čega je, jer nije bilo nikakvog ograničenja, ubrzo došlo do njihove prodaje (a zbog materijalne situacije imatelja dionica) i pada vrijednosti i na kraju su te dionice otkupili nekakvi torbari daleko ispod vrijednosti. Praktički je hrvatska država dodijelila jedan velik dio narodnog bogatstva određenoj skupini ljudi koja to bogatstvo nije iskoristila nego su većinu dobiti i koristili oni koji su imali kapitala i otkupili te dionice.

Stoga ako nema roka o raspolaganju dionica onda je bolje da hrvatska država, Vlada, proda tih 7 posto dionica spomenutih poduzeća i podijeli taj novac hrvatskim braniteljima u nominalnom iznosu i time bi se postigao cilj da jedan dio bogatstva i vrijednosti damo tim ljudima a ne da korist ostvare oni kojima te dionice nisu namijenjene. Stoga se zalažemo, rekao je na kraju, među ostalim, da u ovom zakonu bude rok kojim bi se onemogućilo raspolaganje tim dionicama dok Fond ne postigne cilj svog osnivanja a tek nakon 5 godina neka Vlada odluči

na koji će se način dopustiti raspolaganje tim dionicama a da se njihova cijena ne sruši naglim izlaskom na tržište. Tu bi ipak cilj morao biti da hrvatski branitelji kroz dionice ostvare trajno materijalno pravo, što znači tokom godine korist od dividendi a da dionice ostave eventualno nasljednicima a ni u kojem slučaju da ih prodaju na brzinu i da korist izvuku nekakvi mešetari.

Nenad Stazić (SDP) ispravio je navod da se ovakve teme raspravljaju na zatvorenim ili tajnim sjednicama bez prisustva javnosti. Sjednica nije ni zatvorena ni tajna i novinari su nazočni u novinarskoj sobi i prate rad Sabora na monitorima. A Predsjedništvo Sabora je najmanje krivo što zastupnici nisu nazočni sjednici jer uistinu nema cijelih stranaka.

Juraj Njavro (HDZ) odgovorio je predgovorniku da zastupnici prate raspravu "dolje i u kaficu" a zastupniku Jukiću da je Zakon o pravima hrvatskih branitelja iz 1994, 1996. omogućio dodjelu dionica braniteljima ali to pravo mogli su ostvariti tek kod privatizacije javnih poduzeća a kao što je poznato dio Hrvatskog telekoma privatiziran je tek 1999. godine. A pravo je onog tko dobije dionice da s njima raspolaže.

Branitelji - stalna brigada Vlade

Josip Leko (SDP) govorio je u ime Kluba zastupnika SDP-a rekavši da je ovo zaista hvalevrijedna inicijativa, no da ne treba zanemariti da se zasniva na politici Vlade i da je to stalna brigada Vlade RH. Dokaz za to je što se zakonom o privatizaciji HT-a utvrđuje da će se 7 posto dionica prenijeti bez naplate hrvatskim braniteljima i članovima njihovih obitelji a isto je tako i u Zakonu o privatizaciji HEP-a. Ovo su zaista visoko vrijedne dionice u hrvatskoj privredi.

Prijedlog da se osnuje Fond hrvatskih branitelja je prijedlog za fond sui generis i sam predlagatelj kaže da to nije ni otvoreni ni zatvoreni investicijski fond što znači da postoji ograničenje s poslovanjem i s vrijednosnim udjelima da bi se sačuvala vrijednost dionica i udjela. Moramo biti pažljivi ne samo zbog vrijednosnica i papira koji će biti preneseni u ovaj Fond nego i zbog ostalih dionica koje će se naći na tržištu. Fond mora imati svojstvo pravne osobe, mora biti ograničenje, rok, do kada i kada se uopće može otuđiti udjel ili dionica, rekao je,

među ostalim, naglašavajući da su to već pitanja za amandmansku raspravu. Klub zastupnika SDP-a podržat će ovaj Prijedlog zakona.

Ovo je zaista hvalevrijedna inicijativa, no da ne treba zanemariti da se zasniva na politici Vlade i da je to stalna briga Vlade RH.

Dario Vukić (HDZ) u pojedinačnoj raspravi dao je podršku predloženom zakonu u političkom segmentu, jer ti su ljudi dali sebe praktički za stvaranje ove države, a i u financijskom segmentu zakon je prihvatljiv. U nastavku je šire govorio o našim iskustvima s fondovima smatrajući da će u trenutku pretvaranja zatvorenih fondova u otvorene investicijske fondove barem stradalnici kao vlasnici tih fondova "doći na svoje".

Ima dosta stvari koje u ovom zakonu treba doraditi, počevši od odredbi koje govore o imovine Fonda (danas sutra

će to biti i dividende, ulaganja imovine) rekao je da primjerice, u zemljama EU mirovinski fondovi oko 37 posto svoje imovine ulažu u dionice a u Hrvatskoj od ukupno 2,5 milijardi koliko je aktiva mirovinskih fondova u državne obveznice uloženo je 83,6 posto. To govori da su očekivanja i predviđanja bila potpuno drugačija i da danas u Hrvatskoj imamo nerazvijen financijski red, bankarski sektor, Vladu koja izdaje euro obveznice a ne kunske i fondove, pa i ovaj koji se sada predlaže, a neće imati gdje ulagati svoja sredstva.

Hrvatska Vlada treba riješiti da se hrvatsko gospodarstvo počne financirati i razvijati onako kako je to u Americi, Europi i Japanu gdje se trećina financira kreditima banaka, trećina izdavanjem korporativnih obveznica a trećina sredstvima investicijskih fondova. I zato ovaj Fond treba i politički i gospodarski a zakon kvalitativno doraditi, misli zastupnik.

Mr.sc. **Pavle Kalinić** u završnom javljanju izrazio je zadovoljstvo što je ovaj zakonski prijedlog napokon stigao na dnevni red bez obzira na ovako

kasne večernje sate te da su sudionici rasprave zadovoljni. Ne vidi razloga da se amandmani koji će biti podneseni ne ugrade u zakon uključujući i odredbu o načinu kontrole kako se ne bi s ovim Fondom dogodilo kao i s Hrvatskim domovinskim fondom koji je propao. Ne vidi razloga da drugo čitanje već ne bude na sjednici Hrvatskog sabora u lipnju.

Ujedno je rekao bivšem ministru hrvatskih branitelja gospodinu Njavri da je, nažalost, bilo nepravilnosti i u PIF-ovima što je provjerom dokazala i sama Državna revizija koja je revidirala kuponsku privatizaciju.

Juraj Njavro odgovorio je da je sigurno da kuponi iz kuponske privatizacije koje su dobili prognanici i hrvatski branitelji odnosno hrvatski ratni invalidi i obitelji nisu uvijek bili po vrijednosti ravni ranije dodijeljenim dionicama ali da i takvi nešto vrijede.

Rasprava je zatim bila zaključena.

Hrvatski sabor o ovom zakonskom prijedlogu glasovat će na narednoj sjednici.

D.K.

PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNI ZAKONA O POREZU NA DODANU VRIJEDNOST

Na dnevnom redu 32. sjednice Hrvatskoga sabora bio je i Prijedlog zakona o dopuni Zakona o porezu na dodanu vrijednost, predlagatelj saborskog **Odbora za ratne veterane**. Predloženom dopunom Zakona invalidne osobe oslobodile bi se plaćanja poreza na dodanu vrijednost pri uvozu osobnog automobila za osobnu uporabu.

Razumijevajući specifičan i težak položaj svih invalidnih osoba bez obzira na uzrok njihove invalidnosti, a znajući za ustavnu odredbu o posebnoj skrbi države za zaštitu invalidnih osoba, potrebno je sve invalide izjednačiti u pravima kod uvoza automobila za vlastite potrebe, obrazlaže predlagatelj.

Na sjednici Sabora rasprave o ovom zakonskom prijedlogu nije bilo. O njemu su dali svoje mišljenje i nadležna radna tijela Hrvatskoga sabora. **Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo** kao i **Odbor za obitelji, mladež i sport** predložili su njegovo prihvaćanje dok **Odbor za financije i državni proračun**

nije za njegovo prihvaćanje a podržavajući mišljenje Vlade RH. Predlaže ujedno da se obveže Vladu da u roku od 30 dana (sukladno svom zaključku iz rujna 2002.) predloži akte kojima će utvrditi kriterije za refundaciju plaćenog poreza na dodanu vrijednost invalidnim osobama prilikom kupnje automobila. I **Odbor za zakonodavstvo** protivio se donošenju ovog zakona iz razloga utvrđenih u mišljenju Vladi RH.

Vlada RH predložila je, naime Hrvatskom saboru da ne prihvati prijedlog ovog zakona smatrajući da je temeljno načelo Zakona o porezu na dodanu vrijednost oporezivanje krajnje potrošnje, a uvoz automobila ili nabava automobila u tuzemstvu od strane invalidnih osoba, prema načelima oporezivanja poreza na dodanu vrijednost krajnja potrošnja koja podliježe oporezivanju. Bilo kakva zadiranja u sustav oporezivanja dobara i usluga porezom na dodanu vrijednost na predloženi način znači razaranje tog sustava i vraćanje na sustav oporeziva-

nja prometa dobara i usluga koji se primjenjivao do 1. siječnja 1998. godine, navodi Vlada. Podsjetila je ujedno da je u rujnu 2002. godine prihvatila prijedlog da se invalidnim osobama sa 100 posto tjelesnog oštećenja ili s najmanje 80 posto tjelesnog oštećenja funkcija organa za kretanje refundira iznos plaćenog poreza na dodanu vrijednost pri uvozu automobila. S tim u vezi je zadužila ministarstva rada i socijalne skrbi te zdravstva da u suradnji s Ministarstvom financija utvrde broj invalidnih osoba s navedenim tjelesnim oštećenjima te naprave procjenu broja osoba koje bi mogli biti korisnici ove povlastice. Navedena ministarstva pripremila su, u suradnji s nacionalnim savezima udruga osoba s invaliditetom, prijedlog rješenja za refundaciju tog poreza navedenim invalidnim osobama i dostavili su ga na mišljenje Povjerenstvu Vlade RH za osobe s invaliditetom.

Hrvatski sabor će o ovom zakonskom prijedlogu glasovati naknadno.

D.K.

PRIJEDLOG ODLUKE O IZMJENAMA I DOPUNAMA POSLOVNIKA HRVATSKOG SABORA

Propisan način elektroničkog glasovanja

Većinom glasova zastupnici Hrvatskog sabora prihvatili su predložene izmjene i dopune Poslovnika. Također su prihvatili i zaključak kojega je predložio Klub zastupnika HSLŠ-a. Njime se zadužuje Predsjedništvo Sabora da u roku od 3 mjeseca dogovori s isporučiteljem opreme postavljanje ekrana na vidljivo mjesto na kojem će biti vidljivo kako je koji zastupnik glasovao.

O PRIJEDLOGU

Predlagatelj Odluke o izmjenama i dopunama Poslovnika bio je Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav. O prijedlogu je uvodno govorio predsjednik Odbora, zastupnik mr.sc. **Mato Arlović**. Podsjetio je da su se tijekom svibnja stvorili uvjeti da se pristupi elektroničkom glasovanju, a time se ujedno ojačava ne samo procedura, nego i dodatno jača demokracija i demokratski odnosi. Predloženim izmjenama i dopunama čin glasovanja odvija se na najsuvremeniji način i uz primjenu suvremene tehnologije. Objasnio je zatim proceduru vezanu uz identifikacijske ključeve, kao i sam postupak preuzimanja ključa. U slučaju da postoji sumnja o nepravilnoj upotrebi ključa i glasovanju, svaki zastupnik može zatražiti ponovljeno glasovanje. Ukoliko pak, bude podnesenih amandmana vezanih uz ovu točku dnevnog reda, Odbor će se tijekom dana sastati i pripremiti odgovor na amandmane kako bi se sutradan moglo pristupiti glasovanju o izmjenama i dopunama Poslovnika, zaključio je zastupnik Arlović.

RADNA TIJELA

O izmjenama i dopunama Poslovnika očitovao se **Odbor za zakonodavstvo**. Odbor je podupro donošenje ove Odluke, napominjući da zbog trajanja sjednice

nije u mogućnosti pravovremeno, do 13 sati podnijeti amandmane. Predložio je predlagatelju, da sam preispita mogućnost izostavljanja odredbe stavka 2. dodanog članka 238a. Također, ocjenjuje se da nije u cijelosti ostvarena opstojnost odredbe stavka 8. istog članka. Predložili su i da se dopune odredbe Prijedloga ove Odluke, odredbama kojima bi se naknadno u glasilu Hrvatskog sabora ili na drugi način objavili podaci o tome kako je koji zastupnik glasovao o određenoj točki dnevnog reda. U raspravi je iznesen i prijedlog kao možebitna dopuna odredaba ove Odluke, da se provjera kvoruma obavlja elektroničkim putem i brojanjem brojača u dvorani.

RASPRAVA

U raspravi koja je uslijedila nakon izlaganja zastupnika Arlovića, u ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je zastupnik **Luka Bebić**. Smatra da bi se prilikom preuzimanja identifikacijskog ključa u Saboru, mogla stvoriti gužva jer svi zastupnici dolaze otprilike u isto vrijeme. Budući da zastupnik može sa svojim identifikacijskim ključem na bilo kojem mjestu u Saboru potvrditi svoju nazočnost, potrebno je prilikom glasovanja konačni broj usporediti s brojem nazočnih zastupnika. Ovim bi se trebale izbjeći moguće zabune ili čak zloporabe koje su moguće, ocijenio je zastupnik. Smatra da bi se ove dopune trebale amandmanom uvrstiti u postojeći tekst prijedloga.

Za propuste je kriv isporučitelj oprema

U ime Kluba zastupnika HSLŠ-a govorio je zastupnik mr.sc. **Željko Glavan**. Zamjerio je što se nitko od djelatnika "Siemensa" nije ispričao zbog vlastitih propusta, pa u javnosti prevladava uti-

sak da zastupnici nisu sposobni savladati ugrađeni elektronički sustav. Na kraju se ispostavilo da su programirali kriva mjesta za glasovanje i da su nekim zastupnicima morali davati drugi identifikacijski ključić, jer su bili krivo programirani.

Glasači imaju pravo znati kako su odlučivali njihovi parlamentarni zastupnici.

Upozorio je ujedno, da nakon tajno provedenih općih izbora, glasači imaju pravo saznati kako su glasovali njihovi zastupnici, a objavljivanje podataka putem Interneta nije prihvatljivo ni dostupno velikom broju birača. Ovi su se detalji i postupci prilikom glasovanja, mogli riješiti putem raznobojnih lampica, jer bi se osigurala javnost. Smatrajući da je u Saboru ugrađen loš i nesavršen sustav, sugerirao je na kraju predsjedniku Sabora, da zatraži ispriku od tvrtke koja je instalirala softverski neispravan sustav.

Predsjedavajući je zatim pojasnio da je u dnevnom tisku izašlo priopćenje u kojem dr.sc. **Željko Sabol**, predstojnik Ureda za odnose s javnošću Sabora, pojašnjava sve iznijete pojedinosti vezane uz ugradnju sustava i poteškoće prilikom njegovog puštanja u rad.

Modernizacija rada Parlamenta

U ime Kluba zastupnika SDP-a zatim je govorio zastupnik **Nenad Stazić** koji je uvodno podržao uvođenje elektroničkog glasovanja, ocjenjujući da se time realizira određena modernizacija u zastupničkom radu. Temeljno je pitanje kada se zastupnik mora identificirati, jer se tek preuzimanjem ključića dobiva "potreban alat za glasovanje". Ponudjenim rješenjem Odbora otklonile su se postojeće dileme,

a smatra da se uspješno mogu riješiti i detalji oko javnosti glasovanja. Zastupnik je objasnio da se ovi podaci mogu pročitati preko Interneta, a osim toga, novinarima će biti podijeljena lista koja donosi pregled glasovanja zastupnika o pojedinoj točki dnevnog reda. Ocjenjujući da su predloženim izmjenama i dopunama otklonjene sve dileme, uključujući i zaduživanje zastupnika identifikacijskim ključićem, zastupnik Nenad Stazić napomenuo je da će Klub zastupnika SDP-a glasovati za prihvaćanje izmjena i dopuna Poslovnika.

Zastupnik mr.sc. **Ivo Škrabalo** prenio je razmišljanja i stavove Kluba zastupnika LIBRE. On je prokomentirao pojedine detalje oko uvođenja elektronskog glasovanja, ocjenjujući da je potrebno osuvremeniti i taj postupak rada Sabora. Upozorio je međutim, da zastupnici koji su izabrani od svojih birača, trebaju odlučivati tako, da se uoči i kontrolira njihov izbor i odluka u trenutku glasovanja. Smatra da će se pri preuzimanju identifikacijskih ključića prije glasovanja stvarati nepotrebne gužve, pa bi se ova procedura mogla odužiti i zakomplicirati. Saborski Poslovnik trebao bi polaziti od pretpostavke da zastupnici neće zloupotrebjavati ove okolnosti prilikom glasovanja, ocijenio je zastupnik Škrabalo. Identifikacijski ključić trebao bi stalno biti kod zastupnika i to povezano sa sjedalom na kojem se nalazi. Zato je važno da ostane jutarnje potpisivanje nazočnosti, jer je to jedini kontrolni put da se uoči prisutnost zastupnika. Smatra ujedno, da bi uporaba svjetlosnih lampica prilikom glasovanja bilo sretnije rješenje, jer bi se ovim kontrolnim mehanizmom vidjelo za koju se odluku zastupnik opredijelio. Predložio je da se u članku 238a. izostavi stavka, da se ključić svaki put mora preuzimati uoči glasovanja.

Precizniji sustav brojanja glasova i utvrđivanja kvoruma

U ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a govorio je zastupnik mr.sc. **Miroslav Rožić** koji je upozorio da se Poslovnik nije smio prilagođavati već ugrađenom i dizajniranom elektroničkom sustavu, već da je trebalo izabrati obrnut redoslijed. Smatra ujedno da izmjene Poslovnika ne rješavaju mnoge sporne stvari, jer će uvijek biti osoba koje će pokušavati zlorabiti

svaki postojeći sustav. Ocjenjuje ujedno, da se elektronički sustav ugrađuje zbog mnogobrojnih dvojbi koje izaziva ručni sustav brojanja glasova i kontrola kvoruma zastupnika. U ovom sustavu međutim, nemamo kontrole i uvida da li je naš glas uopće registriran, upozorio je zastupnik Rožić. Mogućnost da se ova situacija kontrolira naknadno, također ima određene slabosti i nedostatke, pa nema načina da se dokažu mogući propusti i pogreške. Mi ćemo glasovati za ove izmjene Poslovnika ali smatramo da ćemo vrlo brzo biti prisiljeni ponovno dorađivati Poslovnik, zaključio je zastupnik Rožić.

Ne postoji kontrola ni uvid da li je glas zastupnika uopće registriran.

U pojedinačnoj raspravi koja je uslijedila govorila je zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)**. I ona je prokomentirala da se u javnosti stvorila percepcija i dojam o tome da su zastupnici nepismeni i nesposobni. Ukoliko se budu podnosili amandmani na odredbe utvrđene člankom 238a. Poslovnika, onda će se početi pričati da smo nepošteni i senilni. Smatra ujedno da su odredbe o preuzimanju i vraćanju ključića za identifikaciju napisane kao da se odnose na dječji vrtić, a ne na Sabor. Budući da je pred zastupnicima opsežan i naporan dnevni red, treba osigurati takav sustav da se ne troši vrijeme na stanke oko preuzimanja i vraćanja ključića, zaključila je zastupnica Kosor.

Zastupnica **Milanka Opačić (SDP)** upozorila je da treba izbjegavati atmosferu kojom zastupnici i sami doprinose da se previše kritički ocrtava njihov rad u javnim medijima. Elektronsko pomagalo trebalo je dovesti do efikasnijeg i modernijeg rada ovog segmenta, a rezultirao je pričama i tračevima o tobožnjoj nesposobnosti, zlorabama i nemoralu zastupnika. Zastupničke klupe trebale bi biti ispunjene laptopima i sustavom umrežavanja s ministarstvima, kako bi se rad što više ubrzao i osuvremenio. Time bi se izbjegli nepotrebni troškovi, hrpe papira, a sam zastupnički rad dobio bi jednu novu i kvalitetniju dimenziju. Postoji brži, jeftiniji i efikasniji sustav rada, a ova tema bi se trebala otvoriti što prije u nadolazećem periodu, upozorila je zastupnica. I ona je

procijenila da će se prilikom preuzimanja identifikacijskih ključića, svaki put stvarati nepotrebna gužva. Smatra ujedno, da će se na displayu vidjeti konačni broj zastupnika, a na ispisima će se moći uočiti kako je koji zastupnik glasovao.

Predložila je zatim, da se prilikom svake rasprave klubovi zastupnika očituju o vlastitim stavovima. Prema tome javnost će i na taj način moći znati kako je koji klub zastupnika glasovao o pojedinoj točki dnevnog reda.

Zastupnik mr.sc. **Željko Glavan (HSL)** javio se za repliku i napomenuo da elektroniku treba koristiti s određenom svrhom, a ne kako bi bila sama sebi cilj. Postojeći sustav je upravo katastrofalno loš i sramota je što je uopće instaliran u Saboru.

Za ispravak navoda javio se i zastupnik **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)** smatrajući da nije točna konstatacija zastupnice Opačić o stvaranju neopisive jutarnje gužve, prilikom dolaska zastupnika u Sabor. Ukoliko budemo disciplinirani u svom radu, onda neće biti nikakve gužve. Smatra ujedno da treba prihvatiti izmjene Poslovnika i odmah nastaviti s radom na preostalim brojnim zakonskim prijedlozima. Osim toga, ne radi se o ključićima nego o čipovima koje smo preuzeli, zaključio je zastupnik Ljubo Česić-Rojs.

Osigurati javnost rada i odlučivanja zastupnika

Zastupnik **Joško Kontić (HSL)** konstatirao je da su svi suglasni oko potrebe da se uvede elektronički sustav glasovanja. To je ujedno uobičajena praksa svih euro parlamentaraca, pa je potrebno odmah ukloniti postojeće propuste i greške koje su nastale prilikom ugradnje sustava. Upozorio je da će se u protivnom morati postupno uklanjati cijeli niz nedostataka, a možda će biti potrebno zamijeniti i čitav sustav. Smatra istovremeno, da je javnost već dovoljno iritirana dosadašnjim propustima, pa se dogovori i uklanjanje pogrešaka mora odmah i efikasno razriješiti. Zastupnici ujedno žele da u pojedinim slučajevima i javnost bude efikasno obaviještena o glasovanju. Kako bi mogli odgovorno i ozbiljno razmotriti čitav spektar najavljenih zakonskih prijedloga, predložio je da se petak ostavi za glasovanje, sve

dok se konačno ne usavrši cjelokupni sustav. Objektivno je teško pratiti sve zakonske prijedloge, podnijete amandmane i raspravu, pa bi sustav glasovanja trebalo postaviti na transparentan i kvalitetan način, ocijenio je zastupnik Kontić.

Odmah je potrebno ukloniti postojeće pogreške koje su krivnjom izvoditelja nastale prilikom ugradnje sustava.

I predsjedavajući je podržao ovaj prijedlog, dodajući da bi se o tome trebala očitovati i međustranačka koordinacija. Budući da više nije bilo prijavljenih za raspravu, završnu je riječ u ime predlagatelja dao zastupnik mr.sc. **Mato Arlović**. On je ujedno zahvalio svima koji su sudjelovali u raspravi, te posredstvom iznijetih sugestija i prijedloga tražili određena kvalitetnija rješenja.

Utvrđene su sve okolnosti oko držanja i čuvanja identifikacijskih ključića.

Pitanje oko preuzimanja identifikacijskog ključića nije bilo usmjereno oko dvojbi vezanih uz povjerenja prema zastupnicima, nego da se olakša procedura, odnosno da o ovim stvarima vodi brigu nadležna stručna služba. Ali, budući da većina zastupnika zastupa soluciju kojom bi dobili svoj ključić, Odbor će se očitovati i o toj mogućnosti. Podsjetio je zatim da je prema poslovničkim odredbama moguće glasovati javno i tajno, a javnost se osigurava i dizanjem ruke nakon poimenične prozivke ili elektroničkim glasovanjem. Ovi načini glasovanja potpuno su ravnopravni u Poslovniku, a drugo je pitanje koji sustav ćemo uvesti kao temeljno, odnosno osnovno glasovanje. Ukoliko netko zaboravi ključić, neće mu se uskratiti mogućnost glasovanja, jer bi to bilo suprotno ustavnim odredbama, pa se u praksi može javiti kombinacija dva sustava prilikom glasovanja. Upozorio je ujedno da se neke mogućnosti koje su se iskristalizirale tijekom rasprave, za

sada ne mogu prihvatiti. Ocijenio je da je Odbor pronašao odgovarajuće odgovore na pojedina tehnička pitanja, a trebalo bi konačno urediti i dileme oko preuzimanja i zadržavanja identifikacijskog ključića. Na kraju je citirao i objasnio poslovničku odredbu kojom svaki zastupnik može zatražiti da se ponovi glasovanje elektronskim putem.

Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik **Mladen Godek (LIBRA)** koji je razmotrio načine preuzimanja ključića, a zatim je predsjedavajući zaključio raspravu. Predložio je ujedno i da se produlji vrijeme za podnošenje eventualnih amandmana do 13 sati, kako bi prijedlozi mogli doći do Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav. Eventualne napomene i primjedbe moći će se iskazati u nastavku rada. Zastupnik mr.sc. **Željko Glavan** koji se prije ovog objašnjenja javio za riječ, odustao je od toga, ali je još jednom upozorio da je predloženi sustav loš i da će dovesti do problema i u nastavku rada Sabora.

OČITOVANJE O PODNESENIM AMANDMANIMA

Predsjedatelj je dao uvodne napomene, ističući da su amandmane podnijeli: zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)** te sam predlagatelj - **Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav**. Zatim je dao riječ predstavniku predlagatelja, mr.sc. **Mati Arloviću**, koji je potvrdio da je Odbor prihvatio amandman zastupnice Kosor. Odbor je, kao predlagatelj, podnio svoja tri amandmana. Prvim amandmanom dopunjuje se članak 238a. novim stavkom, kojim bi se na zahtjev predstavnika Kluba zastupnika provelo glasovanje dizanjem ruke. Ukoliko bi predstavnici klubova ovu mogućnost tražili zbog određenih razloga ona se mora provesti. Pristupilo se glasovanju o podnijetom amandmanu Odbora. Amandman je prihvaćen velikom većinom glasova, uz jedan glas protiv.

Drugim amandmanom predloženo je da se otvori mogućnost da zastupnici ipak ne moraju uvijek imati ključić sa sobom, odnosno usvajanjem amandmana, zastupnici dobivaju ključić. Ali otvorena je i mogućnost koja omogućuje Predsjedništvu Sabora da se posebnom odlukom uredi čuvanje i držanje ključića,

ukoliko to zatraže zastupnici. Svi će zastupnici dakle dobiti identifikacijski ključić a ako budu imali poteškoća oko njegovog čuvanja i držanja, mogu zatražiti da se osigura poseban način čuvanja. Zatim se za riječ, u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a javio zastupnik mr.sc. **Miroslav Rožić**. On je upozorio na bit problema, odnosno da elektronski ključići za glasovanje nisu vlasništvo zastupnika, nego dio sustava za glasovanje. Smatra neprimjerenim da zastupnici nose ovaj dio opreme neprekidno sa sobom pa bi amandman trebao glasiti: "Predsjedništvo Sabora donosi odluku o mjestu gdje će se pohraniti ključići kada se ne glasuje".

U ime predlagatelja, mr. Arlović ponovio je da se način preuzimanja i čuvanja identifikacijskih ključića za koje se zastupnici opredijele da ih čuvaju u Saboru, uređuje odlukom Predsjedništva Sabora. Uslijedilo je glasovanje. Amandman je prihvaćen jednoglasno. Trećim amandmanom nadopunjuje se Poslovnik, odnosno utvrđuje se da tajnik i zamjenik tajnika Sabora u pogledu prava prema Zakonu o pravima i dužnostima zastupnika u Hrvatskom saboru, imaju rang predsjednika i potpredsjednika radnog tijela Hrvatskog sabora. I ovaj amandman prihvaćen je velikom većinom, uz jedan suzdržani glas. Zastupnik Arlović pojasnio je zatim, da je predlagatelj usvojio amandman zastupnice Kosor na stavak 2. i stavak 3. članka 238a. kojim se oni brišu iz teksta. Predsjedavajući je napomenuo da je i ovaj amandman prihvaćen jer je "za" predloženu formulaciju bilo 96, a "protiv" 3 zastupnika.

Zatim se glasovalo o Odluci o izmjenama i dopunama Poslovnika Hrvatskog sabora. Odluka je prihvaćena sa 96 glasova "za" i 3 "suzdržana" glasa. Zastupnici su se nakon toga očitovali i o zaključku kojega je predložio Klub zastupnika HSLS-a kojim se: "zadužuje Predsjedništvo Sabora da, u roku od tri mjeseca, dogovori s isporučiteljem opreme za elektroničko glasovanje postavljanje ekrana na vidljivo mjesto na kojem će u dvorani biti vidljivo kako je koji zastupnik glasovao". Nakon brojanja glasova predsjedavajući je utvrdio da je zaključak donesen sa 78 glasova "za" i 21 "suzdržanim" glasom.

V.Ž.

ODGOVORI NA ZASTUPNIČKA PITANJA

OBRANA

Prenamjena neperspektivnih vojnih nekretnina

Na zastupničko pitanje **Ljube Ćesića-Rojša (HDZ)** o **poduzetim aktivnostima nakon raskida Ugovora o zakupu vojarnje "Smokvica" kod Šibenika između zakupodavca RH - Ministarstva obrane i zakupoprimalca Županije Šibensko-kninske**, odgovorilo je **Ministarstvo obrane**.

"Prema popisu vojnih nekretnina 31.12.2002. u evidenciji MORH-a nalazi se ukupno 626 nekretnina, od kojih je neperspektivno 269. Procijenjena vrijednost neperspektivnih nekretnina iznosi 33.113.854.714,07 kn. Također, MORH 31.12.2002. raspolaže s 4664 stana, 3178 garaža, te 409 poslovnih prostora.

Tijekom 2002. pribavljena je 1 nekretnina u vrijednosti 9.313.122,00 kn, a rasknjiženo 32 nekretnine od kojih je 8 neprocijenjeno i 15 procijenjenih u vrijednosti 498.588.190,84 kn.

Otok Smokvica neperspektivan je za razvoj OSRH, te je tim u vezi elaborat predmetne nekretnine prosljeđen Uredu za državnu imovinu Vlade RH. Uredu će se predložiti prodaja navedene nekretnine putem natječaja, odnosno ustupanje nekretnine na korištenje kroz institut koncesije, a prihod od prodaje /koncesije bit će namijenjen za potrebe MORH-a, bilo za modernizaciju, bilo za zbrinjavanje izdvojenog osoblja. Pritom će također kao mogućnost biti razmotrena primjena otoka za društvene svrhe (škola, bolnica, učilište).

Uvidom u dokumentaciju MORH-a razvidan je način dodjele predmetne nekretnine, kao i da je zastupnik, dok je bio pomoćnik ministra, potpisao dopis Općini Primošten o raskidu ugovora.

Sam postupak dodjele na korištenje otoka Smokvica pokazao je opravdanost uvođenja novog načina upravljanja imovinom RH, budući da su postupci kao što su davanje u zakup na 30 godina općini, s mogućnošću daljeg zakupa, te neuspostavljanje nikakvog nadzora korištenja i davanja u zakup trećoj osobi jednostavno neprihvatljivi ukoliko uistinu želimo predmetnu i druge vojne nekretnine staviti u funkciju općeg i regionalnog gospodarskog razvoja. Sama brzina kojom je nekretnina predana općini, a onda i tvrtki pokazuje da se radilo o unaprijed dogovorenom poslu sa ciljem stjecanja dobiti od imovine RH bez ikakve koristi za RH.

I slučaj otoka Smokvica pokazuje loše gospodarenje imovinom jer je država (MORH) prepustio upravljanje imovinom Općini Primošten iako je već unaprijed znao kome će biti imovina dana u zakup pa se postavlja pitanje zbog čega nije to država učinila izravno s tvrtkom. Također, postavlja se pitanje zbog čega se nije duže od tri godine (1996-99.) reagiralo, kao i zbog čega državni organi još nisu stupili u posjed otoka (2000-03.) i nakon obavijesti o raskidu ugovora. Uprava vojne policije radi na tom slučaju i bit će vrlo brzo poznati i rezultati istrage.

Racionalizacijom i smanjenjem broja djelatnika ne postoji više mogućnost MORH-a da skrbi za toliki broj objekata. Zbog toga je potrebno ubrzati proces prenamjene, uz mogućnost rješavanja drugih problema koje ima sustav MORH i OSRH.

U MORH-u se trenutno razmatraju tranzicijski modeli kojima će se ubrzati prenamjena neperspektivnih vojnih nekretnina povezivanjem spomenutog postupka s programom zbrinjavanja izdvojenog osoblja MO i OS RH. Po izradi spomenutih modela isti će biti podneseni Vladi RH na uvid i odobrenje.

PRAVA HRVATSKIH BRANITELJA

Pravomoćno odbijen tužbeni zahtjev

Na zastupničko pitanje **Damira Kajina (IDS)** koje se odnosi na **stambeno pitanje Ante Kojundžića, Ministarstvo obrane** dalo je odgovor.

"Stan u Splitu, Vrazova 19, u vlasništvu je Republike Hrvatske i dat je na upravljanje Ministarstvu obrane, temeljem Odluke o davanju ovlaštenja Ministarstvu obrane za upravljanje stanovima i garažama u vlasništvu Republike Hrvatske.

Ante Kojundžić podnio je Općinskom sudu u Splitu tužbu protiv tuženika RH-MO, radi utvrđenja nositeljem stanskog prava na predmetnom stanu i predaje istog slobodnog od osoba i stvari, te podredno radi predaje na upravljanje i korištenje zamjenskog stana odnosno naknade štete isplatom iznosa ekvivalentnog tržišnoj vrijednosti stana.

Općinski sud odbio je tužbeni zahtjev i alternativni tužbeni zahtjev. Županijski sud u Splitu odbio je žalbu tužitelja Ante Kojundžića i potvrdio prvostupanjsku presudu.

U pravomoćno okončanom postupku utvrđeno je da se sukladno članku 59. ranije važećeg Zakona o stambenim odnosima stansko pravo stjecalo danom useljenja u stan, temeljem pravomoćne odluke o davanju stana na korištenje ili koje druge valjane pravne osnove.

Nadalje, sud se poziva na odredbu članka 31. Pravilnika o davanju na korištenje stanova iz stambenog fonda JNA objavljenog u tadašnjem Službenom vojnom listu broj 5/1986, prema kojoj su osobe premještene iz jednog u drugi garnizon imale samo prioritet u dodjeli

stana, a nisu prilikom premještanja zadržavale stanarsko pravo pri čemu se mijenjao objekt stanarskog prava, a na što se pozivao tužitelj.

Nesporno je utvrđeno da tužitelju nije pravomoćnom odlukom dodijeljen stan, a niti je u isti uselio. Alternativni tužbeni zahtjev odbijen je temeljem utvrđenja suda da ne postoji ugovorna niti zakonska obveza tuženika RH-MO da tužitelju preda zamjenski stan u Splitu, a niti na strani tuženika ima protupravnog ponašanja, a što bi bila jedna od pretpostavki za naknadnu štetu.

Budući da je na temelju tako utvrđenog činjeničnog stanja pravomoćno odbijen tužbeni zahtjev i alternativni tužbeni zahtjev, RH Ministarstvo obrane je kao vlasnik stana sklopila ugovor o kupoprodaji istog s Mariom Tomasovićem, djelatnim pripadnikom Hrvatske vojske” - stoji u odgovoru.

SOCIJALNA SKRB

Nepravilnosti otkloniti u što kraćem roku

Na zastupničko pitanje dr.sc. **Petra Turčinovića (IDS)** u vezi s **radom Doma za odgoj djece i mladeži "Pula"**,

odgovorilo je **Ministarstvo rada i socijalne skrbi**.

”Dom za odgoj djece i mladeži "Pula" (u daljnjem tekstu: Dom) je ustanova socijalne skrbi koja pruža usluge smještaja i odgoja za djecu i mladež u dobi od 10-21 godine koja iskazuju poremećaje u ponašanju.

Dom pruža usluge institucionalnog tretmana, poludnevnog boravka, produženog stručnog postupka, ambulante i stacionarne opservacije. Ukupni smještajni kapacitet je 30 mjesta u institucionalnom tretmanu, te osam mjesta u stacionarnoj opservaciji.

Sukladno Statutu, Domom upravlja Upravno vijeće od pet članova, u kojem su tri predstavnika osnivača, jedan predstavnik stručnih radnika i jedan predstavnik korisnika.

Član Upravnog vijeća kao predstavnik stručnih radnika Doma imenovan je odlukom ovog Ministarstva 24. veljače 2003. godine, a u tijeku je izbor predstavnika korisnika u Upravnom vijeću.

Pravilnik o ustrojstvu i sistematizaciji radnih mjesta dostavljen je na suglasnost ovom Ministarstvu.

Ministarstvo rada i socijalne skrbi obavilo je u svibnju 2001. godine inspeksijski nadzor u Domu, te zbog utvrđenih nepravilnosti u radu, tadašnjoj ravnateljici Doma nije produžen mandat.

Po objavljenom javnom natječaju u studenom 2001. godine Upravno vijeće Doma izabralo je novu ravnateljicu, koja je u siječnju 2003. godine podnijela ostavku i otišla na predporodiljsko bolovanje. Upravno vijeće Doma je imenovalo vršitelja dužnosti ravnatelja do izbora novog ravnatelja, a trenutno je u tijeku natječaj za izbor ravnatelja Doma.

Osnovni problem u ovoj ustanovi su teško poremećeni međuljudski odnosi, a što je konstatirano i u spomenutom zapisniku o inspeksijskom nadzoru. U takvim okolnostima ponajviše trpi stručni rad s korisnicima, kojih je u Domu trenutno 19, te u produženom stručnom postupku 20.

Za poboljšanje uvjeta života i rada korisnika 2003. godini Ministarstvo je odobrilo 285.675,55 kn, a u 2004. godini planira značajnije intervenirati u uređenje i opremanje Doma.

Početakom 2003. izvršena je stručna posjeta ovoj ustanovi, prilikom koje se nastojalo pripomoći razrješavanju stana u Domu. Preporučena je adekvatna organizacija rada i vođenje ustanove, te da što je moguće u kraćem roku otklone nepravilnosti uočene u radu Doma.

Ministarstvo rada i socijalne skrbi će, po izboru novog ravnatelja, ponovno izvršiti inspeksijski nadzor u ustanovi stoji u odgovoru

M. M.

izvješća
HRVATSKOGA
SABORA

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Jasna Rodić, Jasenka Šarlija, Sanja Šurina i Vjekoslav Žugaj

GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin

RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rađa

TAJNICA REDAKCIJE: Božica Šolić

ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722

fax: 01/6303-018

Web: www.sabor.hr

E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb

PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 2390001-1100016162

Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

TISAK: Tiskara Hrvatskoga sabora